

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 14 Ιουνίου 2020 • Έτος 120 • Αρ. φύλλου 613

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Οι διαφορές δεν λύνονται με θερμά επεισόδια

Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης στη συνέντευξή του στην «Κ» λέει ότι έ- να ενδεχόμενο θερμού επεισοδίου μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας θα είναι πολύ αρνητικό για την Κύπρο και ότι μεταξύ Αθήνας - Λευκωσίας συζητιέται ο καθορισμός της ΑΟΖ. Σχετικά με τα οδοφράγματα, σημειώνει ότι η ομαλή λειτουργία τους δεν πρέπει να παραλείπεται σε κανένα καθεστώς δήθεν «κανονικότητας». Για την κα Σπέχαρ λέει ότι δεν είναι προσωπικό θέμα αντιπαράθεσης, ωστόσο, τονίζει ότι η αντίδραση των Η.Ε. δεν ήταν μόνο χλιαρή, αλλά και αρνητική εξέλιξη. **Σελ. 5**

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στόχος της Τουρκίας 3 ενεργειακά έργα

Με όχημα πότε την προστασία των Τ/κ και άλλοτε το τουρκολυβικό μνημόνιο οι ενδόμυχες επιδιώξεις της Τουρκίας είναι ο έλεγχος των ενεργειακών διαδρόμων της Ανατολικής Μεσογείου. Οι κινήσεις της Άγκυρας παρακολουθούνται με ιδιαίτερη προσοχή από Ισραήλ και Αίγυπτο. **Σελ. 7**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Σε θέσεις μάχης Ερντογάν - ναύαρχοι

Το μπλοκ των εθνικιστικών, κεμαλιστικών, και αντι-δυτικών αξιωματικών, το οποίο μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα έχει συνάψει στρατηγική συμμαχία με την κυβέρνηση Ερντογάν, δέχεται τώρα ισχυρά πλήγματα, από τον Πρόεδρο Ερντογάν και τους συνεργάτες του. **Σελ. 7**

ΑΡΧΗΓΟΣ ΓΕΕΘΑ

Τετράγωνη λογική και ιστορική γνώση

Ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ στρατηγός Κωνσταντίνος Φλώρος καλείται να διεκπεραιώσει μια ιδιαίτερα περίπλοκη αποστολή σε μια κρίσιμη περίοδο. Η τετράστιμη εμπειρία του στις Ειδικές Δυνάμεις αποτελεί και τον λόγο που προκίνησε τόσο γρήγορα η νέα Διοίκηση Ειδικού Πολέμου. **Σελ. 18**

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Πώς η Ελλάδα θα αποφύγει την κρίση

Με τέσσερα βασικά σενάρια αποτροπής κινείται η Αθήνα ενόψει της προαναγγελθείσας από την Άγκυρα κρίσης του ερχόμενου Σεπτεμβρίου, δι- κως την ίδια στιγμή να εγκαταλείπει την προσπάθεια διάνοιξης διπλωματικών διαύλων που θα οδηγήσουν στην αποκλιμάκωση. **Σελ. 16**

Ασφαλές εμβόλιο τον Οκτώβριο

Αποκάλυψη στην «Κ» του Έλληνα CEO της φαρμακευτικής Pfizer, δρ Άλμπερτ Μπούρλα

Εκτός συγκλονιστικού απροόπτου το φθινόπωρο θα κυκλοφορήσει το εμβόλιο εναντίον του κορωνοϊού και η Κύπρος, όπως και όλες οι χώρες μέλη της Ε.Ε., θα το έχει στη διάθεσή της. Τη χαρμόσυνη αποκάλυψη έκανε σε συνέντευξή του στον Αλέξη Παπαχελά, ο Σαλονικιός CEO της Pfizer, δρ Άλμπερτ Μπούρλα. Αυτό δε-δο-

μένου ότι το υπό παρασκευή εμβόλιο θα δουλεύει, θα πάρει τις ανάλογες άδειες από ΗΠΑ, Ευρώπη, Ιαπωνία και οι εταιρείες που έχουν επενδύσει δισεκατομμύρια μαζί και η ανθρωπότητα θα έχουν την τύχη να έχουν στα χέρια ένα πετυχημένο φάρμακο. Διαφορετικά, οι ποσότητες που ήδη έχουν ετοιμαστεί από τις εταιρείες και

βρίσκονται σε αναμονή θα καταστραφούν. Ο δρ Μπούρλα διευκρινίζει επίσης ότι, «στα εμβόλια γενικά, επειδή τα χορηγούμε σε υγιείς ανθρώπους, είμαστε πάρα πολύ αυστηροί στις προδιαγραφές ασφαλείας» και προσθέτει: «Δουλεύουμε σκληρά για να βρούμε έναν δίκαιο τρόπο ώστε και χώρες οι οποίες δεν έχουν τις οικονομικές

δυνατότητες, να αποκτήσουν το εμβόλιο. Εκεί τα εμπόδια δεν θα είναι τόσο οικονομικά όσο εμπόδια υποδομών, που επιχειρούν να τα λύσουν σε συνεργασία με τον Μπίλ Γκέιτς. Τέλος, εξήγγειλε τη δημιουργία στη Θεσσαλονίκη ενός κόμβου της Pfizer που θα εργοδοτεί πέραν των 200 επιστημόνων. **Σελ. 10**

Η ταραχώδης «χρονιά Φλόιντ»

Όταν οι διαδηλώσεις εξαπλώνονται και στις 50 αμερικανικές Πολιτείες, ακόμη και σε μικρές, λευκές πόλεις της ενδοχώρας είναι δικαιολογημένα που κάποιος θα σκεφτεί ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα φαινόμενο ιστορικών διαστάσεων, ίσως ένα σημείο καμπής. Ένας νέος κοινωνικός συνασπισμός φυλετικών μειονοτήτων και φιλελεύθερων λευκών μπορεί να αποτρέψει μια δεύτερη τετραετία Τραμπ, ο οποίος απέναντο στο φαινόμενο σε «αριστεριστές και αναρχικούς» και εμφανίστηκε ως ο πρόεδρος «του Νόμου και της Τάξης», αντιγράφοντας το επιτυχημένο σύνθημα του Ρίτσαρντ Νίξον. **Σελ. 20**

Αυξήθηκε 10-50% ο τζίρος στα Malls

Ικανοποίηση καταστηματαρχών

Ικανοποιημένοι από την κίνηση στα εμπορικά κέντρα δηλώνουν οι καταστηματάρχες. Συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 ο τζίρος σημείωσε αύξηση 10 - 50%. Το στοιχείο, δηλώνουν, είναι η αυξητική τάση να συνεχιστεί και για το επόμενο διάστημα. Λαμβάνονται όλα τα μέτρα ασφαλείας και τηρούνται κατά γράμμα οι οδηγίες του υπ. Υγείας. **Οικονομική, σελ. 6**

Προς μείωση τιμών κατά 30% για Κύπριους στα ξενοδοχεία

Μελετούν ελκυστικά πακέτα για τον εσωτερικό τουρισμό

Οι ανακατατάξεις που σημειώθηκαν στην εκτίμηση επιδημιολογικού κινδύνου χωρών, σχετικά με την νόσο COVID-19, καθώς και η γνωστοποίηση ότι αεροπορικές εταιρείες προχώρησαν σε ακύρωση πτήσεων προς Κύπρο, έχουν προκαλέσει έντονη ανησυχία στους εμπλεκόμενους στην ξενοδοχειακή βιομηχανία. Με τα σημερινά δεδομένα, ο

εσωτερικός τουρισμός φαντάζει ως μάν-να εξ ουρανού για τους επιχειρηματίες του κλάδου και που αναμένεται να επιδράσει καταλυτικά στην αναδιάρθρωση των τουριστικών πακέτων που θα προσφερθούν στο εσωτερικό. Ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη διεργασίες, για μείωση των τουριστικών πακέτων έως και 30%. **Οικονομική, σελ. 5**

Παιχνίδια αντοχής ΗΠΑ - Γερμανίας

Αμφισβήσεις οι δύο κοινωνίες

Οι αμερικανογερμανικές σχέσεις γίνονται ολοένα και περισσότερο σύνθετες, με μόνιμα αγκάθια το περιορισμένο ποσοστό των γερμανικών αμυντικών δαπανών επί του ΑΕΠ και η κατασκευή του αγωγού Nord Stream-2. Η Μέρκελ απέρριψε πρόταση συμμετοχής της στη σύνοδο του G7 και σε αντίποινα ο Τραμπ ανακοίνωσε την απόσυρση 9.500 Αμερικανών στρατιωτών από τη Γερμανία. **Σελ. 21**

ΣΤΕΛΛΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Η Κύπρος θα έχει πρόσβαση στο εμβόλιο

Νέα στρατηγική για φάρμακα

Η Κύπρος Επίτροπος της Ε.Ε. για την Υγεία, Στέλλα Κυριακίδου στη συνέντευξή της στην «Κ» μιλάει για τη σημασία της προ-σβασιμότητας στο εμβόλιο και ποια θα είναι η θέση της Κύπρου. Σημειώνει πως η νέα στρατηγική των φαρμάκων, που θα παρουσιαστεί στο τέλος του χρόνου, περιλαμβάνει την ενίσχυση του φαρμακευτικού τομέα της Ε.Ε., και λέει ότι το νέο πρόγραμμα EU4Health είναι ιδιαίτερα φιλόδοξο στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων. Απαντά στις επικρίσεις περί απουσίας της Ε.Ε., τονίζοντας ότι η πρώτη ενεργοποίηση του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης της Ε.Ε. έγινε στις 9 Ιανουαρίου. Μιλάει και για την άριστη συνεργασία της με τον υπ. Υγείας, Κωνσταντίνο Ιωάννου, σε επίπεδο συντονισμού. **Σελ. 3**

ΑΚΕΛ

Αναζητώντας το ιδεολογικό του πρόσημο

Το κόμμα της Αριστεράς δεν έχει πρόβλημα στελέχωσης, ωστόσο, έχει ζητήματα σε θέματα πολιτικών, κυρίως στην οικονομία, όπου εξακολουθεί να μην έχει πρόταση. Η εσωτερική πάλη μεταξύ διαχρονικών θέσεων και ρεαλισμού βάσει το ΑΚΕΛ σε πολιτικά διλήμματα. Μεταξύ αυτών και η συνεργασία του με το ΔΗΚΟ και η συμφωνία σε αρχές που έρχονται σε αντίθεση με τον ιδεολογικό του προσανατολισμό. **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το εμβόλιο

Το να ηγείται σήμερα ένας επιστήμονας του φαρμακευτικού κολοσσού Pfizer δεν είναι απλό πράγμα, ιδιαίτερα σε μια εποχή που η υγειονομική κρίση ενεργοποίησε όλα τα μυαλά των φαρμακευτικών εταιρειών και τα έταξε σε άμιλλα ή έστω ανταγωνισμό προς εξεύρεση του εμβολίου εναντίον του COVID-19. Όταν, όμως, ο συγκεκριμένος επιστήμονας, ο δρ Άλμπερτ Μπούρλα, γέννημα θρέμμα της Θεσσαλονίκης, σήμερα ανακοινώνει σε όλη την ανθρωπότητα ότι τον Οκτώβριο θα έχουμε ένα ασφαλές εμβόλιο κατά του κορωνοϊού, η χαρά γίνεται και περηφάνια. Μάλιστα, το γεγονός ότι αν και το εμβόλιο θα πάει πρώτα σε Αμερική, Ευρώπη, Ιαπωνία, Κορέα, Αυστραλία και χώρες που έχουν ήδη καθιερωμένα συστήματα εθνικής υγείας, δεν θα επισκιάσει την απόφαση όπως και φτωχές χώρες αποκτήσουν το εμβόλιο κατά τον δρ Μπούρλα, τότε η περηφάνια γίνεται ευλογία.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΟΠΕΡΑ

Διαδικτυακό ανέβασμα των παραστάσεων της Λυρικής

Η «Κ» βρέθηκε στη βιντεοσκόπηση μιας εκ των παραγωγών της Λυρικής. Οι δύο βιντεοπαραστάσεις «Opera Povera» και «Operetta Povera» θα κάνουν πρεμιέρα στις 28 και 30 Ιουνίου. Για τη βιντεοσκόπηση χρησιμοποιήθηκαν πάνω από 100 σκηνικά αντικείμενα, τα περισσότερα από τα οποία επιλέχθηκαν από τις αποθήκες της ΕΛΣ και αποτελούσαν μέρος σκηνικών παλαιότερων παραγωγών. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ο Γ. Τουμαζής μιλάει στην «Κ» για την έκθεση «Getting Across»

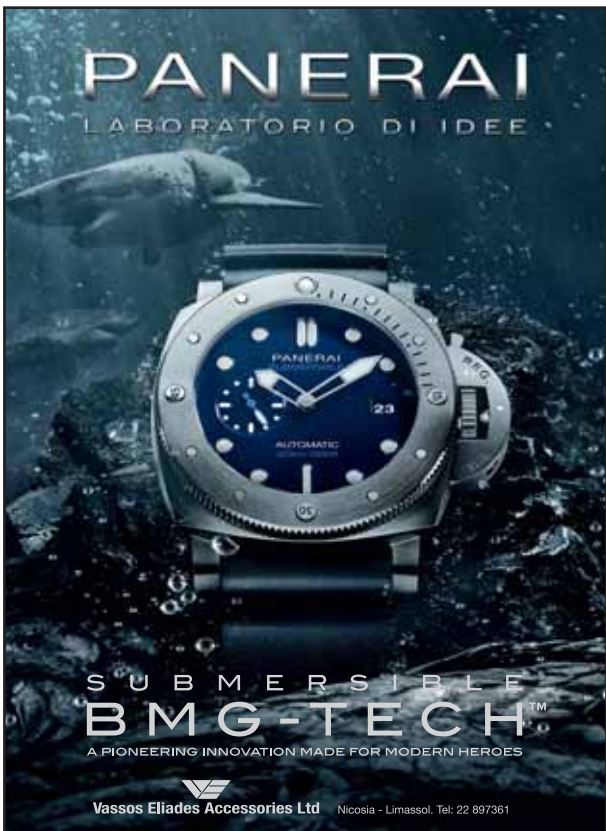
Η νέα έκθεση στο ΝΙΜΑC «Getting Across», την οποία συνδιοργανώνουν από κοινού το Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας με το Ινστιτούτο Γκαίτε αγγίζει διαχρονικά και επώδυνα θέματα, που πολλοί, από εμάς έχουν βιώσει. Ο διευθυντής του ΝΙΜΑC Γιάννης Τουμαζής μίλησε στην «Κ» για την έκθεση, η οποία ξεκίνησε από το Νέο Δελχί. **Ζωή, σελ. 4**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η υπουργός Πολιτισμού της Ελλάδας Λίνα Μενδώνη στην «Κ»

Η αξιοποίηση του Τατοΐου και η μετατροπή του ανακτόρου σε μουσείο, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση του πρώην βασιλικού κτήματος είναι ένα από τα μεγάλα έργα του υπ. Πολιτισμού που θα ολοκληρωθεί μέσα στην επόμενη δεκαετία. Προτεραιότητα για την υπουργό η ολοκλήρωση της Εθνικής Πινakoθήκης και η επιτάχυνση της επέκτασης του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. **Ζωή, σελ. 8**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Προτεραιότητά μας η ασφάλεια του προσωπικού και των πελατών μας

Κάνε συναλλαγές από την άνεση του σπιτιού σου χωρίς να χρειάζεται να μεταβείς στο κατάστημα.

Απόκτησε κωδικούς πρόσβασης
www.hellenicbank.com/connect

CONNECT
HELLENIC BANK - ONLINE BANKING

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Είναι πολλά τα λεφτά

Τις μέρες του Κατακλυσμού, το Άγιο Πνεύμα, σήκωσε ξανά το καπάκι του βόθρου της διαίτησής, διότι το κράτος αδυνατεί.

Αυτή τη φορά στην ελεύθερη Αμμόχωστο μπροστά σε ένα τεράστιο κλαμπ που βάζει μέσα χίλιους νοματέους σε μια καθισιά. Εκτός από την μπόχα που απελευθερώθηκε κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα αν απελευθερώθηκαν και πτώελα κορωνοϊού. Πάντως, όλα αυτά την περιοχή την αφήνουν ανέγγιχτη. Γιατί; Διότι είναι πολλά τα λεφτά και όσο πιο πολλά είναι τόσο πιο πολλά είναι και η ανοχή από όλους. Κυβέρνηση, αστυνομία, δικαιοσύνη. Το φαινόμενο δεν είναι σπυρμένο και οι πενταπλοί μαφιόζικοι φόννοι, το επικυρώνουν άνευ δυσκολίας, ωστόσο, θα σας αφηγηθώ μια σύντομη ιστορία. Πριν από κάμποσα χρόνια ήρθε στα χέρια εμού και κάποιων συναδέλφων στο ίδιο ΜΜΕ, ένα πακέτο στοιχείων που ενέπλεκαν δύο στελέχη της αστυνομίας στην ελεύθερη Αμμόχωστο, στην εμπορία ναρκωτικών. Ήταν εξαιρετικά δημοσιογραφικά επιτυχία. Θεωρήσαμε όμως σωστό να εντομερώσουμε προηγουμένως τον τότε αρμόδιο υπουργό. Μας ζητήθηκε από τον υπουργό λίγος χρόνος για να συλλεφθούν οι δύο και μετά να γράψουμε το ρεπορτάζ. Αφελέστατοι ως ήμασταν αποδεχθήκαμε το αίτημα, για να βιώσουμε—αναμείνοντας τις συλλήψεις—το κράτος του τρόμου από τον υπόκοσμο και τον κρύο ιδρώτα που σε λούζει, όταν απειλείται η ζωή σου και η οικογένειά σου. Όπως αντιλαμβάνεστε, τα δύο στελέχη της αστυνομίας ποτέ δεν συνελήφθηκαν και το ρεπορτάζ μπήκε στο συρτάρι με βαθμό ανεξταστέο. Ήταν όμως ένα σπουδαίο μάθημα για μας. Γι' αυτό δεν ήταν δύσκολο τις προάλλες, όταν βγήκε στην επιφάνεια η προκλητική συμπεριφορά των ιδιοκτητών του κλαμπ στον Πρωταρά να μάθουμε τι τρέχει στα γύφτικα διότι η συμπεριφορά της αστυνομίας και η αφέλεια του αρμόδιου υπουργού ζυπνισαν αναμνήσεις. Ο κατά τα άλλα καλός αρχηγός Αστυνομίας έκανε μια απίστευτη δήλωση: «Η Αστυνομία ενεργεί πάντα με γνώμονα τα δημόσια συμφέρον. Λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση εκείνη τη στιγμή, δεν έπρεπε η Αστυνομία να μοιράσει εξώδικα

σε 1000 άτομα την ώρα που ήταν σε μια κατάσταση ευθυμίας. Δεν ξέρεις πώς θα αντιδράσουν». Μάλιστα, την Παρασκευή τον είδα στον Alpha να λέει ότι η Αστυνομία κάλεσε τον ιδιοκτήτη και τον προειδοποίησε όμως εκείνος δεν συμμορφώθηκε. Μα αρχηγέ μου, το μαγαζί δεν είχε άδεια λειτουργίας και ο αστυνομικός σας διευθυντής τον προειδοποίησε; Τον ρωτήσατε γιατί επέτρεψε να λειτουργήσει το μαγαζί χωρίς άδεια; Πέρσι είχε άδεια; Πρόπερσι; Η πλάκα είναι ότι την Τετάρτη, ο υπουργός Δικαιοσύνης Γιώργος Σαββίδης εξέδωσε ανακοίνωση ότι επικοιόνησε με την αρχιπρωτοκολλητή του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η οποία επιβεβαίωσε ότι κατά τη διάρκεια τόσο του Σαββατοκυριακού όσο και των δημόσιων αργιών δεν υπάρχει δυνατότητα καταχώρησης ποινικής υπόθεσης στο Δικαστήριο, η οποία αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την αίτηση έκδοσης προσωρινού διατάγματος αναστολής λειτουργίας κέντρου αναψυχής. Πάει και η δικαιοσύνη. Παγκόσμια πρωτοτυπία. Ανεξαρτήτως του τι συμβαίνει, Σαββατοκυριακά και αργίες στην Κύπρο δεν λειτουργεί! Ναι, υπουργέ μου γιατί να καταχωρήσεις ποινική υπόθεση αφού το μαγαζί δεν έχει άδεια λειτουργίας; Μόνο το εστιατόριο στον τρίτο όροφο έχει άδεια. Εγώ εκεί ποτέ δεν έχω πάει ούτε ξέρω πού είναι, όμως δυο τρία τηλεφωνήματα ήταν αρκετά για να μάθω. Πώς είναι δυνατόν ο αστυνομικός διευθυντής της περιοχής και οι υπαξιωματικοί του να μην ξέρουν; Πώς είναι δυνατόν ο υπουργός να μην πληροφορήθηκε περί των ιδιοκτητών, περί του ότι το παιχνίδι είναι σκέ. Πισμένος ο πρόεδρος, πισμένους και ο διατητής και ο αρχηγός αστυνομίας να μην σιεπτανεύτηκαν ποιοι είναι πίσω από το προσοδοφόρο παιχνίδι; Ξέρεις, αρχηγέ, μετά τη δολοφονία Καλοψιδιώτη ποιος φόρεσε το δαχτυλίδι στην περιοχή; Πάντως, πίσω από τις λέξεις της δήλωσης Αναστασιάδη στο ΟΜΕΓΑ φαίνεται ότι ο πρόεδρος δεν είναι βαθιά νυχτωμένος: «Δεν θα ανεχθούμε, ανεξαρτήτως του ποιος. Υπάρχει ανωνυμία στην εφαρμογή του νόμου και αυτό να είναι σίγουροι όλοι ότι θα εφαρμοστεί κατά το γράμμα που ο νόμος υπαγορεύσει». Αλληλούια!

paraschos@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Οι βουλευτικές, οι προεδρικές, η ονοματολογία και τα εκπληκτικά σενάρια

Ενώ πολλοί, πάρα πολλοί, συζητούν και δημόσια και κυρίως ιδιωτικά για τις... μακρινές βουλευτικές εκλογές του 2021, η πολύ μεγάλη συζήτηση γίνεται και θα γίνει ακόμα πιο έντονα για τις πιο μακρινές προεδρικές εκλογές του 2023. Πηγή μου από πολιτικό και νομικό «τζάκι» στη Λευκωσία, η οποία γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα, μου έλεγε προχθές ότι εντός του Ιουλίου θα ληφθούν πολύ σημαντικές αποφάσεις. Αποφάσεις που θα ξεκαθαρίσουν συνεργασίες και υποψηφιότητες με προώθηση υποψηφίων και στην προεδρία της Βουλής αλλά κυρίως στην προεδρία του κράτους. Όπως μου ανέφερε, αν δεν στραβώσουν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ κάποιων δυνάμεων οι αποφάσεις θα ληφθούν το αργότερο στα τέλη Ιουλίου και αμέσως μετά θα αρχίσει η επικοινωνιακή διαχείρισή τους.

Τα σενάρια για τις Προεδρικές που έχουν ακουστεί μέχρι τώρα είχαν κάποιες εκπλήξεις. Η μεγαλύτερη έκπληξη ήταν η αναφορά του ονόματος του Άντρου Κυπριανού ως το αντίπαλο δέος του Αβέρωφ Νεοφύτου, όπως προ μηνών μου ανέφερε η πηγή μου και σας το μετέφερα. Το σενάριο ήθελε τους αρχηγούς των δύο μεγάλων κομμάτων ανθυποψηφίους σε ένα δίπολο στο πρότυπο του διπλού Χριστόφια-Αναστασιάδη. Η φήμη μάλιστα συνέδεε την απόφαση του Άντρου να παραμείνει Γ.Γ. του ΑΚΕΛ με το ανοιχτό ενδεχόμενο να μπει στην κούρσα των Προεδρικών. Όλα αυτά βεβαίως εάν στην κούρσα δεν μπει και ο Χριστοδουλίδης, τον οποίο το ΑΚΕΛ πολεμάει έντονα αφού οι έρευνες λένε πως έχει σημαντικό έρεισμα στους ψηφοφόρους του κόμματος. Η πηγή μου υποστήριζε τότε ότι ο Άντρος με τίποτα δεν θα κατερχόταν ανθυποψήφιος του Χριστοδουλίδη αφού επιθυμεί αποκλειστικότητα με τον Αβέρωφ...

Ωστόσο, τελευταία στο ΑΚΕΛ άναψε μια άλλη συζήτηση για την ονοματολογία των Προεδρικών. Όπως μου ανέφερε η κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερο, για κάποιους παίζει ακόμα το όνομα του Νίκαρα. Και στα ψηλά δώματα του ΑΚΕΛ μια ενδεχόμενη τρίτη υποψηφιότητα του Αναστασιάδη... τρομάζει. Συζητείται περισσότερο ακόμα κι απ' την Πινδάρου!

Μάλιστα ο ίδιος ο Άντρος Κυπριανού το δήλωσε με κάθε επισήμότητα πρόσφατα στο ΡΙΚ ότι δεν αποκλείει τρίτη υποψηφιότητα Αναστα-

Το μέλλον προβλέπεται... φοβιτσιάρικο.

σιάδη, παρά την προεδρική δήλωση πως δεν πρόκειται να υπάρξει τρίτη θητεία. Όπως είπε, η νομοθεσία που έχει ψηφιστεί για τις δύο θητείες δεν έχει αναδρομική ισχύ, οπότε αν νόμιμα ο Αναστασιάδης θα μπορούσε να είναι εκ νέου υποψήφιος. Όταν δε ρωτήθηκε πώς το ΑΚΕΛ θα αντιμετώπιζε τρίτη υποψηφιότητά του Αναστασιάδη ενώ δήλωσε πως δεν πρόκειται να είναι ξανά υποψήφιος, απάντησε πως αυτό είναι δικαίωμά του και μπορεί να το ασκήσει. Κάποιοι καλοθελητές έσπευσαν τότε να σχολιάσουν πως «ο Άντρος κρίνει εξ ιδίων τα αλλότρια αφού και ο ίδιος είχε δηλώσει πως δεν θα διεκδικούσε επανεκλογή ως Γ.Γ. του ΑΚΕΛ αλλά τελικά το πράττει. Και μάλιστα χωρίς ανθυποψήφιο».

Ενώ οι συζητήσεις για τις μακρινές βουλευτικές και τις προεδρικές εκλογές δίνουν και παίρνουν κάποιες άλλες εκλογές ή «εκλογές», προηγούνται. Ο νέος ηγέτης των Τουρκοκυπρίων και συνομιλητής του Νίκαρα θα εκλεγεί τον Οκτώβριο. Στον Λόφο αλλά και αλλού γίνεται ανάλυση σεναρίων με ερωτήματα όπως: Ποιος θα είναι ο νέος ηγέτης, θα παραμείνει ο Ακιντζί ή θα τον διαδεχθεί κάποιος άλλος της πιο σκληρής γραμμής που ξεκάθαρα θα λαμβάνει εντολές από την Άγκυρα; ποιος θα είναι οι επιπτώσεις στη διαδικασία των συνομιλιών από τη νέα εκλογή και πώς η Τουρκία θα τη διαχειριστεί;

Ερωτήματα που όσα σενάρια και να γίνουν δύσκολα θα απαντηθούν εάν δεν γίνει γνωστό το αποτέλεσμα των εκλογών και δεν αρχίσει ξανά η διαδικασία των συνομιλιών. Πάντως, το

πιο σημαντικό ίσως ερώτημα που τέθηκε σε σχέση με το επόμενο βήμα στο Κυπριακό είναι η συμπεριφορά του νεοσουλτάνου Ερντογάν σε περίπτωση επανεκλογής του Ακιντζί...

Ως κίνηση «ματ» χαρακτήρισε γνωστός πολιτικός την επιστολή που έστειλε ο Νίκαρας στην Ελίζαμπεθ Σπέχαρ για τη μεροληπτική στάση που τήρησε στο θέμα των οδοφραγμάτων. Και είναι αλήθεια πως η επιστολή και ως κίνηση αλλά και ως περιεχόμενο έγινε θετικά δεκτή από το σύνολο της πολιτικής ηγεσίας. Όλα τα κόμματα χαιρέτισαν τις αναφορές του Νίκαρα ενώ κάποια υπερθεμάτισαν και ήθελαν να της... γράψει και άλλα. Όλα τα κόμματα πλην του ΑΚΕΛ που εξέδωσε μια ανακοίνωση χωρίς τοποθέτηση στην ουσία του θέματος, αναφερόμενο γενικά πως δεν μας συμφέρει να βρισκόμαστε σε αντιπαράθεση με τα Ηνωμένα Έθνη. Λίγο αργότερα ο Άντρος Κυπριανού το έκανε πιο ξεκάθαρο δηλώνοντας πως η ανακοίνωση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ θα μπορούσε να έχει και διαφορετική ανάλυση...

Θα θυμάστε τι σας είχα γράψει την Παρασκευή, έγκαιρα και έγκυρα που λένε στα ΜΜΕ, ότι «ενδέχεται κάποιος στο εσωτερικό να επιλέξουν Σπέχαρ αντί Νίκαρα». Με την ευκαιρία ευχαριστώ πολύ τον πρίγκιπα Νικόλαο για την κοινοποίηση της στήλης μου μέσα από τον λογαριασμό του στο Twitter. Εύχομαι και ελπίζω να του γίνει συνήθεια...

ΚΟΝΙΖ: Σε ποιο κόμμα δύο πρωτοκλασάτα στέλεχη δεν μιλιούνται και η αιτία είναι το ψηφοδέλτιο για τις βουλευτικές;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

7.VI.1940

ΠΡΟΕΛΑΣΗ: Οι Γερμανοί έχουν ρίψει εις τον αγώνα από της θαλάσσης μέχρι του Μάρνη πλέον των εκατόν μεραρχιών. Παρά το γεγονός ότι ο γαλλικός στρατός μειονεκτεί αριθμητικώς μάχεται κατά τρόπον αξιοθαύμαστον. Εν τοσούτω κρατεί η εντύπωση ότι ο γαλλικός στρατός δεν πρόκειται να πολεμήση διά την πρόσπασιν της πρωτεύουσής του. Εν τω μεταξύ, κατά τας αυτάς πληροφορίες βορείως των Παρισίων οι Γερμανοί συναντήσαντες ισχυράν γαλλικήν πίεσιν εκδηλωθείσαν δι' αντεπιθέσεως, νναγκάσθησαν να υποχωρήσουν κατά πέντε μίλια, ενώ ταυτοχρόνως άλλη αντεπίθεσις ενεργήθη εις Σενλί στεφθεΐσα υπό επιτυχίας εις απόστασιν 25 μιλίων από των Παρισίων. Οι Γερμανοί πάντως ριπτούν συνεχώς και νέας μεραρχίας εις τον αγώνα, ενώ οι Γάλλοι μάχονται συνεχώς οι ίδιοι από της μάχης του Σομ. Αι αρμόδια στρατιωτικά αρχαί δέχονται ότι οι κατεξηντλημένοι στρατιώται δεν δύνανται να συγκρατήσουν τας γερμανικάς στρατιάς. [...] οι Γερμανοί διήλθον τον Σηκουάνα από δυσμών και τον Μάρνην από ανατολών και αποκατέστησαν προγεφύρωμα εις την νότιον όχθην του Μάρνη παρά το Σατώ-Τιερρύ, εις απόστασιν 35 μιλίων από των Παρισίων, ενώ συγχρόνως προελαύνουν προς τον ζωτικόν λιμένα της Χάβρης και προς την περιοχή της Ρέιμς.

ΕΚΚΛΗΣΗ: «Επανελημμένως εξήτησα από τον Πρόεδρον Ρούσβελτ να παράσχη την αμερικανικήν βοήθειαν εις τους Συμμάχους μέχρι των ορίων τα οποία επιτρέπουν οι νόμοι των Ηνωμένων Πολιτειών. Σήμερον του απευθύων την τελευταίαν έκκλησιν» (Γάλλος πρωθυπουργός).

Με άριστα το 10

1 Στον γέλωτα. Κάθε φορά που τραπεζίτης βγαίνει και λέει πως θα στηρίξει τις μικρές επιχειρήσεις σημαίνει πως μόλις επέστρεψε στο γραφείο του από ξενοδοχείου και ντιβέλοπερ. Τύποις.

2 Στα σάβια. Το γεγονός πως η Τράπεζα Κύπρου ζητάει από μικρομεσαίες επιχειρήσεις με θετική εικόνα και πρόσημα «πρόβλεψη ρευστότητας» για το 2021-2022, κύριε διοικητή είναι οδηγία δική σας; Γιατί είμαι σίγουρος πως ούτε η Τράπεζα Κύπρου μπορεί να κάνει τέτοια πρόβλεψη για τον εαυτό της, ούτε η κυβέρνηση ούτε και η ECB αυτή τη στιγμή. Άπου δεν θέλει να πάει στο μύλο δέκα μέρες κοσκινίζει.

3 Στους περιπάτους. Τον «μεγάλο περίπατο» της Αθήνας εξήγγειλε ο «πολύς» δημαρχός της με το επώνυμο Μπακογιάννης. Δήμαρχε, με το πιο βαρύ επώνυμο της Κύπρου, κάλεσέ τον να του δείξεις το μεγάλο περίπατο της Ζάχα Χαντινί.

4 Στα φράγματα. Όχι αυτά με τα νερά, αλλά αυτά των βλακωδών πολι-

«Στα νιάτα μου υποστήριξα την ελευθερία, στα γεράματά μου την τάξη».

Γουίλ Ντράν

τικών παιγνίων που παίζονται στα Κατεχόμενα λόγω εκλογών. Κάτι μου λέει πως εσύ θα φταιξεις πάλιν Healthly μου.

5 Στην ευκαιρία. Και μέσα σε αυτό το ανακάτωμα, η Συμμαχία Πολιτών βρήκε ως εύκολο στόχο συσπείρωσης (;) να τα βάλει άγαρμπα στα σόσιαλ μίντια με το United Cyprus. Τη φάστα του

Τραμπ πολλοί εμίσησαν, τις τακτικές του λίγοι.

6 Στην ορολογία. Τραμπισμός είναι η νέα ορολογία που διδάσκεται ήδη στις σχολές πολιτικών επιστημών του εξωτερικού. Είναι η τακτική διαστρέβλωσης της αλήθειας ή προώθησης μισής αλήθειας με εύκολα εύπεπτα μινύματα και άφθογο bulling. Εις το όνο-

μα του λαού πάντα. Σας θυμίζει κάποιους αυτό;

7 Στο βιτρίολι. Πήγε η άλλη και έκαψε το πρόσωπο της κοπέλας επειδή την ζήλευε από τις σέξι αναρτήσεις της στα σόσιαλ μίντια. Ειρήνη, μη σου μπάινουν ιδέες σε παρακαλώ για την Καλαβανά.

8 Στα παιδιά. Πήγαν που λέτε τα παιδιά να διασκεδάσουν στο NAVA μετά την καραντίνα και τους την πέσατε όλοι. Τέτοιο crash test με 4000 πειραματόζωα εθελοντές για τεστ μετάδοσης του ιού από ασυμπτωματικούς χρήστες ούτε ο ΠΟΥ δεν θα μπορούσε να διοργανώσει. Αυτό δεν είναι παρανομία, είναι επιστημονικό επίτευγμα κύριε υπουργέ. Αναμένουμε με αγωνία τα αποτελέσματα του πειράματος σε 14 ημέρες.

9 Στα καλόπαιδα. Βέβαια και εσείς ρεφ μου, μέσα στην πίεση ήταν ανάγκη να απειλείτε πως θα δώσετε στη δημοσιότητα (δήθεν) φωτογραφίες της κόρης του υπουργού να διασκεδάει εκεί; Πόσο πιο πάτος;

10 Στα λόγια. Υπογράψαμε λέει για να έρθει φυσικό αέριο στην ΑΗΚ από τους κινέζους. Καλάν σιορ, το δικό μας του «Αφροδίτη» τελικά είναι αέρας κουπανιστός;

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Άμεση πρόσβαση της Κύπρου στο εμβόλιο

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στέλλα Κυριακίδου, μιλάει στην «Κ» για τις νέες μεγάλες προτεραιότητες στον τομέα της Υγείας

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΟ ΛΥΤΡΑ**

Η Κύπρια Επίτροπος της Ε.Ε. για την Υγεία, Στέλλα Κυριακίδου, βρέθηκε στο προσκήνιο το τελευταίο διάστημα, καθώς κλήθηκε να διαχειριστεί μια πρωτόγνωρη κατάσταση, αυτή της πανδημίας COVID-19. Σε συνέντευξη που παραχωρεί στην «Κ», η κ. Κυριακίδου αναφέρεται στο πώς βίωσε η ίδια την κατάσταση και μιλάει για τη σημασία της προσβασιμότητας στο εμβόλιο και ποια θα είναι η θέση της Κύπρου. Επίσης, απαντά στις επικρίσεις περί απουσίας της Ε.Ε., όταν η πανδημία έπληττε σε μεγάλο βαθμό την Κεντρική Ευρώπη και μιλά για τη σημαντική συνεργασία που είχε με τον υπουργό Υγείας της Κύπρου, Κωνσταντίνο Ιωάννου, σε επίπεδο συντονισμού.

–Ποια είναι η στρατηγική πίσω από τη φιλόδοξη προσπάθεια της Επιτροπής για συντονισμό και χρηματοδότηση των ερευνητικών ομάδων για το εμβόλιο;

–Κατ’ αρχάς πρέπει να τονίσουμε πως το εμβόλιο είναι η μοναδική και η πιο σίγουρη στρατηγική εξόδου από την κρίση. Όλα τα άλλα είναι μέτρα συγκράτησης και περιορισμού του προβλήματος. Ο ιός θα νικηθεί μόνο με το εμβόλιο για τον COVID-19, το οποίο θα πρέπει να είναι προσβάσιμο απ’ όλους του ευρωπαίους πολίτες αλλά και από τον υπόλοιπο κόσμο. Η πρωτοβουλία μας είναι για μια κοινή ευρωπαϊκή στρατηγική στήριξης της έρευνας και παρασκευής του εμβολίου. Σε αυτή την προσπάθεια θα καλέσουμε όλες τις εταιρείες ανεξαρτήτως προελεύσεως, με δυνατότητα παραγωγής εμβολίων στην Ευρώπη, να δηλώσουν ενδιαφέρον συμμετοχής. Η Επιτροπή θα επιλέξει να επενδύσει και να προκρατήσει αριθμό δόσεων υπό δοκιμασία εμβολίων, εξασφαλίζοντας για τους Ευρωπαίους πολίτες τις αναγκαίες ποσότητες μέσω των επενδυτικών συμφωνιών «advance purchase agreements».

–Τι σημαίνει αυτή η πολιτική για την Κύπρο;

–Η Κύπρος, όπως και όλα τα κράτη μέλη, με την επιτυχή υλοποίηση αυτού του σχεδιασμού, θα έχει άμεση και ολοκληρωμένη πρόσβαση στο εμβόλιο μόλις αυτό εγκριθεί. Με αυτή τη δράση αποφεύγουμε την πιθανότητα υπάρξης διαγωνισμών πλειοδοσίας για το εμβόλιο μεταξύ χωρών, το οποίο φυσιολογικά θα έβαζε τις μικρότερες χώρες σε μειονεκτική θέση. Με αυτή μας την πανευρωπαϊκή πρωτοβουλία διαβεβαιώνουμε την ίση και δίκαιη πρόσβαση στο εμβόλιο για όλα τα κράτη μέλη ασχέτως μεγέθους, με ασπίδα μας τη διαπραγματευτική ισχύ μιας αγοράς άνω των 500 εκατομμυρίων καταναλωτών – αντί των 800.000 που θα είχαμε αν η Κύπρος διαπραγματευόταν μόνη της με τις φαρμακευτικές εταιρείες.

–Δεδομένης της ραγδαίας εξάπλωσης στην ευρωπαϊκή ήπειρο,

Η νέα στρατηγική των φαρμάκων, που θα παρουσιαστεί στο τέλος του χρόνου, περιλαμβάνει την ενίσχυση του φαρμακευτικού τομέα της ΕΕ, ενώ παράλληλα το νέο μας πρόγραμμα EU4Health είναι ιδιαίτερα φιλόδοξο στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων, δηλώνει η Κύπρια Επίτροπος της ΕΕ για την Υγεία.

“

Η πρώτη ενεργοποίηση του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την απειλή του COVID-19, έλαβε χώρα στις 9 Ιανουαρίου, όταν το 99% των κρουσμάτων εντοπιζονταν ακόμα μόνο στην Κίνα.

“

Διαβεβαιώνουμε την ίση και δίκαιη πρόσβαση στο εμβόλιο για όλα τα Κράτη Μέλη ασχέτως μεγέθους, έχοντας για ασπίδα μας την διαπραγματευτική ισχύ μιας αγοράς άνω των 500 εκατομμυρίων καταναλωτών.

Στις 20:00 ζούσα τις πιο «κοινωνικές» μου στιγμές

–Πώς ήταν το να χειρίζεστε την υγειονομική κρίση, ούσα «εγκλωβισμένη» στο διαμέρισμά σας;
–Το γεγονός πως χάρη στην τεχνολογία μπορούσα να εργάζομαι ανελλιπώς ήταν κάτι που με βοηθούσε αφάνταστα να νιώθω πως ακόμη και μέσα σε συνθήκες εγκλεισμού εξακολουθούσα να μπορώ να προσφέρω. Καθημερινά είχαμε συνεδρία με την πρόεδρο της Επιτροπής κ. Ούρσουλα Φον ντερ Λάιεν και τους

άλλους Επιτρόπους, ως η ομάδα η οποία έχει οριστεί ειδικά για τη διαχείριση της κρίσης. Στη συνέχεια είχα τις καθημερινές μου επαφές με τους υπουργούς Υγείας των κρατών μελών, με τους συνεργάτες μου του ECDC, του Ευρωπαϊκού Κέντρου Φαρμάκων EMA, τον ΠΟΥ Ευρώπης και εκπροσώπους φαρμακοβιομηχανιών παγκοσμίως, ώστε να μερμηύσουμε να μην υπάρξει έλλειψη φαρμάκων. Είχα επαφές με

τους G7 στον τομέα της υγείας. Κάθε βράδυ στις 20:00, ζούσα τις πιο «κοινωνικές» μου στιγμές, όταν όλη η γειτονιά βγαίναμε στο μπαλκόνι για το ζεστό χειροκρότημα στους επαγγελματίες υγείας. Σημαντικές ήταν οι συνομιλίες μέσω βιντεοκλήσεων με την οικογένειά μου και φίλους. Το πιο δύσκολο συναίσθημα ήταν το ότι ήμουν και εξακολουθώ να βρίσκομαι μακριά από τους αγαπημένους μου.

κυρίως σε Ιταλία και Ισπανία, θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν υπήρξε σωστή εκτίμηση του κινδύνου αρχικά;

–Η πρώτη ενεργοποίηση του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης της Ε.Ε., για την απειλή του COVID-19, έλαβε χώρα στις 9 Ιανουαρίου, όταν το 99% των κρουσμάτων εντοπιζονταν μόνο στην Κίνα. Στις 17 Ιανουαρίου, η Επιτροπή Ασφάλειας Υγείας της Ε.Ε. πραγματοποίησε την πρώτη της συνεδρία για το θέμα αυτό. Στις 29 Ιανουαρίου σε δημοσιογραφική διάσκεψη ζήτησα την ενεργοποίηση των κρατών μελών. Στο Συμβούλιο των Υπουργών Υγείας EPSCO στις 13 Φεβρουαρίου είχα τονίσει ξανά την ανάγκη να είμαστε καλά προετοιμασμένοι συλλογικά και συντονισμένα. Τώρα πιστεύω ότι έχουμε αποκτήσει όπλα αντίστασης, έστω και αν δεν έχουμε ακόμη φτάσει στο εμβόλιο ή στην εξειδικευμένη φαρμακευτική αντιμετώπιση. Άλλωστε, είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που ως Ευρω-

παϊκή Επιτροπή έχουμε προτείνει το νέο Αυτόνομο πρόγραμμα EU4Health.

–Παρατηρήθηκαν κάποιες ελλείψεις, οι οποίες δυσχέραναν το έργο της αντιμετώπισης της πανδημίας;

–Η Επιτροπή βρισκόταν συνεχώς σε επαφή με τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία, αλλά και με τρίτες χώρες, προκειμένου να έχει αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με τις όποιες ελλείψεις, είτε αυτές αφορούσαν προστατευτικό εξοπλισμό είτε φάρμακα, είτε ιατροτεχνολογικά προϊόντα. Είχαμε, επίσης, εκδώσει τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη βέλτιστη και ορθολογική παροχή φαρμάκων για την αποφυγή ελλείψεων, είχαμε διαμορφώσει νομοθεσίες που αφορούσαν τις σχετικές εισαγωγές και εξαγωγές. Συνεχώς παρουσιάζονταν ελλείψεις, γιατί πολλά εργοστάσια είτε στην Ευρώπη, είτε στην Κίνα, είχαν, εξαιτίας της επιδημίας, αναστείλει τη λειτουργία τους. Ή γιατί κάποιες χώρες όπως π.χ. η Ινδία

είχαν απαγορεύσει τις εξαγωγές φαρμάκων. Κάτι το οποίο ευτυχώς επιλύθηκε στην πορεία μέσω παρεμβάσεών μας. Τα προβλήματα αυτά στο μέλλον θα αντιμετωπίζονται μέσα από το νέο πρόγραμμα EU4Health που θα προνοεί τη δημιουργία στρατηγικών αποθεμάτων.

–Βρισκόσασταν σε τακτική επικοινωνία και με τον υπουργό Υγείας της Κύπρου, Κωνσταντίνο Ιωάννου. Ποια ήταν η συνεργασία σας για την αντιμετώπιση της πανδημίας;

–Πράγματι με τον Κύπριο υπουργό Υγείας ήμασταν σε συνεχή επικοινωνία από την πρώτη κιόλας στιγμή. Ο κ. Ιωάννου θα έλεγα ότι χειρίστηκε με υποδειγματικό τρόπο την πανδημία. Έχω επανειλημμένα εξάρει τον τρόπο που η Κύπρος αντιμετώπισε την απειλή της πανδημίας. Ο κόσμος έδειξε, στην πλειοψηφία του, υποδειγματική συμμόρφωση στα αυστηρά μέτρα που είχαν ληφθεί. Με τον κ. υπουργό βρισκόμαστε σε τακτική επαφή και έχουμε μια πολύ ουσιαστική

και εποικοδομητική συνεργασία.

–Παρουσιάστηκε η ανάγκη για μια νέα στρατηγική φαρμάκων στην Ε.Ε. Ποια πρέπει να είναι η στρατηγική και πώς θα εξασφαλίζει την πρόσβαση στα φάρμακα;

–Η νέα στρατηγική φαρμάκων είναι κάτι που είχαμε προγραμματίσει πριν από την πανδημία για το τέλος του 2020. Η κρίση όμως έχει αναδείξει με τον πλέον έντονο τρόπο γνωστές διαρθρωτικές αδυναμίες της αλυσίδας εφοδιασμού φαρμάκων στην Ε.Ε. Θα πρέπει να επανεξετάσουμε τις πηγές εμπορίου και να ενισχύσουμε την εγχώρια ικανότητά μας. Πρέπει να μειώσουμε την εξάρτησή μας από τρίτες χώρες, χωρίς αυτό να οδηγεί σε κάποιου είδους προστατευτισμό. Η νέα στρατηγική των φαρμάκων που θα παρουσιάσω τέλος των χρόνων περιλαμβάνει την ενίσχυση του φαρμακευτικού τομέα της Ε.Ε., ενώ παράλληλα το νέο μας πρόγραμμα EU4Health είναι ιδιαίτερα φιλόδοξο στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων, προτείνοντας ιδίως τη δημιουργία και την υποστήριξη ενός μηχανισμού παραγωγής, προμήθειας και διαχείρισης προϊόντων σχετικών με την κρίση αλλά και με έμφαση στην καινοτομία.

–Παρουσιάστηκε το πρόγραμμα «EU4Health». Ποιες είναι οι ανάγκες στις οποίες έχει διαφανεί ότι πρέπει να επενδύσουν τα κράτη-μέλη μέσω του προγράμματος;

–Η πρότασή μας για το αυτοτελές χρηματοδοτικό πρόγραμμα EU4Health ύψους σχεδόν 9,4 δισ. ευρώ αποτελεί την απάντησή μας. Πρόκειται ουσιαστικά για αύξηση του προϋπολογισμού της υγείας σε επίπεδο Ε.Ε., σε ποσοστό άνω του 2000% σε σύγκριση με τον υφιστάμενο προϋπολογισμό. Ο πρώτος μας στόχος είναι να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι, ώστε να αντιδράσουμε και να προστατεύσουμε τους πολίτες μας, αν αντιμετωπίσουμε παρόμοια κρίση στη δημόσια υγεία στο μέλλον. Θα οργανώσουμε ομάδες υπάμενων γιατρών, ομάδες ειδικών που μπορούν να μεταβαίνουν στα κράτη μέλη άμεσα και πολλά άλλα.

–Πού αλλού στοχεύει το πρόγραμμα;

Το EU4Health δεν αφορά μόνο τη διαχείριση κρίσεων, αλλά κάτι πολύ ευρύτερο. Μέσω αυτού θα μπορέσουμε να επιφέρουμε πραγματικές αλλαγές στο έργο μας σε σχέση με προτεραιότητες στον τομέα της υγείας, όπως την καταπολέμηση του καρκίνου, τις ψυχικές νόσους, τη βελτίωση του εμβολιασμού. Θα αντιμετωπίσει παράλληλα τις ανισότητες μεταξύ ομάδων πληθυσμού, χωρών και περιφερειών όσον αφορά την κατάσταση της υγείας. Φιλοδοχεί να ενθαρρύνει την ανάπτυξη και τη βέλτιστη χρήση των ψηφιακών καινοτομιών, καθώς και την ανάπτυξή τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, πραγματικά πιστεύω ότι η Κύπρος μπορεί να επωφεληθεί σε σημαντικό βαθμό.

Η Κύπρος έχει το δικαίωμα να επωφεληθεί από την ευρωπαϊκή βοήθεια

–Αναλογεί στα κράτη μέλη και ειδικά στην Κύπρο κάποια ευρωπαϊκή οικονομική στήριξη όσον αφορά στην κάλυψη των μεγάλων ποσών που διέθεσαν για ιατρικά έξοδα, εργαστηριακές εξετάσεις και για τους χώρους καραντίνας;

–Για να αντισταθμίσει το άμεσο πλήγμα σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη οικονομική απάντηση. Ανάμεσα τους 37 δισ. ευρώ από τα διαρθρωτικά ταμεία για τη στήριξη των χωρών της Ε.Ε. και των πολιτών τους στην καταπολέμηση της πανδημίας, έως 800 εκατ. ευρώ μέσω του Ταμείου Αλληλεγγύης της Ε.Ε., το οποίο έχει τροποποιηθεί για να παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη που πλήττονται από κρίσεις στον τομέα της δημόσιας υγείας. Επιπλέον 3,1 δισ. ευρώ από τον προϋπολογισμό του 2020 για την αν-

τιμετώπιση της κρίσης COVID-19. Τα ποσά στα οποία αναφέρομαι δεν αφορούν το ιδιαίτερα φιλόδοξο πακέτο που περιλαμβάνεται στον νέο Μακροπρόθεσμο Προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Κύπρος όπως και τα άλλα κράτη μέλη βεβαίως και έχουν το δικαίωμα να επωφεληθούν από τη βοήθεια αυτή. **–Διαδραματίσατε, ως Επίτροπος, ρόλο ως προς την αύξηση του προϋπολογισμού για την Υγεία σε επίπεδο Ε.Ε.; Το γεγονός της εξασφάλισης των 9,4 σχεδόν δισεκατομμυρίων ευρώ, θα μπορούσαμε να πούμε ότι επηρεάζει θετικά το status της Κυπριακής Δημοκρατίας;**

–Η πρόεδρος Φον ντερ Λάιεν πίστεψε, πραγματικά, από την αρχή σε αυτό το όραμα και μας στήριξε αλλά πιο σημαντικά μας εμπιστεύτηκε την τέραστια ευθύνη να το προτείνουμε και κατοπινά, ερόσον μπει σε εφαρμογή, να το διαχειρι-

Συνολικά η προσπάθεια ανάκαμψης ανέρχεται στο 2,4 τρις. ευρώ, λέει η Στέλλα Κυριακίδου.

τούμε. Τώρα μένει να περάσει από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και των κρατών μελών του Συμβουλίου. Πιστεύω ότι όλες οι θετικές ενέργειες που ενισχύουν τη συμβολή μας στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια, σίγουρα επηρεάζουν θετικά τη χώρα μας, ειδικά αν λάβουμε υπόψη ότι είμαστε από τα μικρά κράτη μέλη της Ένωσης. **–Πώς απαντάτε στις επικρίσεις ότι η Ε.Ε. ήταν απύσχα κατά την διάρκεια της έλασης της υγειονομικής κρίσης και ότι έγιναν κακοί χειρισμοί;**

–Η συμβολή της Επιτροπής ήταν καταλυτική, τόσο σε μέγεθος αλλά κυρίως σε διάρκεια. Δεν το λέω γιατί ανήκω σε αυτήν αλλά γιατί γνωρίζω το τι έχει πράξει. Η Επιτροπή είχε εκδώσει από την αρχή τις κατευθυντήριες γραμμές για τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης, τον ευρωπαϊκό χάρτη πορείας προς την κοινή άρση των μέτρων,

καθώς και για την ασφαλή επανέναρξη των ταξιδιών και την επανεκκίνηση του ευρωπαϊκού τουρισμού. Πρόσφερε τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις μεθόδους διάγνωσης του κορωνοϊού. Δημιούργησε αερογέφυρες ανθρωπιστικής βοήθειας για τη μεταφορά εργαζομένων στον ανθρωπιστικό τομέα και ειδών έκτακτης ανάγκης σε ορισμένες από τις πλέον πληγείσες περιοχές σε ολόκληρο τον κόσμο και όχι μόνο στην Ευρώπη. Έχει εκδώσει πρακτικές συμβουλές για τη διαχείριση των εσωτερικών συνόρων, προκειμένου να συνεχιστούν οι εμπορευματικές μεταφορές, μέσω των «πράσινων λωρίδων» ώστε να είναι δυνατή η διέλευση χωρίς καθυστέρηση στα είδη πρώτης ανάγκης, όπως φάρμακα και τρόφιμα. Ταυτόχρονα, βρισκόμαστε συνεχώς σε επαφή και διαβουλεύσεις με τις φαρμακευτικές εταιρείες και βιομηχανίες σε παγ-

κόσμιο επίπεδο για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο έλλειψης φαρμάκων και άλλων ουσιαστικών ιατρικών ειδών. Δρομολογήσαμε τις διαδικασίες κοινής προμήθειας εξοπλισμού ατομικής προστασίας. Κυρίως, όμως, στα τέλη Μαρτίου η Επιτροπή έχει καταθέσει στο τραπέζι το ιστορικό νέο πακέτο ανάκαμψης με την ονομασία NextGenerationEU, ύψους 750 δισ. ευρώ. Το μέσο αυτό έρχεται να προστεθεί σε έναν αναγεννημένο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της Ε.Ε. ύψους 1,1 τρις. ευρώ. Το συνολικό ποσό για το NextGenerationEU –μαζί με το βασικό πλαίσιο– ανέρχεται σε 1,85 τρις. ευρώ και συμπεριλαμβάνει τα τρία δίκτυα ασφαλείας των 540 δισ. ευρώ σε δάνεια, που έχουν ήδη εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Εν ολίγοις, συνολικά η προσπάθεια ανάκαμψης ανέρχεται στο χωρίς προηγούμενο ποσό των 2,4 τρις. ευρώ.

Κυνηγώντας την ιδεολογική του σκιά το ΑΚΕΛ

Το κεφάλαιο της οικονομίας φέρνει το κόμμα σε αμηχανία, καθώς θέλει τον ρεαλισμό χωρίς να απαρνηθεί διαχρονικές του θέσεις

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τον Φεβρουάριο που πέρασε, το ΑΚΕΛ πραγματοποιούσε οικονομικό φόρουμ υπό τον τίτλο «Ανάγκη για ένα νέο οικονομικό μοντέλο», στέλνοντας σε πολλούς το μήνυμα πως το κόμμα της Αριστεράς θέλει να κλείσει μια και καλή τα στόματα που λένε πως το κόμμα δεν έχει πρόταση στην οικονομία. Το φόρουμ βεβαίως δεν παρουσίασε μία νέα αριστερή και ολοκληρωμένη πρόταση, αλλά ήταν μία πρώτη προσπάθεια, όπως έλεγαν στα πινακίδια της Αριστεράς, να στείλουν το μήνυμα στους επιχειρηματικούς κύκλους που προσκλήθηκαν να μην τους «ροβούνται» και να ξεχάσουν εν μέρει την τελευταία απόπειρα του κόμματος για οικονομική πρόταση, όταν μελετούσε την έξοδο της Κύπρου από το ευρώ το 2013. Το κατά πόσο αναθάρρησαν από το αποτέλεσμα οι επιχειρηματίες είναι βεβαίως άγνωστο. Το σίγουρο είναι ότι πολλοί από τους προσκεκλημένους έφυγαν με ένα αίσθημα σύγχυσης. Και λέμε σύγχυσης γιατί ενώ κάποιοι ομιλητές που πρόσκειντο στη Δεξιά και τη φιλελεύθερη τάση, όπως ο Τάκης Κληρίδης, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών ή ακόμα ο κεντρικός τραπεζίτης, έκαναν μία οικονομική ανάλυση προς συγκεκριμένη κατεύθυνση, άκουσαν και στελέχη κομμουνιστικών κομμάτων άλλων χωρών που προσκλήθηκαν ως ομιλητές να αναλύουν με μελανά χρώματα τον καπιταλισμό και να εκφράζουν την ανάγκη εξόδου από το ευρώ. Το φόρουμ συνεπώς αποτύπωσε με τον καλύτερο τρόπο και τη σύγχυση που υπάρχει εντός ΑΚΕΛ να παρουσιάζει συγκεκριμένο αφήγημα στην οικονομία, που θα φέρει κοντά ένα ακροατήριο από την αστική και μεσαία τάξη, χωρίς να ξεφύγει από τις διαχρονικές του αρχές γύρω από την οικονομία. Η ισορροπία αυτή επί του παρόντος δεν έχει βρεθεί με τα στελέχη να παρακολουθούν αμήχανα τις εξελίξεις να τους προσπερνούν. Και λέμε να παρακολουθούν αμήχανα, καθώς γνωρίζουν πως η οικονομία επιστρέφει ως μείζον ζήτημα. Και σε αυτό τον προεκλογικό δεν μπορεί να μην έχουν συγκεκριμένη πρόταση γι' αυτό το θέμα.

Όταν άλλαξε η επικαιρότητα

Η αλήθεια είναι πως το ΑΚΕΛ, μέχρι και την εξάπλωση της πανδημίας, αποκτούσε έρεισμα και πολιτικούς πόντους, καθώς έπαιζε το χαρτί της διαπλοκής και της διαφθοράς με άνεση. Με άνεση όχι μόνο γιατί δικαίως ή αδικως υπάρχει η αίσθηση του ηθικού πλεονεκτήματος της Αριστεράς στο οποίο έκτισε το κόμμα αλλά και γιατί κυβέρνηση και κυβερνών κόμματα βρίσκονταν στη γωνία για το τζέτ του Σαουδάραβα, τις δραστηριότητες του δικηγόρου γραφείου του Προέδρου και του οικογενειακού περιγυρου και σίγουρα για τα χρυσά διαβατήρια. Η πανδημία, που εξελίχθηκε γρήγορα σε οικονομική κρίση, βρήκε το κόμμα απροετοίμαστο και έφερε την κυβέρνηση

Υπάρχει κανάλι επικοινωνίας μεταξύ Άντρου Κυπριανού και Νικόλα Παπαδόπουλου, όμως, η όποια συμφωνία δεν θα είναι αναίμακτη για το ΑΚΕΛ, που θα πρέπει να επιλέξει μεταξύ επιμονής σε συγκεκριμένες αρχές που έρχονται σε αντίθεση με το ΔΗΚΟ ή να καταστεί κόμμα εξουσίας.

Σε αντίθεση με άλλα κόμματα όπου παρουσιάζεται έλλειψη στελεχών, το ΑΚΕΛ δεν έχει επί του παρόντος πρόβλημα σε θέμα προσώπων, όσο σε θέμα πολιτικών, καθώς στην οικονομία εξακολουθεί να μην έχει πρόταση.

σε πλεονεκτική θέση, καθώς βάσει ερευνών είχε χειριστεί θετικά την κρίση. Ενδεικτικό παράδειγμα της αμηχανίας που εκτυλίχθηκε στην Εξεκία Παπαϊωάννου ήταν το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού είχε ξεκαθαρίσει στον υπουργό Οικονομικών Κωνσταντίνο Πετρίδη ότι το κόμμα της Αριστεράς δεν πρόκειται να στηρίξει το νομοσχέδιο, καθώς διαφωνεί με τη φιλοσοφία του. Κίνηση που θεωρήθηκε σίγουρα έντιμη εντός υπουργείου, καθώς δεν μπήκε στη διαδικασία να παίξει ένα επικοινωνιακό παιχνίδι ή παιχνίδι αέναου τακτισμού, όπως υπονόησαν πως έπαιξε το ΔΗΚΟ. Έχασε, όμως, την ευκαιρία το κόμμα να αποκτήσει πρωταγωνιστικό ρόλο στις εξελίξεις και περιορίστηκε στον ρόλο του απλού παρτηρητή. Το είπε άλλοτε ευσεχώς ο Άντρος Κυπριανού μετά τη σύσκεψη αρχηγών που πραγ-

ματοποιήθηκε μία μέρα πριν από την απόσυρση του νομοσχεδίου. Ότι ο λόγος που έγινε ήταν για να πείσει η κυβέρνηση τον Νικόλα Παπαδόπουλο να στηρίξει το νομοσχέδιο, αγνοώντας κατ' επέκταση τα «θέλω» του ΑΚΕΛ. Καθόλου τυχαίο ότι ενώ στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, στελέχη του ΔΗΣΥ έψεγαν το ΑΚΕΛ και καλούσαν τα ΑΚΕΛικά στελέχη να απαντήσουν σε μία σειρά ζητημάτων για το θέμα, τα πλείστα στελέχη κρατούσαν αποστάσεις από το πληκτρολόγιο και από την πρώτη γραμμή της μάχης. Φάνηκε και από το γεγονός ότι ενώ μαινόταν όλος αυτός ο πόλεμος γύρω από τις κρατικές εγγυήσεις, στην Εξεκία Παπαϊωάννου εξέδιδαν την ίδια σιγαλή ανακοινώσεις για το τζέτ του Σαουδάραβα. Θέμα που υπό άλλες συνθήκες σίγουρα θα επικρατούσε στην επικαιρότητα, όμως τη δεδομένη περίοδο το βλέμμα όλων (επιχειρηματιών και εργαζομένων) ήταν γύρω από το τι οικονομικό πακέτο θα έδινε η κυβέρνηση και τι θα περνούσε τελικώς η Βουλή.

Ψάχνοντας πρόταση

«Το θέμα με το ΑΚΕΛ είναι ότι λέει τι πάει λάθος και συνήθως είναι σωστό, όμως δεν λέει τι πρέπει να γίνει για να λειτουργήσουν τα πράγματα σωστά» σημειώνουν κομματικοί κύκλοι. Ένας προεκλογικός, μεσούσης μιας οικονομικής κρίσης, σίγουρα θα δυσκολέψει τον ΔΗΣΥ, καθώς δεν θα μπορεί να δώσει ούτε προεκλογικά δώρα ούτε να απαντήσει στην αυξημένη

ανεργία, όμως σίγουρα δεν βοηθά το ΑΚΕΛ. Και αυτή είναι η ουσία του προβλήματος, καθώς στην Εξεκία Παπαϊωάννου αντιλαμβάνονται πως η καχυποψία που είχε καλλιεργηθεί επί διακυβέρνησης Χριστόφια γύρω από την οικονομία δεν έχει ακόμα εγκαταλειφθεί. Καθόλου τυχαίο ότι στις τελευταίες δύο προεδρικές εκλογές, το κόμμα έβαζε ανεξάρτητο υποψήφιο και διαβεβαίωνε πως δεν θα έχει οποιαδήποτε ανάμιξη στην εξουσία. Αντίληψη που, όπως σημειώνουν κομματικά στελέχη, επικρατούσε και επί Εξεκία Παπαϊωάννου, αλλά σε ένα ευρύτερο ακροατήριο έστελνε το μήνυμα πως το κόμμα αυτοαναίρεται. Ο ΔΗΣΥ και τα κόμματα της Δεξιάς σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν καλλιεργήσει το αφήγημα ότι δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική στην οικονομία από την υφιστάμενη—είτε είναι καλή είτε όχι—και επί του παρόντος το κόμμα της Αριστεράς δεν έχει κάνει για να ανατρέψει αυτή την κατάσταση. Δεν βοηθά βεβαίως και το ότι η τελευταία πρόταση που παρουσίασε το κόμμα στην οικονομία—και για την οποία δέχεται επικρίσεις μέχρι σήμερα—είναι η πρόταση για έξοδο από το ευρώ, χωρίς να επανέλθει ακόμα με νέα εναλλακτική πρόταση. Πρόταση που μετά την πανδημία ενδεχομένως να έχει περισσότερο έρεισμα στην ευρύτερη κοινωνία. Μετά την πανδημία γιατί το κόμμα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το χαρτί της δικαίωσης για την επιμονή του γύρω από το «υγεία για όλους», τους πόντους

που κέρδισε με τις προτάσεις του στην παιδεία αλλά και γιατί σε αυτή ακριβώς την περίοδο θα μπορούσε να παρουσιάσει προτάσεις για ανάπτυξη που δεν θα είναι άναρχη (με έμφαση δηλαδή στους πύργους και τα χρυσά διαβατήρια) αλλά με κοινωνική ευαισθησία, έμφαση στο περιβάλλον την οποία να μπορεί να αποδεχτεί τόσο η αστική τάξη όσο και τα μεσαία κοινωνικά στρώματα.

Και κώδικα επικοινωνίας

Για να μπορέσει να αποταθεί και στην αστική τάξη, αλλά και στα μεσαία κοινωνικά στρώματα θα πρέπει να αλλάξει και τους κώδικες επικοινωνίας της για να προσεγγίσει και να ακουστεί σε μία μεγαλύτερη ομάδα ψηφοφόρων. Το γεγονός ότι στο κόμμα συζητούν αν τα στελέχη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, ή αν αυτό εμπίπτει στο θανάσιμο για την Αριστερά αμάρτημα του παραγοντισμού, είναι κάτι που απασχολεί και κύκλους του κόμματος, καθώς, ενώ ο κόσμος αλλάζει, το κόμμα μένει προσκολλημένο στις κομματικές ομάδες βάσης που μειώνονται αισθητά και στο από πόρτα σε πόρτα. Ένας πιο σύγχρονος κώδικας επικοινωνίας θα βοηθούσε το κόμμα να φέρει κοντά την εξωκοινοβουλευτική αριστερά, η οποία δραστηριοποιείται εντόνως τελευταίως σε μία σειρά ζητημάτων όπως το μεταναστευτικό, οδοφράγματα, περιβάλλον και με την οποία έχουν σίγουρα αρκετές συγκλίσεις.

Η επαφή με Νικόλα και η προοπτική εξουσίας

«Ο προεκλογικός αυτός είναι ιδιαίτερα κρίσιμος για το πού πάει το κόμμα» σημειώνουν στελέχη, εκτιμώντας πως δεν συμφέρει πλέον το ΑΚΕΛ επανάληψη του σκηνικού που εκτυλίχθηκε και του εκλογικού αποτελέσματος του 2016. Η εκτίμηση, πάντως, είναι πως σύμφωνα με έρευνες, ενισχύονται αυτή τη φορά τα δύο μεγάλα κόμματα και το κόμμα θα πρέπει να αλιεύσει ψήφους από τα κόμματα του Κέντρου, τα οποία φυλλοροούν. Στόχος σημειώνουν θα πρέπει να είναι η ανάκαμψη, ο επαναπατρισμός των χιλιάδων ψηφοφόρων που επέλεξαν να απέχουν και κατ' επέκταση να δοθεί προοπτική εξουσίας. Το πως θα γίνει κάτι τέτοιο είναι βεβαίως προς συζήτηση. Υπάρχουν και φωνές στα ανώτατα δώματα του κόμματος που μιλούν για συνεργασία αποκλειστικά με μη κυβερνητικές οργανώσεις και τις προοδευτικές τάσεις της Δεξιάς που θέλουν λύση, η επικρατούσα άποψη όμως είναι πως η κατάληψη της εξουσίας θα επιτευχθεί με τη συνεργασία του κόμματος με το Κέντρο. Αν και ο γ.γ. του ΑΚΕΛ λέει επισήμως πως είναι νωρίς για τις όποιες συζητήσεις, είναι ευρέως γνωστό πως έχουν ανοίξει γέφυρες με τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Το πως θα γίνει κάτι τέτοιο και ποιοι θα είναι οι συμβιβασμοί που θα κάνουν τα δύο κόμματα είναι βεβαίως προς συζήτηση. Η συνεργασία με το Κέντρο στο παρελθόν είχε δύο τάσεις που δεν ξερόντα να θα επαναληφθεί κάποια εκ των δύο. Η μία ήταν αυτή που ακολουθείτο επί Εξεκία Παπαϊωάννου και διαφάνηκε με το μίνιμουμ πρόγραμμα ότι το ΑΚΕΛ δεν συμμετείχε στη διακυβέρνηση, αλλά στηρίζε ούτως ώστε να μη βγει στην εξουσία η δεξιά. Και η δεύτερη επί Χριστόφια, όταν το κόμμα άρχισε να έχει ρόλο στην εξουσία. Ήδη, πάντως, ξεκίνησαν οι αντιδράσεις για ένα τέτοιο ενδεχόμενο στη βάση του ΑΚΕΛ με αφορμή και την αναδημοσίευση γελοιογραφίας που έκανε ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ, η οποία αποδομεί το έργο των δημοκρατικών επιτροπών. Αντιδράσεις που δεν πέρασαν βεβαίως απαρατήρητες εντός κόμματος, με κάποιους να σημειώνουν πως οι διαφορές είναι αγεφύρωτες και άλλους να υπογραμμίζουν την ανάγκη κάποιων συμβιβασμών, αν η προτεραιότητα είναι να φύγει ο ΔΗΣΥ από την εξουσία.

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΝΙΚΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Η πανδημία ως «ευκαιρία» εκχώρησης εξουσιών

Η έξαρση της πανδημίας ανέδειξε δυστυχώς την επιθυμία, αλλά και την ευρύτερη προσπάθεια που καταβάλλει τα τελευταία χρόνια η παρούσα κυβέρνηση να εκχωρήσει περισσότερες εξουσίες και δικαιώματα στους υπουργούς της.

Πιο πρόσφατο παράδειγμα, η κατάθεση από το Υπουργείο Παιδείας τροποποιητικών κανονισμών, οι οποίοι αποσκοπούν έμμεσα, στην εκχώρηση εξουσίας στον αρμόδιο υπουργό να καθορίζει μέσω διαταγμάτων/αποφάσεων και για άριστο χρονικό διάστημα, νέες ημερομηνίες για την παρουσία των εκπαιδευτικών στο σχολείο, την έναρξη και λήξη των σχολικών μαθημάτων και το διήμερο Εκπαιδευτικού.

Αντιλαμβάνομαστε πλήρως τα

προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί από την πανδημία στον τομέα της παιδείας, ειδικότερα στην ζωή μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών, αφού ουσιαστικά επιβάρυνση σημαντικές αλλαγές/ανατροπές στην ύλη, στις ημερομηνίες έναρξης και λήξης της σχολικής περιόδου, ενώ απαγορεύθηκε η φυσική παρουσία στα σχολεία.

Είναι προφανές λοιπόν, ότι βιώσαμε και βιώνουμε μια εξαιρετικά δύσκολη, αλλά και πρωτόγνωρη περίοδο. Αναγκαστήκαμε λόγω των συνθηκών να ανεχτούμε, χωρίς καμιά αντίδραση την άρση πολλών από τα ατομικά συνταγματικά μας δικαιώματα, μεταξύ των οποίων και η σωματική κίνηση στον ελεύθερο χώρο. Θέσαμε όλοι μας, αλλά και ο καθένας χωριστά, ως πρώτιστη

Πρέπει να είμαστε σε εγρήγορση και ετοιμότητα, ώστε να μην πληγούν οι θεσμοί και οι δημοκρατικές διαδικασίες, να μην καταργηθούν άμεσα ή έμμεσα δομές που για να καθιερυθούν πέρασαν πολλά χρόνια αγώνων και θυσιών.

προτεραιότητα τον περιορισμό των δικαιωμάτων αυτών, με τρόπο που να μη βλάπτεται η δημόσια υγεία.

Συνεπώς, όσα από τα δικαιώματά

μας συνδέονται με το αγαθό της υγείας (δημόσια, ατομική) έχουν συρρικνωθεί και προσαρμόστει υπό τις συνθήκες, στην κάλυψη του υπέρτατου αυτού αγαθού.

Ο ιός φαίνεται να βρίσκεται σε ύφεση στην παρούσα φάση και ως εκ τούτου το κράτος αποφάσισε τη σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων, με συνεπακόλουθο την ανάλογη ανάκτηση των ατομικών μας ελευθεριών. Αναμφίβολα και σε αυτή τη μεταβατική περίοδο οφείλουμε να είμαστε προσεκτικοί και να συνεχίσουμε σύνεμα να επαγρυπνούμε, τόσο για τη δημόσια υγεία, όσο και για την κατοχύρωση και διασφάλιση των ατομικών συνταγματικών δικαιωμάτων μας.

Πρέπει να είμαστε σε εγρήγορση και ετοιμότητα, ώστε να μην πλη-

γούν οι θεσμοί και οι δημοκρατικές διαδικασίες, να μην καταργηθούν άμεσα ή έμμεσα δομές που για να καθιερυθούν πέρασαν πολλά χρόνια αγώνων και θυσιών. Ο διάλογος, η συναίνεση, η σύνεση και η ευλαβική τήρηση των νόμων του κράτους, θα πρέπει να αποτελούν πυξίδα και οδηγό τόσο της εκτελεστικής εξουσίας, όσο και των οργάνων των δύο άλλων εξουσιών, της νομοθετικής και της δικαστικής.

Ενόψει, λοιπόν, του περιορισμού και ελέγχου διάδοσης του ιού, πιστεύουμε ότι και η εκχώρηση οποιασδήποτε γενικής νομοθετικής εξουσιοδότησης στην εκτελεστική εξουσία, χωρίς την τυπική και τακτική γένεση νομοθετικών πράξεων, πρέπει να χορηγούνται από τη νομοθετική εξουσία με φειδώ.

Η εκτενής, αόριστη και ασαφής εξουσιοδότηση, συνιστά κατά την άποψή μας προϋπόθεση εκμετάλλευσης και/ή κατάχρησης εξουσίας. Στο πλαίσιο αυτό έχει ενταχθεί και η θέση που εκφράστηκε ξεκάθαρα από το Δημοκρατικό Κόμμα, κατά τη συζήτηση των εν λόγω κανονισμών του Υπουργείου Παιδείας, στην τελευταία συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής. Είναι η άποψή μας ότι τα κορυφαία συνταγματικά ατομικά δικαιώματα πρέπει να παραμείνουν αμετάβλητα και απρόσβλητα. Αυτός πρέπει να είναι ο στόχος και η πρώτιστη προτεραιότητα όλων μας.

Ο κ. Πανίκος Λεωνίδου είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος.

Ο ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Οι διαφορές δεν θα επιλυθούν μέσω θερμών επεισοδίων

Στην ημερήσια διάταξη Αθήνας-Λευκωσίας ο καθορισμός της ΑΟΖ, όμως, οι όποιες ανακοινώσεις θα γίνουν την κατάλληλη στιγμή

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Πολύ αρνητικό για την Κύπρο, αλλά και για την ευρύτερη περιοχή το ενδεχόμενο θερμού επεισοδίου μεταξύ Ελλάδας Τουρκίας, λέει πως είναι ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης σε συνέντευξή του στην «Κ». Όπως σημειώνει, ένα θερμό επεισόδιο δεν θα λύσει το πρόβλημα. Ο κ. Χριστοδουλίδης μιλάει για το άνοιγμα των οδοφραγμάτων, σημειώνοντας πως «έδειξε ότι οι δύο κοινότητες μπορούν να συνυπάρξουν αρμονικά και αυτό είναι μια πολύ θετική εξέλιξη. Η ομαλή λειτουργία των οδοφραγμάτων, όμως, δεν πρέπει να παραπέμψει σε καμία απολύτως περίπτωση σε ένα καθεστώς δόθεν 'κονιότητας'. Απαντά αν η Ελίζαβετ Σπέχαρ αποτελεί persona non grata και αν υπάρχει λόγος αντιπαράθεσης, ενώ την ίδια στιγμή δίνει απαντήσεις για το αν παρυσίαζε όλο αυτό τον καιρό μια ωραιότερη εικόνα της εξωτερικής μας πολιτικής η οποία ναυάγησε δεδομένων των εξελίξεων.

«Βρισκόμαστε ενώπιον ενός θερμού επεισοδίου και ποιος θα είναι οι συνέπειές του για την Κύπρο και την ευρύτερη περιοχή;
«Ένας λογικά σκεπτόμενος δεν μπορεί να πιστεύει ότι οι διαφορές επιλύονται μέσω θερμών επεισοδίων ή ότι έτσι εξυπηρετούνται καλύτερα μακροπρόθεσμοι στόχοι. Εννοείται ότι μια τέτοια εξέλιξη θα είναι κάτι πολύ αρνητικό για την Κύπρο, αλλά και για όλες τις χώρες της ευρύτερης περιοχής. Ακόμη και ένα «ελεγχόμενο θερμό επεισόδιο» με σκοπό να δρομολογηθούν εξελίξεις προς συγκεκριμένα κατεύθυνση μπορεί να ελλοχεύει κινδύνους και να φέρει αντίθετα αποτελέσματα. Όταν αξιοποιεί κάποιος αυτά τα μέσα οφείλει να γνωρίζει πως υπάρχει αβεβαιότητα για την εξέλιξη των πραγμάτων και ανασφάλεια. Η δουλειά της διπλωματίας, όμως, είναι να κάνει όλες εκείνες τις ενέργειες, προληπτικά δρούσα, για να θεμελιώνεται η ειρήνη και να αποτρέπονται τέτοια απεικταία σενάρια.
«Τις τελευταίες μέρες διαρρέουν πληροφορίες ότι Αθήνα και Λευκωσία βλέπουν πιο ζεστά το θέμα της οριοθέτησης της ΑΟΖ, μεταξύ των δύο χωρών. Ισχύει;
«Όποιος έχει την εντύπωση ότι ο καθορισμός των θαλάσσιων συνόρων της Κύπρου με την Ελλάδα δεν είναι στην ημερήσια διάταξη των τακτικών συζητήσεων Λευκωσίας και Αθήνας λανθάνεται. Από εκεί και πέρα, σχετικές δημόσιες ανακοινώσεις για το θέμα θα γίνουν μόνο την κατάλληλη στιγμή με τη φρόνηση κριθεί ότι αυτό εξυπηρετεί εθνικούς στόχους και επιδιώξεις.
«Έχουν πραγματικό αντίκρισμα και νόημα οι διαβουλεύσεις, αν σε αυτές δεν συμμετέχουν η Αίγυπτος και η Τουρκία;

—Ασφαλώς και έχουν αντίκρισμα. Είναι κυριαρχικό δικαίωμα τόσο της Κύπρου όσο και της Ελλάδας να κηρύξουν ΑΟΖ και να οριοθετήσουν τα μεταξύ τους θαλάσσια σύνορα, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν τίθεται υπό την αίρεση της συμμετοχής ή της έγκρισης της Τουρκίας. Άλλωστε, όπως ξέρετε, έχουμε κατ' επανάληψη καλέσει την Τουρκία να προσέλθει σε διαπραγματεύσεις για οριοθέτηση των μεταξύ μας θαλάσσιων ζωνών στα βόρεια, βορειοδυτικά και δυτικά της Κύπρου. Η Τουρκία πρέπει να αντιληφθεί ότι το διεθνές δίκαιο και η Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας αυτό ακριβώς προβλέπουν, την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών βάσει διμερών συμφωνιών. Σε ό,τι αφορά την Αίγυπτο, η Κύπρος έχει ήδη από το 2003, υπογράψει Συμφωνία Οριοθέτησης, ενώ η Ελλάδα διαβουλεύεται με το Κάιρο ακριβώς με αυτόν τον στόχο.

“

Αν κάποιος κάθεται στον καναπέ του και απολαμβάνει το τσάι του, βλέπει [τις κυρώσεις] ως «τσάι και συμπάθεια». Αν είναι όμως σε μια αίθουσα με εκπροσώπους άλλων κρατών, που έχουν στρατηγική σχέση και μεγάλα οικονομικά συμφέροντα με την Τουρκία αξιολογεί διαφορετικά τα πράγματα.

—Η πρόσφατη συμφωνία Ελλάδας - Ιταλίας για την οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών αλλάζει τα δεδομένα στη νοτιοανατολική Μεσόγειο; Ποια είναι η πραγματική της σημασία;
—Πρόκειται για μια πολύ σημαντική συμφωνία τόσο από πλευράς ουσίας όσο και από πλευράς χρονικού πλαισίου συνομολόγησής. Επιβεβαιώνει θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς δικαίου και του δικαίου της θάλασσας, ενώ επαναβεβαιώνεται το αυτονόητο για εμάς, ότι τα νησιά έχουν δικαίωμα σε θαλάσσιες ζώνες. Είναι ιδιαίτερης σημασίας το γεγονός ότι η οριοθέτηση της ΑΟΖ Ελλάδας και Ιταλίας έγινε στη βάση της μέσης γραμμής, επιβεβαιώνοντας στην πράξη την προσήλωση της συντριπτικής πλειοψηφίας των χωρών της Αν. Μεσογείου, στην εν λόγω μέθοδο. Υπενθυμίζω ότι και οι τρεις συμφωνίες οριοθέτησης της Κυπριακής Δημοκρατίας (Αίγυπτος, Ισραήλ και Λίβανος), έγιναν στη βάση της μέσης γραμμής για την

οριοθέτηση των μεταξύ τους θαλασσίων ζωνών.
—Αυτή την ώρα που μιλούμε η Τουρκία κάνει γεώτρηση στο οικόπεδο 6. Δεν είδαμε καμία ουσιαστική παρέμβαση από την Ε.Ε. Αναμένουμε κυρώσεις που θα πονέσουν την Τουρκία, συμπερίληψη της ΤΡΑΟ στις κυρώσεις. Τελικά, παίρνουμε μόνο τσάι και συμπάθεια από τη διεθνή κοινότητα;

—Σίγουρα αν κάποιος κάθεται στον καναπέ του και απολαμβάνει το τσάι του, τα βλέπει όλα ως «τσάι και συμπάθεια». Αν είναι όμως σε μια αίθουσα με εκπροσώπους άλλων κρατών που έχουν στρατηγική σχέση και μεγάλα οικονομικά συμφέροντα με την Τουρκία και πρέπει να αντιμετωπίσει πραγματικότητες, δυσκολίες, και όχι απλώς «θεωρίες», αξιολογεί διαφορετικά τα πράγματα. Η Τουρκία έχει παραβιάσει το διεθνές δίκαιο πάμπολλες φορές τις τελευταίες δεκαετίες και έχει καταδικαστεί κατ' επανάληψη. Ταυτόχρονα, πρόκειται για μια μεγάλη χώρα στρατηγικής σημασίας, με σημαντική γεωγραφική θέση και στενούς οικονομικούς δεσμούς με πολλούς, μεταξύ των οποίων και κρατών της Ε.Ε. Η ίδια αξιοποιεί τη θέση και την ισχύ της και βλέπουμε πως εργαλειοποιεί για παράδειγμα ακόμη και τον ανθρώπινο πόνο με τους μετανάστες. Από το 2006 έως το 2019 σε επίπεδο Ε.Ε. δεν είχαμε Συμπεράσματα Συμβουλίων με συγκεκριμένα μέτρα καταδικαστικά εις βάρος της Τουρκίας πλην των μέτρων του Δεκεμβρίου του 2006 για πάγωμα οκτώ διαπραγματευτικών κεφαλαίων εξαιτίας της μη εφαρμογής του Πρωτοκόλλου της Άγκυρας έναντι της Κύπρου. Εμείς ανατρέψαμε αυτή την πραγματικότητα και θελήσαμε να ξεφύγουμε από τις μονομερείς καταδίδες που είναι περιορισμένες ισχύος. Αυτό που έχει σημασία είναι τόσο οι καταδίδες όσο και τα όποια μέτρα να είναι συλλογικά, από την Ε.Ε. στο σύνολό της. Με αυτό τον τρόπο, το κόστος που δημιουργείται δεν είναι αμελητέο. Οι μονομερείς δηλώσεις περισσότερο αποσκοπούν σε εσωτερική κατανάλωση και προσωπικά δεν είμαι αυτής της φιλοσοφίας. Προτιμώ τον πιο δύσκολο δρόμο αρκεί να είναι ο πιο αποτελεσματικός. Μέσα από σκληρή και συντονισμένη δουλειά μηνών καταφέραμε πέρυσι να περάσουμε από τις μονομερείς καταδίδες σε κοινές αποφάσεις της Ε.Ε., για μέτρα που ουσιαστικά συνιστούν πάγωμα ενταξιακών και άλλων συνεργειών Τουρκίας-Ε.Ε., αλλά και κυρώσεων και περιοριστικών μέτρων. Δεν ήταν εύκολο. Έχει εμπεδωθεί πλέον στην Ε.Ε. και διεθνώς ότι οι ενέργειες της Τουρκίας στις θαλάσσιες ζώνες της Κύπρου είναι παράνομες. Καταδικάσθηκαν συνολικά, παρακολουθούνται στενά από την Ε.Ε., ενώ για πρώτη φορά υιοθετήθηκε

Θ.ΛΥΠΟΣ/ΕΡΕΤΕΥ

Η αντίδραση των Η.Ε. ήταν αρνητική εξέλιξη, αφού ουσιαστικά με τις δηλώσεις που έγιναν «ενθάρρυναν» όλους αυτούς στην τ/κ κοινότητα που εργάζονται ενάντια στην επανένωση της Κύπρου, λέει στην «Κ» ο Νίκος Χριστοδουλίδης.

Η στάση Σπέχαρ και ο ρόλος Τατάρ-Οζερσάι

—Το άνοιγμα των οδοφραγμάτων κάτω από ομαλές συνθήκες βοηθά την Τουρκία όπως ισχυρίζονται κάποιοι ή βοηθά την Κυπριακή Δημοκρατία;
—Σε αντίθεση με το τι θεωρούσε ο Ροσούφ Πτενκτάς ότι θα αποδείκνυε το 2003 με την απόφασή του για μερική άρση των περιορισμών, το άνοιγμα των οδοφραγμάτων έδειξε ότι οι δύο κοινότητες μπορούν να συνυπάρξουν αρμονικά και αυτό είναι μια πολύ θετική εξέλιξη. Η ομαλή λειτουργία των οδοφραγμάτων όμως δεν πρέπει να παραπέμψει σε καμία απολύτως περίπτωση σε ένα καθεστώς δόθεν «κανονικότητας». Ότι μπορούμε να συνυπάρξουμε δίπλα-δίπλα, να συνεργαζόμαστε και ότι αυτή η κατάσταση είναι και η επίλυση του Κυπριακού. Τα οδοφράγματα απλώς διευκολύνουν τη διακίνηση μέχρι την επανένωση. Φέρνουν τις κοινότητες πιο κοντά και έχουν αποδείξει ότι Ε/κ και Τ/κ δεν έχουν καμία εκθρόνιση μεταξύ τους. Το πρόβλημα είναι εισβολής και κατοχής, όσο και αν αυτό ακούγεται για κάποιους παλαιομοδίτικο. Βασικός υπαίτιος για το μη άνοιγμα των οδοφραγμάτων και μη εφαρμογής των συμφωνηθέντων είναι η Τουρκία, αφού δεν μπορώ να φανταστώ ότι οι κ.κ. Οζερσάι και Τατάρ λειτουργούν χωρίς τις ευλογίες της Τουρκίας. Ταυτόχρονα, η εξέλιξη με την μη εφαρμογή των συμφωνηθέντων για σταδιακή επαναλειτουργία των οδοφραγμάτων αποδεικνύει προς όλες τις κατευθύνσεις την ορθότητα της θέσης μας για την ανάγκη όπως μετά τη λύση του Κυπριακού περίοδο, η Τουρκία δεν έχει τον όποιο λόγο στα της Κύπρου.
—Υπάρχει, όμως, λόγος να ανοίγουμε μέτωπο αντιπαράθεσης με τα Ηνωμένα Έθνη. Είναι persona non grata η κυρία Σπέχαρ;
—Δεν είναι προσωπικό θέμα αντιπαράθεσης με την κυρία Σπέχαρ. Όμως η αντίδραση των Ηνωμένων Εθνών δεν ήταν μόνο χλιαρή, αλλά και αρνητική εξέλιξη, αφού ουσιαστικά με τις δηλώσεις που έγιναν «ενθάρρυναν» όλους αυτούς στην τ/κ κοινότητα που λειτουργούν ενάντια στη σταδιακή επαναλειτουργία των οδοφραγμάτων και εργάζονται ενάντια στην επανένωση της Κύπρου.

νομικό πλαίσιο για περιοριστικά μέτρα εις βάρος της Τουρκίας, κάτι που μας έλεγαν όλοι ότι ήταν αδύνατο, όταν αρχίζαμε την εν λόγω προσπάθεια. Η προσπάθεια είναι τα μέτρα να ενισχύονται αναλόγως εξελίξεων ώστε να είναι αποτρεπτικά. Για αυτό, όμως, απαιτείται ομοφωνία, οπότε για κάθε βήμα εμείς πρέπει να κάνουμε τεράστιες προσπάθειες για να εξασφαλιστεί η σύμφωνη γνώμη 26 κρατών μελών που εξυπηρετούν πρωτίστως τα δικά τους συμφέροντα. Σε σχέση με τις μέχρι τώρα αντιδράσεις, να σας παραπέμψω στις δηλώσεις αντίδρασης Τουρκικών αξιωματούχων, όπως επίσης και σε σχετικά δημοσιεύματα στον διεθνή Τύπο. Ήταν η πρώτη φορά που υιοθετήθηκαν

κυρώσεις ενάντια σε μια υποψήφια προς ένταξη χώρα, σε Κ.Μ. του ΝΑΤΟ. Η Τουρκία απειλεί την Ε.Ε. και τα Κ.Μ. ότι αν δεν αρθούν τα μέτρα, αν δεν προχωρήσει η ενταξιακή της πορεία, θα αφήσει τους μετανάστες να πάνε στην Ευρώπη. Και γνωρίζετε καλά το πόσο ανησυχεί κάποια Κ.Μ. της Ε.Ε. το Μεταναστευτικό, αφού η διαχείρισή του απειλεί ακόμα και την επιβίωση κυβερνητικών συνασπισμών σε κάποια κράτη. Η εξωτερική πολιτική είναι μια σκακιέρα με πολλούς παίκτες, εξελίξεις που επηρεάζουν και αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα. Θέλει πολλή προσπάθεια και επιμονή και αξιοποίηση όλων των μέσων ανά πάσα στιγμή.
—Αυτό που σας καταλογίζουν ει-

Κάποιοι διεκδικούσαν την πατρότητα των τριμερών και τώρα τις υποβαθμίζουν

—Με κάθε ειλικρίνεια μπροστά στα νέα δεδομένα, θεωρείτε πως υπήρξε υπερβολή στη σημασία που δώσατε γύρω από τις Τριμερείς;
—Αν οποιοσδήποτε είναι ενάντια στις Τριμερείς και άλλες πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται στην περιοχή και πιστεύει ότι το να επιδιώκει συνεργασίες με τα γειτονικά κράτη στη βάση μιας θετικής προσέγγισης είναι αρνητικό, τότε θα πρέπει να το αναφέρει δημόσια και να το αιτιολογήσει. Πέραν όμως

τούτου, όταν δεν είχαμε τις παράνομες γεωτρήσεις της Τουρκίας, οι Τριμερείς ήταν εξαιρετικές και πολλοί διεκδικούσαν την πατρότητά τους, ειδικά στην περίπτωση της Τριμερούς με το Ισραήλ. Τώρα τις υποβαθμίζουν και μιλούν απαξιωτικά.
—Σε ποιους αναφέρεστε;
—Δεν έχει σημασία. Κάποιοι άλλοι μας λένε ότι οι Τριμερείς εξυπηρετούν επικοινωνιακούς σκοπούς και τεχνάσματα, χωρίς καμία προστιθέμενη αξία. Την ίδια στιγμή

μας λένε ότι με τις Τριμερείς απομονώνουμε την Τουρκία και την εξαγριώνουμε, οδηγώντας την σε επιθετική συμπεριφορά. Επιτέλους πρέπει να αποφασίσουν διότι δεν γίνεται να συμβαίνουν τα δύο. Θα επαναλάβω αυτό που ανέφερε σε συνέντευξή του στην «Καθημερινή» ο Μιχάλης Ατταλίδης: «Οι Τριμερείς είναι μια από τις πιο επιτυχημένες πρωτοβουλίες της εξωτερικής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας». Ήταν το «πνεύμα» αυτών των τρι-

μερών συνεργασιών που οδήγησε στη σύσταση του Energy Forum στο Κάιρο, στη συμμετοχή κρατών όπως ΗΠΑ, Γαλλία, Ιταλία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα σε τριμερή σχήματα, και άλλες σημαντικές εξελίξεις που θα δείτε και το αμέσως επόμενο διάστημα τόσο σε επίπεδο κοινών εκστρατειών, όπως επίσης κοινών επιχειρησιακών σχηματισμών.
—Ποια είναι η σημασία της ολοκλήρωσης των συμφωνιών μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας

και Ηνωμένου Βασιλείου για την αλλαγή χρήσης στις περιοχές εντός των Βάσεων;
—Πρόκειται για μια ιστορική συμφωνία, αφού μετά από 60 χρόνια από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, επιτεύχθηκε μια γενικευμένη ρύθμιση για την ανάπτυξη των μη στρατιωτικών περιοχών εντός των Βάσεων. Τα οφέλη είναι πολλά, ενώ την ίδια στιγμή ανέτρεψε δυσμενή δεδομένα που δημιουργήσαν οι Συμφωνίες του 1960 για την Κύπρο

και τους κατοίκους και ιδιοκτήτες περιουσιών στις Βάσεις. Καταφέραμε μετά από 60 χρόνια να αναγνωριστούν τα δικαιώματα των κατοίκων και ιδιοκτητών περιουσιών στις Βάσεις στη βάση της ισότητας έναντι του υπόλοιπου πληθυσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας και να αντιμετωπίσουμε πλέον τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αλλαγή εντός των Βάσεων από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας-Ιταλίας

Η συμφωνία θα ήταν πιο αποτελεσματική, αν η Ελλάδα κατάθετε και επίσημα στον ΟΗΕ τις συντεταγμένες ολόκληρης της ΑΟΖ της

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ**

Την 21 Ιουνίου 1978, η Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας δημοσίευε τον νόμο υπ' αριθ. 786/1978. Έγραφε στο άρθρο πρώτο: «Κυρούται και έχει ισχύον νόμου η εν Αθήναις την 24ην Μαΐου 1977 υπογραφείσα Συμφωνία, μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας περί οριοθέτησεως των ζωνών υφαλοκρηπίδος των ανηκουσών εις έκαστον των δύο κρατών...». Στη παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, ο νόμος προέβλεπε: «Τα συμβαλλόμενα Μέρη συμφωνούν όπως προς το παρόν η οριοθέτηση μη επεκταθεί προς Βορράν πέραν του σημείου 1 και προς Νότον πέραν του σημείου 16. Η οριοθέτησις αυτή θα επεκταθεί μεταγενεστέρως προς τας αυτὰς κατευθύνσεις προς τας δύο πλευράς μέχρι των σημείων συναντήσεως μετά των ζωνών της υφαλοκρηπίδας των αντιστοιχών γειτονικών χωρών».

Της υπογραφής της πιο πάνω Συμφωνίας, στις 24 Μαΐου 1977, είχαν προηγηθεί οι απειλές της Τουρκίας (15 Απριλίου) ότι την 1η Μαΐου θα απέτρελλε το σεισμογραφικό σκάφος «Σιομίκ» για πετρελαϊκές έρευνες στο Αιγαίο, ένα επιχείρημα που απέβλεπε σε επίδειξη ισχύος σε βάρος της Ελλάδας, ενώ στις 7 Μαΐου, παράκτιο πυροβολείο της Σάμου άνοιξε πυρ κατά τουρκικής ακταιωρού που είχε παραβιάσει δύο φορές τα ελληνικά χωρικά ύδατα, προσπαθώντας να συλλάβει ένα ελληνικό αλιευτικό.

Σε ένα πρώτο συμπέρασμα που μπορεί κάποιος να φτάσει, χωρίς βέβαια αυτό να έχει αποδειχθεί ή επιβεβαιωθεί ποτέ, είναι ότι η Συμφωνία είχε πολιτικές προεκτάσεις και προθέσεις. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι με αυτήν ως πρότυπο, θα άνοιγε ο δρόμος για μία αντιστοιχία Συμφωνία με την Τουρκία σε ό,τι αφορούσε στο ζήτημα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Εκτιμώ ότι αυτήν την πεποίθηση είχε, τουλάχιστον, η τότε ελληνική ηγεσία. Αυτό, βέβαια, δεν έγινε ποτέ.

Από αυτή, όμως, καθαυτή την οριοθέτηση προκύπτουν κάποια σημεία τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ένα σημαντικό σημείο για την Ελλάδα φαίνεται να είναι ότι η Συμφωνία συνομολογήθηκε με βάση τις διατάξεις της τότε εν ισχύ Σύμβασης της Γενεύης του 1958 για την υφαλοκρηπίδα. Αυτό που γίνεται φανερό είναι ότι μπορεί να μην αμφισβητήθηκε η απόδοση επιρροής των νησιών σε υφαλο-

Αν τώρα η Ελλάδα επιμείνει στην συνέχιση της πρακτικής των τμηματικών συμφωνιών και δεν υπάρξει θετικό αποτέλεσμα με την Αίγυπτο, τότε αυτό που θα συμβεί είναι η παραμονή του παράνομου μνημονίου Τουρκίας - Λιβύης, η απώλεια των λειτουργικών ζωνών του Καστελόριζου και η απώλεια κοινών θαλασσίων συνόρων με την Κύπρο.

κρηπίδα, δεν αναγνωρίστηκε, όμως, η πλήρης επήρεια τους. Στη νησιωτική συστάδα των Οθωνών νήσων, στο βόρειο Ιόνιο και στην αντιστοιχία των Στροφάδων (Άρπυια και Σταμφάνη), στο νότιο Ιόνιο, αποδόθηκε μειωμένη επιρροή, γεγονός που δεν έτυχε καμίας ένστασης

από την ελληνική πλευρά. Ένα άλλο σημείο είναι ότι η τελική γραμμή οριοθέτησης φαίνεται ότι έχει μετρηθεί από τις Ευθείες Γραμμές Βάσεως, που υιοθέτησε με νόμο η Ιταλία, μετά την υπογραφή της Συμφωνίας και από τη φυσική ακτογραμμή του πειρωτικού εδάφους

της ελληνικής επικράτειας. Ως αποτέλεσμα αυτού του υπολογισμού ήταν ο, υπέρ της Ιταλίας, επηρεασμός αυτής της οριοθετικής γραμμής της τάξεως μερικών τετραγωνικών ναυτικών μιλίων. Αυτή η Γραμμή δημιουργείται από 16 σημεία. Όπως προκύπτει από τη Συμφωνία, το βόρειο σημείο του βρίσκεται περίπου 7 ναυτικά μίλια (ν.μ.) νοτιότερα του τριεθνούς Ελλάδας, Ιταλίας και Αλβανίας, ενώ το νότιο, περίπου 10 ν.μ. ή 29 ν.μ. βορειότερα από το τριεθνές Ελλάδας, Ιταλίας και Λιβύης, να υπολογιστεί με κλειστό ή ανοικτό τον κόλπο της Σύρτης αντίστοιχα. Σε ό,τι αφορά, τώρα, στο ζήτημα της αλιείας, ένα θέμα που οι Ιταλοί τότε δεν ήθελαν να συζητήσουν, αφού με βάση το Άρθρο V της Συμφωνίας, «Ουδεμία των διατάξεων της Συμφωνίας θίγει το καθεστώς των υπερκεκμένων υδάτων και του εναερίου χώρου», (λογικό, αφού για υφαλοκρηπίδα συζητούσαν) δεν επήλθε καμία συμφωνία. Φαίνεται ότι αυτό αποτελούσε προϋπόθεση. Τέλος, το πιο σημαντικό σημείο αυτής της παλιάς ιστορίας είναι ότι η Συμφωνία του 1977 έδιδε το δικαίωμα στην Ελλάδα να εκμεταλλευτεί τον υποθαλάσσιο πλούτο της περιοχής, αφού υφαλοκρηπίδα σημαίνει βυθός και υπέδαφος αυτού.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (εα) Π.Ν. (πρώην διοικητής του Κυπριακού Ναυτικού).

Συμπεράσματα και κομβικά σημεία

Η Ελλάδα έχει θαλάσσια σύνορα με έξι κράτη - Αλβανία, Ιταλία, Λιβύη, Αίγυπτο, Κύπρο και Τουρκία - και αυτή η Συμφωνία με την Ιταλία θα ήταν πιο αποτελεσματική και αποφασιστική, αν ταυτόχρονα με αυτήν η Ελλάδα κατάθετε επίσημα στον ΟΗΕ τις συντεταγμένες ολόκληρης της ΑΟΖ της. Με λίγα λόγια να καθιερώσει το δικαίωμα απόκτησης αυτών των κυριαρχικών δικαιωμάτων. Με αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί η δημιουργία «κενών» περιοχών που προκύπτουν με τη διαδικασία των τμηματικών συμφωνιών εν αναμονή συμφωνίας με τα λοιπά ενδιαφερόμενα κράτη, όπως λ.χ. συμβαίνει αυτή τη στιγμή με την επήρεια του Καστελόριζου. Μπορεί τώρα να πει κάποιος ότι η συμφωνία έγινε μεταξύ Κύπρου και Αιγύπτου και τα κυριαρχικά δικαιώματα του Καστελόριζου δεν υπάρχουν. Ο νοῦν νοεῖτω. Όλοι σχε-

δόν, που παρακολουθούν τα πράγματα από την πλευρά της Ελλάδας, συμφωνούν ότι το κομβικό και πιο κρίσιμο σημείο είναι η επίτευξη συμφωνίας με την Αίγυπτο. Οι συνομιλίες με αυτήν άρχισαν το 2006 χωρίς βέβαια κάποιο αποτέλεσμα. Παρόλο που αποδέχεται ως μέθοδο οριοθέτησης τη Μέση Γραμμή και ότι τα νησιά παράγονται πλήρη επήρεια, οι τουρκικές διεκδικήσεις στην Α. Μεσόγειο την έχουν καταστήσει διστακτική, καθότι δεν επιθυμεί να εμπλακεί σε διένεξη τρίτων. Αν τώρα η Ελλάδα επιμείνει στη συνέχιση της πρακτικής των τμηματικών συμφωνιών και δεν υπάρξει θετικό αποτέλεσμα με την Αίγυπτο, τότε αυτό που θα συμβεί είναι η παραμονή του παράνομου μνημονίου Τουρκίας - Λιβύης, η απώλεια των λειτουργικών ζωνών του Καστελόριζου και η απώλεια κοινών θαλασσίων συνόρων με την Κύπρο.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Πόση υποκριτική και πόση υποκρισία κύριε Ακιντζί;

Ο Μουσταφά Ακιντζί δήλωσε πρόσφατα πως «η ελληνοκυπριακή διοίκηση», όπως αποκάλεσε τη νόμιμη κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, πρέπει να βρει αυτούς που είναι υπεύθυνοι για την τοποθέτηση σημαίας του Βυζαντίου σε τέμενος στη Λάρνακα. Και πρόσθεσε πως «υπάρχουν κάποιες ομάδες που αναμένουν κάτι από τέτοιες προκλήσεις».

Επείσημνε πως η πράξη αυτή δεν πρέπει να υποτιμηθεί και πως «η ελληνοκυπριακή διοίκηση», κατά την έκφρασή του, πρέπει να ασχοληθεί με αυτό το θέμα. Πόση

υποκριτική και πόση υποκρισία! Ως Κύπριος, που λέει πως είναι, δεν έδειξε και ούτε δείχνει παρόμοια ευαισθησία για τις λεηλασίες στους κατεχόμενους χριστιανικούς ναούς, ούτε για τα συλημένα κοιμητήριά μας στις κατεχόμενες περιοχές μας.

Δεν τον άκουσα ποτέ να λέει ότι πρέπει να συλληφθούν και να οδηγηθούν ενώπιον της δικαιοσύνης αυτοί που λεηλάτησαν και έκλεψαν τις εικόνες από τον καθεδρικό ναό της Χρυσοπολίτισσας στην Κερύνεια, ούτε αυτούς που μετέτρεψαν τις εκκλησίες της Αγίας Αι-

κατερίνης, της Αγίας Βαρβάρας και της Ευαγγελίστριας σε τζαμιά, ούτε οι «άλλοι» που έκαναν την εκκλησία του Αρχαγγέλου μουσείο εικόνων. Ευαίσθητος και Κύπριος κατά περίπτωση...

Εμείς, Ακιντζί, ως Έλληνες της Κύπρου, είμαστε πολιτισμένος λαός και αν και το θύμα της τουρκικής εισβολής και κατοχής, σεβαστήκαμε τους τόπους λατρείας σας και τους συντηρήσαμε, σεβαστήκαμε τις περιοσίες σας και τις προστατεύει το επίσημο κράτος, εμείς σεβαστήκαμε ότι είστε γεννημένοι σ' αυτόν τον τόπο και σας δώσαμε διαβατήρια

και ταυτότητες της Κυπριακής Δημοκρατίας, σεβαστήκαμε την ανάγκη για ιατρική περίθαλψη και σας την παρέχουμε, όταν μάλιστα δεν πληρώνετε καμία φορολογία στην νόμιμη Κυπριακή Δημοκρατία, της οποίας απολαμβάνετε τα ωφελήματα.

Δείξαμε έμπρακτα την καλή μας θέληση -έστω κι αν εγώ προσωπικά διαφωνώ- αλλά το σεβάστηκα. Αντιλαμβάνομαι φυσικά ότι εσείς είστε απλά το φερέφωνο της Άγκυρας και κουμάντο κάνει ο κατοχικός στρατός, αλλά θα ανέμενα τουλάχιστον στοιχειώδη σεβασμό

σε απλά πράγματα που πιθανόν θα μπορούσατε να επιδείξετε, όπως την προστασία των εκκλησιών, των νεκροταφείων μας όπου είναι θαμμένοι γονιοί και πρόγονοί μας, αναμένουμε να επιδείξετε έστω και ίχνος πολιτισμού απέναντι στην πολιτιστική κληρονομία της Κύπρου. Στο κάτω-κάτω, ως Κύπριος που ισχυρίζεται ότι είσαι, είναι και δική σου πολιτιστική περιουσία. Εκτός, φυσικά, αν ασπάζεσαι το σύνθημα «Τι ευτυχία να μπορεί να λείει κάποιος ότι είναι Τούρκος», που λερώνει τον Πενταδάκτυλό μας και μαραζώνει την Κερύνεια

μας. Όταν, λοιπόν, κύριε Ακιντζί, αποφασίσεις να συμπεριφερθείς ως πραγματικός Κύπριος που θέλει λύση, αναμένω την αναστήλωση των ναών μας, την αποκατάσταση των νεκροταφείων μας, το σβήσιμο της ασχληρίας που μολύνει τον Πενταδάκτυλό μας, και, αν πραγματικά θέλεις να βοηθήσεις τους συμπατριώτες σου, να γνηθείς ενός αγώνα για εκδίωξη των σφετεριστών της γης μας. Ιδού, κύριε Ακιντζί, πεδίο δόξης λαμπρόν.

Ο κ. Γιώργος Σολωμού είναι μέλος της Γραμματείας του ΔΗΚΟ.

MC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Διπλωματική βεντάλια κατά της Τουρκίας σε Αν. Μεσόγειο

Τα τρία ενεργειακά έργα και οι διάδρομοι πίσω από τις κινήσεις στην Κρήτη

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Τα όσα διαδραματίζονται το τελευταίο διάστημα, δυτικά της Κύπρου, και τα όσα ενδεχομένως ακολουθήσουν εάν η Τουρκία κάνει πράξεις τα όσα διακηρύττει, είναι μόνο ένα κομμάτι του σχεδίου της Άγκυρας για την Ανατολική Μεσόγειο. Με όχημα πότε την προστασία των Τ/κ και άλλοτε με το αμφιλεγόμενο τουρκο-λυβικό μνημόνιο, το καθεστώς της Άγκυρας ουσιαστικά επιδιώκει να κάνει πράξη τα όσα προσαθεί να επιβάλει με την τακτική των κανονιοφόρων, από τον Μάιο του 2019 που τα γεωτρήματα της δυτικά της Κύπρου και ανοιχτά της Κρήτης, η πρωταρχική επιδίωξη της Άγκυρας παραμένει η Ανατολική Μεσόγειο και οι ενεργειακοί διάδρομοι προς τον ευρωπαϊκό χώρο. Ενδόμυχες επιδιώξεις που έχουν αποκαλυφθεί κατά διαστήματα και σε καθοριστικές στιγμές του πλέγματος των περιφερειακών συνεργασιών που έχουν συναφθεί και από τις οποίες

συνεχίζει να είναι η μοναδική χώρα που απουσιάζει ή δεν έχει προοπτικές συμμετοχής. Η υπογραφή διακρατικών συμφωνιών μεταξύ Κύπρου – Ελλάδας και Ισραήλ στην Αθήνα, για τον αγωγό EastMed είναι ένα από τα τρία ενεργειακά έργα που σχετίζονται άμεσα με το τείχος που προσπαθεί να υψώσει, ανατολικά της Κρήτης, προκειμένου να αποκόψει τη Μεσόγειο στα δυο. Τα άλλα δυο έχουν να κάνουν με τα ηλεκτρικά καλώδια προς την Ευρώπη, το ένα από το Ισραήλ και το άλλο από την Αίγυπτο. Ενεργειακά έργα με έντονο ενδιαφέρον από το σύνολο των χωρών που εμπλέκονται και που εκ των πραγμάτων παρακολουθούν με ιδιαίτερη προσοχή τα όσα προσπαθεί να επιβάλει η Τουρκία.

Τα ηλεκτρικά καλώδια

Η προσοχή που επιδεικνύουν στην Ανατολική Μεσόγειο εταιρείες κολοσσοί της βιομηχανίας υδρογονανθράκων και όχι μόνο αποκαλύπτει τη μεγάλη εικόνα και το τι πραγματικά επιδιώκει η Τουρκία. Η προκλητική τακτική της Άγκυρας κορυφώθηκε όταν οι ενεργειακές προοπτικές της Ανατολικής Μεσογείου, περνούσαν από το θεωρητικό στο πρακτικό επίπεδο. Από τα σημαντικά ενεργειακά έργα, που έχουν ξεφύγει από το στάδιο των συζητήσεων και βρίσκονται σε φάση υλοποίησης, είναι αυτό

Η παρουσία πρώτα του Κυριάκου Μητσοτάκη και αμέσως μετά του Νίκου Αναστασιάδη στο Ισραήλ, θα έχουν ψηλά στην ατζέντα τις παράνομες τουρκικές διεκδικήσεις. Το παζλ των διπλωματικών κινήσεων θα συμπληρωθεί το ταξίδι που θα πραγματοποιήσει στο Κάιρο ο Νίκος Δένδιας, σε μια προσπάθεια συμφωνίας με την Αίγυπτο για την ΑΟΖ.

Στη Λευκωσία και όχι μόνο, ακούγονται ήδη οι πρώτες ανησυχίες από τις τουρκικές προκλήσεις για τρία ενεργειακά έργα τα οποία βρίσκονται σε φάσεις προετοιμασίας ή και υλοποίησης. Ανησυχίες που δεν συμμερίζονται διπλωματικές πηγές.

του ηλεκτρικού καλωδίου, EuroAsia Interconnector, που θα ξεκινά από το Ισραήλ, θα περνά από την Κύπρο και θα προσεγγίσει στον ελλαδικό

χώρο, μέσω Κρήτης. Το συγκεκριμένο έργο συγκεντρώνει το έντονο ενδιαφέρον του Ισραήλ και της Κύπρου μιας και θα άρει την ενεργειακή απομόνωση ή και εξάρτηση των δυο χωρών, από άλλες ρυπαγόνες ενεργειακές πηγές. Ειδικά για το Ισραήλ, το συγκεκριμένο έργο άπτεται ευρύτερων θεμάτων που αγγίζουν την εθνική ασφάλεια του εβραϊκού κράτους και τυγχάνει ανάλογου χειρισμού. Στη Λευκωσία ακούγονται, ήδη, δυνατά οι πρώτες ανησυχίες για ενδεχόμενες επιπτώσεις, στο κομμάτι υλοποίησης του έργου κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η στάση του Ισραήλ θεωρείται κομβικής σημασίας. Η προοπτική διασύνδεσης των ηλεκτρικών δικτύων της χώρας με τα ευρωπαϊκά,

καθώς και οτιδήποτε επηρεάζει μια τέτοια προοπτική, όπως γίνεται αντιληπτό, είναι ψηλά στις προτεραιότητες του γειτονικού κράτους. Ανάλογη φαίνεται να είναι η εικόνα και για το δεύτερο ηλεκτρικό καλώδιο, το EuroAfrica Interconnector, το οποίο θα ενώσει τα ηλεκτρικά δίκτυα της Αιγύπτου με Κύπρο, Ελλάδα και Ευρώπη. Στις ανησυχίες που εκφράζονται γίνεται λόγος για ενδεχόμενα προβλήματα που θα δημιουργήσει η Τουρκία στη διέλευση των ηλεκτρικών καλωδίων από Κύπρο σε Κρήτη. Χωρίς να γίνονται ειδικές αναφορές, η Τουρκία επανειλημμένα έχει διακηρύξει πως στην περιοχή της Μεσογείου δεν θα μπορεί να γίνει οτιδήποτε χωρίς τη δική της συγκατάθεση.

EastMed

Αν μπορεί να γίνει μια αξιολόγηση προς τα πού στρέφεται η έντονη προσοχή της Άγκυρας για τα ενεργειακά δρώμενα, τότε σίγουρα αυτή αφορά τον αγωγό EastMed. Έργο το οποίο προκαλεί έντονες συζητήσεις για τη βιωσιμότητα, οικονομική και τεχνική. Όπως και με το ηλεκτρικό καλώδιο, ο αγωγός EastMed απολαμβάνει της ισχυρής υποστήριξης του Ισραήλ, ειδικότερα μετά το ναυάγιο μεταφοράς των εξαγωγίμων ενεργειακών πόρων της χώρας στην τουρκική αγορά, μέσω αγωγού Φ.Α. Το συγκεκριμένο έργο βγήκε από τα αζήτητα που είχε περιπέσει τα προηγούμενα χρόνια, με την ισχυρή υποστήριξη Ισραήλ και ΗΠΑ και ως πρώτη επιλογή, μεταφοράς των ενεργειακών αποθεμάτων της περιοχής στις Ευρωπαϊκές αγορές. Στην κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, οι διπλωματικές απόψεις που εκφράζονται για επηρεασμό του έργου από τις τουρκικές προκλήσεις είναι καθυσχαστικές, κάτι που δεν συμβαδίζει με τις απόψεις των τεκνοκρατών και άλλων παραγόντων στα ενεργειακά, που θεωρούν πως ένα ασταθές γεωπολιτικό περιβάλλον θα λειτουργήσει ανασταλτικά στο επενδυτικό κομμάτι μεγάλων έργων. Πάντως αυτό που έχει ιδιαίτερα αξία για την Ελλάδα αλλά και την Κύπρο, είναι πως η συνεχιζόμενη και επεκτεινόμενη προκλητικότητα της Τουρκίας δεν αφήνει αδιάφορο πρώτα το Ισραήλ αλλά και την Αίγυπτο. Ειδικά για το εβραϊκό κράτος αυτό το οποίο λέγεται εντόνως, το τελευταίο διάστημα στο εσωτερικό, είναι πως τα όσα έχουν διαδραματιστεί τα τελευταία χρόνια έχουν πληγώσει τις σχέσεις με την Τουρκία και δεν θα επιτρέψουν επιστροφή στο μήνα του μέλιτος τη δεκαετία του '90.

«Ναυμαχία» Ερντογάν με τους ναυάρχους της Γαλάζιας Πατρίδας

Βγήκαν μαχαίρια στην Τουρκία, καθώς ανώτεροι αξιωματικοί συγκρούονται με τον πρόεδρο, προκαλώντας ανησυχία στην κυβέρνηση

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΙΑ**

Η σταδιακή κορύφωση της έντασης στην Ανατολική Μεσόγειο και ειδικότερα στα ελληνοτουρκικά δεσπόζει στην τουρκική επικαιρότητα. Την ίδια στιγμή σημαντικές πολιτικές εξελίξεις δεν αποκλείουν ακόμα και το ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών στη σκιά των όσων διαδραματίζονται στο εσωτερικό της συντηρητικής-εθνικιστικής κυβερνητικής συμμαχίας. Οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν τον «μικρό εταίρο» της κυβέρνησης, το Κόμμα Εθνικιστικής Δράσης (ΚΕΔ), να ετοιμάζει προσχέδιο νέου εκλογικού νόμου, που προβλέπει την εγκατάλειψη του μέχρι σήμερα εκλογικού ορίου με βάση το οποίο απαιτούνται 50+1% των ψήφων για την εκλογή νέου προέδρου. Έτσι θα ανοίξει ο δρόμος για την επανεκλογή Ερντογάν στην προεδρία από τον πρώτο γύρο των προεδρικών, εφόσον εξασφαλίσει απλή πλειοψηφία. Σύμφωνα με πηγές της «Κ» και το τουρκικό Προεδρικό προετοιμάζεται για την αλλαγή του εκλογικού νόμου, κυρίως με στόχο τον αποκλεισμό των μικρότερων, εθνικιστικών κινημάτων από τη Βουλή. Η πανδημία και η αυξανόμενη οικονομική αβεβαιότητα προκαλούν ανησυχία στην κυβέρνηση Ερντογάν που ετοιμάζεται για την επικείμενη συνεδρίαση του Ανώτατου Στρατιωτικού Συμβουλίου (Yüksek Askerî Sura, YAS), στην οποία αναμένεται να ληφθούν σημαντικές αποφάσεις για το μέλλον των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων και των «εθνικών ζητημάτων» της χώρας.

Ρωγμές στη συμμαχία

Σε αυτή τη συγκυρία, το μπλοκ των εθνικιστικών, κεμαλιστικών, και αντι-δυτικών δυνάμεων το οποίο έχει συνάψει στρατηγική συμμαχία

με την κυβέρνηση Ερντογάν μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα, δέχεται ισχυρά πλήγματα, που ανεξάρτητοι Τούρκοι αναλυτές χρεώνουν στον πρόεδρο Ερντογάν και τους συνεργάτες του. Η εν λόγω συμμαχία έχει απασχολήσει επανειλημμένα την τουρκική κοινή γνώμη με τα στρατιωτικά κινήματα των δεκαετιών του 1980, 1990, και 2000, και πιο πρόσφατα για τις υποθέσεις Εργκενεκόν, Βαριοπούλα και Στρατιωτικής Κατασκοπείας. Βέβαια ως γνωστόν, το Σχέδιο Βαριοπούλα που περιλάμβανε και ενδεχόμενο σενάριο στρατιωτικής αναμέτρησης Ελλάδας-Τουρκίας, χρεώθηκε εντέλει στο Κίνημα Γκιουλέν. Μετά το 2013, την ίδια μοίρα επεφύλαξαν στη συμμαχία οι κύκλοι της κυβέρνησης Ερντογάν και για τις υποθέσεις Εργκενεκόν και Στρατιωτικής Κατασκοπείας. Μέχρι τα τέλη 2019, οι αντιδυτικοί εθνικιστές σύμμαχοι του Ερντογάν, τους οποίους οι αναλυτές που ασκούν κριτική στο κυβερνητικό έργο ονομάζουν «Εργκενεκόν», έδιναν την εντύπωση ότι είχαν επιστρέψει επιτέλους στην εξουσία και ότι ήταν σε θέση να υπαγορεύσουν νέες κατευθυντήριες γραμμές σε μια σειρά εθνικών ζητημάτων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η τουρκική κυβέρνηση επιστράτευσε, μετά το 2015, μια αυστηρή ρητορική, αλλά και στρατιωτικά μέσα στον χειρισμό του Κουρδικού. Παράλληλα, ο τουρκικός στρατός εισέβαλε στο Ιράκ και τη Συρία, ενώ η συνεργασία μεταξύ Άγκυρας και Μόσχας επεκτάθηκε και σε στρατιωτικά ζητήματα. Στο δε Κυπριακό, τα ελληνοτουρκικά και τα ενεργειακά ζητήματα η Τουρκία πέρασε στην αντιμετώπιση με τις δικές της θαλάσσιες έρευνες και την εμπλοκή της στον πόλεμο της Λιβύης. Οι προαναφερόμενες «επιτυχίες» δεν επέδωσαν τη σταδιακή ανάδυσση ρηγ-

Το μπλοκ των εθνικιστικών, κεμαλιστικών, και αντι-δυτικών αξιωματικών, το οποίο μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα έχει συνάψει στρατηγική συμμαχία με την κυβέρνηση Ερντογάν, δέχεται τώρα ισχυρά πλήγματα.

Οι πολιτικές εξελίξεις δεν αποκλείουν ακόμα και το ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών στη σκιά των όσων διαδραματίζονται στο εσωτερικό της συντηρητικής-εθνικιστικής κυβερνητικής συμμαχίας.

μάτων στις σχέσεις του τουρκικού Προεδρικού με το «Εργκενεκόν». Στις αρχές αυτού του έτους, έκθεση του αμερικανικού Πενταγώνου, η οποία άφηνε ανοιχτό το ενδεχόμενο ενός νέου πραξικοπήματος στην Τουρκία, υπήρξε αφορμή για την έναρξη της ραγδαίας επιδείνωσης

των σχέσεων των δύο πλευρών. Το κυβερνών AKP προειδοποίησε τους εθνικιστικούς κύκλους ότι «το έργο που ξεκίνησε τη νύχτα της 15ης Ιουλίου παρέμεινε ανολοκλήρωτο» και ότι σε περίπτωση νέου στρατιωτικού κινήματος θα κινδύνευε η ζωή και η περιουσία των πραξικοπηματιών και των συγγενών τους. Το «Εργκενεκόν» απάντησε ανασκαλεύοντας και πάλι το κεφάλαιο της Υπόθεσης Γκιουλέν και συγκεκριμένα το πολιτικό της σκέλος. Αυτή η κίνηση έφερε σε ανοιχτή αντιπαράθεση τον πρώην επιτελάρχη Ιλκέρ Μπάσπουν με την κυβέρνηση Ερντογάν, ενώ η ενημερωτική ιστοσελίδα «OdaTv», η οποία προβάλλει τις θέσεις των «Εργκενεκόν», προχώρησε σε αποκαλύψεις για τον ρόλο των Τουρκικών Μυστικών Υπηρεσιών (MIT) στον πόλεμο της Λιβύης. Η

τουρκική κυβέρνηση απάντησε με νέο κύμα συλλήψεων αντιπολιτευόμενων δημοσιογράφων και οδηγώντων ενόπλων της δικαιοσύνης τον επιτελάρχη Μπάσμπουν. Την ίδια εποχή, ο ναύαρχος Τζιχάντ Γιαϊτζί, ένας εκ των εμπνευστών του δόγματος της «Γαλάζιας Πατρίδας», μετατέθηκε σε «παθητικό πόστο» στο Γενικό Επιτελείο στην Άγκυρα, γεγονός που υποχρέωσε τον Γιαϊτζί, που υποστηρίζεται από ομάδα εν αποστρατεία αξιωματικών που εισηγούνται τη σύσφιξη των σχέσεων με Ρωσία, Κίνα και Ιράν, να παραιτηθεί από τα καθήκοντά του στο τουρκικό Πολεμικό Ναυτικό.

Όπως ήταν αναμενόμενο οι υποστηρικτές των «Εργκενεκόν» προσεγγίζουν με έντονο προβληματισμό τις τελευταίες εξελίξεις στην Άγκυρα. Ο εν αποστρατεία ναύαρχος Τζεμ Γκιούρντενιζ, που για πολλά χρόνια είχε υπό τις διαταγές του τον Γιαϊτζί, δημόσια προειδοποίησε ότι «η Τουρκία εισέρχεται σε μια πολύ δύσκολη περίοδο. Οι επιθέσεις που δέχεται δεν είναι μεμονωμένες ούτε και οι απειλές της Αμερικής στην Ανατολική Μεσόγειο και του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ κατά της Ρωσίας και της Τουρκίας. Η οικονομική κρίση στη χώρα μας δεν αποκλείεται να έχει ως αποτέλεσμα την εξέταση εναλλακτικών σχεδίων στην Ουάσινγκτον και άλλες πρωτεύουσες», προειδοποιεί ο ναύαρχος Τζεμ Γκιούρντενιζ. Πηγές της «Κ» αναφέρουν ότι ο ναύαρχος κρούει τον κώδωνα του «αμερικανικού» κινδύνου με στόχο την ενίσχυση της θέσης του εθνικιστικού-αντιδυτικού μπλοκ στην κυβερνητική συμμαχία. Σε αυτό το πλαίσιο οι παρεμβάσεις Γκιούρντενιζ σχετίζονται άμεσα και με την ανασχημάτωση του τουρκικού στρατού από τον πρόεδρο Ερντογάν και κρίσιμες σημασίες εξελίξεις που ανα-

μένεται να κορυφωθούν στο YAS του Αυγούστου.

Πολιτική πηγή στην Άγκυρα θέτει ένα σημαντικό ερώτημα: «Η νέα πολιτική διαμάχη στην Άγκυρα θα ανακόψει ή θα επιταχύνει την πορεία προς τα θερμά επεισόδια και τις νέες στρατιωτικές περιπέτειες, στις οποίες παρασέρνεται η Τουρκία το τελευταίο διάστημα, σχεδόν με μαθηματική ακρίβεια;». Σύμφωνα με την ίδια πηγή εάν το «Εργκενεκόν» καταφέρει να κρατήσει στην εξουσία ως ένας εκ των βασικών υποστηρικτών της κυβέρνησης, τότε όλα τα σενάρια μένουν στο τραπέζι: Κουρδικό (Ιράκ και Συρία), Ανατολική Μεσόγειος και Αιγαίο. «Οι ομοιόδεες των Γκιούρντενιζ και Γιαϊτζί προσεγγίζουν τις γεωπολιτικές χώρες και γενικώς τους αντιπάλους της Τουρκίας ως μαριονέτες των ΗΠΑ και της Δύσης. Θεωρούν ότι πλησιάζει η στιγμή που οι ΗΠΑ θα χρησιμοποιήσουν αυτές τις «μαριονέτες» για να «τιθασεύσουν» την Άγκυρα. Ισχυρίζονται ότι «καοτούκιασαν τους τρομοκράτες στη Συρία» και ότι τώρα θα πράζουν το ίδιο σε Ανατολική Μεσόγειο και Αιγαίο. Η παράταξη «Εργκενεκόν» θα μπορούσε να κρατηθεί στην εξουσία με ορισμένες «παράπλευρες απώλειες» προς ικανοποίηση του Προεδρικού και να επιχειρήσει στη συνέχεια να οδηγήσει τις εξελίξεις σε οριακό σημείο στο Κουρδικό και την Αν. Μεσόγειο. «Εναλλακτικά υπάρχουν δύο σενάρια. Ο Ερντογάν προχωρά σε νέα εκκαθάριση και αναλαμβάνει την επιβολή μερικής ή ολικής των εθνικιστικών σχεδίων ή μαζί με την εκκαθάριση, λαμβάνοντας υπόψη τις διπλωματικές ισορροπίες και την οικονομία, ο ισχυρός πολιτικός άνδρας φρενάρει τον τυχοδιωκτισμό στην εξωτερική πολιτική», καταλήγει η ίδια πηγή.

Επιστημονική συμμαχία κατά πανδημιών

Ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος και οι ακαδημαϊκοί συμπράττουν με στόχο την ορθότερη πρόβλεψη μελλοντικών κρίσεων

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Κατά τη διάρκεια της εξέλιξης, μέχρι και την κορύφωση της πανδημίας της νόσου COVID-19 στην Κύπρο, οι πολίτες ήρθαν για πρώτη φορά σε επαφή με ένα αντικείμενο άγνωστο στο ευρύ κοινό. Πρόκειται για τον κλάδο της Επιδημιολογίας, επιστήμη η οποία σχετίζεται με την παρακολούθηση μια υγειονομικής κατάστασης. Τα στοιχεία, τα οποία παρουσιάζονταν κάθε Πέμπτη από γευμα από τον καθηγητή Επιδημιολογίας και Δημόσιας Υγείας, Γιώργο Νικολόπουλο, ήταν προϊόν

Εκ μέρους του ΠΙΣ θεωρείται ότι η πανδημία COVID-19 έδωσε το έναυσμα για να ανοίξουν διάφορες συζητήσεις οι οποίες στο τέλος να εφαρμόζονται σε επίπεδο κλινικής πρακτικής.

της δουλειάς των ιατρών της πρώτης γραμμής, αλλά και των πρωτοπικών ιατρών, των μελών της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης και των ακαδημαϊκών, μελών της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής του υπουργού Υγείας. Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, όλοι αυτοί οι άνθρωποι έπρεπε να συνεργαστούν προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης της πανδημίας, μέσω της ορθής και έγκυρης παρακολούθησης της πορείας της εντός της κοινότητας της Κύπρου. Φαίνεται, ωστόσο, ότι η τακτική που ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας πρέπει να συνεχιστεί, με τον Παγκύπριο Ιατρικό Σύλλογο να ετοιμάζεται για μια συνεργασία με τις Ιατρικές Σχολές των ιδιωτικών πανεπιστημίων, αλλά και του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το προσεχές διάστημα θα ανοίξει ένα κύκλος διαβουλεύσεων με σκοπό ο ΠΙΣ και οι κοσμήτορες των Ιατρικών Σχολών των ιδιωτικών πανεπιστημίων, αλλά και του Πανεπιστημίου Κύπρου, να αναπτύξουν επαφή και συνεργασία.

Όπως αναφέρεται εκ μέρους του καθηγητή Γιώργου Νικολόπουλου, η μαθηματική μοντελοποίηση για την παρακολούθηση της καμπύλης των επιβεβαιωμένων περιστατικών COVID-19, αλλά και για την πρόβλεψη αναφορικά με την εξέλιξη της πανδημίας, διαδραμάτισε καταλυτικό ρόλο όσον αφορά στα συμπεράσματα των επιστημόνων σε σχέση με την εξέλιξη της πανδημίας. Όλα αυτά φαίνεται να συνέβαλαν στη διαμόρφωση της άποψης εκ μέρους των ειδικών ότι η Κύπρος θα μπορούσε να προχωρήσει στο επόμενο της βήμα, αίροντας τους περιορισμούς. Τα όσα έχουμε προαναφέρει αποτέλεσαν το ερέθισμα ώστε η ιατρική κοινότητα της Κύπρου να συμπράξει με την ακαδημαϊκή, ώστε η τακτική που ακολουθήθηκε με αφορμή την πανδημία, να εξελιχθεί και να εν-

σχύσει τον τομέα της Υγείας περαιτέρω, σε περίπτωση ενός δεύτερου κύματος, αλλά και όσον αφορά την καλύτερη παρακολούθηση της υγειονομικής εικόνας. Όπως πληροφορείται η «Κ», εκ μέρους του Παγκυπρίου Ιατρικού Συλλόγου θεωρείται ότι η πανδημία έδωσε το έναυσμα για να ανοίξουν διάφορες συζητήσεις ακαδημαϊκής φύσεως, οι οποίες στο τέλος να εφαρμόζονται σε επίπεδο κλινικής πρακτικής.

Πηγές με γνώση του αντικείμενου αναφέρουν ότι το προσεχές διάστημα θα ανοίξει ένα κύκλος διαβουλεύσεων, μεταξύ των δύο πλευρών, με σκοπό ο ΠΙΣ και οι κοσμήτορες των Ιατρικών Σχολών των ιδιωτικών πανεπιστημίων, αλλά και του Πανεπιστημίου Κύπρου να αναπτύξουν επαφή και συνεργασία. Συγκεκριμένα, οι επα-

φές που θα γίνουν θα αφορούν την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κύπρου, την Ιατρική Σχολή «St George's, University of London» του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, την Ιατρική Σχολή του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου και την Κυπριακή Ακαδημία Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών.

Ο στόχος, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, είναι να υπάρξει η καλύτερη δυνατή προετοιμασία για ενδεχόμενες μελλοντικές υγειονομικές κρίσεις. Αυτό θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη της δυνατότητας μας να κάνουμε πιο ακριβείς προβλέψεις, κάτι για το οποίο είχε καταβληθεί σημαντική προσπάθεια εν καιρώ πανδημίας.

Σημαντικές παράμετροι

Τα δεδομένα τα οποία θα πρέπει να τυχουν επεξεργασίας, ώστε να

εξάγονται τα σωστά συμπεράσματα, κυμαίνονται σε διάφορα επίπεδα. Μερικές σημαντικές πληροφορίες που πρέπει να καταγράφονται στο μέλλον είναι, κατ' αρχάς, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά μιας ασθένειας τα οποία πρέπει να αξιολογηθούν βάσει και των πληθυσμιακών χαρακτηριστικών της Κύπρου.

Συγκεκριμένα, πρέπει μερικά σημαντικά στοιχεία τα οποία πρέπει να καταχωρίζονται, να αξιολογούνται και να προσμετρούνται, είναι ο αριθμός των ασθενών που είχαν νοσήσει, ο αριθμός των νοσογούντων που έχει ιαθεί, ακόμα και ο λόγος για τον οποίο έχουν ιαθεί.

Όσον αφορά στον λόγο της ιασης, σημαντικά δεδομένα θα πρέπει να είναι τα εξής, που αφορούν στα ποιοτικά χαρακτηριστικά: η ηλικία, η μη ύπαρξη άλλων υποκειμένων

Στη χώρα μας παρατηρείται μια δυστοκία όσον αφορά στο θέμα της καταγραφής δεδομένων.

νοσημάτων, η έγκαιρη αντιμετώπιση. Ωστόσο, στη χώρα μας φαίνεται ότι παρατηρείται μια δυστοκία όσον αφορά στο θέμα της καταγραφής δεδομένων, αφ' ενός διότι δεν ακολουθείται η διαδικασία αυτή και αφ' ετέρου διότι φαίνεται πως δεν υπάρχουν τα απαραίτητα εργαλεία στη διάθεση των επαγγελματιών υγείας.

Αυτό για το οποίο καταβάλλεται προσπάθεια, μέσω της αναμενόμενης συνεργασίας προς την οποία οδεύουν ΠΙΣ και ακαδημαϊκοί, είναι η ολιστική δημιουργία μιας βάσης δεδομένων, η οποία να παντρεύει τις διάφορες προσεγγίσεις, οι οποίες προετοιμάζουν σωστά ένα κράτος υγειονομικά, ώστε να υπάρχει η ετοιμότητα, η οργάνωση και να δίνει τη σωστή κατεύθυνση στην εκάστοτε Κυβέρνηση σε ενδεχόμενες νέες κρίσεις.

Συμβουλευτική ομάδα

Όπως εξηγούν οι ίδιες πηγές, ένας δεύτερος και εξίσου σημαντικός λόγος για τον οποίο πρέπει να υπάρξει συντονισμός μεταξύ των κλινικών ιατρών και των ακαδημαϊκών, είναι η επίτευξη μιας πιο ολοκληρωμένης σύνθεσης της εκάστοτε συμβουλευτικής ομάδας επιστημόνων, σε περίπτωση που παρατηρηθεί εκ νέου στο μέλλον μια παρόμοια κατάσταση με αυτή που δημιούργησε η πανδημία COVID-19. Εξάλλου, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι εκ μέρους της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής, η οποία συστάθηκε από τον υπουργό Υγείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας, έκανε πολύ καλή δουλειά και βάσει της καθοδήγησής της είχαν ληφθεί κρίσιμες αλλά αποτελεσματικές αποφάσεις εκ μέρους της κυβέρνησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο υπουργός Υγείας, κληθείς από την «Κ» να αναφερθεί σε πιθανή μελλοντική αξιοποίηση της συγκεκριμένης ομάδας, είπε ότι «σίγουρα η επιστημονική τους θα αξιοποιηθεί όποτε απαιτείται σε περιπτώσεις επιδημιών». Ο υπουργός, μάλιστα, πρόσθεσε ότι έγινε μια πολύ καλή προετοιμασία και με τη βοήθεια της επιστημονικής ομάδας, που θα χρησιμοποιήσει σαν οδηγός για ενδεχόμενο νέο κύμα του SARS-CoV-2 ή άλλων επιδημιών, στο νέο περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί στον τομέα της Υγείας, που προνοεί μεταξύ άλλων και την αναβάθμιση του ρόλου της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης και την προαγωγή της Δημόσιας Υγείας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Οι «φύλακες» ως καθρέφτης της κοινωνίας

Ο Πλάτων έλεγε για τους φύλακες της πόλης ότι πρέπει να είναι ταυτόχρονα άγριοι και ήπιοι, βίαιοι και ειρηνικοί. Πρέπει να εμπνέουν τρόμο στους εχθρούς της πόλης και με τα άγρια ένστικτά τους και την έμφυτη βία τους να αποτρέπουν κάθε επίθεση εναντίον της. Την ίδια στιγμή, με τους πολίτες πρέπει να είναι πράοι, συγκαταβατικοί, να εμπνέουν φιλία και ασφάλεια. Το πρόβλημα λοιπόν με τους φύλακες είναι γνωστικό, χρειάζεται δηλαδή να διακρίνουν τον φίλο και τον εχθρό της πόλης.

Σε αυτή τη διάκριση πρέπει να λάβουν υπ' όψιν τους ότι ο φίλος του σήμερα ενδέχεται να γίνει ο εχθρός του αύριο και αντίστροφα. Η διάκριση ή η απόφαση για τον φίλο και τον εχθρό γίνεται σε συνθήκες πραγματικής δράσης. Με ποια κριτήρια όμως αποφασίζουν; Αν απαντούσε κάποιος ότι τους υποκινεί ο φόβος, τότε θα προέκυπτε ένα άλλο ερώτημα. Γιατί οι φύλακες νιώθουν φόβο απέναντι σε κάποιους και ασφάλεια απέναντι σε κάποιους άλλους; Αν απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα, έχουμε και το γνωστό κριτήριο με το οποίο οι φύλακες διακρίνουν φίλους και εχθρούς. Ας ξεκινήσουμε από τη διαπίστωση ότι, αντίθετα από την Πολιτεία του Πλάτωνα, οι σύγχρονοι «φύλακες», το αστυνομικό σώμα, δεν αποτελούν φύσεις φιλοσοφικές, μια επίλεκτη ομάδα ατόμων, η οποία αποχωρίζεται από το υπόλοιπο σώμα των πολιτών και ανατρέφεται και εκπαιδεύεται από πολύ νεαρή ηλικία ειδικά για το έργο που θα κληθεί να επιτελέσει μόλις ενηλικιωθεί.

Οι πλατωνικοί φύλακες, άνδρες ή γυναίκες, πρέπει να δοκιμαστούν στον φόβο σε παιδική ηλικία, πριν καν αποκτήσουν λογική και, αν αποτύχουν, δεν κρίνονται άξιοι να

Το βαθύτερο πρόβλημα της αμερικανικής κοινωνίας δεν είναι τόσο αυτό καθαυτό το πάθος της κοινωνικής διάκρισης, όσο το γεγονός ότι το πάθος αυτό έχει αναχθεί σε άνευ όρων και ορίων αρχή της συγκεκριμένης κοινωνίας.

συνεχίσουν την εκπαίδευση. Η δοκιμασία στον Πλάτωνα είναι απλή: τα παιδιά πλησιάζουν ένα πραγματικό πεδίο μάχης. Όποιος τρομάξει και τραπεί σε φυγή είναι ακατάλληλος για φύλακας. Αντίθετα, όποιος παραμένει ψυχραιμος και ατάραχος θεατής της μάχης είναι βέβαιο ότι στις μελλοντικές του πράξεις δεν θα αντιδρά θυμικά, αλλά θα αποφασίζει έλλογα σταθμίζοντας ορθά τον κίνδυνο και τα μέτρα αντιμετώπισής του. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει με τη σύγχρονη αστυνομία.

Οι «φύλακές» μας είναι μέρος της πόλης μας, σάρκα από τη σάρκα του κοινωνικού σώματός μας. Παρόλο που διακατέχονται από πάθη όπως και εμείς, φοβούνται, αντιδρούν θυμικά, έχουν άλογες προτιμήσεις, ωστόσο καλούνται να επιτελέσουν το έργο των φυλάκων του Πλάτωνα. Επομένως, για να καταλάβουμε τη συμπεριφορά τους, πρέπει να ελέγξουμε τον εαυτό μας. Οι «φύλακές» μας είναι ο καθέρισ της κοινωνίας μας, των αξιών, των προτιμήσεων και των φόβων μας. Οι καθημερινοί φόνοι Αφροαμερικανών πολιτών από αστυνομικούς στις Ηνωμένες Πο-

Οι καθημερινοί φόνοι Αφροαμερικανών πολιτών από αστυνομικούς στις Ηνωμένες Πολιτείες, κανονικότητα πλέον γι' αυτή τη χώρα, δεν είναι έργο μερικών ατόμων τα οποία είτε από φυλετική προκατάληψη είτε από διαταραγμένο ψυχισμό συμπεριφέρονται σαδιστικά ή πυροβολούν ψυχρά αθώους.

λιτείες, κανονικότητα πλέον γι' αυτή τη χώρα, δεν είναι έργο μερικών ατόμων τα οποία είτε από φυλετική προκατάληψη είτε από διαταραγμένο ψυχισμό συμπεριφέρονται σαδιστικά ή πυροβολούν ψυχρά αθώους. Δεν είναι καν έργο της Αστυνομίας ως σώμα, το οποίο λειτουργεί παραβατικά προστατεύοντας τα μέλη του, αναπτύσσοντας αμφιλεγόμενες συμπεριφορές και καλλιεργώντας αμφιβολία, μη χρηστά ήθη. Τέλος, δεν είναι καν έργο της κρατικής μηχανής ή μιας συγκεκριμένης κυβέρνησης, αφού οι φόνοι αυτοί λαμβάνουν χώρα είτε πρόεδρος της χώρας είναι Αφροαμερικανός προοδευτικός είτε λευκός αντιδραστικός. Άραγε θα βρισκόταν κανείς πιο κοντά στην αλήθεια αν το θεωρούσε συλλογικό έργο της αμερικανικής κοινωνίας,

το οποίο αντανακλά τα πάθη και τις άλογες προτιμήσεις της; Και το ερώτημα βέβαια που προκύπτει είναι αν μπορούμε με έλλογο τρόπο να κατανοήσουμε τον μηχανισμό των άλογων επιλογών μιας ολόκληρης κοινωνίας.

Σε ένα από τα περίφημα άρθρα του, «Περί ορέξεως λόγος ουδείς» (De gustibus non est disputandum, 1977), ο βραβευμένος με Νόμπελ οικονομολόγος Garry Becker ασκεί κριτική στην εν λόγω έκφραση, ότι δεν μπορεί να υπάρξει λογική αποτίμηση για τις αισθητικές μας προτιμήσεις και επιθυμίες. Για ποιο λόγο μάς αρέσει το κόκκινο και όχι το πράσινο, γιατί ακούμε κλασική και όχι ροκ μουσική, γιατί προτιμάμε το κρασί και όχι την μπύρα; Δεν μπορούμε να πείσουμε κάποιον με τη χρήση του λόγου ότι οι δικές

μας προτιμήσεις στα καταναλωτικά αγαθά είναι καλύτερες από τις δικές του. Αυτό ακριβώς δηλώνει ο τίτλος του άρθρου και αυτό ακριβώς αμφισβητεί ο Becker. Ο συμπεριφοριστής οικονομολόγος της Σχολής του Σικάγο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι πέρα από τη φαινομενική αστάθεια των επιλογών μας, το πραγματικό εμπόρευμα που αγοράζουμε στην ουσία είναι σταθερό. Όταν αγοράζουμε συγκεκριμένες μάρκες ρούχων και αυτοκινήτων, όταν επιλέγουμε συγκεκριμένες μόδες ή τρόπους ζωής, όταν επενδύουμε σε ακίνητα ή σε συγκεκριμένα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, σε πτυχία ή σε συγκεκριμένες κοινωνικές πρακτικές, στην ουσία το πραγματικό εμπόρευμα το οποίο αγοράζουμε είναι η κοινωνική διάκριση. Δεν είναι τυχαίο

ότι όλες οι εξεγέρσεις μετά από φόβους Αφροαμερικανών, όπως η τωρινή, συνοδεύονται από γενικευμένες λεηλασίες εμπορικών καταστημάτων.

Μολονότι, όπως πιστεύω ακράδαντα, κίνητρο των εξεγέρσεων είναι η αγανάκτηση και το κοινό αίσθημα δικαίου, οι λεηλασίες καταδεικνύουν τη νόσο που μαστίζει την αμερικανική κοινωνία. Αυτοί που σπάνε τις βιτρίνες για να κλέψουν καταναλωτικά αγαθά αποβλέπουν και αυτοί με τον δικό τους στρεβλό τρόπο στην κοινωνική διάκριση. Συνεπώς, το κριτήριο με το οποίο κρίνουν τον φίλο και τον εχθρό οι «φύλακες» στην Αμερική είναι το ίδιο με αυτό το οποίο η αμερικανική κοινωνία κρίνει τον εαυτό της: η κοινωνική διάκριση που μοιράζει άνισα και άδικα τους πολίτες σε κοινωνικά ανώτερους και κοινωνικά κατώτερους.

Το βαθύτερο πρόβλημα της αμερικανικής κοινωνίας δεν είναι τόσο αυτό καθαυτό το πάθος της κοινωνικής διάκρισης, το οποίο άλλωστε δεν λείπει από κανένα ανθρώπινο σύνολο και είναι, υπό προϋποθέσεις, χρήσιμο και ωφέλιμο για μια κοινωνία, όσο το γεγονός ότι το πάθος αυτό έχει αναχθεί σε άνευ όρων και ορίων αρχή της συγκεκριμένης κοινωνίας. Όταν μια πολιτική κοινωνία λειτουργεί υπέρμετρα με βάση μία και μοναδική αρχή αγνότητας όλες τις άλλες, είτε αυτή είναι η κοινωνική διάκριση είτε ο εξισωτισμός, καταλήγει στον δεσποτισμό και την ανελευθερία, σημειώνει χαρακτηριστικά ο Λόρδος Ακτόνστα 1862.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Σχέδιο Β΄ για εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Το Υπουργείο Παιδείας θέλει να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αξιοποίησης της ψηφιακής τεχνολογίας

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΑΥΤΡΑ**

Η πανδημία της νόσου COVID-19, αφού σε πρώτη φάση έβαλε λουκέτο στα σχολεία για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα, σε δεύτερο χρόνο ανέδειξε τα μεγάλα κενά και τις ελλείψεις που υπάρχουν στον τομέα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της ψηφιοποίησης της Παιδείας στην Κύπρο. Το γεγονός ότι γίνονται διάφορες προβλέψεις από τους επιστήμονες, σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, σε σχέση με την εμφάνιση ενός δεύτερου κύματος της πανδημίας το ερχόμενο φθινόπωρο, επιβάλλει σε όλους να προετοιμαστούμε κατάλληλα, σε περίπτωση που παραστεί η ανάγκη για την

Στόχος είναι η παρουσίαση του Σχεδίου στο Υπουργικό, το συντομότερο δυνατόν, με τις τρεις βασικές του διαστάσεις, αλλά και των αναγκών που θα προκύψουν, όσον αφορά στο κόστος.

επαναφορά των αυστηρών περιοριστικών μέτρων. Ένας σημαντικός πυλώνας για την Παιδεία είναι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τομέας ο οποίος φαίνεται ότι δεν ήταν προετοιμασμένος για να ανταπεξέλθει στην μεγάλη πρόκληση. Κατά την ομιλία του στη Βουλή, την εβδομάδα που μας πέρασε, ο υπουργός Παιδείας, Πρόδρομος Προδρόμου, έκανε αναφορά σε Σχέδιο Α΄ και Σχέδιο Β΄, τα οποία εξετάζονται για την επόμενη σχολική χρονιά. Το πρώτο σχέδιο, εξήγησε, αφορά την κανονική λειτουργία των σχολείων «εφόσον συνεχίσει η χώρα μας να προοδεύει απομακρυνόμενη διαρκώς από το φάσμα της επιδημίας». Το δεύτερο σχέδιο, το οποίο είναι στα σκαριά, αφορά την σχεδίαση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αξιοποίησης της ψηφιακής τεχνολογίας στην εκπαίδευση.

Το Σχέδιο Β΄

Όπως ανέφερε ενώπιον της Επιτροπής Παιδείας ο κ. Προδρόμου,

Στην περίπτωση μελλοντικού lockdown θα είναι δυνατή η ταυτόχρονη παρακολούθηση του μαθήματος, τόσο από τους μαθητές, οι οποίοι θα βρίσκονται στην τάξη, όσο και από τους μαθητές, οι οποίοι θα βρίσκονται στο σπίτι, χωρίς προβλήματα.

«έχουμε προετοιμαστεί για να έχουμε, όπως τώρα, περιορισμούς στον αριθμό μαθητών και μαθητριών που θα φοιτούν». Τόνισε πως στόχος είναι όπως πριν παρατηρηθούν ξανά τα προβλήματα που προέκυψαν τον Μάρτιο, αλλά «θα εξασφαλίσουμε τη συνέχεια της φοίτησης είτε με φυσική παρουσία στην τάξη είτε εξ αποστάσεως, ταυτόχρονα». Ο στόχος αυτός, είπε, θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη της ψηφιακής παιδαγωγικής προσέγγισης, μια διαδικασία η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, σε συνεργασία και με το Υπουργείο Καινοτομίας.

Τρεις διαστάσεις

Κληθείς από την «Κ» να επεκταθεί όσον αφορά το σχέδιο αξιοποίησης της ψηφιακής τεχνολογίας στην εκπαίδευση, ο υπουργός Παιδείας ανέφερε κατ' αρχάς ότι αυτό πρέπει παρουσιαστεί το συντομότερο δυνατόν, χωρίς να έχει καθοριστεί ο ακριβής χρόνος. Το Σχέδιο Β΄ έχει τρεις διαστάσεις, εξήγησε

ο Πρόδρομος Προδρόμου. Η πρώτη αφορά στον εξοπλισμό και στην υποδομή που έχουν τα σχολεία, όπως είναι η ποιότητα της σύνδεσης στο διαδίκτυο και της ασύρματης σύνδεσης, ώστε να υπάρχει η επιχειρησιακή δυνατότητα να μεταδοθεί ηλεκτρονικά το μάθημα από όλες τις τάξεις σε συνθήκες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Έχει γίνει η συνεννόηση μεταξύ του ίδιου και του Υφυπουργού Καινοτομίας, ώστε λειτουργοί του Υπουργείου να αναλάβουν την αξιολόγηση της κατάστασης και την καταγραφή των αναγκών σε εξοπλισμό, ώστε να εξασφαλιστεί ο απαιτούμενος αριθμός φορητών –κατά πρότιμον– ηλεκτρονικών υπολογιστών για όλους τους μαθητές, ώστε να έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αν κριθεί αναγκαία η εφαρμογή της στο μέλλον.

Η δεύτερη διάσταση αφορά τον εμπλουτισμό μιας τράπεζας ψηφιακού οπτικοακουστικού υλικού επιμορφωτικού χαρακτήρα. Όπως είπε ο κ. Προδρόμου, ο ίδιος θα έχει επαφές με το ΡΙΚ, προκειμένου να επεκταθεί ο προγραμματισμός για την δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η πιο ουσιαστική αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας, ωστόσο, δεν θα αφορά μόνο στην μετάδοση μαθήματος στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αλλά θα έγκειται στην πιο παιδαγωγική διάστασή της. Συγκεκριμένα, ανέφερε ο υπουργός, θα γίνουν κάποια επιμορφωτικά σεμινάρια στους εκπαιδευτικούς, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, περί τις αρχές της νέας σχολικής χρονιάς, ώστε να ενημερωθούν για τις δυνατότητες αξιοποίησης της ψηφιακής τεχνολογίας. Επιδίωξη είναι όπως τα συγκεκριμένα σεμινάρια γίνουν κατά το Διήμερο του Εκπαιδευτικού, κατά τις πρώτες μέρες του Σεπτεμβρίου,

καθώς οι εκπαιδευτικοί θα επιστρέψουν στα σχολεία από την 1η του μήνα. Στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αναμένεται ότι θα συμβάλουν και τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, τα οποία εξέφρασαν ενδιαφέρον.

Η τρίτη διάσταση αφορά στην αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας, χωρίς η ανάγκη αυτή να προκύπτει από οποιαδήποτε κρίση, όπως η πανδημία. Ως παράδειγμα ο κ. Προδρόμου ανέφερε τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, καθώς και τα παιδιά τα οποία διδάσκονταν κατ' οίκον, για διάφορους λόγους για τα οποία βάσει του Σχεδίου δεν θα χρειάζεται η φυσική παρουσία των εκπαιδευτικών. Ταυτόχρονα θα πρέπει να γίνει ένας προγραμματισμός, ώστε τα σχολεία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, από την προδημοτική, μέχρι το Λύκειο, να εμπλουτίσουν τις ιστοσελίδες τους με όλο το αξιόλογο υλικό που μπορεί να έχουν, όπως για παράδειγμα οι εργασίες καθηγητών και μαθητών. Αυτό θα πρέπει να γίνει συνειδηση στα σχολεία, ανέφερε ο Υπουργός Παιδείας, ώστε οι ιστοσελίδες τους να αξιοποιούνται σε μόνιμη βάση και να δείχνουν το έργο που επιτελείται. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούν τόσο οι εκπαιδευτικοί, όσο και οι μαθητές, να ανατρέχουν στις ιστοσελίδες των σχολείων και να βρίσκουν υλικό χρήσιμο για τους ίδιους και τους σκοπούς των μαθημάτων τους.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι ο πιο πάνω σχεδιασμός γίνεται με στόχο τον διπλασιασμό του εκπαιδευτικού χρόνου, όπως εξήγησε ο Υπουργός. Συγκεκριμένα, με την πλήρη εφαρμογή του Σχεδίου, ακόμα και στο ενδεχόμενο μελλοντικού lockdown και επαναφοράς του μέτρου της εκ περιτροπής φοίτησης στα σχολεία, θα είναι δυνατή η ταυτόχρονη παρακολούθηση του μαθήματος, τόσο από τους μαθητές οι οποίοι θα βρίσκονται στην τάξη, όσο και από τους μαθητές οι οποίοι θα βρίσκονται στο σπίτι, χωρίς προβλήματα. Όσον αφορά στα θέματα ασφάλειας και προσωπικών δεδομένων που προέκυψαν, καταβάλλεται προσπάθεια σε συνεργασία με την αρμόδια Επιτροπή, ώστε να ξεπεραστούν και το σχέδιο αυτό να υλοποιηθεί.

Υπήρξε πρόοδος

Η περίοδος του lockdown μας ανάγκασε να εφαρμόσουμε εν μέρει τον προγραμματισμό για την ψηφιακή τεχνολογία, με την εμπλοκή και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δηλαδή ο κ. Προδρόμου. Έχει ήδη δημιουργηθεί μια μικρή τράπεζα δεδομένων με υλικό που αποστέλλετο από εκπαιδευτικούς καθώς και με διδασκαλίες που γίνονταν τηλεοπτικά για την δημοτική εκπαίδευση. Επίσης, πλέον, υπάρχουν περίπου εβδομήντα χιλιάδες χρήστες της συγκεκριμένης βάσης δεδομένων, οι οποίοι διαθέτουν τους κωδικούς τους και έχει δημιουργηθεί ένα δίκτυο επικοινωνίας. Με αυτό τον τρόπο, θα δίνεται η δυνατότητα στα σχολεία να επικοινωνούν με τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, ώστε να κάνουν κάποιες εργασίες εξ αποστάσεως. Επιπρόσθετα, φέτος για πρώτη χρονιά θα εφαρμοστεί, σε συνεργασία με το Υπουργείο Καινοτομίας, η ηλεκτρονική εγγραφή των μαθητών, για την οποία το σύστημα δεν είναι πλήρως έτοιμο, ωστόσο το βήμα θα γίνει, ανέφερε ο κ. Προδρόμου.

Στόχος είναι η παρουσίαση του Σχεδίου Αξιοποίησης της Ψηφιακής Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση στο Υπουργικό Συμβούλιο, το συντομότερο δυνατόν, με τις τρεις βασικές του διαστάσεις. Επίσης, θα πρέπει να παρουσιαστούν από τον Υπουργό Παιδείας και οι ανάγκες που προκύπτουν για την υλοποίηση του σχεδίου, με κυριότερο το κόστος που θα αφορά στις υποδομές των σχολείων και τον εξοπλισμό που πρέπει να εξασφαλιστεί, ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί το σχέδιο αυτό. Βάσει των πρώτων εκτιμήσεων, το κόστος δεν θα είναι απαγορευτικό, αλλά τα ασφαλή συμπεράσματα θα εξαχθούν μετά την ολοκλήρωση της καταγραφής των αναγκών.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Ένας φόνος, δύο σκηνές, δύο Αμερικές

Σε μια τηλεοπτική σκηνή που κυκλοφόρησε αστραπαία παντού στο παγκόσμιο χωριό, ένας λευκός αστυνομικός στη Μινεάπολη πιέζει με το γόνατό του, για περίπου εννέα λεπτά, τον λαιμό του μπρούμυτα καθηλωμένου αфроαμερικανού Τζορτζ Φλόιντ, ύποπτο για χρήση ψεύτικου χαρτονομίσματος, αγνοεί σαδιστικά τις εκκλήσεις του ότι δεν μπορεί να ανασάνει, και επιφέρει, τελικά, το θάνατό του. Σε μια άλλη σκηνή, λιγότερο γνωστή, αστυνομικοί στη Βόρεια Καρολίνα γονατίζουν μπροστά σε διαδηλωτές που διαμαρτύρονται για το φόντο του Φλόιντ. Οι φορείς της νόμιμης βίας, με πλήρη εξάρτηση, κλίνουν το γόνατο ενώπιον θυμωμένων πολιτών, με τους οποίους υπήρχε το σοβαρό ενδεχόμενο να εμπλακούν σε βίαιες συγκρούσεις. Δύο σκηνές, δύο κόμμοι, προερχόμενες και οι δύο από την αμερικανική παράδοση.

Στην περίπτωση Φλόιντ, δεν συγκλονίζει μόνο το περιστατικό αυτό καθαυτό αλλά και ο συμβολισμός του. Το γόνατο του λευκού αστυνομικού στο λαιμό του ακινητοποιημένου με χειροπέδες αфроαμερικανού που σφαδάζει και εκλιπαρεί, συμβολίζει τη λευκή κυριαρχία σε μια χώρα που στιγμιاتیστηκε από τη δουλεία. Σημειώθηκε ότι ο βασανισμός και, τελικά, ο φόνος ενός πολίτη από όργανο της δημόσιας τάξης συνέβη εν μέσω πανδημίας, από την οποία έχουν πληγεί δυσανάλογα οι Αφροαμερικανοί (2,4 φορές υψηλότερος δείκτης θνησιμότητας). Εξελήφθη εύλογα από τη μαύρη κοινότητα (και όχι μόνο) ως μια συμβολική

Η κίνηση του σώματος είναι παρόμοια αλλά το νόημά της (και το αποτέλεσμά της) πολύ διαφορετικό.

υπενθύμιση ότι η θέση τους είναι στον πάτο της κοινωνικής πυραμίδας - να υπηρετούν τη λευκή πλειονότητα ως «essential workers», κάτω από την μορφή του λευκού αστυνομικού αν χρειαστεί. Αλλά και η δεύτερη σκηνή φέρει ένα διακριτά αμερικανικό αποτύπωμα – απηχεί τις καλύτερες στιγμές του κινήματος των πολιτικών δικαιωμάτων στις ΗΠΑ. Το 1965, ο Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ και 250 ειρηνικοί διαδηλωτές συνελήφθησαν στη Σέλμα, Αλαμπάμα, γιατί διαδήλωσαν χωρίς άδεια. Πιστοί στο πνεύμα της ειρηνικής διαμαρτυρίας, γονάτισαν και άρχισαν να προσεύχονται. Το μεγαλείο του Κίνγκ ήταν να παιδαγωγήσει το λαό του σε έναν τρόπο διαμαρτυρίας που δεν επιδιώκει να καταστρέψει την άδεια για τους Αφροαμερικανούς πολιτική κοινότητα των ΗΠΑ, αλλά να της θυμίσει τα μεγάλα ηθικοπολιτικά ελλείμμάτα της – ότι «αθέτησε την επιταγή που εξέδωσαν οι ιδρυτές της». Το 2016, ο σταρ γκολφτς ποδόσφαιρικής ομάδας του Σαν Φρανσίσκο Κόλιν Καπερνίκ αρνήθηκε να σταθεί σε στάση προσοχής στην ανάκρουση του εθνικού ύμνου, πριν το εναρκτήριο λάκτισμα, και γονάτισε στο ένα πόδι. «Δεν πρόκειται να σταθώ όρθιος και να δείξω πε-

Το γόνατο του λευκού αστυνομικού στο λαιμό του ακινητοποιημένου με χειροπέδες αфроαμερικανού που σφαδάζει και εκλιπαρεί, συμβολίζει τη λευκή κυριαρχία σε μια χώρα που στιγμιاتیστηκε από τη δουλεία.

ρηφάνια για μια σημαία σε μια χώρα που καταπιέζει τους μαύρους και τους έγχρωμους, είπε σε συνέντευξή του. Το παράδειγμά του βρήκε αρκετούς μιμητές. Η Εθνική Λίγκα Ποδόσφαιρου (NFL) καταδίκασε αυτή τη συμπεριφορά και ανακοίνωσε ότι θα επέβαλλε ποινές. Στο τέλος της σεζόν, ο Καπερνίκ έμεινε χωρίς συμβόλαιο. Σήμερα, μετά τη δολοφονία Φλόιντ, η NFL ομολόγησε το λάθος της. «Εμείς στην NFL παραδεχόμαστε ότι κάναμε λάθος», είπε ο επίτροπος της Λίγκας. «Οι διαμαρτυρίες σε όλη τη χώρα είναι εμπληματικές αιώνων σιωπής, ανισότητας και καταπίεσης των μαύρων παικτών, προπονητών, οπαδών και προ-

σωπικού. Ακούμε». Ήταν η ηθική δικαίωση των θαρραλέων ποδοσφαιριστών της Λίγκας, τους οποίους ο Τραμπ όχι μόνο είχε προσβάλει κυδαία όπως συνθηθίζει («σκύλας γιους» τους αποκάλεσε), αλλά είχε ζητήσει την απόλυσή τους, μιμούμενος το απδιαστικά θρασύ ύφος του στο «Apprentice» («απολύεσαι»). Η γονυκλισία τύπου Καπερνίκ έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον διότι εκφράζει μία σύνθετη στάση. Και καταφάσκει και αρνείται! δηλώνει και σεβασμό και διαμαρτυρία. Όταν γονατίζουμε, περιστέλλουμε το σωματικό μας εαυτό, υποδηλώνοντας σεβασμό και δέος σε κάτι που μας υπερβαίνει και τιμούμε –το Θεό, τη σοφία του νεκρού,

το μνημείο (θυμηθείτε τη μνημειώδη γονυκλισία του Γερμανού καγκελάριου Βίλι Μπραντ, το 1970, σε μνημείο της Βαρσοβίας αφιερωμένων στους Εβραίους που σκοτώθηκαν από τους Ναζί). Η γονυκλισία πιθανότητα έχει βιολογικές απαρχές: θηλαστικά όπως σκύλοι και χιμπατζήδες δείχνουν υπακοή σκύβοντας. Στον άνθρωπο, βέβαια, επενδύεται με νόημα, και αποκτά πολύ πιο σύνθετες ιδιότητες.

Ο Καπερνίκ γονατίζει γιατί σέβεται τη σημαία. Συγχρόνως, ακριβώς επειδή τη σέβεται θέλει να διαμαρτυρηθεί, διότι αυτό που εκφράζει το εθνικό σύμβολο - ισότητα - παραμένει ανεκπλήρωτο ιδανικό για τους Αφροαμερικανούς. Γονατίζοντας, εκφράζει τη διαμαρτυρία του, εφόσον αποκλίνει από τον συμβατικό τρόπο εκδήλωσης σεβασμού (τη στάση προσοχής). Η γονυκλισία επιφέρει και σεβασμό και διαμαρτυρία. Παραμένει μέλος της κοινότητας, αμφιρροπώντας τον κυρίαρχο τρόπο λειτουργίας της. Μόνο όταν νοιάζεσαι για ό,τι συνέχει το έθνος (τη σημαία) δεν το μετατρέπεις σε τοτέμ αλλά σε ευκαιρία ανανομήματος δόξασής του. Οι αστυνομικοί της Βόρειας Καρολίνας που γονατίζουν μπροστά από τους διαδηλωτές, εκφράζουν την ίδια σύνθετη στάση. Η γονυκλισία τους αντιστρέφει συμβολικά την ιεραρχία ισχύος. Ο ισχυρός εκφράζει το σεβασμό για τον αδύνατο. Πρόκειται για μια πράξη μη λεκτικής μετα-επικοινωνίας, η οποία θέτει το πλαίσιο για την επικοινωνία των δύο μερών. Η αστυνομία οφείλει να προστατεύει την

έννομη τάξη, στο πλαίσιο του κράτους δικαίου. Αλλά, στον απόηχο της δολοφονίας Φλόιντ και των βίαιων διαμαρτυριών, αυτή η προστασία θα γίνει με σεβασμό στον πόνο και τον εύλογο θυμό των διαδηλωτών. Σε ανακοίνωσή της η τοπική αστυνομία ανέφερε: «Κλίνουμε το γόνατο σε ένδειξη κατανόησης του πόνου που υπάρχει στο έθνος μας [...]». Υπερασπιζόμαστε τη δικαιοσύνη για όλους. Δεσμευόμαστε να ακούμε τον καθένα με αξιοπρέπεια και σεβασμό». Μετά τη γονυκλισία των αστυνομικών, οι διαδηλωτές τους αγκάλιασαν. Έχω εμπιστοσύνη στην Αμερική. Κουβαλά μεν το προπατορικό αμάρτημα της δουλείας αλλά αρθρώνει, συγχρόνως, εκγενετής, την πίστη στο ευγενέστερο ιδέωδες της νεωτερικότητας: «Θεωρούμε αυτές τις αλήθειες αυταπόδεικτες, ότι όλοι οι άνθρωποι δημιουργήθηκαν ίσοι, ότι έχουν προικισθεί από το Δημιουργό τους με ορισμένα αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα, ότι μεταξύ αυτών είναι η Ζωή, η Ελευθερία, και η αναζήτηση της Ευτυχίας» («Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας», 1776). Αυτή η Αμερική πάντα θα υπνέει, πάντα θα συκαει, πάντα θα κιντοποιεί, ακόμα κι όταν γίνεται βάρβαρη, ακόμα κι όταν αστοχεί, ακόμα κι όταν εκλέγει πρόεδρο έναν άνθρωπο που συχνά συμπεριφέρεται σαν να είναι χαρακτήρας του «Νοβού» ή των «Sopranos».

Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσοῦκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης στην Έδρα Columbia Ship Management στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Εκτός απροόπτου, τον Οκτώβριο μπορεί να έχουμε ένα ασφαλές εμβόλιο

Βαρυσήμαντη συνέντευξη στην «Κ» του Έλληνα CEO της φαρμακευτικής εταιρείας Pfizer, δρ. Άλμπερτ Μπούρλα

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Όταν θα ξανάρθει το φθινόπωρο και ο χειμώνας θα έχουμε στη διάθεσή μας δόσεις του εμβολίου κατά του COVID-19, λέει στον Αλέξη Παπαχελά, ο Σαλονικιός διευθύνων σύμβουλος της Pfizer, ενός των μεγαλύτερων φαρμακευτικών κολοσσών, Άλμπερτ Μπούρλα. Αυτό υπό την προϋπόθεση ότι το υπό παρασκευή εμβόλιο θα δουλεύει, θα πάρει τις ανάλογες άδειες και οι εταιρείες που έχουν επενδύσει δισηκατομμύρια μαζί και η ανθρωπότητα, θα έχουν την τύχη να έχουν στα χέρια ένα πετυχημένο φάρμακο. Διαφορετικά, οι ποσότητες που ήδη έχουν ετοιμαστεί θα καταστραφούν.

–Πώς είναι να είναι κανείς διευθύνων σύμβουλος σε μια πολύ μεγάλη φαρμακευτική εταιρεία την ώρα που ξεσπάει μια τόσο μεγάλη κρίση σαν τον κορωνοϊό;

–Είναι μεγάλο προνόμιο, γιατί μπορείς να κάνεις τη διαφορά. Αλλά είναι και τεράστια ευθύνη και οφείλω να ομολογήσω ότι πριν ένιωσα και τη νιώθω πολύ βαριά στους ώμους μου. Το να είσαι διευθύνων σύμβουλος μιας πολύ μεγάλης εταιρείας –οποιοδήποτε και αν είναι το αντικείμενό της– απλώς και μόνο επειδή είσαι ένας παγκόσμιος εργοδότης, δημιουργεί τρομερές ευθύνες έτσι κι αλλιώς. Πρέπει να πάρεις αποφάσεις εν τω μέσω του κορωνοϊού για το πώς θα προστατέψεις την ασφάλεια των υπαλλήλων σου, πώς θα προστατέψεις την ασφάλεια των κοινωτήτων στις οποίες η εταιρεία δρα και εργάζεται. Παράλληλα κατάλαβα ότι έχουμε και έναν άλλο ρόλο να παίζουμε: να βρούμε μια λύση μέσα στην κρίση. Για παράδειγμα, να δημιουργήσουμε ένα εμβόλιο ή ένα αντιικό. Αμέσως κατάλαβα ότι θα μπορούσαμε, αν είμαστε τυχεροί και αν χρησιμοποιήσουμε τις επιστημονικές δυνάμεις που έχουμε, να χρησιμοποιήσουμε τα χρήματα που έχουμε, χρειάζονται αρκετά και έχουμε αρκετά, δόξα τω Θεώ, αλλά όλα αυτά δεν αρκούν. Χρειάζονται αποφάσεις και σωστές αποφάσεις. Μπορεί να τα έχεις όλα, αλλά αν πάρεις τις λάθος αποφάσεις να μη χαρείς το αποτέλεσμα. Κι όταν καταλαβαίνεις ότι δισηκατομμύρια πολιτών στον κόσμο, εκατομμύρια επιχειρήσεων, εκατοντάδες κυβερνήσεις εναποθέτουν τις ελπίδες για μια λύση στη φαρμακευτική βιομηχανία –και είμαστε ηγετική εταιρεία αυτής της βιομηχανίας– τη νιώθεις πολύ έντονα την ευθύνη στους ώμους σου.

–Πότε πιστεύετε ότι θα έχουμε μια εικόνα για το αν θα υπάρξει εμβόλιο, και πότε θα υπάρξει;

–Πολύ καλή ερώτηση. Πριν από μερικούς μήνες, όταν ξεκινήσαμε τις προσπάθειες, αυτό που αναρωτιόμουν ήταν εάν θα έχουμε ένα εμβόλιο. Περισσότερο τώρα τείνω να ρωτώ πότε θα έχουμε ένα εμβόλιο. Είμαι αρκετά αισιόδοξος ότι η επιστήμη θα βρει λύση στον εμβολιασμό, που νομίζω είναι το βασικό που θα χρειαστεί η κοινωνία για να ανοίξει αυτή τη στιγμή. Το θέμα μας είναι στο πότε. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν πολλές φαρμακευτικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα εμβόλιο και είμαστε μια από αυτές. Εύχομαι όλες οι εταιρείες να είναι επιτυχείς, γιατί θα

“

Σε Αμερική, Ευρώπη, Ιαπωνία, Κορέα, Αυστραλία και χώρες που έχουν ήδη καθιερωμένα συστήματα εθνικής υγείας, που καλύπτουν την πλειοψηφία των πολιτών τους, το εμβόλιο θα είναι δωρεάν.

“

Δουλεύουμε σκληρά για να βρούμε έναν δίκαιο τρόπο ώστε και χώρες οι οποίες δεν έχουν τις οικονομικές δυνατότητες, να αποκτήσουν το εμβόλιο. Εκεί τα εμπόδια δεν θα είναι τόσο οικονομικά όσο εμπόδια υποδομών.

“

Μόνο η Pfizer, ο προϋπολογισμός που έχουμε για εμβόλιο και αντιικά φάρμακα, με τη μερίδα του λέοντος να παίρνει το εμβόλιο, θα επενδύσει 2 δισ. δολάρια σε ελληνικές προσπάθειες.

χρειαστούν επιλογές στα χέρια των γιατρών και θα χρειαστούν και ποσότητες που θα είναι δύσκολο να καλυφθούν από μια μόνο εταιρεία όσο μεγάλη κι αν είναι, όπως είναι η Pfizer. Βλέπουμε συνεχώς στοιχεία, γιατί οι έρευνες γίνονται σε συνεργασία με το FDA και τις Ευρωπαϊκές Αρχές Έγκρισης Φαρμάκων. Εάν τα πράγματα συνεχίσουν να εξελίσσονται καλά και δεν βρεθούμε προ εκπλήξεων, τον Οκτώβριο μπορεί να έχουμε ένα εμβόλιο για το οποίο από τη μια πλευρά εμείς να είμαστε σίγουροι για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα του και επιπλέον να είναι οι αρχές της Αμερικής, της Ευρώπης, της Ιαπωνίας και όλου του κόσμου που εγκρίνουν τέτοια φάρμακα, να είναι αρκετά πεπεισμένες για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά του και εμείς να έχουμε ήδη παράσχει αρκετά εκατομμύρια δόσεων για να μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν. Για να γίνουν αυτά, χρειάζεται φυσικά να κάνεις πράγματα τελείως διαφορετικά από ό,τι κάνουμε σε έναν συμβατικό τρόπο ανάπτυξης ενός εμβολίου. Παίρνουμε τεράστιο οικονομικό ρίσκο, δηλ. κάνουμε όλες τις φάσεις παράλληλα, αντί να τις κάνουμε τη μια μετά την άλλη διαδοχικά. Πράγμα που σημαίνει ότι εάν ξαφνικά κάτι αποτύχει το όλο σύστημα καταρρέει κι έχεις ξοδέψει τα λεφτά σου και τις επιστημονικές σου δυνάμεις άδικα. Αλλά είναι ο μόνος τρόπος να μπορέσεις να πετύχεις κάτι γρήγορα. Κι ένα από τα μεγαλύτερα ρίσκα που παίρνουμε είναι ότι αρχίζουμε την παραγωγή των εμβολίων χωρίς να ξέρουμε αν δουλεύουν. Αν είμαστε τυχεροί και η ανθρωπότητα είναι τυχερή και το εμβόλιο δουλεύει, θα έχουμε δόσεις όταν θα χρειάζονται, κατά πάσα πιθανότητα όταν θα ξαναέρθει το φθινόπωρο και ο χειμώνας. Εάν δεν είμαστε τυχεροί, θα καταστρέψουμε τις ποσότητες.

–Για τι ποσά και τι μεγέθη μιλάμε;

–Μόνο η Pfizer, ο προϋπολογισμός που έχουμε για εμβόλιο και αντιικά φάρμακα, με τη μερίδα του λέοντος να παίρνει το εμβόλιο,

Όταν καταλαβαίνεις ότι δισηκατομμύρια πολιτών στον κόσμο, εκατομμύρια επιχειρήσεων, εκατοντάδες κυβερνήσεις, εναποθέτουν τις ελπίδες για μια λύση στη φαρμακευτική βιομηχανία –και είμαστε ηγετική εταιρεία αυτής της βιομηχανίας– την νιώθεις πολύ έντονα την ευθύνη στους ώμους σου.

θα επενδύσει 2 δισ. δολάρια σε ελληνικές προσπάθειες. Και από αυτά, το μεγαλύτερο μέρος θα είναι επιπροσδοκαρές, δηλ. θα πρέπει να επενδυθεί στην αρχή, τουλάχιστον 1 δισ. αυτή τη χρονιά.

–Υπάρχει μια ανησυχία από κάποιους ανθρώπους που λένε ότι ακριβώς επειδή υπάρχει μεγάλη βιασύνη να βρεθεί το εμβόλιο, μήπως παρακαμφθούν τα πρωτόκολλα και οι δικλίδες ασφαλείας. Συμμερίζεστε αυτή την ανησυχία;

–Όχι, γιατί ξέρω πώς δουλεύουν τα πράγματα. Αυτή τη στιγμή το FDA, οι ευρωπαϊκές αρχές, οι ιαπωνικές αρχές και γενικά οι αρχές που θα δώσουν την έγκριση για το οποιοδήποτε εμβόλιο που θα χρησιμοποιηθεί στους πολίτες, παρακολουθούν στενά τις μελέτες και έχουν θέσει στάνταρτ. Στην περίπτωση μας και νομίζω και στην περίπτωση όλων των μεγάλων φαρμακευτικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται αυτή τη στιγμή, άσχετα με το τι θα έλεγε το FDA, θα πρέπει κι εμείς να βεβαιωθούμε ότι είναι αρκετά ασφαλές και αρκετά επιτυχημένο. Καταλαβαίνω ότι υπάρχει μια λεπτή γραμμή στο τι θα πει «αρκετά ασφαλές». Κατ'αρχήν «αρκετά ασφαλές» είναι λάθος έκφραση. Να είμαστε αρκετά βέβαιοι για την ασφάλειά του. Γιατί πρέπει να είναι τελείως ασφαλές. Αλλά το πόσο βέβαιοι θα είμαστε... Φυσικά, αν το δοκιμάσεις σε 10.000 ανθρώπους έχεις μια βεβαιότητα

πριν πας στο κοινό. Αν το δοκιμάσεις σε 5.000 ανθρώπους πριν πας στο ευρύ κοινό, έχεις λιγότερη βεβαιότητα. Αν το δοκιμάσεις σε ένα εκατομμύριο ανθρώπους έχεις περισσότερες πιθανότητες να πιάσεις τις οποιεσδήποτε παρενέργειες. Στα εμβόλια γενικά, επειδή τα χορηγούμε σε υγιείς ανθρώπους, δεν είναι σαν το φάρμακο του καρκίνου π.χ. που θα το δώσεις σε κάποιον που είναι άρρωστος, είμαστε πάρα πολύ αυστηροί στις προδιαγραφές ασφαλείας. Και εμείς και οι αρχές που θα τα εγκρίνουν.

–Το εμβόλιο θα είναι αρκετά φθινό ως προς το κόστος, ενδεχομένως, δεν το αντέχουν οικονομικά; Επίσης, εάν θα μπορέσουν να το εξασφαλίσουν εύκολα και άλλες χώρες εκτός από την Αμερική;

–Κατ' αρχάς, για τους πολίτες ως ποσότητες των προηγμένων χωρών, π.χ. Αμερική, Ευρώπη, Ιαπωνία, Κορέα, Αυστραλία, για χώρες που έχουν ήδη καθιερωμένα συστήματα εθνικής υγείας, που καλύπτουν την πλειοψηφία των πολιτών τους. Σε αυτές τις χώρες σχεδόν πάντα, και το πιο πιθανό είναι να συμβεί και με τον COVID-19, οι πολίτες δεν θα πρέπει να πληρώσουν τίποτα. Δηλαδή θα είναι δωρεάν για τους πολίτες. Οι χώρες θα πληρώσουν στους παρασκευαστές. Το σύστημα υγείας. Αυτή τη στιγμή πολύ λίγες χώρες ανησυχούν για το πόσο θα στοιχίσει το εμβόλιο.

Διότι είναι τόσο μεγάλες οι οικονομικές ζημιές που υφίστανται αυτή τη στιγμή οι κρατικοί προϋπολογισμοί, που με χαρά θα δαπανούσαν χρήματα εάν υπήρχε ένα εμβόλιο. Λέγοντας αυτό να σας πω ότι από την πλευρά μου καταλαβαίνω ότι δεν μπορώ να εφαρμόσω σε αυτήν την περίπτωση τους νόμους της ελεύθερης αγοράς. Δεν μπορώ δηλ. να πω ότι το εμβόλιο θα το κρεώσω π.χ. στη γερμανική κυβέρνηση ή στην αμερικανική κυβέρνηση ή την ελληνική με βάση την αξία που φέρνει. Διότι θα έπρεπε να το κρεώσουμε εξαιρετικά ακριβά και κάτι τέτοιο δεν θα ήταν σωστό. Νομίζω ότι ανεξάρτητα της αξίας, εάν θα βγει ένα εμβόλιο, από την πλευρά μας σκοπεύουμε να το κοστολογήσουμε στην ίδια τιμή που έχουμε όλα τα άλλα μας εμβόλια, τα οποία δεν έχουν τέτοιου είδους ανταγωνισμό. Αλλά το βασικότερο αυτή τη στιγμή είναι να μπορέσουμε να έχουμε ένα εμβόλιο. Επίσης, θα ήθελα να αναφερθώ για το τι θα γίνει με τις υπόλοιπες χώρες. Διότι χώρες της Αφρικής ή μερικές της Λατινικής Αμερικής, μπορεί εμπορικά να έχουν πολύ μικρή σημασία για εμάς, αλλά από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της υγείας των ανθρώπων τους –έχουν τη ίδια δικαιώματα φυσικά– και δεν θα έπρεπε να στερηθούμε σε αυτήν την περίπτωση τα εμβόλια σε αυτές τις κυβερνήσεις που δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν. Ειδικά σε περίοδο που ξέρω ότι η ζήτηση θα είναι μεγαλύτερη από την προσφορά. Γι' αυτό τον λόγο, δουλεύουμε πολύ σκληρά για να βρούμε έναν δίκαιο τρόπο ώστε και χώρες οι οποίες δεν έχουν τις οικονομικές δυνατότητες, να μπορέσουν να αποκτήσουν το εμβόλιο. Και εκεί τα εμπόδια δεν θα είναι τόσο οικονομικά όσο εμπόδια υποδομών. Για παράδειγμα, το εμβόλιο που δουλεύουμε εμείς, ειδικά η πρώτη γενιά μόλις βγει, θα χρειάζεται μεταφορά σε θερμοκρασία -80 βαθμών κελσίου. Αυτό χρειάζεται κάποια εξειδικευμένη υποδομή για να μπορέσεις να το κάνεις. Πολύ λίγες αφρικανικές χώρες έχουν τέτοια υποδομή. Θα πρέπει να λύσουμε τέτοια προβλήματα. Δουλεύουμε αυτή τη στιγμή πολύ εντατικά, με τον Μπίλ Γκέιτς, ο γνωστός φιλόanthropos και founder της Microsoft, ο οποίος έχει εξαιρετική δραστηριότητα σε ζητήματα υγείας σε αυτές τις χώρες, για το πώς θα μπορέσουμε να λύσουμε τέτοια θέματα υποδομών ώστε να μπορέσουν να πάρουν και αυτοί το δίκαιο μερίδιο.

Όλη η συνέντευξη στην ηλεκτρονική έκδοση της Κυριακάτικης «Κ».

Η Pfizer δημιουργεί hub στη Θεσσαλονίκη

–Να υποθέσουμε ότι και στην Ελλάδα θα δούμε αυτό το εμβόλιο σχετικά γρήγορα όταν θα είναι διαθέσιμο;

–Ο στόχος μας είναι η Ευρώπη και η Αμερική να το δουν την ίδια ώρα, εάν θα είναι διαθέσιμο. Μπορεί να υπάρχουν μία ή δύο εβδομάδες διαφορά αλλά θα είναι για λογιστικούς λόγους και όχι για πολιτικούς ή άλλους λόγους. Αλλά κοιτάμε, επειδή στις κρίσιμες στιγμές η αμερικανική κυβέρνηση το θέλουν γι' αυτούς, η Ευρώπη το θέλει για την Ευρώπη αλλά και μέσα στην Ευρώπη οι βόρειες χώρες το θέλουν για τις βόρειες, οι νότιες για τις νότιες, θα πρέπει να βρούμε έναν τρόπο που να υπάρχει δικαιοσύνη στη μοιρασιά. Ειδικά για την Ευρώπη γιατί ξέρω τα προβλήματα που υπάρχουν ανάμεσα στην Ευρώπη και την Αμερική, φρόντισα να εγκαταστήσουμε δύο διαφορετικά δίκτυα παραγωγής, η Αμερική να έχει το δικό της και η Ευρώπη το δικό

της. Για να μην μπλέξουμε. Αλλά σίγουρα θα πρέπει να βρούμε μέσα στην Ευρώπη τους τρόπους ώστε να μοιραστεί δίκαια, και φυσικά η Ελλάδα.

–Ξέρω ότι η Pfizer ετοιμάζει ένα μικρό hub, τυχαία μάλλον, στη Θεσσαλονίκη. Αναρωτιέμαι πιο είναι το δικό σας σχέδιο γι' αυτό το hub.

–Πολλοί λένε πως αν δεν ήμουνα εγώ δεν θα υπήρχε αυτό το hub στη Θεσσαλονίκη. Θέλω να τονίσω ότι η Θεσσαλονίκη κέρδισε την επένδυσή με το σπαθί της. Εγώ ακριβώς επειδή ήξερα καλά τα πράγματα ήμουνα σε θέση να αντιληφθώ αυτό που ίσως άλλοι δεν μπορούσαν ότι αυτό το hub θα είναι εξαιρετικά πετυχημένο, διότι ξέρω την ποιότητα των επιστημόνων που παράγει η Θεσσαλονίκη και την ποιότητα ειδικά σε αυτούς τους τομείς του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης. Ξέρω ακόμα την ορμή και τη ζέση

“

Στα εμβόλια γενικά, επειδή τα χορηγούμε σε υγιείς ανθρώπους, είμαστε πάρα πολύ αυστηροί στις προδιαγραφές ασφαλείας.

με την οποία οι Έλληνες και ειδικά οι νέοι, εργάζονται και θέλουν να μάθουν. Και ένα τέτοιο hub, ένα κέντρο ψηφιακών ερευνών το οποίο θα εξυπηρετεί τις ανάγκες της Pfizer στην Αμερική, στην Κίνα, στην Ευρώπη, από Έλληνες είναι κάτι που θα κάνει τους εργαζόμενους να μάθουν και θα δημιουργήσει τεράστια κύματα στην όλη οικονομία. Και αυτός ήταν ο λόγος που έγινε. Τώρα πως πάμε με το κέντρο: έχουν ξεκινήσει οι πρώτες προσλήψεις, σκοπεύαμε μέχρι το φθινόπωρο να έχουμε σημαντικό αριθμό προσλήψεων ήδη, ακόμα νομίζω ότι θα τον έχουμε, καθυστέρησαμε λιγάκι, ένα με ενάμιση μήνα λόγω του κορωνοϊού. Είχαμε πει για μια επένδυση που θα απασχολεί μέχρι 200 εργαζόμενους, κυρίως επιστημονικούς απόφοιτους πανεπιστημίου και όχι μόνο και είμαι αισιόδοξος ότι θα πάμε σε πολύ μεγαλύτερα νούμερα σε αυτή την επένδυση στη Θεσσαλονίκη.

«Τώρα που τα βρήκαμε με την ΑΟΖ πάμε μια Μύκονο;»

Ο αθόρυβος Κόκκινος

Ο υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής Κυριάκος Κόκκινος, αν και σχετικά νέος στο κυβερνητικό σχήμα, φαίνεται να εξελίσσεται από τα δυνατά χαρτιά της κυβέρνησης. Αθόρυβος τις περισσότερες φορές, κατάφερε σε συνθήκες πανδημίας να δείξει έργο στην ψηφιακή υποστήριξη των μέτρων που αποφασίσθηκαν για στήριξη επιχειρήσεων και εργαζομένων, παρά τα όποια προβλήματα προέκυψαν, και αυτό δεν περνά απαρατήρητο στον Λόφο. Και δεν είναι μόνο η δουλειά που έγινε μέσα στην κρίση. Ο Κυριάκος Κόκκινος έχει πάρει φόρα να ξεμπλοκάρει την ψηφιοποίηση του δημοσίου, η οποία έχει κολλήσει εδώ και μερικά χρόνια. Προερχόμενος από τον ιδιωτικό τομέα, ο υφυπουργός είναι φυσικό να μην μπορεί να αντιληφθεί τις αγκυλώσεις του Δημοσίου. Εξάλλου έχει ένα δυνατό ατού. Απέδειξε ότι το πρώτο που χρειάζεται είναι αλλαγή νοοτροπίας. Και έχει να επιδείξει την ολοκλήρωση έργων μέσα στην κρίση, που σε άλλες περιπτώσεις θα χρειαζόντουσαν μερικά χρόνια μέχρι να ωριμάσουν.

• • • •

Φαρμάκι ο φραπές

Πριν από την άρση των περιοριστικών μέτρων, κάποιοι στον τουριστικό χώρο, είχαν ξεκινήσει την αγαπημένη τους συνήθεια, την κλάψα για την οικονομική καταστροφή, λες και είναι οι μοναδικοί που τους χτύπησε η πανδημία. Με το που ξεκίνησε η άρση των περιορισμών και άνοιξαν παραλίες, κάποιοι στο Πρωταρά άλλαξαν τροπάρι και κόβουν ευρώ και κκελλέδες. Ρε αθεόφοβοι, 5 ευρώ ο φραπές σε πλαστικό και 2 ευρώ το μικρό μπουκάλι το νερό; Με τέτοια λογική και πρακτική νομίζετε ότι θα πείσετε τον Κύπριο να μείνει φρέτος εντός και να στηρίξει τον εγχώριο τουρισμό; Αύριο που θα γεμίζουν τα αεροπλάνα για την Ελλάδα, θα ξεκινήσετε και πάλι να κλαίγεστε και να απειλείτε, βάζοντας μπροστά τους εργαζόμενους που θα βιώσουν την ανεργία. Οι τοπικές αρχές στις τουριστικές περιοχές θα πρέπει να μπουν μπροστά και να συνετίσουν τους ασυνειδίτους. Το Υπουργείο Τουρισμού αμέσως θα πρέπει να τους κόψει τον βήκα με κάποιο τρόπο.

• • • •

«Νύφη» 1000 ευρώ

Τα όσα είπε δημόσια ο υπουργός Εσωτερικών για το μεταναστευτικό και προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις, δεν έχουν να κάνουν με την ουσία του ζητήματος και τα υπαρκτά προβλήματα. Πέριξ του μεταναστευτικού

Η συμφωνία οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης Ελλάδας - Ιταλίας είναι σημαντική εξέλιξη αλλά έως εκεί. Το μεγάλο στοιχείο για την ελληνική διπλωματία είναι η Αίγυπτος. Και όταν λέμε συμφωνία εννοούμε ότι κάτι θα πάρουμε, κάτι θα δώσουμε. Να το έχουν κατά νου, όσοι δεν μπορούν να χαρούν με μια επιτυχία, που τους ξεπερνά.

υπήρχε και συνεχίζει να δρα μια βιομηχανία όπου η επίκληση πατριωτικών αισθημάτων είναι ψιλά γράμματα. Δεν είναι απλές δημοσιογραφικές πληροφορίες, υπάρχουν στοιχεία, και κάποιοι θα πρέπει να ανησυχούν. Π.χ. στον τομέα των εικονικών γάμων οι περιζήτητες νύφες είναι Ρομά ρουμάνικης καταγωγής. Η ταρίφα για τη νύφη είναι 1000 ευρώ. Τη διετία 2018-19 από τους 3567 πολιτικούς γάμους, οι 1660 πραγματοποιήθηκαν από συγκεκριμένη δημοτική αρχή. Υπήρξε περίπτωση που ο «γαμπρός» και η «νύφη» γνωρίστηκαν σε δημαρχείο με τον ευτυχ «γαμπρό» ενώπιον του εκπληκτικού αντιδημάρχου που θα τους ένωνε «εις σάρκα μια» να λέει στη «νύφη», «nice to meet you». Επίσης, υπάρχουν στοιχεία που διερευνώνται, ότι εταιρεία προσλαμβάνει υπαλλήλους, αλλοδαπούς οι οποίοι κατά περίεργο τρόπο έχουν προτίμηση σε Ρομά εκ Ρουμανίας τις οποίες και νυμφεύονται. Και το κερασάκι στην τούρτα. Γάμοι εξ αποστάσεως πραγματοποιούνται; Βεβαίως είναι η

απάντηση, και δεν είναι μια γενική και αόριστη άποψη.

• • • •

Εύσημα από Ισραήλ

Στα ψιλά των εγχώριων εντύπων πέρασε τα όσα είπε στο γειτονικό Ισραήλ, η Dr. Galia Lindenstrauss, επίτιμο μέλος του Ινστιτούτου Ερευνών Εθνικής Ασφάλειας (INSS) του Ισραήλ. Πέρα από τις ενδιαφέρουσες απόψεις για τις σχέσεις του Εβραϊκού Κράτους με την κυβέρνηση της Τουρκίας, η ισραηλινή αναλύτρια διεθνών σχέσεων αναφέρεται με κολακευτικά σχόλια στην κυπριακή διπλωματία και τη συμβολή της, στο πλέγμα των περιφερειακών συνεργασιών. Αυτούσιο το απόσπασμα της απάντησης για το πλαίσιο των συνεργασιών : «Η Κύπρος, ειδικά, μια μικρή χώρα με πολύ δημιουργική διπλωματία, η οποία έχει υπογράψει επίσης οικονομικές συμφωνίες οριοθέτησης με το Ισραήλ, τον Λίβανο και την Αίγυπτο – είναι αυτή η

οποία ως ένα σημείο επιτάχυνε τη διαδικασία στη Μέση Ανατολή, τα θετικά αποτελέσματα της οποίας βλέπουμε σήμερα: πολύ στενές σχέσεις μεταξύ Ισραήλ, Ελλάδας και Κύπρου». Κανείς δεν άγισσε στον τόπο του...

• • • •

Θεατρόφιλοι

Την περασμένη Τρίτη πραγματοποιήθηκε η επανεκκίνηση των θεατρικών παραστάσεων, με μια παράσταση του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου. Το αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄ στη Λευκωσία γέμισε από την αγάπη των θεατρόφιλων, οι οποίοι δεν έχασαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την πρώτη παράσταση του ΘΟΚ μετά την καραντίνα του κορωνοϊού. Στην επίσημη πρώτη, δυναμικό παρών έδωσε πολιτικό προσωπικό από κάποια κόμματα και την κυβέρνηση. Η πιο ηχηρή παρουσία ήταν του ΑΚΕΛ, με επικεφαλής τον γ.γ. Άντρο Κυπριανού και από δίπλα τους Στέφανο Στεφάνου και Γιώργο Λουκαΐ-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ

Ο συμπαθέστατος υπουργός Δικαιοσύνης θα έπρεπε να γνωρίζει πως τις εκ των υστέρων διαπιστώσεις, για την ανάγκη αύξησης των ποινών σε όσους γράφουν στα παλαιότερα των υποδημάτων τους τα υγειονομικά πρωτόκολλα με τις συναθροίσεις, δημιουργούν αλγεινές εντυπώσεις. Έργα εκ των προτέρων και το κυριότερο, ονόματα κ. Σαββίδη.

δη. Στις κερκίδες του αμφιθεάτρου βρέθηκαν και οι υπουργοί Νίκος Χριστοδουλίδης, ο Πρόδρομος Προδρόμου, καθώς και ο Νίκος Τορναρίτης. Σε κάποια πηγαδάκια που στήθηκαν, ακούστηκε πως στο κομμάτι του πολιτισμού δεν έγιναν και πολλά εν μέσω κορωνοϊού.

• • • •

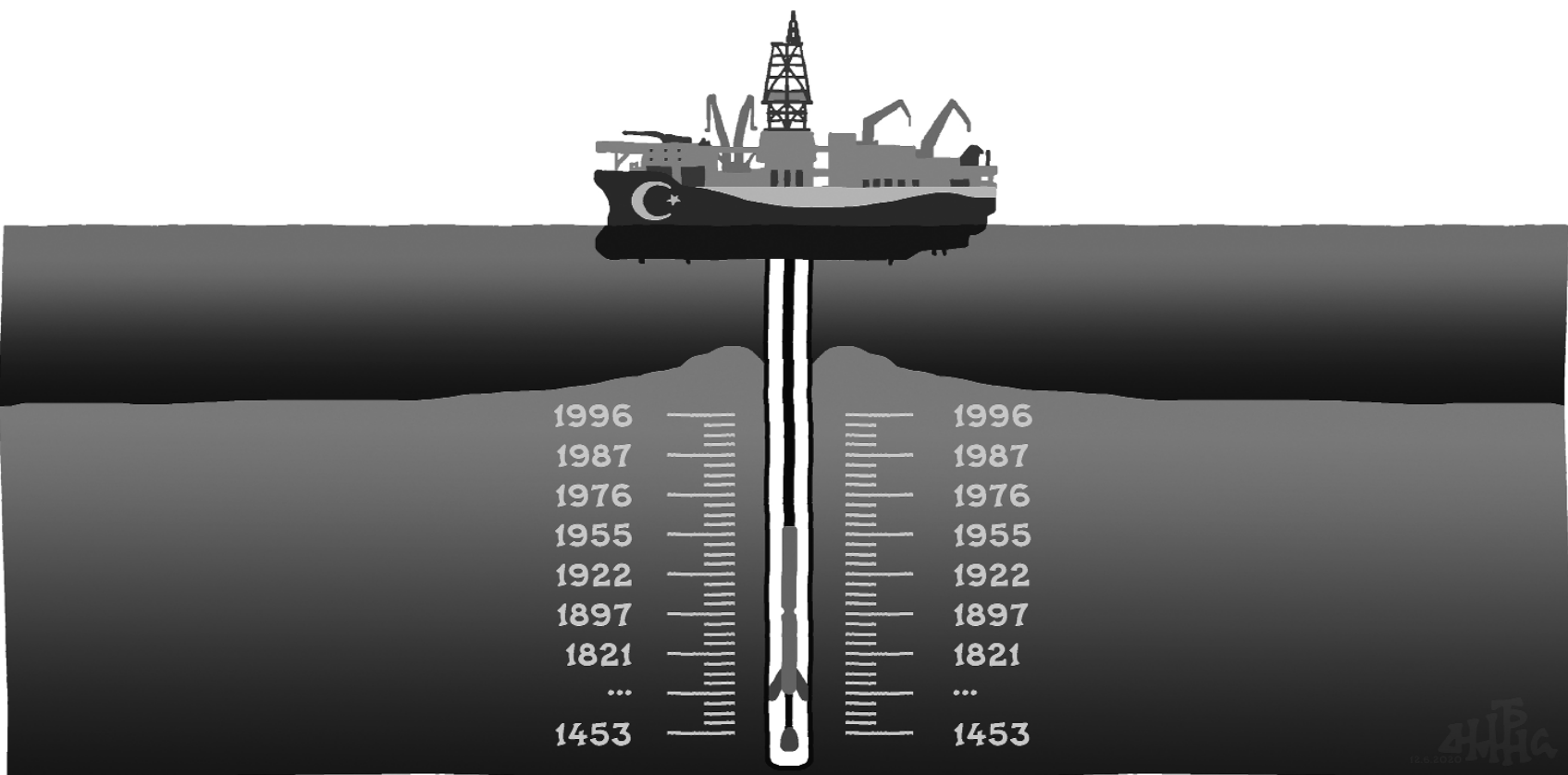
Εκλογή Τορναρίτη

Διαπρέπει στο Συμβούλιο της Ευρώπης, ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Συναγερμού Νίκος Τορναρίτης. Εκτός από επικεφαλής της Κυπριακής Αντιπροσωπίας στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο κ. Τορναρίτης εξέλεξε, πρόσφατα, εισηγητής εκ μέρους της Επιτροπής για το θέμα «Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων στην εφαρμογή των Παγκόσμιων Συμφώνων των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και τους Μετανάστες». Θέμα καυτό, ευαίσθητο και μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και ιδιαίτερα για τα Μεσογειακά κράτη, ανάμεσά τους και η Κύπρος.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Το κόστος του μαξιμαλισμού

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Οι τίτλοι της είδησης για τις πρόσφατες δηλώσεις του υπουργού Αμύνης της Τουρκίας, όπως παρουσιάστηκε από τα δικά μας ΜΜΕ, είχαν όλοι τους σχεδόν το ρήμα «προκαλεί». Φαίνεται ότι οι περισσότεροι από εμάς θεωρήσαμε ότι ο Ακάρ μάς προκαλεί, όταν υποστηρίζει ότι «δεν είναι μαθηματικά βολικό», για την Ελλάδα, να επιχειρήσει στρατιωτική αναμέτρηση με την Τουρκία. Καταλαβαίνω πολύ καλά την οδύνη αυτού του θυμού: είναι επειδή –δυστυχώς– ο Ακάρ έχει δικιο και μέσα μας το ξέρουμε, ανεξαρτήτως του πατριωτισμού μας και των ευγενών προθέσεων μας για αυτοθυσία.

Θα έλεγα μάλιστα –διατρέχοντας τον κίνδυνο να σας ενοχλήσω– ότι η επιμачη δήλωση του Ακάρ ήταν μάλλον μια προειδοποίηση, που διατυπώθηκε χωρίς υπερβολή και μάλιστα ανταποκρινόταν στις επιθυμίες της πλειοψηφίας της ελληνικού λαού. Το λέω, επειδή μόλις την προηγούμενη την «προκλητικών» δηλώσεων Ακάρ είχε δημοσιευθεί στην Ελλάδα εγκυρότατη δημοσκοπήση, βάσει της οποίας το 56% (!) των ερωτηθέντων προκρίνει τη «στρατιωτική λύση» με την Τουρκία. Γιατί, λοιπόν, να μην ερωτηθεί από κάποιο δημοσιογράφο ο Ακάρ στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε και γιατί να μη δώσει τη συγκεκριμένη απάντηση; Επειδή διάβασα τις πληροφορίες δηλώσεις του Τούρκου υπουργού, μίαν ελαφρά και συγκρατημένη ειρωνεία τη διακρίνω στο ύφος του. Πρόκληση, όμως, στην επιμачη δήλωσή δεν βλέπω.

Στη δημοσκόπηση που προανέφερα, με διασκέδαζε πολύ η θωότητά που κρύβει η διατύπωση «στρα-

τιωτική λύση», την οποία επιλέγει το 56% των ερωτηθέντων. Εφόσον δοθεί με στρατιωτικά μέσα, λύση θα είναι οπωσδήποτε! Δεν πρόκειται όμως να είναι λύση που θα μας ικανοποιήσει και το χειρότερο είναι ότι η ταπείνωση της ήπας θα δηλητηριάσει για πάρα πολλά χρόνια την πολιτική ζωή, συνεπώς και την οικονομία, καθώς και τις προσωπικές κοινωνικές προόδου. Θα είναι, κατά κάποιον τρόπο, σαν να ανοίγουμε την πληγή του Κυπριακού στην ελληνική επικράτεια. Ποιος τρελός θα το διάλεγε αυτό και για χάρη ποιας δόξας, μου λέτε;

Αν θέλουμε να συζητήσουμε πραγματικά τις τουρκικές αμφισβητήσεις στο Αιγαίο, τις συστηματικές προκλήσεις, όλη αυτή τη διαρκή απειλή της ελληνοτουρκικής έντασης και τις αβεβαιότητες που προξενεί για τις προοπτικές του μέλλοντός μας, πρέπει να παραδεχθούμε ότι ο βασικός λόγος που μας εμποδίζει να διευθετήσουμε δικαστικά, στη Χάγη, τις ελληνοτουρκικές διαφορές ως προς τις θαλάσσιες ζώνες, είναι ο μαξιμαλισμός της θέσης μας για το Καστελλόριζο.

Βάσει της υπάρχουσας νομολογίας,

η θέση μας δεν στέκεται: παντού στον κόσμο όπου υπάρχουν αντίστοιχα θέματα διευθετούνται συμβιβαστικά. Εντέλει, είναι και παράλογο εκ μέρους μας να διεκδικούμε κάτι τέτοιο στα σοβαρά. Μπορεί να είναι ωραίο, ηρωικό και μεγαλειώδες! Δεν έχω αντίρρηση – πάντως, παράλογο είναι και οδηγεί μόνο στην αντιπαράθεση. Αλλιώς, κάποιον ανάλογο συμβιβασμό δεν κάναμε με τους Ιταλούς, προκειμένου να υπογραφεί η πρόσφατη συμφωνία; Τι μας εμποδίζει να κάνουμε το ίδιο και με τους Τούρκους, εφόσον συμφωνούν σε δικαστική διευθέτη-

ση; (Εκτός από το ότι συμβαίνει να είναι Τούρκοι, βέβαια...)

Η επιμονή μας σε έναν ανεδαφικό μαξιμαλισμό στο Καστελλόριζο μας κοστίζει σε ευημερία. Η χρόνια ελληνοτουρκική «κατάσταση» στο Αιγαίο είναι από τους βασικότερους ανασχετικούς παράγοντες στην προσέλευση ξένων επενδύσεων, χωρίς τις οποίες σοβαρή ανάπτυξη δεν μπορεί να υπάρξει. Το γεγονός, ωστόσο, ότι ανάλογες παραχωρήσεις έγιναν προς την ιταλική πλευρά, με προϋπόθεση ότι η προσφυγή στη Χάγη με την Τουρκία για το Αι-

γαίο μπορεί να είναι η κατεύθυνση την οποία ακολουθεί η κυβέρνηση, χωρίς να το διατυμpanίζει.

Από την άλλη, ωστόσο, υπάρχει το «Σχίσμα του 2004» στην εξωτερική πολιτική μας, όταν η τότε κυβέρνηση (της Ν.Δ. επίσης...) ουσιαστικά απέσυρε την Ελλάδα από τη διαδικασία του Ελσίνκι, βάσει της οποίας η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας συνδεόταν με την προσφυγή στη Χάγη για τις θαλάσσιες ζώνες. Η λαϊκή Δεξιά ταυτίστηκε πλήρως με τη βαθιά αποστροφή για την πολιτική του Ελσίνκι και, είτε μας αρέσει είτε όχι, το μεγαλύτερο κομμάτι της Ν.Δ. σήμερα είναι αυτή ακριβώς η λαϊκή Δεξιά.

Δεν ξαφνιάζομαι, λοιπόν, όταν υποδαυλίζουν τον τσαμπουκά με την Τουρκία και μέλη της κυβέρνησης, που ενδεχομένως να απηχούν την αποστροφή τους για το Ελσίνκι. Φέρ' ειπείν, ο αξιωματικός υπουργός Εθνικής Αμύνης, ο οποίος ερωτάται από δημοσιογράφο, «αν είμαστε έτοιμοι ακόμα και για μια στρατιωτική λύση, όπως ανέφερε ο σύμβουλος του πρωθυπουργού κ. Διακόπουλος», και αυτός συμφωνεί ενθουσιωδώς: «Ακριβώς! Είπε ότι προετοιμαζόμαστε για όλα τα ενδεχόμενα. Μέσα σε όλα τα ενδεχόμενα συμπεριλαμβάνονται ασφαλή και η στρατιωτική εμπλοκή» κ.λπ. Βέβαια, είναι πολύ πιθανό η συγκεκριμένη θέση να μην επιδέχεται την πολιτική ερμηνεία που της αποδίδω. Να μην επιδέχεται, τολμώ να πω, καμία απολύτως ερμηνεία, αφού πρόκειται για τον Ν. Παναγιωτόπουλο...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

Εγώ είμαι ο τάδε

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ήταν αναμενόμενο να πολιτικοποιηθεί η υπόθεση με το κλαμπ στον Πρωτάρη. Και να γίνει πεδίο μάχης μεταξύ των κομμάτων με ορυμαγδόν δηλώσεων και αντιδηλώσεων για το τι έγινε και το τι έπρεπε να γίνει. Το θέμα, ωστόσο, δεν εξαντλείται εδώ, αν πραγματικά θέλουμε να κοιτάσουμε το πρόβλημα κατάματα. Και το πρόβλημα, όταν το κοιτάσουμε κατάματα, «φωνάζει» ότι για να υπάρχουν τέτοιοι τύποι που αποφασίζουν να γράψουν στα παλιά τους τα παπούτσια τον νόμο και τα διατάγματα και κυρίως τη δημόσια υγεία προκειμένου να κάνουν το δικό τους και να γεμίσουν την τσέπη τους, είναι γιατί κάποιοι τους επέτρεψαν να υπάρχουν και να δρουν κατ' αυτό τον τρόπο. Και ποιος είναι αυτός ο τρόπος; Ποια είναι η νοστορπία αυτών των τύπων που παριστάνουν τους «θεούς»; Η εξής: «Εγώ είμαι ο τάδε και είμαι ο τάδε επειδή έχω λεφτά και επειδή όποιος έχει δύο μπακιρές παραπάνω σ' αυτό τον τόπο δικαιούται να θεωρεί εαυτόν πιο σημαντικό από τους υπολοίπους και σαφώς πιο προνομιούχο απέναντι ακόμα και στους νόμους, κάνω ό,τι γουστάρω και μπορώ να κάνω ό,τι γουστάρω, γιατί ξέρω άτομα ή γιατί με "προσκυνούν" άτομα ή γιατί είμαι σε θέση να κάνω άτομα να με "προσκυνούν" και δεν με αγγίζουν ούτε οι καταγγελίες, ούτε οι απειλές διότι με ένα δύο τηλεφωνήματα δεν μπορεί να με αγγίξει κανείς». Και προφανώς κάτι τέτοιοι τύποι, οι οποίοι δεν είναι λίγοι, ούτε και δημιουργήθηκαν χτες, δεν καταλαβαίνουν ούτε από προστασία της δημόσιας υγείας, ούτε και τους αφορά αν από τη δική τους εγκληματική ανευθυνότητα νοσήσουν αύριο ένα σωρό άνθρωποι. Εκείνο που τους ενδιαφέρει είναι μόνο τα λεφτά, ώστε να δικαιούνται να το παίζουν παράγοντες σε ένα τόπο που εδώ και χρόνια έχει αναγάγει αμόρφωτους λεφτάδες σε ελίτ και συντηρεί το χρήμα ως το μοναδικό όχημα το οποίο σε μεταφέρει από την ανωνυμία στην επωνυμία και κατ' επέκταση στη δημιουργία των «κατάλληλων γνωριμιών και διασυνδέσεων». Διότι όπως πολύ καλά γνωρίζουμε, όλα και όλοι έχουν την τιμή τους σε ένα σύστημα που ευνοεί τη διαπλοκή και τη διαφθορά και συντηρεί την μετριότητα ως το μοναδικό προσόν της κοινωνικής καταξίωσης. Οι ιδιοκτήτες του εν λόγω κλαμπ δεν αποτελούν μεμονωμένη περίπτωση, αλλά αντιπροσωπεύουν το χείριστο είδος Κύπριου που δυστυχώς όχι μόνο δεν είναι προς εξάφνιση, αλλά πολλαπλασιάζεται στα χρόνια με την «ευλογία» των πάντων (και των κομμάτων και των μμε και όλων των υπόλοιπων τάχα μου «παραγόντων» της κοινωνίας) διότι –για να μην ξεχνιόμαστε– αυτή ακριβώς η νοστορπία του «εγώ είμαι ο τάδε» είναι ένας δικός μας «ιός» για τον οποίο κανένας από τους εκάστοτε πολιτικάντηδες δεν νοιάστηκε να βρει το εμβόλιο. Και γιατί δεν ενδιαφέρθηκε; Διότι ανέκαθεν τους βόλευε και γιατί κάπως έτσι λειτουργούσε η μηχανή του συστήματος. Άνθρωποι χωρίς καμιά αίσθηση της ευθύνης, της κοινωνικής συλλογικότητας, χωρίς καμιά ουσιαστική καλλιέργεια και χωρίς κανένα αξιοσημείωτο πνευματικό υπόβαθρο περιφέρονται ως «εγώ είμαι ο τάδε» και καταφέρνουν να κινούν κάποια νήματα. Και όλοι αυτοί οι πολιτικάντηδες που βγαίνουν τώρα και πνέουν τα μένα για το τι έπρεπε να γίνει και δεν έγινε, θα έπρεπε να έχουν επίγνωση πως στην δημιουργία αυτού του τύπου «παραγόντων» έχουν όλοι βάλει το κεράκι τους. Οπότε, αν πραγματικά θέλουν να χτυπήσουν τον «ιό» της εγκληματικής ανευθυνότητας του κάθε «τάδε» και της «παραγοντοποίησης» του κάθε ακαλλίερπητου λεφτά, τότε οφείλουν να είναι πιο φειδωλοί στις δηλώσεις του περί επιρρίψης ευθυνών, διότι απλούστατα αυτή την ευθύνη τη φέρουν όλοι τους. Όπως και όλοι εμείς που αντί να απαξιώνουμε αυτούς τους τύπους τους δίνουμε πρόσφορο έδαφος να πιστεύουν πραγματικά πως είναι κάποιοι, ενώ στην ουσία –το επαναλαμβάνω για να το εμπεδώσουμε επιτέλους– είναι το χείριστο είδος Κύπριου που έχουμε να επιδείξουμε από τον καιρό της ανεξαρτησίας μας.

e i á@gmail.com

Η μπαλαρίνα Kira Hilli του Εθνικού Μπαλέτου της Ολλανδίας χορεύει στο Prinsengracht του Άμστερνταμ με ένα tutu διαμέτρου τριών μέτρων για σκοπούς γυρίσματος ενός βίντεο για την απόσταση του 1,5 μέτρου απόστασης.

Ο Ιωνάς δεν είναι η λύση

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οι δημοκρατίες αποψιλώνονται μέρα με τη μέρα με αυταρχικές συμπεριφορές εκλεγμένων ηγετών χωρών, όπως αναλύουν οι καθηγητές του Χάρβαρντ Levitsky και Ziblatt στο «πώς πεθαίνουν οι δημοκρατίες» και όχι πλέον με μορφές βίαιης κατάληψης της δημοκρατίας. Οι δημοκρατίες πεθαίνουν, καταλύονται δηλαδή, με διάφορους τρόπους καθημερινά, όταν μεταξύ άλλων διαβρώνονται οι ανεξάρτητοι θεσμοί. Οι ανεξάρτητοι θεσμοί αποτελούν τους διατηρητές σύμφωνα με τους δύο συγγραφείς. Διατηρητές που αποτρέπουν τις δημοκρατίες από το να ρέπουν στον αυταρχισμό. Έτσι, λοιπόν, όταν πριν από μερικές μέρες, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας άνοιγε μέτωπο αντιπαράθεσης με τον γενικό ελεγκτή, καταγγέλλοντάς τον για ανάρμοστη συμπεριφορά, πολλοί ήταν εκείνοι που διερωτηθήκαν μέχρι πού θα το πάρει ο πρόεδρος. Και αυτό, γιατί την τελευταία φορά που ακούσαμε για «ανάρμοστη συμπεριφορά» ανεξάρτητου αξιωματικού, είδαμε τον βοηθό γενικό εισαγγελέα Ρίκκο Ερωτοκρίτου να μαζεύει τα πράγματά του και να αποχωρεί από τη Νομική Υπηρεσία. Όμως δεν ήταν η πρώτη φορά που ο πρόεδρος άνοιγε μέτωπο με ανεξάρτητο αξιωματικό. Αλυσμώνονται οι καβγάδες του με τον Πάνικο Δημητριάδη. Κόντρα που οδήγησε στην αποχώρηση του τότε διοικητή μετά παχυλές αποζημιώσεις, καθώς, όπως έλεγε τότε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, έπρεπε να απαλλαγούμε από τον κ. Δημητριάδη. Στη θέση του διόρισε τη Χρυστάλλα Γιωρκάτζη για να αποκαλυφθεί λίγο αργότερα μία καραμπινάτη υπόθεση σύγκρουσης συμφερόντων. Τέτοια ιστορία, που έκανε τον πρόεδρο να δηλώνει οργισμένα πως δεν θα ανεχτεί να καταχρώνται την εμπιστοσύνη του. Μια χαρά βεβαίως το ανέχτηκε επτά χρόνια, σε σημείο που απορρήσσε για το μεσολάβησε σε εκείνη την πολυωρη σύσκεψη τους στο Προεδρικό, όταν αποκαλύφθηκε η ιστορία με το περιβόητο συμβόλαιο. Και λέμε τι μεσολάβησε δεδομένου ότι η ίδια διατήρησε μεν το πόστο της, αλλά η απουσία και η ανεπαρκεία της βοούσε σε μία περίοδο που η κυπριακή οικονομία αποζητούσε έναν ισχυρό κεντρικό τραπέζι. Στο μεσοδιάστημα ο πρόεδρος φρόντισε να παύσει τον αρχηγό της αστυνομίας «που κοιμότανε» και τον υπαρχηγό για διαδρομή της έκθεσης για το πενταπλό φονικό. Μέτωπο επικείμενο να ανοίξει και με τον γενικό εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη, όταν παρενέβη στην κόντρα Κληρίδη - Ερωτοκρίτου στριζιλώντας τον τελευταίο.

Σε τέτοιο σημείο που έκανε τον κατά τα άλλα μελιχίο γενικό εισαγγελέα να συλλαβίσει το αμίμητο «ντροπή». Η δημοκρατία καταλύεται κάθε φορά που οι θεσμοί υποσκάπτονται. Για να είμαστε δίκαιοι, όμως, υποσκάπτονται πολλές φορές με την επιλογή λανθασμένων προσώπων στη θέση των ανεξάρτητων αξιωματικών. Από τον Κώστα Κληρίδη για παράδειγμα αναμέναμε κάθαρση στην οικονομία. Επέλεξε, ωστόσο, να επικεντρωθεί γύρω από την υστεροφημία του και σε καφενειακού τύπου συζητήσεις για το ότι κάποιοι γενικά και αόριστα προσπάθησαν να παρέμβουν στο έργο του. Για τη Χρυστάλλα Γιωρκάτζη μιλούν τα έργα οι ημέρες και ο ρόλος της. Όσο για τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, αυτός έχασε προ πολλού το μέτρο, όταν άρχισε να παρεμβαίνει σε εκτός καθηκόντων του – υποθέσεις, να έρχεται σε κόντρα με άλλους ανεξάρτητους αξιωματικούς σε σημείο εμπάθειας και να κατακραυμώνει όποιον τολμά να τον ασκήσει κριτική.

Όμως, αν έχουν όλοι οι παραπάνω ένα κοινό είναι ότι αποτελούν επιλογές του ίδιου του προέδρου. Και αν εξαίρεσουμε την περίπτωση Γιωρκάτζη, ο πρόεδρος άρχισε να δυσφορεί με τον γενικό ελεγκτή και τον γενικό εισαγγελέα μόλις οι ίδιοι τολμήσαν να διαχωρίσουν δημόσια τη θέση τους από τη δική του.

Σε μία περίοδο, λοιπόν, που η εμπιστοσύνη των πολιτών για το αδέκαστο του συστήματος φθίνει, που η διαπλοκή και η διαφθορά αποτελεί το μείζον ζήτημα, η απάντηση σε όλα αυτά δεν έπρεπε να ήταν ούτε για αστείο ο διορισμός του Ιωάνη Νικολάου στη Γενική Εισαγγελία. Και τις καλύτερες των προθέσεων να έχει, ένας γενικός εισαγγελέας που ουδέποτε διέπρεψε ως νομικός, αλλά ως κομματικό στέλεχος, που εξαναγκάστηκε σε παραίτηση από τη θέση του υπουργού Δικαιοσύνης, μπορεί να μας πείσει ότι θα επαναφέρει το περι δικαίου αίσθημα; Ότι δεν θα εξυπηρετεί συγκεκριμένα συμφέροντα; Και αν ο Νίκος Αναστασιάδης νιώθει αυτή τη στιγμή ενισχυμένος πολιτικά εξαιτίας της διαχείρισης της κρίσης, as βρεθεί κάποιος από το περιβάλλον του να τον προϊδεάσει για το τι θα ακολουθήσει από μια τέτοια απόφαση. Αν δεν τον ενδιαφέρει πως θα μπει ταφόπλακα στην ανεξαρτησία των θεσμών, as το κάνει για την υστεροφημία του. Γιατί πολλοί θα είναι εκείνοι που θα πουν πως αποτελεί διορισμό σκοπιμότητας με γνώμονα τη μελλοντική συγκάλυψη. Και λίγοι θα είναι εκείνοι που θα μπορούν να το διαψεύσουν.

economidou@kathimerini.com.cy

Τα παράδοξα του μεταναστευτικού

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Στη χώρα μας υπάρχει ένα παράδοξο σε σχέση με το μεταναστευτικό. Τη στιγμή που στην υπόλοιπη Ευρώπη υπάρχει πλήρης αντίληψη του προβλήματος, αλλά και του ιδιαίτερα μεγάλου βάρους που έχει επωμιστεί τα τελευταία χρόνια η Κύπρος, στο εσωτερικό υπάρχουν πολιτικοί και δημοσιογραφικοί κύκλοι που θεωρούν ότι η έγερση του ζητήματος είναι δικαιολογητή και υπερβολική. Θεωρούν ότι δεν τεκμηριώνεται η διογκούμενη οικονομική επιβάρυνση, ούτε η αύξηση της εγκληματικότητας, ούτε και η αλλοίωση του δημογραφικού χαρακτήρα της χώρας μας και πολύ εύκολα αποδίδεται ο χαρακτηρισμός της ξενοφοβίας και της ακραίας πολιτικής συμπεριφοράς, προς όσους εγείρουν το ζήτημα.

Από την άλλη, ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μαργαρίτης Σχοινάς ήταν ξεκάθαρος όταν μιλούσε, πριν από λίγες μέρες, για το Μεταναστευτικό, εξηγώντας ότι πρόκειται για μια κορυφαία ευρωπαϊκή πρόκληση που επιβάλλει τη χάραξη κοινής πολιτικής. Σύμφωνα με τον ευρωπαίο αξιωματικό, το νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, που θα παρουσιαστεί μέσα στις επόμενες βδομάδες, «αποτελεί μία από τις πιο emblematic πρώτοβουλίες της νέας Επιτροπής». Αναγνωρίζει, μάλιστα, ότι «η Κύπρος σπκάνει δυσανάλογα μεγάλο βάρος και θα έχει πολλά να κερδίσει από αυτή τη νέα, μεγάλη ευρωπαϊκή συμφωνία». Εξίσου ξεκάθαρη είναι η θέση του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, της πολιτικής ομάδας της κεντροδεξιάς στην οποία ο ανήκει και ο Δημοκρατικός Συναγερμός: «Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι κανείς δεν θα μπορεί να εισέλθει στην επικράτεια της Ε.Ε. χωρίς τη γνώση και τη ρητή έγκριση των αρχών μας». Αυτή η θέση, βέβαια, δεν συνάδει με τις προσεγγίσεις όσων θεωρούν ότι δεν υπάρχουν σύνορα και θεωρούν περίπου ως ρατσιστική και ξενοφοβική κάθε προσπάθεια ελέγχου της παράνομης μετανάστευσης. Κατ' ακρίβεια κάποιοι δεν αποδέχονται καν τον όρο της «παράνομης μετανάστευσης», ασχέτως εάν αυτός είναι ευρύτατα διαδεδομένος στα επίσημα έγγραφα της Ε.Ε. Κάθε κράτος πρέπει, ασφαλώς, να προτάσσει την ανθρωπιστική διάσταση της μετανάστευσης. Και αυτό ακριβώς είναι που πράττει η Κύπρος, η οποία δέχεται το μεγαλύτερο με διαφορά ποσοστό μεταναστών και αιτητών ασύλου στην Ε.Ε., σε αναλογία πληθυσμού. Όμως, στις συζητήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, γίνεται απόλυτα αποδεκτή η θέση ότι πρέπει να καθοριστούν όρια, στη βάση της ικανότητας απορρόφησης του κάθε κράτους. Προφανώς, στη δική μας περίπτωση, αυτά τα όρια έχουν ήδη ξεπεραστεί. Και είναι ακριβώς γι' αυτό που, πολύ δικαιολογημένα, εγείρεται ζήτημα. Η απάντηση δεν μπορεί παρά να προέλθει μέσω μιας κοινής πολιτικής σε επίπεδο Ε.Ε. Κάθε κράτος-μέλος έχει τις δικές του ευθύνες, αλλά κανένα δεν είναι σε θέση να χειριστεί από μόνο του τη μεταναστευτική κρίση.

Μέσω μιας συντονισμένης ευρωπαϊκής προσέγγισης πρέπει να ενισχυθούν οι δυνατότητες ελέγχου και να διασφαλιστεί η αποτελεσματική προστασία των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης. Στην περίπτωση της Κύπρου, αυτή η προστασία πρέπει να περιλάβει την κατοικητή γραμμή, η οποία δεν αποτελεί εξωτερικό σύνορο, αλλά ούτε και μπορεί να συνεχίσει να αποτελεί την κύρια οδό εισόδου μεταναστών. Πρέπει επίσης να υπάρξει ένα αξιόπιστος διαχωρισμός όσων πραγματικά αναζητούν ασφαλές καταφύγιο, από τους οικονομικούς μετανάστες. Και πρέπει να καθοριστούν διαδικασίες επιστολήφους όσων δεν έχουν βάσιμους λόγους παραμονής στην ΕΕ. Η απαραίτητη συνεργασία των τρίτων κρατών θα μπορούσε να ενθαρρυνθεί μέσω της αναπτυξιακής βοήθειας της Ε.Ε., η οποία θα αντιμετώπιζε και κάποιες από τις βαθύτερες αιτίες της μετανάστευσης. Από την άλλη, έλλειψη συνεργασίας θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με κυρώσεις.

Ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέφερε κάτι άλλο ακόμη. Ότι η Ευρώπη «δεν έχει την πολυτέλεια να αποτύχει για δεύτερη φορά σε ένα τόσο κρίσιμο θέμα». Αυτό ακριβώς είναι που πρέπει να αντιληφθούμε όλοι. Έχω εκφράσει ξανά την άποψη ότι τις πραγματικά ακραίες πολιτικές συμπεριφορές είναι η αδράνεια στη διαχείριση του μεταναστευτικού που θα τις εκθρέψει. Η συγκροτημένη πολιτική είναι αυτή που θα τις αντιμετωπίσει. Σε ένα μεγάλο βαθμό, η κοινωνική συνοχή των κρατών μελών, αλλά και η συνοχή της Ε.Ε. από αυτό εξαρτάται.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Τα τσεκούδκια και τα εξώδικα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Εξοργισμένος Λευκωσιτάς, με βαρύ πορτοφόλι και πολλές ευαισθησίες, καθόταν στον καφενέ και άρχισε να βρίζει άγνωστους ξενοδόχους, οι οποίοι εκμεταλλεύονται τους ξένους εργάτες. Μια βόλτα στις παralίες, μια τυχαία κουβέντα με τους «κακομοιρήδες» και ανακάλυψε, αλήθεια ή ψέματα, ότι «κερδίζουν» 300 ευρώ τον μήνα, συν στέγη και φαγητό. Από εκεί και πέρα, κανείς δεν ξέριε αν είναι ασφαλισμένοι και τι θα συμβεί σε περίπτωση ατυχήματος. Στην κουβέντα του καφενέ, μπήκε ο πονηρός της παρέας, με μια δόση «μαύρου», αλλά και «πικρού» χιούμορ. Μια χαρά είναι οι ξένοι εργάτες έλεγε, αφού θα μπορούν με το μπινατικό τους να πληρώνουν τα 300 ευρώ των εξώδικων προστίμων. Ήδη, συμπλήρωσε με πόνο ψυχής, μπήκαν μερικοί μεροκαματιάρηδες στη φυλακή, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να πληρώσουν τα 300 ευρώ του εξώδικου για τον κορωνοϊό. Στην κουβέντα μπήκε και ο διαβασμένος, ο

ο οποίος έφερε το παράδειγμα άλλων χωρών, όπου τα πρόστιμα είναι ποσοστό του μισθού ή των εισοδημάτων, ώστε να έχουν την ίδια βαρύτητα για όλους. Αυτή είναι η «αγία» Κύπρος, συμπλήρωσε, ο πόνχος της παρέας και συμπλήρωσε ότι η βία ποτέ δεν αντιμετωπίζεται με τη βία και η παρανομία ποτέ δεν καταστέλλεται μόνο με «τιμωρητικά» μέτρα. Και τότε, μια εκκωφαντική σιγή επικράτησε για μερικά λεπτά στον πολύβουο χώρο. Η παρέα του καφενέ πήρε φόρα και άρχισε να λέει μειδώντας, ότι πραγματικός κομμουνιστής είναι ο Νίκος Αναστασιάδης και όχι ο μακαρίτης ο Δημήτρης Χριστόφιας. «Κούρεψε» τους πλούσιους και έδωσε τα χρήματα για να στριχθεί το σύνολο του λαού. Υλοποίησε ύστερα από έξι σχεδόν δεκαετίες συζητήσεων τον ΓΕΣΥ και μάλιστα υιοθέτησε το μονοασφαλιστικό, ένα σύστημα με άρωμα κομμουνισμού. Τώρα έρχεται και δίδει «τσεκούδκια» 100 εκατ. ευρώ για τους μικρο-επιχειρηματίες με τη δέσμευση να μην προβούν απολύσεις. Δίνει 1250 ευρώ

για τους αυτοτελώς εργαζομένους. Τρεις χιλιάδες ευρώ για επιχειρήσεις με 2 έως 5 άτομα. Τέσσερις χιλιάδες ευρώ για επιχειρήσεις με 6 έως 9 άτομα. Και έξι χιλιάδες ευρώ για επιχειρήσεις με 10 έως 50 άτομα. Με άλλα λόγια, σχεδόν όλοι οι μικρο-επιχειρηματίες, 50 χιλιάδες υπολογίζονται, θα πάρουν τσεκούδι από την κυβέρνηση. Επιπλέον, οι «μάγκες» θα μπορούν να εξασφαλίσουν δάνεια με χαμηλά επιτόκια και εγγυημένα από τις Βρυξέλλες και τη Λευκωσία.

Η κουβέντα πέρασε στη Γερμανία, η οποία παραδέχεται υπερβολές στον τρόπο αντιμετώπισης τους κορωνοϊού και τη Σουηδία, η οποία αντιμετωπίζει με διαφορετικό τρόπο την πανδημία. Ούτε κέρφιοι, ούτε απαγορεύσεις, αλλά μόνο συστάσεις για γυμναστική, η οποία ενισχύει τον οργανισμό. Επίσης, απλές υποδείξεις για να τηρούν αποστάσεις οι πολίτες. Την ίδια ώρα, όμως, η αυτοκινητοβιομηχανία της χώρας, αντί να παράγει αυτοκίνητα, άρχισε την παραγωγή αναπνευστήρων. Οι αεροσυνωδοί επι-

στρατεύτηκαν σε νοσοκομεία, για να βοηθούν τους νοσοκόμους και η οικονομία της χώρας δεν σταμάτησε ούτε λεπτό. Στην Κύπρο ούτε σκέψη να χρησιμοποιηθούν οι αεροσυνωδοί, οι οποίοι έχουν γνώσεις πρώτων βοηθειών, αλλά ούτε και οι καθηγητές γυμναστικής, οι οποίοι είναι «μισοί» γιατροί. Αντιθέτως επιστρατεύτηκαν γιατροί και νοσοκόμοι από τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια, οι οποίοι στην ουσία «κάθονταν» στα μισοάδεια δημόσια νοσηλευτήρια. Οι ταγοί του τόπου επέλεξαν την εύκολη λύση του εγκλεισμού όλων των πολιτών –εκτός κάποιων εξαιρέσεων– και του νέου δανεισμού τριών δισεκατομμυρίων ευρώ, τα οποία θα πρέπει να αποπληρώσουμε και με τους ανάλογους τόκους.

Η παρέα του καφενέ κουράστηκε με την γκρίνια και άρχισε την κουβέντα για τις θετικές παραμέτρους της κρίσης, οι οποίες δεν κυριάρχησαν στα Μέσα Ενημέρωσης. Τεχνική Σχολή, την ώρα του φόβου για ελλείψεις σε αντισηπτικά, προχώρησε σε παραγωγή δικών

της αντισηπτικών, με πρωταγωνιστές τους καθηγητές χημείας. Έφτιαξαν μεγάλες ποσότητες, ικανές για όλο το σχολείο και μάλιστα, σε καλύτερη ποιότητα, όπως έλεγαν καθηγητές και μαθητές, αφού γλύτωσαν από την «ταλαιπωρία» στο δέρμα των χεριών. Ακόμη πολλές ράπτριες έφτιαξαν μάσκες προσώπου και τις πρόσφεραν δωρεάν σε πολλούς φοβισμένους και πάλι χωρίς τυμπανοκρουσίες. Τη μεγαλύτερη ίσως προσφορά έκαναν ταπεινοί παπάδες και άλλοι ταπεινοί πιστοί, οι οποίοι στήριξαν χιλιάδες απελπισμένους από την τρομολαγνεία των τηλεοράσεων και των άλλων Μέσων Ενημέρωσης. Υπάρχει τελικά ελπίδα, η οποία –ευτυχώς ή δυστυχώς– δεν ξεκινά από τα δώματα της εξουσίας, αλλά από τους ταπεινούς ανθρώπους της αγάπης και της σιωπής. Ίσως αυτή είναι και η πραγματική δύναμη αυτού του τόπου, η οποία πολλούς αφέντες άλλαξε, αλλά δεν άλλαξε ψυχή.

kaparisan@yahoo.gr

Καθαρά μηνύματα με αθόρυβο τρόπο

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Έχουμε μπροστά μας λιγότερο από τρεις μήνες για να αποφευχθεί ένα ελληνο-τουρκικό «συμβάν». Το τι μορφή θα πάρει, αν δεν μεσολαβήσει κάτι καταλυτικό έως τότε, κανείς δεν μπορεί να ξέρει. Η Τουρκία εννοεί συνήθως αυτά που διακηρύσσει δημοσίως. Θα πρέπει συνεπώς να περιμένουμε έρευνες έως τον Σεπτέμβριο σε περιοχή που θα είναι κοντά στην Κρήτη ή στο Καστελλόριζο. Υπήρχε η εκτίμηση Ελλήνων αναλυτών ότι η Αγκυρα θα δοκίμαζε πρώτα «τα νερά» κάνοντας έρευνες σε ένα πιο μακρινό σημείο, λιγότερο προκλητικό για τα ελληνικά συμφέροντα. Φαίνεται όμως πως η Αγκυρα θεωρεί ότι έχει φτάσει η στιγμή της αλήθειας. Δεν την ενδιαφέρουν εμπιστευτικά παράπλευρα κανάλια, κανείς δεν σκώνει το τηλέφωνο από την άλλη πλευρά. Στόχος είναι μια εφ' όλης της ύλης διαπραγμάτευση, είτε πριν από μια κρίση είτε μετά. Οι εταίροι μας ανησυχούν. Στέλνουν σχετικά μηνύματα με κάθε τρόπο. Μας ζητούν να μην είμαστε πρώτοι αυτοί που θα «πατήσουμε το κουμπί», να μη βιαστούμε δηλαδή να στρατιωτικοποιήσουμε την κρίση. Στο Βερολίνο και στις Βρυξέλλες η ανησυχία έχει αυξηθεί πολύ τελευταία. Στην Ουάσιγκτον το βαθύ κράτος ανησυχεί αλλά η περίοδος είναι εξαιρετικά επικίνδυνη και θυμίζει εν μέρει το καλοκαίρι του 1974, λόγω της πολιτικής τρικυμίας που επικρατεί στις ΗΠΑ. Κανείς δεν ξέρει ποιος παίρνει τις αποφάσεις και βεβαίως κανείς δεν ξέρει τι θα έκανε ο ίδιος ο Τραμπ αν ξεπούσε ένα ελληνοτουρκικό επεισόδιο λίγο πριν από τις εκλογές του Νοεμβρίου. Μέσα σε αυτό το σκηνικό, θα πρέπει η Αθήνα να ακολουθήσει μια προσεκτικά σχεδιασμένη πολιτική. Αυτό που χρειάζεται είναι να δοθούν αρνητικά και θετικά μηνύματα, αλλά με τον πιο καθαρό τρόπο. Αρνητικά με τη μορφή κόκκινων γραμμών που δεν μπορούν να παραβιαστούν χωρίς έμπρακτη απάντηση από την Ελλάδα. Προ-

σοχή όμως! Τα μηνύματα δεν δίνονται από φλύαρους πολιτικούς, γιατί κανείς δεν θα ακούσει άλλο ένα «πικρό μήνυμα προς την Αγκυρα». Δίνονται αθόρυβα, μακριά από τις κάμερες, από κυβερνητικά στελέχη, στρατιωτικούς ηγέτες, τους ανθρώπους των ειδικών αποστολών. Η κυβέρνηση μοιάζει ενίοτε με ξεκουδίστη μπάντα στα ελληνοτουρκικά. Ίσως μάλιστα να μη σκώνει άλλη θεραπεία πλην ενός σιωπητηρίου...

Ο πρωθυπουργός δίνει ήδη τα απαραίτητα μηνύματα προς το Βερολίνο, τις Βρυξέλλες και –στον βαθμό που είναι εφικτό– στην Ουάσιγκτον. Χωρίς κορώνες, αλλά και χωρίς περιστροφές. Ίσως έχει επίσης έλθει η στιγμή να αποδείξουμε ότι είμαστε μια χώρα που παίρνει στα σοβαρά την εθνική της ασφάλεια: με υποχρεωτική ημερία στα 18, έμφαση στην αμυντική βιομηχανία, δημιουργία πραγματικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας, κατάργηση των βλακωδών διαδικασιών για την αγορά εξοπλισμών σε επείγουσα βάση, αναδιοργάνωση των Ενόπλων Δυνάμεων χωρίς να λογαριάζει κανείς το πολιτικό κόστος. Αυτά θέλουν χρόνο, αλλά μπορεί να αρχίσουν άμεσα να εφαρμόζονται.

Τα θετικά μηνύματα θα πρέπει να αφορούν μια καλά προετοιμασμένη φόρμουλα που θα μπορούσε να οδηγήσει στην έναρξη διερηντικών επαφών και σε ένα προσωρινό μορατόριουμ σε ορισμένους τομείς. Για να συμβεί αυτό, Αθήνα και Λευκωσία θα πρέπει να μιλήσουν με ανοικτά καρδιά και να καταστρώσουν μία κοινή γραμμή.

Οι επόμενες εβδομάδες θα είναι κρίσιμες. Καλό είναι να έχουμε καθαρό μυαλό, να ξέρουμε τι περιμένουμε από ποιον την κρίσιμη ώρα, να διαβάσουμε χωρίς φαντασιώσεις τα μηνύματα όλων των εμπλεκόμενων και να δώσουμε και εμείς τα δικά μας, μακριά από τις κάμερες. Πριν φτάσει η ώρα των στρατιωτικών αποφάσεων, καλό είναι να δοθεί μια ευκαιρία στην αθόρυβη, παρασκηνιακή διπλωματία.

Επιτυχία και κίνδυνοι

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η συμφωνία Ελλάδας και Ιταλίας, που υπεγράφη στην Αθήνα και βάσει της οποίας –έπειτα από σαράντα τρία έτη– καθορίζονται οι Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες των δύο κρατών, στο Ιόνιο, ήταν μία επιτυχία της εξωτερικής μας πολιτικής, σε μια περίοδο αυξήσεως των πιέσεων και προκλήσεων της τουρκικής πλευράς.

Θα έλεγε κανείς ότι η στρατιωτική εμπλοκή της Τουρκίας στον εμφύλιο της Λιβύης και η συμφωνία οριοθετήσεως της ΑΟΖ των δύο κρατών –η οποία παρατίθεται είχε επιτευχθεί– λειτούργησαν ως καταλύτης, για να παρακαμφθούν πολυετείς ενστάσεις δικαιωμάτων αλιείας και άλλα παρόμοια.

Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξης Τσίπρας, δήλωσε ότι η συμφωνία είχε ολοκληρωθεί ήδη το 2016, αλλά δεν είχε κρίνει σκόπιμο να προχωρήσει στην υπογραφή της. Προφανώς, την εποχή εκείνη ο τότε πρωθυπουργός της Ελλάδας ανίχνευε τρόπους διαχείρισεως των σχέσεών του με την Αγκυρα και απέφυγε να εισαγάγει μία παράμετρο που θα μπορούσε να αυξήσει δραματικά την ένταση.

Παρόμοιο δίλημμα δεν έχει ο σημερινός πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, οι σχέσεις του οποίου με τον Τούρκο πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν βρίσκονται πλέον σε νεκρό σημείο. Και όπως επισήμανε ο υπουργός επί των Εξωτερικών Νίκος Δένδιας, «δεν φαίνεται να υπάρχει» σενάριο διάλογου με την Αγκυρα.

Εν ολίγοις και υπό συνθήκες διαφορετικές, έχουμε επιτορνήσει «στα πέτρινα χρόνια» των σχέσεων

Ελλάδας και Τουρκίας επί πρωθυπουργίας του Ανδρέα Παπανδρέου, όταν ο διάλογος άρχισε μόνο μετά την κρίση του 1987. Εις ουδέν ωφέλησε τη χώρα εκείνη η πολιτική εντάσεων.

Τότε το «μαύρο πρόβατο» της Δύσεως ήταν ο Ανδρέας Παπανδρέου, σήμερα είναι –εν μέρει λόγω– ο πρόεδρος Ερντογάν. Τότε ο συσχετισμός δυνάμεων ήταν ευνοϊκότερος για την Ελλάδα, σήμερα συμβαίνει το αντίθετο. Τότε η παρουσία των ΗΠΑ στην περιοχή ήταν αδιαμφισβητήτως καταλυτική, σήμερα το ενδιαφέρον του Λευκού Οίκου απορροφούν άλλα ζητήματα. Είναι σημαντικές αυτές οι διαφορές.

Τα εργαλεία που αξιοποιεί η Αθήνα κατά την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής είναι το διεθνές δίκαιο και οι διεθνείς συμβάσεις. Αντιθέτως, η Αγκυρα συνδυάζει την προαγωγή της εξωτερικής πολιτικής της με άμεση προβολή της στρατιωτικής ισχύος της.

Παλαιότερα η διαμάχη αφορούσε κυρίως το Αιγαίο. Σήμερα είναι η Κύπρος, μετά την εισαγωγή της ενεργειακής παραμέτρου και τη διάφευση των προσδοκιών της Αγκυρας πως η Αθήνα θα μπορούσε να «ματαιώσει» τους σχεδιασμούς της Λευκωσίας.

Η εμπλοκή της Αγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο δεν εξαντλείται σε παραμέτρους οικονομικές, όπως συμβαίνει με τη Λευκωσία. Εκεί διάσταση γεωστратηγική και αποβλέπει στην αναγνώριση της Τουρκίας ως περιφερειακής δύναμης. Αυτό, πιστεύουν ορισμένοι, μπορεί να αποτελέσει την απαραίτητη καταρρεύσής της. Αλλά μπορεί και όχι. Και τότε έχουμε όντως πρόβλημα.

Η έκρηξη οργής που προκάλεσε η δολοφονία του Αφροαμερικανού Τζορτζ Φλόιντ από αστυνομικό στη Μινεάπολη μεταδόθηκε σε

πολλές πόλεις των ΗΠΑ και στο εξωτερικό. Σε αμερικανικές και ευρωπαϊκές πόλεις –κυρίως στη Βρετανία και στο Βέλγιο– διαδηλωτές αποκαθάρωσαν σύμβολα της δουλείας και της αποικιοκρατίας ή απαιτήσαν από τις Αρχές να το πράξουν. Το ξέσπασμα των Αφροαμερικανών και η συμπαράσταση μεγάλου αριθμού συμπατριωτών τους, καθώς και πολιτών άλλων χωρών, είχαν αφορμή πολλαπλά πρόσφατα κρούσματα αστυνομικής βίας και ρατσισμού –οι αιτίες, όμως, είναι πολύ βαθιές. Από το 1619 έως το τέλος της δουλείας, με τροποποίηση του συντάγματος το 1865, οι μαύροι ήταν «κτήμα» των λευκών έκτοτε, παρέμειναν, με λίγες εξαιρέσεις, αποκλεισμένοι από τη «χώρα των ευκαιριών». Όταν αυτοί οι άνθρωποι μιλούν για «συστημικό ρατσισμό», δεν εννοούν μόνο την καθημερινότητά τους, αλλά τις ίδιες τις δομές μιας κοινωνίας που τους κρατεί στο περιθώριο και εξαντλεί κάθε μέσο για να τους ελέγ-

χει. Εως πρόσφατα, λίγοι ενδιαφέρονταν για το γεγονός ότι οι Αφροαμερικανοί ζουν κυρίως σε υποβαθμισμένες περιοχές, απολαμβάνουν λιγότερες ευκαιρίες, εμπλέκονται σε εγκλήματα και φυλακίζονται σε δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό απ' ό,τι άλλες φυλετικές ομάδες και έχουν χαμηλότερο προσδόκιμο ζωής. Προφανώς, υπάρχουν πολλά προβλήματα στην κοινότητά τους, αλλά ουδείς δικαιούται να ξεχνάει τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πρόγονοί τους και την κληρονομία της στέρησης ελευθερίας και επιλογών.

Το 1967, ο μεγάλος ηγέτης των Αφροαμερικανών, Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, ρωτήθηκε από λευκό δημοσιογράφο: «Τι συμβαίνει με τον Νέγρο; Όλες οι άλλες ομάδες που ήρθαν εδώ ως μεταναστες πέτυχαν, έστω με δυσκολίες». (Το προσβλητικό σήμερα «νέγρος» ήταν ανεκτό ακόμη.) Ο Κινγκ απάντησε: «Οι λευκοί Αμερικανοί πρέπει να γνωρίζουν ότι ουδεμία άλλη εθνική ομάδα υπήρξε δούλος στην Αμερική... Επίσης, η αμερικανική κοινωνία στιγμάτισε τον νέγρο λόγω του χρώματος του δέρματός του». Όταν οι δούλοι απελευθερώθηκαν, δεν τους δόθηκε καμία βοήθεια, πρόσθεσε. «Την ίδια

ώρα, η Αμερική χάριζε εκατομμύρια στρέμματα στις δυτικές και μεσοδυτικές πολιτείες. Που σημαίνει ότι υπήρχε βούληση να δοθεί οικονομική βάση σε φτωχούς λευκούς από την Ευρώπη αλλά όχι σε φτωχούς Αφρικανούς που ήρθαν εδώ άθελά τους, αλυσοδεμένοι, που αναγκάστηκαν να εργαστούν χωρίς πληρωμή για 244 χρόνια». Ο Κινγκ είπε ότι συμφωνούσε με την προτροπή οι Αφροαμερικανοί να κάνουν ό,τι μπορούσαν προκειμένου να βελτιώσουν την κατάσταση τους. «Οι νέγροι, όμως, είναι ξεπούλτοι λόγω όλων των χρόνων της καταπίεσης και ως αποτέλεσμα μιας κοινωνίας που συνειδητά στιγμάτιζε το χρώμα τους ως κάτι άχρηστο και ταπεινωτικό», είπε. Αυτή η αίσθηση είναι ακόμη ισχυρή στους Αφροαμερικανούς, κυρίως όταν η φτώχεια και άλλα προβλήματα αποτελούν «εξήγηση» για βάνουσες αστυνομικές πρακτικές και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τον 18ο αι., όταν οι λευκοί άποικοι επαναστάτησαν, απαιτώντας την ελευθερία τους από τη Βρετανία, δεν τους προβληματίσε ότι οι ίδιοι στερούσαν την ελευθερία των δούλων τους. Το 1774, ένας σκλάβος στη Βοστώνη ρώτησε τους επαναστάτες:

«Δεν θα λυπηθείτε τους καπνένους, απελπισμένους, σκλαβωμένους Αφρικανούς; Οι οποίοι, παρότι δικαιούνται τα ίδια φυσικά δικαιώματα με εσάς, αναστενάζουν στα δεσμά τους». Τότε, το 20% του πληθυσμού ήταν δούλοι. Όταν οι λευκοί κέρδισαν την ελευθερία τους, το 1776, οι δούλοι όχι μόνο παρέμειναν στα δεσμά τους, αλλά, στη διάρκεια του αγώνα των λευκών, μαζί με τους ιθαγενείς υπέστησαν ακόμη μεγαλύτερη βία, παρατηρεί ο ιστορικός T.H. Beem στο βιβλίο «The Will of the People» (όπου αναφέρεται και το μάταιο αίτημα του Βοστανέζου δούλου). Οι πρώτοι σκλάβοι που απελευθερώθηκαν, έπειτα από αιματηρό αγώνα, ήταν στην Αϊτή, το 1804. Η Γαλλία αναγνώρισε την ανεξαρτησία τους μόλις το 1825, με αντάλλαγμα αποζημίωση 150 εκατ. φράγκων – βάρος που καθήλωσε το νέο κράτος στη φτώχεια.

Η κατάσταση στις ΗΠΑ είναι ρευστή και επικίνδυνη. Όμως, ίσως για πρώτη φορά φαίνονται με τέτοια σαφήνεια τα βαθύτερα προβλήματα της κοινωνίας. Παραδόξως, εν μέσω πολλαπλών κρίσεων, παρουσιάζεται ευκαιρία για μια ελληνική συζήτηση πάνω σε ένα θεμελιώδες πρόβλημα της Αμερικής.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Αυτονόητη η ακρισία

Ο κριτικός έλεγχος, οι αξιολογήσεις της ποιότητας, οι διαβαθμίσεις που ικανοτών και του μόχθου φιλοδον–ο προέδρος Ερντογάν. Τότε ο συσχετισμός δυνάμεων ήταν ευνοϊκότερος για την Ελλάδα, σήμερα συμβαίνει το αντίθετο. Τότε η παρουσία των ΗΠΑ στην περιοχή ήταν αδιαμφισβητήτως καταλυτική, σήμερα το ενδιαφέρον του Λευκού Οίκου απορροφούν άλλα ζητήματα. Είναι σημαντικές αυτές οι διαφορές.

Τα εργαλεία που αξιοποιεί η Αθήνα κατά την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής είναι το διεθνές δίκαιο και οι διεθνείς συμβάσεις. Αντιθέτως, η Αγκυρα συνδυάζει την προαγωγή της εξωτερικής πολιτικής της με άμεση προβολή της στρατιωτικής ισχύος της.

Παλαιότερα η διαμάχη αφορούσε κυρίως το Αιγαίο. Σήμερα είναι η Κύπρος, μετά την εισαγωγή της ενεργειακής παραμέτρου και τη διάφευση των προσδοκιών της Αγκυρας πως η Αθήνα θα μπορούσε να «ματαιώσει» τους σχεδιασμούς της Λευκωσίας.

Η εμπλοκή της Αγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο δεν εξαντλείται σε παραμέτρους οικονομικές, όπως συμβαίνει με τη Λευκωσία. Εκεί διάσταση γεωστратηγική και αποβλέπει στην αναγνώριση της Τουρκίας ως περιφερειακής δύναμης. Αυτό, πιστεύουν ορισμένοι, μπορεί να αποτελέσει την απαραίτητη καταρρεύσής της. Αλλά μπορεί και όχι. Και τότε έχουμε όντως πρόβλημα.

αξιολογούνται οι μαθητές, δεν είναι ο κριτικός έλεγχος της γνώσης, που προτείνει. Προτείνει πάντα η απομνημόνευση, ο συμβιβασμός με την ακρισία. Και όσοι πετύχουν εισόδο στο πανεπιστήμιο, εκεί επίσης ο φορμαλισμός «το δίδυμο «παραδόσεις - εξετάσεις»» γυμνώνει από κάθε χαρακτηριστή κριτικής λειτουργίας (μετοχής) τη σπουδή. Ψυχοκτόνος τόσο η ανία των «από έδρας» ρητορευμάτων, όσο και η καθολική τους φαλκιδεύση των εξετάσεων.

Κάποιες δεκαετίες τώρα, στην Ελλάδα, έχει πάψει να λειτουργεί ακόμα η βιβλιοκρισία. Άλλοτε οι εφημερίδες είχαν μόνιμους συνεργάτες με αποκλειστικό έργο την κριτική του βιβλίου. Σήμερα οι λεγόμενοι «μεγαλοεκδότες» χαρτζιλίκων τον πρώτο τυχόντα ημι-εγγράμματο δημοσιογράφο να αραδιάσει κονσερβαρισμένους, έσχατους μικρόνους επαίτους, για «λογοτεχνικά» σκαριφήματα σπαρταχτικής μετριότητας. Η εξαγορά συμπληρώνεται με ακριβοπληρωμένες διαφημίσεις που οι Εκδότες προσφέρουν στην εφημερίδα.

Αναπόφευκτα το αλισβερίσι μεταφέρεται και στην «κριτική» του θεάτρου, του κινηματογράφου, της μουσικής. Όταν η πολιτική κριτική έχει ολοκληρωτικά θυσιαστεί στο αλισβερίσι της κατασκευής και πώλησης εντυπώσεων (το ίδιο και η αθλητική άμιλλα), γιατί να εξαιρεθεί από την έχει ανεβάσει το ποσοστό των «λειτούργικώς αναλφάβιτων» αποφοίτων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Δημοτικού - Γυμνασίου) σε επίθετα εφιάλτη. Αλλά ούτε και στο Λύκειο

η ακρισία, γελοιοποιούνται. Όσο η αριστεία ατιμάζεται στα χρόνια του σχολείου, η ατίμησή της γίνεται αυτονόητος κανόνας του δημόσιου βίου. Οι επιτροπές που αποφασίζουν τα κρατικά εύγε (βραβεία), συγκροτούνται με συνεκώς προκλητικότερη ασχετοσύνη, από κραυγαλέες ασχημότητες, δικτυωμένες όμως στα πλέγματα κατασκευής «ευπώλων» σουζέ (κανάλια και απαιδευτους κόλακες της βιβλιοεκδοτικής ευτέλειας). Όσοι εμπορευούνται τη γλυκόπιση μικρόνια της μεγάλης μάζας, τον εθελούσιο κρετινισμό, τη βάνουσα ακαλαισθησία, την αυθυπεράσπιση αγραμματοσύνης, τη δήθεν ηδονή και τον τάχα αισθησιασμό, όλοι αυτοί μαζί πετυχαίνουν το μονοπώλιο καθορισμού της ποιότητας των ΜΜΕ. Από τον επίσημο εμπορευματοποιημένο αθλητισμό (με λογική μαφίας και πρακτικές σωματομορφίας) ως την κωμωδία της στελέχευσης των «επιτροπών απονομής κρατικών βραβείων» και τις «κατά παραγγελία» βιβλιοκρισίες στον Τύπο, το θλιβερό υπουργείο μας Πολιτισμού κάνει ό,τι μπορεί για να είναι συνεπές στη γενικευμένη αυτοδιάφευση της ελληνικότητας. Μάλλον είναι μάταιο και α-νόητο να περιμένει κανείς αυτοσυνείδηση αξιοπρέπειας και αντανάκλαστικά αυτοσεβασμού από έναν λαό αποφασισμένον συμπεπνευματικά, δύο αιώνες τώρα, να γίνει κάτι άλλο από αυτό που είναι. Να αυτοακραυγτηριαστεί, να αποκοπεί από τη γλώσσα του, από το άθλημα της δημοκρατίας και την κοινωνική του παράδοση, από το φως και το κάλλος της γης και των θαλασσών του, από

τους θησαυρούς της μεταφυσικής του εμπειροπραμοσύνης. «Να γίνουμε επιτέλους Ευρωπαίοι, για να γίνουμε άνθρωποι» – η φράση του Κωνσταντίνου Καραμανλή συνοψίσει την προεπιλεγμένη αυτοχειρία μας.

Τρεις γυναίκες στη (συμβολική) διαχείριση της Δημοκρατίας, του Πολιτισμού, της Παιδείας και μια τέταρτη, προστάτριας Πιορτής για τα διακόσια χρόνια μεθοδικού αφανισμού της ελληνικής διαφοράς: Ναι, «γίναμε επιτέλους Ευρωπαίοι». Τουλάχιστον στον φεμινισμό, πετύχαμε, αλλά και στον κύριο στόχο του εξευρωπαϊσμού μας: να είμαστε τα γκαρσόνια και οι ξενοδόχοι για τις διακοπές των Ευρωπαίων – όλα τα εισοδήματά μας μόνο από τον «τουρισμό»: Το πετύχαμε. Η τερατώδης καταστροφή και ο βαρβαρισμός του πάγκλου ελληνικού τοπίου, μοναδικό στον κόσμο – δεν μετράει. Ο αφανισμός και η απαξίωση της διαχρονικής αρχιτεκτονικής σοφίας των Ελλήνων – δεν λογαριάζεται. Η βαρβαρική αγγλωσσία, η αποκοπή από εθιμούς και εκφραστική καλλιέργεια – δεν μας ενοχλεί. Το ξεπούλημα κάθε κοινωνικού πλούτου σε αδιότακτους μαφιόζους – ούτε. Η ντροπή μας (σωστή καταίσχυνη) για τη δημοσιοϋπαλληλία, την ευτελή σμένη εξαγορά ισόβιας σίτσης με αντάλλαγμα την ψήφο – ανήκεστο στιγμή. Η φορομπηχτική παράνοια, ο πνιγμός της αδικίας, η νυχθήμερη ντροπή της ραδιοτηλεοπτικής ξεφύλλας.

Βασιλίκος στο αφτί μας οι αβράβευτοι, οι αγνομένοι, οι ασυμβίβαστοι. Η «μέσα-Ελλάδα».

Ζητείται ελπίς, ηγέτες και νέο σύστημα

Του ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ

Τα όσα συμβαίνουν τον τελευταίο καιρό στις ΗΠΑ δεν είναι τυχαία, ούτε είναι γέννημα ενός απεχθούς φόνου που εκβράζει σαδισμό, φασισμό και ρατσισμό. Οι διαδηλώσεις και οι πολύμορφες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας των Αμερικανών, οι οποίοι βρήκαν συμπαριστάτες αγανακτισμένους ανθρώπους σε όλες τις γωνιές του πλανήτη, ανθρώπους που ένιωσαν βλέποντας αυτήν τη δολοφονία να κόβεται η δική τους ανάσα και να προσβάλλεται η δική τους αξιοπρέπεια, είναι αποτέλεσμα μιας συσσωρευμένης οργής ενάντια σε μια διαχρονική ρατσιστική νοοτροπία των κρατικών θεσμών αλλά και ενάντια στην αλαζονεία της εξουσίας. Είναι μια γενική αντίδραση ενάντια στον ναρκοσισμό, τον ετοιθελισμό και την αυταρχικότητα ενός ηγέτη που υποτιμά, περιφρονεί και ειρωνεύεται τη νοημοσύνη των πολιτών. Στο βάθος όμως της αγανάκτησης είναι η αντίδραση και η αμφισβήτηση ενός συστήματος το οποίο παράγει και αναπαράγει τη φτώχεια, την κοινωνική ανισότητα και αδικία και τροφοδοτεί τη διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς. Σε συνθήκες, μάλιστα, οικονομικής κρίσης και ψλών ποσοστών ανεργίας, οι εκδηλώσεις παίρνουν τη μορφή της βίας και της εξέγερσης, όχι με την κλασική έννοια της κοινωνικοοικονομικής επανάστασης και της κοινωνικοπολιτικής ανατροπής, αλλά της λαϊκής βούλησης για ριζοσπαστικές αλλαγές του υφιστάμενου καπιταλιστικού συστήματος και του νεοφιλελεύθερου μοντέλου ανάπτυξης του. Μπροστά σε αυτόν τον φόβο η αμερικανική κυβέρνηση χωρίς αιδώ και χωρίς διάθεση να αναγνωρίσει τα λάθη της καταφεύγει στις δυνάμεις καταστολής, τον στρατό, την αστυνομία και τις ειδικές υπηρεσίες και επιβάλλει απαγορεύσεις. Το κράτος από προσοπιστής των δικαιωμάτων του λαού μετατρέπεται σε όργανο θεσμικής βίας και είναι έτοιμο να κατατροπώσει κάθε ενέργεια που απειλεί την εξουσία. Επιστρατεύει για τον σκοπό αυτό και την κρατική προπαγάνδα, δείχνοντας ως υπαίτιους και υποκινήτες των διαδηλώσεων αναρχικές ομάδες, κομμουνιστικούς κύκλους, τρομοκρατικές οργανώσεις και ξένες δυνάμεις. Δυστυχώς, ο τοξικός λόγος και το γεμάτο έπαρση ύφος του Αμερικανού ηγέτη, ο αυτοθαυμασμός, η αίσθηση του παντογνώστη, του ανώτερου και του αλάνθαστου δυναμιτίζουν το ήδη βεβαρημένο κλίμα. Σε συνδυασμό με τη διαχρονική ιμπεριαλιστική πολιτική των ΗΠΑ, τη συγκρουσιακή σχέση με την Κίνα, τη Ρωσία, το Ιράν, τη Βενεζουέλα και άλλες χώρες, την υποτίμηση του οικολογικού ζητήματος, την ανελέητη αντιμετώπιση των προσφύγων και των μεταναστών, την αντιποστημονική και εγκληματική του στάση σε σχέση με την πανδημία και άλλα πολλά, δείχνουν έναν ψυχρό ηγέτη, χωρίς ίχνος ανθρωπισμού που υπονομεύει με την πολιτική του και τις διεισθείς σχέσεις και τις κοινωνικές σχέσεις στο εσωτερικό της χώρας του. Όπως διαπιστώνει και ο Eduard Luce, αρθρογράφος των FinancialTimes, «Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ένα πιο δυστοπικό υπόβαθρο για το μέλλον της ισχυρότερης δημοκρατίας του πλανήτη».

(Πολίτης, 7/6/20)
«Ζητείται Ελπίς» (1954) είναι ο τίτλος που είχε δώσει σε ένα από τα στοχαστικά βιβλία του ο Αντώνιος Σαμαράκης αντικατοπτρίζοντας τη δική του αντιφατική μεταπολεμική εποχή. Η επικαιρότητα του ευστοχου τίτλου είναι πιστεύω αδιαμφισβήτητη και σήμερα. Ίσως, όμως,

να χρειάζεται δύο συνοδευτικούς υπότιτλους: «Ζητούνται Ηγέτες» και «Ζητείται Νέο Σύστημα». Οι λαοί με τις πολύμορφες αντιδράσεις τους σε πολλά μέρη του κόσμου απαιτούν ριζοσπαστικές αλλαγές και προσβλέπουν σε ηγέτες που θα έχουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται τα παγκόσμια και τοπικά προβλήματα, που θα έχουν όραμα να τα επιλύσουν με καινοτόμες μεταρρυθμίσεις. Χρειάζονται, λοιπόν, πεφωτισμένοι ηγέτες με κριτική αντίληψη, οι οποίοι να διδάσκονται από τα λάθη του παρελθόντος, που να είναι κοινωνικά και οικολογικά ευαίσθητοι, πνευματικά και αισθητικά ανήσυχοι, αλλά και διορατικοί, που να μπορούν να προβλέπουν τις εξελίξεις. Έχουμε ανάγκη από ηγέτες με ποιητικά χαρακτηριστικά όχι μόνο στη σκέψη αλλά και στο ήθος. Επιστημονική και οργανωτική επάρκεια, ορθολογιστική διαχείριση της επιστημονικο-τεχνολογικής γνώσης σε όλους τους τομείς και προπάντων συνεχής έγνοια για το δικό, για το κοινό καλό και την ευημερία των πολλών είναι εκ των ων ουκ άνευ. Παράλληλα απαιτείται εντιμότητα, ειλικρίνεια, ανδιολέχεια και ταπεινοφροσύνη. Τέτοιοι ηγέτες θα εμπνεύσουν και θα δώσουν ελπίδα στον κόσμο και όχι οι νάρκισσοι, οι άπληστοι, οι αυταρχικοί, οι ρατσιστές, οι εθνικιστές, οι λαϊκιστές και οι απολογητές ενός συστήματος που θεωρεί το χρήμα και θέλει τα κέρδη να είναι πάνω από τον άνθρωπο, τη φύση και τον πολιτισμό. Ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» αποδομήθηκε με τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και των άλλων σοσιαλιστικών χωρών, ένα θέμα που αξίζει και πάλι να ανοίξει προς συζήτηση. Διότι «το τέλος της ιστορίας» όπως το φαντάστηκε ο Φράνσις Φουκουγιάμα ως την ολοκληρωτική νίκη του καπιταλισμού και της φιλελεύθερης δημοκρατίας δεν έφερε την ειρήνη, την ασφάλεια και την πρόοδο αλλά αντίθετα όζυνε τις αντιθέσεις. Τι θα γίνει λοιπόν τώρα με τον κυρίαρχο «υπαρκτό καπιταλισμό»;

Τώρα που είμαστε αυτόπτες μάρτυρες όλων αυτών των βαρβαροτήτων που συμβαίνουν γύρω μας και που έχω την αίσθηση ότι κανείς άνθρωπος με ανοικτό πνεύμα και αδογματιστη σκέψη δεν μπορεί να μην βλέπει ότι οδηγούν την ανθρωπότητα από αδιέξοδο σε αδιέξοδο, τώρα λοιπόν είναι η ιστορική στιγμή να διεκδικήσουμε την αποδόμηση του «υπαρκτού καπιταλισμού». «Ζητείται Ελπίς», «Ζητούνται Ηγέτες», «Ζητείται Νέο Σύστημα». Αυτά σε τελική ανάλυση θεωρώ ότι ζητούν οι οργισμένοι, οι απογοητευμένοι και απαισιόδοχοι πολίτες του κόσμου. Και αυτοί, δεν είναι μονάχα οι προλετάριοι, οι καταπιεσμένοι παραγωγοί της υπεραξίας, οι άκληροι, οι φτωχοί και οι πεινασμένοι του Τρίτου και του Τέταρτου κόσμου, οι άνθρωποι που βιώνουν τον αποκλεισμό, τον εξευτελισμό, τον ρατσισμό γιατί είναι χρωματικά, εθνικά, θρησκευτικά ή σεξουαλικά διαφορετικοί. Είναι και όλοι οι ορθολογικοί, ευαίσθητοι και ανήσυχοι πολίτες του πλανήτη οι οποίοι πιστεύουν στις δημιουργικές οικονομικές αξίες του πολιτισμού: στην ελευθερία, τη δημοκρατία, την ισότητα, τη δικαιοσύνη, την ειρήνη, την αλληλεγγύη, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, την αγάπη στη Μάνα-Φύση. Είναι όλοι όσοι προσβλέπουν σε έναν κόσμο με περισσότερη συνεργασία και λιγότερο ανταγωνισμό. Αυτό είναι το μοναδικό εκέγγυο για ένα βιώσιμο μέλλον.

Ο κ. Μενέλαος Αβραάμ είναι δρ Φιλοσοφίας, rodo@primehome.com

Ο ζωγράφος Ρόνι δημιουργεί έργα μπροστά στο Δημαρχείο του Λος Άντζελες, σχετικά με τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ.

Το «κλειδί» σε Μέρκελ και Γκουτιέρες

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Καθώς η Γερμανία ετοιμάζεται να αναλάβει την έμνην εκ περιτροπής προεδρία της Ε.Ε. (1η Ιουλίου), όσοι ενδιαφέρονται να την «αξιοποιήσουν», προετοιμάζονται. Είναι σε όλους γνωστό ότι αποτελεί την ισχυρότερη προεδρία στην Ε.Ε., η Α. Μέρκελ αποτελεί την ισχυρότερη προσωπικότητα στο χώρο με ότι αυτό σημαίνει. Βέβαια ορισμένα ζητήματα που δεν λύθηκαν για χρόνια δεν θα λυθούν σε έξι μήνες. Μπορούν όμως να συμφωνηθούν διαδικασίες που θα αποδώσουν στη συνέχεια. Κρίσιμο ζήτημα εξωτερικής πολιτικής για την Γερμανική Προεδρία η σχέση της Ε.Ε. με την Τουρκία και οι εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο-από το μεταναστευτικό μέχρι τους αγωγούς και τα θαλάσσια «οικόπεδα», μέχρι την απόφαση της κυβέρνησης του Ισραήλ να ενωματώσει στο κράτος του την Κοιλιάδα του Ιορδάνη.

Η σχέση Ε.Ε.-Τουρκίας διασυνδέεται πολύπλευρα με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και βέβαια το κυπριακό. Η εξέγερση ενός *modus vivendi* στις ευρωπαϊκές σχέσεις εξυπηρετεί τα μεγάλα κράτη της Ε.Ε., εξυπηρετεί όλα τα μέλη που διατηρούν εμπορικές σχέσεις μαζί της και όλες μαζί οι χώρες που ενδιαφέρονται για να «ελεγχθεί» περαιτέρω το μεταναστευτικό και η τρομοκρατία. Κατά συνέπεια όποιος ενδιαφέρεται να αξιοποιήσει την κυρίαρχη τάση μπορεί να αντιμετωπίσει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ζητήματα ειδικότερου ενδιαφέροντος. Στις 5 Ιουνίου ο Ν. Αναστασιάδης μιλώντας στο Politico έθεσε για πρώτη φορά ένα νέο ζήτημα στην ατζέντα. Είπε πως «εάν η Τουρκία δεν ανασχεύει την επιθετικότητα της στην Ανατολική Μεσόγειο, θα πρέπει να χάσει το καθεστώς της ως υποψήφιας για ένταξη στην Ε.Ε.». Δύο ζητήματα προκύπτουν από την θέση Αναστασιάδη:

Γνωρίζει ότι το καθεστώς που συμφωνήθηκε το 2005 για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών «ανοικτού τέλους», εκ των πραγμάτων, δεν υφίσταται. Ωστόσο, θεσμικός τρόπος για να ακυρωθεί η συμφωνία του 2005, δεν υφίσταται.

Αν αυτή είναι η θέση του, γιατί δεν

την έχει παρουσιάσει μέχρι τώρα σε κάποιο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο; Σε κάθε περίπτωση η θέση Αναστασιάδη δεν έχει πραγματική απήχηση στα κέντρα που διαμορφώνουν αποφάσεις και αυτό φαίνεται από το γεγονός πως κανένας στην Ε.Ε. δεν τη θεώρησε ως άξια κάποιου σχολιασμού. Προσέχω, δε, πως ούτε η Αθήνα έδωσε κάλυψη στις θολές του επιδιώξεις. Γι' αυτό κατέφυγε σε τηλεφώνημα απελπισίας στον αυστριακό καγκελάριο Σ. Κουρτσ με την κρυφή ελπίδα να βρει έναν σύμμαχο για τη «δουλειά».

Τι επιδιώκει ο Αναστασιάδης με αυτές τις δηλώσεις του; Προφανώς δεν τον ενδιαφέρει καμιά λύση για κανένα σοβαρό ζήτημα, αλλά επιδιώκει να περιπλέξει τα πράγματα και έτσι μέσα από μια νέα αντιπαράθεση «με άλλα μέσα» να αποφυγει να απαντήσει στα ερωτήματα Γκουτιέρες για την ολοκλήρωση του κύκλου των συνομιλιών για το Κυπριακό: «αυτή τη φορά διαφορετικά, με την αίσθηση του επείγοντος και στοχευμένες στο αποτέλεσμα».

Το ζήτημα της ευρωπαϊκής σχέσης διασυνδέεται με τη ρεαλιστική ανάνηψη της πραγματικότητας και βέβαια με πολιτικούς που ενδιαφέρονται για να επιλύσουν ζητήματα. Η Άγκυρα ζητάει «επανεκκίνηση» της ευρωπαϊκής σχέσης χωρίς πλέον αναφορές στα κείμενα του 2005 και αυτό συνιστά μια ρεαλιστική εκτίμηση των γεγονότων που έχουν εν τω μεταξύ συντελεστεί. Πραγματικό περριεχόμενο αποκτά αυτή η προσέγγιση μέσα από την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης Τουρκίας-Ε.Ε., ένα ζήτημα που είναι ώριμο να προχωρήσει. Αυτό είναι βήμα μπροστά γιατί και οι δύο πλευρές θα αφησούν πίσω, κάτι που έχει ξεπεραστεί, 1 Ιανουαρίου 1996. Ένα τέτοιο πακέτο επαναφέρει στην ατζέντα τις διάφορες διαστάσεις της ευρωπαϊκής σχέσης, όπως οι διαφορετικές απόψεις κρατών-μελών, οι διαφορές πάνω σε αγροτικά προϊόντα που υφίστανται συνέπειες από τις αλλαγές σε μια ΤΕ κ.λπ.

Αυτό το «μίνι» πακέτο επιτρέπει κινήσεις ώστε προβλήματα που έχουν υπερωριμάσει να ξεναμούν σε τροχιά επι-

λυσης με πρώτο στην ατζέντα το κυπριακό. Καμία σοβαρή κίνηση δεν θα προκύψει με πρωτοβουλίες Αναστασιάδη, αντίθετα, βλέπουμε πόσο «αγωνίζεται» για το κάθε φορά χειρότερο δυνατό σενάριο. Μπορεί, όμως, να προκύψει αν ΟΗΕ και Ε.Ε. στο πιο υψηλό επίπεδο, ειδικά ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες και ηγέτιδα της προεδρεύουσας χώρας Α. Μέρκελ, συνεννοηθούν πάνω στις προϋποθέσεις και στο πλαίσιο που έχει θέσει, ήδη από το 2017, ο γ.γ. με στόχο την επανέναξη των συνομιλιών και την αξιολόγηση της βούλησης κάθε πλευράς στο «τελευταίο μίλι». Ο Αναστασιάδης όσο εύκολα ποδηγεί την κοινή γνώμη στο νησί μέσα από σειρά από ελεγχόμενα μέσα, άλλο τόσο δεν μπορεί να σταθεί «εκτός έδρας», εφόσον οι ηγέτες της Ε.Ε. παίζουν με τους κανόνες του fair play και θέσουν σε κίνηση κοινό μηχανισμό αξιολόγησης. Ο Αναστασιάδης κάνει ότι περνά από το χέρι του για να μην αξιολογηθεί σε τελική έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ για τα πεπραγμένα του 2016 και του 2017, στο Κραν Μοντάνα, κυρίως. Συνεπώς αν κάθε «εξωτερικός» παίκτης αξιοποιήσει τους μοχλούς επιρροής στο νησί, μπορεί να δημιουργηθεί κινητικότητα.

Το Κυπριακό αφορά, βέβαια, πρώτα τους Κυπρίους αλλά και μια σειρά από παίκτες, των οποίων συμφέροντα ακινητοποιούνται λόγω της μη λύσης. Με άλυτο το Κυπριακό η Ε.Ε. δεν μπορεί να επηρεάζει στα σοβαρά τα ανοικτά ζητήματα εξωτερικής πολιτικής στη περιοχή-έρευνα, διάσωση, ανθρωπιστικές αποστολές, και δευτερευόντως τρομοκρατία, μεταναστευτικά. Κατά συνέπεια, η δυνατότητα συνεννόησης Μέρκελ-Ερντογάν και η θεσμική σχέση Μέρκελ-Αναστασιάδη «περικλείουν», με κοινή πρωτοβουλία ΟΗΕ-Ε.Ε., τη δυνατότητα ανάπτυξης της διαδικασίας επίλυσης στο Κυπριακό, με αναζωογόνηση της ευρωπαϊκής σχέσης με τη μορφή της Τελωνειακής Ένωσης και με «συμπληρώσεις» στη συμφωνία για το μεταναστευτικό.

www.larkoslarkou.org.cy

Φαρισαϊσμός, ποντιοπιλατισμός και κροκοδείλια δάκρυα

Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων της 6ης Ιουνίου του 2020 θα μείνει στην ιστορία. Η συνεδρία αυτή θα γραφεί με μελανά χρώματα στις οσείδες της σύγχρονης ιστορίας της Βουλής των Αντιπροσώπων αλλά και της Κύπρου γενικότερα. Μεταξύ των άλλων θεμάτων που εξέτασε η ολομέλεια ήταν και το προσέχον ψηφίσματος του ΕΛΑΜ για το κλείσιμο όλων των οδοφραγμάτων μέχρι τη λύση του Κυπριακού. Άκουσον, άκουσον, η Βουλή μιας ημικατεχόμενης πατρίδας, της οποίας ο λαός υποτίθεται αγωνίζεται για επανένωση, να συζητά αν θα πρέπει να τερματιστεί κάθε επαφή με τη μισή κατεχόμενη πατρίδα, δηλαδή να συζητά την οριστική διαίρεση. Βέβαια οι βουλευτές μας, εν τη σοφία τους και μάλιστα με συντριπτική πλειοψηφία, απέρριψαν την πρόταση του ΕΛΑΜ.

Είναι από τις περιπτώσεις που σε καταλαμβάνει αμηχανία. Είναι από τις περιπτώσεις που δεν ξέρεις αν θα πρέπει να γελάσεις ή να κλάψεις. Αν θα πρέπει να νιώσεις χαρά

γιατί καταψηφίστηκε η πρόταση του ΕΛΑΜ ή να κλάψεις γιατί συζητήθηκε τέτοιο θέμα, για πρώτη φορά, στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η όλη «παράσταση», αν γινόταν στην Επίδαυρο αντί στη Λευκωσία, σίγουρα δεν θα είχε τίποτα να ζητήσει από μια των επτά τραγωδιών του αρχαίου Σοφοκλή. Η ιστορική αυτή συνεδρία πληρούσε όλες τις προδιαγραφές της αρχαίας τραγωδίας όπως την ορίζει ο Αριστοτέλης, «έστιν ουν τραγωδία μίμνις πράξεως σπουδαίας και τελείας μέγεθος εκούσης». Οι πύρινοι λόγοι των αρχηγών ή εκπροσώπων των κομμάτων σίγουρα ήταν «μίμνις πράξεως σπουδαίας και τελείας» γιατί μετέφερε στη «σκηνή» το δράμα του κυπριακού ελληνισμού. «Μέγεθος εκούσης». Από μέγεθος άλλο τίποτα. Η πρόσφατη ιστορία του κυπριακού δράματος έχει αρχή, μέση και τέλος. Αρχή θα μπορούσε χαρακτηριστεί το 2004, μέση το ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα και τέλος αυτό που το βιώνουμε σήμερα δηλαδή η συζήτηση για το εάν θέλουμε οριστική διχοτόμηση ή όχι.

Όλα τα «μικρομάγαζα», με εξαίρεση το ΕΛΑΜ, που στο κάτω κάτω

εξέφρασε τις διαχρονικές του θέσεις και την Αλληλεγγύη, η οποία και πάλι εν τη σοφία της πήρσε αποχή, τάχθηκαν εναντίον της πρότασης και την καταψήφισαν.

Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος είπε ότι δεν μπορεί να ψηφίσει υπέρ του ψηφίσματος, γιατί θα οδηγήσει το Κυπριακό και την Κυπριακή Δημοκρατία σε ναρκοπέδιο. Χαρακτήρισε, μάλιστα, την πρόταση ως διχοτομική. Οι άλλοι των «μικρών», τα ίδια και γνωστά. Αν και κατά βάθος θα ήθελαν να συστρατευτούν με το ΕΛΑΜ, με διάφορες σοφιστείες και με πόνο ψυχής, τάχθηκαν εναντίον.

Όσον αφορά το ναρκοπέδιο, έχει απόλυτο δικίο ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ. Η σημαντική όμως διαφορά είναι ότι το ναρκοπέδιο δεν στήνεται με την πρόταση του ΕΛΑΜ. Βαδίζουμε ήδη, εδώ και δεκαετίες χρόνια, στο ναρκοπέδιο που δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα του διακρύβεχτου ΟΧΙ του 2004. Τότε που, με τις προτροπές του μικρού εθνάρχη, είπαμε ότι στην αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων, είπαμε ότι στη λύση και επανένωση. Εκτός των κομμάτων που αυτοαποκαλούνται πατριωτικό

μέτωπο, τα οποία θεωρούν τη διατήρηση του στάτους κβο και των τετελεσμένων της εισβολής ως αιτία ύπαρξης, το βάρος για αυτήν την καταθλιπτική εικόνα βαραίνει πρώτιστα τα δύο μεγάλα κόμματα της λύσης. Ο Γιώργος Λουκαϊδης του ΑΚΕΛ χαρακτήρισε την πρόταση ως ντροπή, ενώ ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗΣΥ, Νίκος Τορνάρης, μίλησε για συνταύτιση με τους Γκρίζους Λύκους.

Δεν νομίζω να μπορεί κανείς να διαφωνήσει με το ΑΚΕΛ. Σίγουρα όταν στη Βουλή των Ε/κ συζητείται μια διχοτομική πρόταση, μόνο ντροπή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί. Όμως εξίσου ντροπή είναι όταν το ΑΚΕΛ, το κόμμα της λύσης, είπε ότι για να τσιμεντώσει το ναι το 2004.

Άψοσα τελευταίο τον ΔΗΣΥ, γιατί εκεί χρειάζεται ειδική ανάλυση. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, στο Κυπριακό, ως κόμμα με ειδικές ικανότητες. Φαίνεται να μην αντιλαμβάνονται τη λαϊκή ρήση ότι «ύστερα από τον φούρνο τον πυρά». Δυστυχώς κ. Τορνάρη δεν είναι μόνο το ΕΛΑΜ που ταυτίζεται με τους Γκρίζους Λύκους. Τέτοιες απαράδεκτες θέσεις υιοθετούνται από πέραν

του 30% στις ελεύθερες περιοχές με πολλούς να βρίσκονται στις τάξεις της γαλάλης παράταξης.

Είναι καιρός να υπάρξει λογοδοσία. Η εθνική ατιμωρησία δυστυχώς συντηρεί τα κούφια συνθήματα, τις εθνικές ασυναρτησίες, τα «ναί μεν αλλά», τα μισόλογα και τις «ήξεις αφήξεις» τοποθετήσεις. Όλα αυτά είναι οι μετασεισμικές δονήσεις του τραγικού ναυαγίου του Κραν Μοντάνα. Είναι το αποτέλεσμα των προβληματισμών για σχέδια Β' και Γ', των παλινδρομήσεων και των μεταλλάξεων. Είναι ο καρπός της καλλιέργειας της κουλτούρας της μη λύσης και της φουστάνελας. Αν θέλουμε να μιλήσουμε με όρους καιρικών φαινομένων, είναι μέρος του «τσουνάμι αρνητικών εξελίξεων» για το οποίο προειδοποιούσε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ, ο οποίος όμως στη συνέχεια τα ανασκεύασε και τώρα συμπορεύεται, με θρησκευτική ευλάβεια, με τις θέσεις μας τις οποίες κάποτε χαρακτήριζε ως μαζιμαλιστικές που δεν υποβόησαν τη λύση και επανένωση.

Ακόμα, όλα αυτά είναι το αποτέλεσμα της ρητορικής την περίοδο των ευρωεκλογών και του αλαλούμ

με το ενωτικό δημοψήφισμα. Είναι το αποτέλεσμα της σιγής ιχθύος και του ποντιοπιλατισμού της ηγεσίας του ΔΗΣΥ, ο οποίος ανέχθηκε την εθνικιστική ρητορική να ανδρώνεται μέσα στους κόλπους της παράταξης του ρεαλιστικού του Γλαύκου Κληρίδη. Είναι τέλος το προδιαγεγραμμένο αποτέλεσμα των τακτισμών και των μικροπολιτικών, όταν κλείναμε τα τέσσερα οδοφράγματα, αντιμετωπίζοντας το στρατηκόπιγμα της διαίρεσης ως εξωτερικά σύνορα. Επανερχόμενος στην «ιστορική» συνεδρία της ολομέλειας της 6ης Ιουνίου, το θέμα δεν είναι μόνο η ντροπή για το ότι, κατά τον Νικόλα Παπαδόπουλο, έγινε συζήτηση για μια διχοτομική πρόταση αλλά ο φαρισαϊσμός και ο ποντιοπιλατισμός που κυριάρχησε και τα κροκοδείλια δάκρυα που έρεαν σαν ποτάμι.

Ο φαρισαϊσμός του ΑΚΕΛ, ο ποντιοπιλατισμός του ΔΗΣΥ και τα κροκοδείλια δάκρυα όλων αυτών που με την εθνική τους ανεπάρκεια μας έφεραν σε αυτήν την κατάσταση και τον εθνικό ξεπεσμό.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

RESTART

Πόσοι κορυφαίοι σεφ χωρούν σε ένα τεύχος;

Οι πρωταγωνιστές της ελληνικής γαστρονομίας γιορτάζουν την επανεκκίνηση της εστίασης και φτιάχνουν μια ζηλευτή συλλογή εδεσμάτων, που θα αφήσει εποχή.

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΣΤΡΩΝΟΥΝ ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΓΕΜΑΤΟ ΘΕΣΠΕΣΙΟΥΣ ΜΕΖΕΔΕΣ

Ακόμη, η **Αθηνά Λοϊζίδου** μάς φτιάχνει το πιο χορταστικό κυπριακό μπέργκερ, ενώ η **Μαριλένα Ιωαννίδου** μάς σερβίρει κοτόπουλο μαγειρεμένο με μαρμελάδα κιτρόμηλο.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα σενάρια αποτροπής της κρίσης

Τουρκικές έρευνες τον Σεπτέμβριο

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Με τέσσερα βασικά σενάρια αποτροπής κινείται η Αθήνα ενόψει της προαναγγελθείσας από την Αγκυρα κρίσης του ερχόμενου Σεπτεμβρίου, δίχως την ίδια στιγμή να εγκαταλείπει την προσπάθεια διάνοιξης διπλωματικών διαύλων που θα οδηγήσουν στην αποκλιμάκωση. Στο ΓΕΕΘΑ και στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας υπάρχει πλήρης επιχειρησιακή εικόνα και προετοιμασία, ενώ την ίδια στιγμή το Μέγαρο Μαξίμου σε στενό συντονισμό με το υπουργείο Εξωτερικών καθορίζει τα επόμενα βήματα για το ερχόμενο, «καυτό» διπλωματικό καλοκαίρι. Τα τέσσερα σενάρια αποτροπής που έχει επεξεργαστεί η Αθήνα και είναι γνωστά στους ανώτατους επιτελικούς κύκλους είναι τα εξής:

Πρώτον, σε περίπτωση αποστολής ενός ερευνητικού πλοίου το οποίο θα εμφανιστεί συνοδεία τουρκικών φρεγατών, αλλά δεν προχωρήσει άμεσα σε έρευνες, το Πολεμικό Ναυτικό (Π.Ν.) θα βρίσκεται, επίσης, εκεί με ανάλογο αριθμό πλοίων. Στην περίπτωση που οι έρευνες δεν προχωρήσουν, η παρουσία του Π.Ν. εκεί θα συνεχιστεί για όσο καιρό στην περιοχή μένουν και οι τουρκικές δυνάμεις. Πρόκειται για το πλέον ανώδυνο σενάριο και έχει αρκετά κοινά χαρακτηριστικά με τις έρευνες του «Ορούτς Ρέις» στο ανατολικότερο σημείο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας τον Οκτώβριο του 2018, όταν και είχε αντιμετωπιστεί από τη φρεγάτα «Νικηφόρος Φωκάς».

Δεύτερον, σε περίπτωση που το ερευνητικό απλώσει καλώδια για

σεισμικές έρευνες, τότε υπάρχουν σαφείς εντολές για δι' ασυρμάτου παραίτηση διακοπής τους. Διαφορετικά, έχει αποφασιστεί ότι τα καλώδια θα πρέπει να κοπούν ή έστω να εμποδιστούν από το να φθάσουν στον βυθό της Ανατολικής Μεσογείου.

Το τρίτο σενάριο είναι πιο απόμακρο και αφορά το ενδεχόμενο αποστολής πλωτού γεωτρύπανου. Σε αυτή την περίπτωση, οι εντολές είναι σαφείς. Το τρυπάνι δεν πρέπει να αγγίζει ποτέ τον βυθό, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Δεδομένου του όγκου που έχουν και τα τρία πλωτά γεωτρύπανα της ΤΡΑΟ, είναι αδύνατον να παρεμποδιστούν με τη φυσική παρουσία των ελληνικών φρεγατών, οπότε σε αυτή την περίπτωση δεν αποκλείεται η χρήση προειδοποιητικών πυρών για αποτροπή της γεωτρήσης.

Το τέταρτο σενάριο αφορά πιθανώς συνδυασμένη αποστολή ερευνητικών πλοίων σε διαφορετικά σημεία της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Και σε αυτή την περίπτωση οι εντολές αποτροπής της τέλεσης ερευνών ή γεωτρήσεων σε οποιοδήποτε σημείο από τη Ρόδο έως την Κρήτη είναι ευκρινείς. Αυτό το τελευταίο σενάριο, παρότι δεν θεωρείται ως το πλέον πιθανό, αξιολογείται ολοένα και περισσότερο, ειδικά μετά τις τελευταίες επιδείξεις αεροναυτικής τουρκικής παρουσίας στην περιοχή από τα νότια της Κρήτης μέχρι τα ανοικτά της Λιβύης.

Διπλωματία

Στο διπλωματικό σκέλος η Αθήνα δεν πρόκειται να αφήσει καμία δυνατότητα ανεκμετάλλευστη, δε-

Στην περίπτωση αποστολής ερευνητικού πλοίου το οποίο θα εμφανιστεί συνοδεία τουρκικών φρεγατών, το Π.Ν. θα βρίσκεται εκεί με ανάλογο αριθμό πλοίων.

Η Αθήνα συνεχίζει να προετοιμάζεται για όλα τα ενδεχόμενα, αλλά προκρίνει ως βασική λύση μια διπλωματική συνεννόηση με την Αγκυρα.

δομένου, μάλιστα, ότι και στην Αγκυρα φαίνεται ότι υπάρχουν κύκλοι που επιθυμούν την αποκλιμάκωση, παρά τις υφιστάμενες δυσκολίες. Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης επιθυμεί την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, κάτι που άλλωστε είναι γνωστό στην άλλη πλευρά του Αιγαίου, παρά τη φαινομενική απάθεια και την προώθηση των προνοιών του τουρκολιβυκού μνημονίου. Οι τελευταίες δηλώσεις του υπουργού Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου περί τμηματικής επήρειας των νήσων, με αφορμή τη συμφωνία Αθηνas-Ρώμης, παρότι δεν αποτελεί σημαντική απόκλιση από τις παραδοσιακές τουρκικές θέσεις, είναι ενδεικτικές.

Στην Αθήνα γνωρίζουν πολύ

καλά ότι οι προσπάθειες για οριοθέτηση με την Αίγυπτο έχουν πολλά προβλήματα, ωστόσο, με βάση τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης για προσφυγή στη Χάγη, αναγνωρίζεται ότι μια τμηματική συμφωνία με το Κάιρο θα λειτουργούσε ως αρνητικό προηγούμενο για το Καστελλόριζο. Δεδομένου ότι το Κάιρο επιθυμεί μερική οριοθέτηση, τότε είναι απολύτως σαφές ότι το Καστελλόριζο θα παρέμενε εκτός συμφωνίας. Στην πραγματικότητα, λοιπόν, ούτε η Αθήνα επιθυμεί συμφωνία με το Κάιρο υπό τις παρούσες συνθήκες. Όπως επισήμανε στο πλαίσιο τοποθετήσεων του στο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών προχθές ο πρωθυπουργός της Αλβανίας Εντι Ράμα, Αθήνα και Τίρανα έχουν ακόμα να κάνουν πρόοδο ώστε να καταλήξουν σε οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών τους στο πρότυπο της ελληνοϊταλικής συμφωνίας. Αυτό σημαίνει ότι πρακτικά αποκλείονται πριν από τον Σεπτέμβριο συμφωνίες με Αίγυπτο και Αλβανία. Ως εκ τούτου η Αθήνα συνεχίζει να προετοιμάζεται για όλα τα ενδεχόμενα, αλλά προκρίνει ως βασική λύση μια διπλωματική συνεννόηση με την Αγκυρα.

ΑΠΟΨΗ

Οριοθετήσεις

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ***

Με τη συμφωνία που υπέγραψαν στις 9 Ιουνίου 2020 η Ελλάδα και η Ιταλία, η οριοθετική γραμμή της διμερούς συμφωνίας του 1977 για την οριοθέτηση των υφαλοκρηπίδων των δύο χωρών θα χρησιμοποιείται πλέον και για την οριοθέτηση των άλλων θαλασσίων ζωνών στις οποίες οι δύο χώρες νομιμοποιούνται κατά το διεθνές δικαιο να ασκούν κυριαρχικά δικαιώματα ή δικαιοδοσία. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι όταν η Ελλάδα ανακηρύξει αποκλειστική οικονομική ζώνη, γενικά ή μόνο στη συγκεκριμένη περιοχή, αυτή θα είναι ήδη οριοθετημένη και η έκτασή της θα ταυτίζεται με την έκταση της οριοθετημένης ήδη από το 1977 υφαλοκρηπίδας της. Το άρθρο 2 της συμφωνίας προβλέπει ότι αν ένα από τα αντισυμβαλλόμενα μέρη αποφασίσει να ανακηρύξει μια θαλάσσια ζώνη, πρακτικά ΑΟΖ, πρέπει να ενημερώσει σχετικά, το ταχύτερο δυνατό, το άλλο μέρος.

Η οριοθετική γραμμή της συμφωνίας του 1977, που συνήφθη υπό το καθεστώς της τότε ισχύουσας Σύμβασης της Γενεύης του 1958 για το Δίκαιο της Θάλασσας (η ισχύουσα σήμερα σύμβαση του Μοντέγκο Μπέι, που εισήγαγε την έννοια της ΑΟΖ, συνήφθη το 1982), διατηρείται απολύτως αμετάβλητη. Δεν επεκτείνεται ούτε προς Βορρά (Αλβανία) ούτε προς Νότο (Μάλτα και Λιβύη) έως ότου συντελεστούν οι οριοθετήσεις με τις αντίστοιχες γειτονικές χώρες.

Η μετατροπή της συμφωνίας του 1977 για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας σε συμφωνία για την οριοθέτηση και της ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας ήταν ένας σταχός της εξωτερικής μας πολιτικής που εί-

χαμε ιδιαιτέρως αναδείξει από το 2013 και μετά. Θεωρώ, συνεπώς, επιτυχία το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή υπεγράφη.

Βεβαίως, ο στόχος αυτός είχε τεθεί στο πλαίσιο μιας συνολικής πολιτικής για την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών, συνολική πολιτική που έχει κάποια μέτρια, κάποια μεγάλης και κάποια πολύ μεγάλης δυσκολίας κεφάλαια. Η οριοθέτηση με την Ιταλία εντάσσεται στην πρώτη κατηγορία, με την Αλβανία αλλά και με την Αίγυπτο στη δεύτερη, ενώ με την Τουρκία, τώρα δε πλέον και με τη Λιβύη, στην τρίτη.

Το 1977 η κυβέρνηση Κωνσταντίνου Καραμανλή θεώρησε ότι η υπογραφή μιας συμφωνίας για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας με την Ιταλία, μετά την ελληνoturκική κρίση του 1976 που ανάγκασε τη χώρα μας να προσφύγει και στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης και εντέλει στο να υπογράψει το πρωτόκολλο της Βέρνης και το μονατόριουμ ερευνών επί της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, είναι μια απτή απόδειξη ότι κάποιες γειτονικές χώρες στη Μεσόγειο μπορούν εύκολα να συμφωνήσουν σε οριοθέτηση με ειρηνικό και πολιτισμένο τρόπο.

Τότε η Ελλάδα, για να επιτευχθεί γρήγορα η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας με την Ιταλία, επέδειξε διπλωματική ευελιξία. Αποδεχθηκε μειωμένη επήρεια των Στροφάδων και των Διαποντίων Νήσων και αντιμεταθέσεις περιοχών, αντιμετώπισε συνεπώς με «δημιουργικό» τρόπο τον κανόνα της μέσης γραμμής, ενώ οι συντεταγμένες συμφωνήθηκαν με τρόπο που δεν θα εννοχούσε τις

γειτονικές χώρες (Αλβανία, Λιβύη, Μάλτα). Την περίοδο εκείνη η Ιταλία συνήψε σειρά συμφωνιών με γειτονικές χώρες για οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας.

Τώρα, 43 χρόνια μετά τη συμφωνία του 1977, 26 χρόνια μετά την κύρωση από την Ελλάδα της Συνθήκης του Μοντέγκο Μπέι για το Δίκαιο της Θάλασσας και επτά χρόνια μετά τη συστηματική αναζωπύρωση του θέματος το 2013, υπεγράφη η συμφωνία που ουσιαστικά οριοθε-

Οι αποκλίσεις που υπάρχουν στη συμφωνία Ελλάδας - Ιταλίας του 1977 οφείλονται στο γεγονός ότι αυτή είναι προγενέστερη της ισχύουσας Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας.

τεί στο ίχνος της υφαλοκρηπίδας και την ΑΟΖ των δύο χωρών, μέσα στις γνωστές συνθήκες έντασης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και μετά την υπογραφή, κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου, της λεγόμενου ΜΟΥ Τουρκίας - Λιβύης.

Επαναλαμβάνω ότι πρόκειται για επιτυχή και θετική εξέλιξη. Επειδή, όμως, και το 1977 και το 2020 η Ελλάδα υπέγραψε συμφωνίες οριοθέτησης με την Ιταλία έχοντας στο νου της πρωτίτως την Τουρκία και την παραβατική και αντιπαγωγική συμπεριφορά της, είναι νομικά, πολιτικά και εντέλει ιστορικά αναγκαίο να γνωρίζουμε επακριβώς την σωρευτική ισορροπία της συμφωνίας που υπεγράφη.

Κατ' αρχάς, η εσωτερική ισορροπία της συμφωνίας του 1977, που αφορά αποκλίσεις από τη μέση γραμμή και την αρχή της πλήρους επήρειας των νησιών και σέβεται τις εκκρεμείς οριοθετήσεις με άλλες γειτονικές χώρες (τριμερή σημεία), μεταφέρεται στο πλαίσιο των νησιών κατά τον καθορισμό της μέσης γραμμής οφείλονται στο γεγονός ότι η συμφωνία του 1977 είναι προγενέστερη της ισχύουσας Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας. Οι αποκλίσεις γίνονται σεβαστές από την Ελλάδα στο πλαίσιο της αρχής pacta sunt servanda, μεταξύ μάλιστα χωρών φίλων και εταίρων στην Ε.Ε., αλλά η Ελλάδα θεωρεί τους κανόνες αυτούς της μέσης γραμμής και της πλήρους επήρειας των νησιών ως ισχύοντες κατά το διεθνές δικαιο. Η δήλωση αυτή δεν περιλαμβάνεται στη συμφωνία και στην κοινή δήλωση που υπεγράφησαν στις 9.6.2020, μπορεί όμως να διατυπωθεί στη φάση της κύρωσης και επικύρωσης.

Η νέα συμφωνία έχει συναφθεί μεταξύ μιας χώρας με χωρικά ύδατα 12 ναυτικών μιλίων, την Ιταλία, και μιας χώρας με χωρικά ύδατα 6 ναυτικών μιλίων, την Ελλάδα. Είναι συνεπώς λογικό να αναγνωρίζει ως αυτονόητο το δικαίωμα της Ελλάδας να επεκτείνει και αυτή τα χωρικά της ύδατα, έστω αναγνωρίζοντας ήδη από τώρα παραδοσιακά αλιευτικά δικαιώματα της Ιταλίας στη ζώνη 6-12 ν.μ., όχι μόνο στο Ιόνιο,

αλλά και στο Αιγαίο. Αυτός, μάλιστα, ο διακανονισμός λαμβάνει τη μορφή νομικά δεσμευτικής κοινής πρότασης των δύο χωρών προς την Ε.Ε. για τροποποίηση του σχετικού ενωσιακού κανονισμού αλιείας. Ο διακανονισμός ισχύει, μάλιστα, και πριν από τη θέση σε ισχύ της νέας συμφωνίας.

Η Ελλάδα, στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής δήλωσης που υπεγράφη ταυτόχρονα με τη συμφωνία, θεωρεί προφανές ότι τα όρια των οικοπέδων (block) που έχει ορίσει στο Ιόνιο για έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων θα είναι συμβατά με την οριοθετική γραμμή μεταξύ των δύο χωρών και όποιες προσαρμογές είναι αναγκαίες πρέπει να γίνουν πριν από την κύρωση, επικύρωση και θέση σε ισχύ της νέας συμφωνίας.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι με τη συμφωνία οι δύο χώρες αναγνωρίζουν τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης (αν δεν συμφωνηθεί μεταξύ τους άλλο διεθνές δικαιοδοτικό όργανο) για την επίλυση διαφορών που δεν μπορούν να επιλυθούν διπλωματικά και πολιτικά, παρά τη σχετική προσπάθεια.

Στην εξωτερική πολιτική και στην πολιτική ασφαλείας οι επιτυχίες δεν είναι στιγμές και γεγονότα, αλλά καταστάσεις με διάρκεια, που απαιτούν προσοχή στις λεπτομέρειες και πρόβλεψη για τη δυναμική των καταστάσεων αυτών. Τίποτα δεν είναι απλό και δεδομένο.

Μπορούμε συνεπώς να συγκρατήσουμε δύο βασικά στοιχεία από τις συμφωνίες οριοθέτησης του 1977 και του 2020 με τη φίλη και εταίρο Ιταλία: Πρώτον, οι συμφωνίες οριοθέτησης

πολύ με οκτώ χρόνια και εννέα μήνες φυλάκιση για δεσμούς με την οργάνωση του ιμάμη Γκιουλέν (FETO). Για το αμερικανικό κατεστημένο η σημασία της Τουρκίας στην περιοχή είναι δεδομένη και δεν φαίνεται να υπάρχει διάθεση για σύγκρουση μέχρις εσχάτων, είναι, ωστόσο, απολύτως σαφές ότι η πίεση προς την Αγκυρα θα διατηρηθεί με διάφορους τρόπους. Την ίδια στιγμή οι σχέσεις Αθηνas-Ουάσινγκτον παραμένουν στην καλύτερη φάση τους, δίχως αυτό να σημαίνει πως η εξέλιξη αυτή συνδέεται με τις φάσεις της τουρκοαμερικανικής σχέσης. Όπως φάνηκε από την παρουσία στη Σούδα του Αμερικανού πρεσβευτή Τζέφρεϊ Πάιατ και του υπουργού Εθνικής Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου, η Ουάσινγκτον θεωρεί τη βάση κομβικής σημασίας, ιδιαίτερα υπό το φως και της ρωσικής παρουσίας στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και τη Λιβύη.

προϋποθέτουν διαπραγμάτευση και ευελιξία προκειμένου να επιτυγχάνεται ένας βασικός στόχος, πρωτίστως η ειρήνη και η σταθερότητα στην περιοχή και η πραγματική αξιοποίηση κυριαρχικών δικαιωμάτων και πλουτοπαραγωγικών πηγών που, όταν διακηρύσσονται ρητορικά για μακρύ χρονικό διάστημα χωρίς πρακτικά αποτελέσματα, απαξιώνονται ή μεταφέρονται στη σφαίρα των ψευδαισθήσεων. Δεύτερον, το διεθνές δικαιο δεν επιτρέπει οριοθέτηση και κατοπιν αξιοποίηση θαλασσίων ζωνών χωρίς διαβούλευση, διαπραγμάτευση και συμφωνία ή, σε περίπτωση που η συμφωνία δεν είναι εφικτή, χωρίς προσφυγή σε διεθνή δικαιοδοτική κρίση, με πιο έγκυρη την κρίση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Υπάρχει, όμως, και ένα τρίτο βασικό στοιχείο που αναδεικνύεται από τις εξελίξεις των τελευταίων μηνών στη διεθνή αγορά ενέργειας, ένα στοιχείο που κατέστη πιο έντονο λόγω της πανδημίας: Ο χρόνος τρέχει πλέον πολύ γρήγορα και τα υποθαλάσσια αποθέματα ορυκτών καυσίμων κινδυνεύουν να απαξιωθούν.

Ολα αυτά, συνεπώς, οφείλουμε να τα συνεκτιμήσουμε στη διαμόρφωση της συνολικής πολιτικής μας για την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών αλλά και για τη διαμόρφωση του διεθνούς και περιφερειακού πλαισίου μέσα στο οποίο θέλουμε να εξελιχθεί ο εθνικός μας βίος τις επόμενες πολλές δεκαετίες. Χωρίς εύκολες ρητορείες, αλλά με σεβασμό στην αλήθεια και ενδελεχή γνώση όλων των δεδομένων.

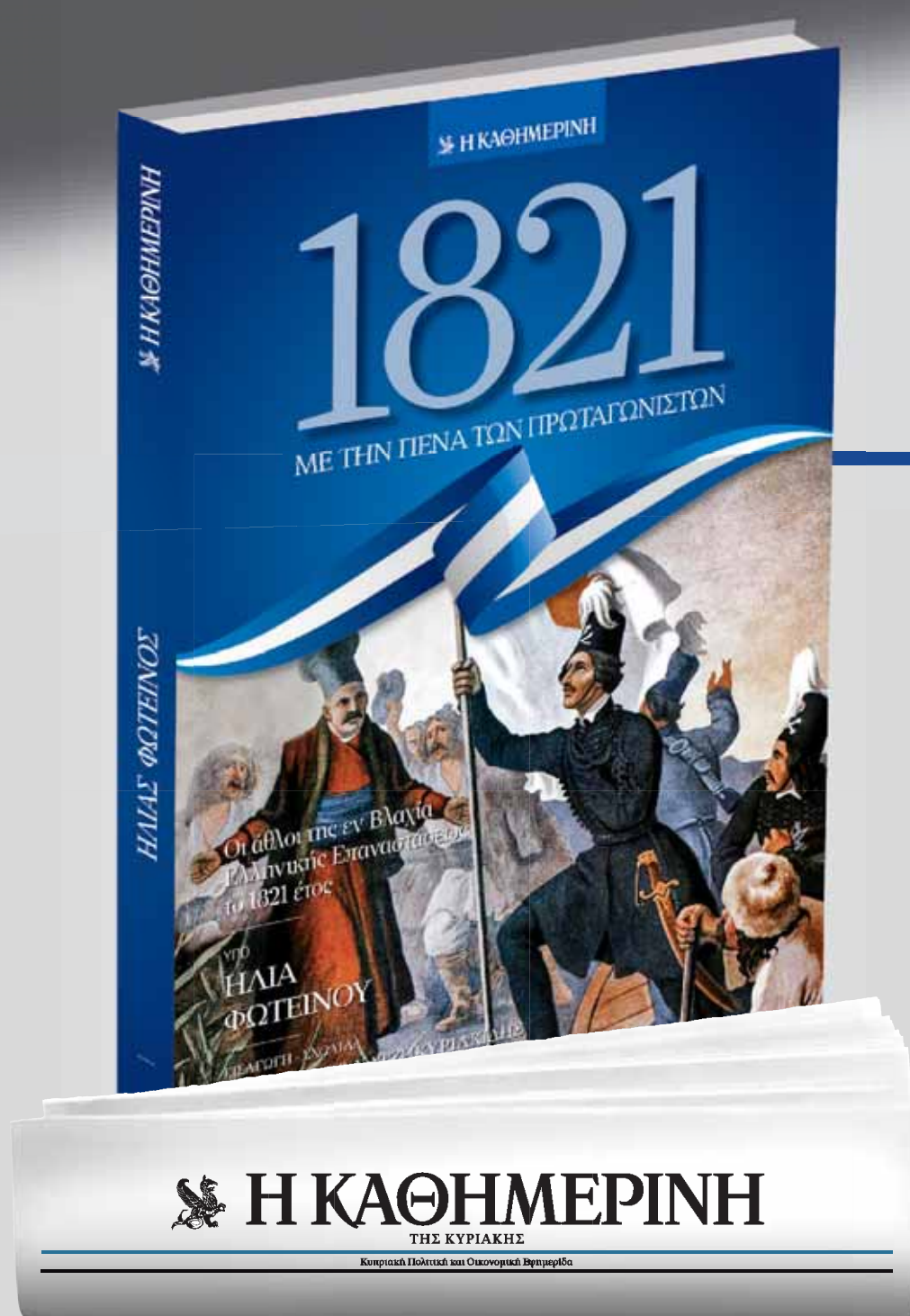
* Ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος είναι πρώην αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός Εξωτερικών, πρώην υπουργός Εθνικής Αμυνας.

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

1821

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΝΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ

Η «Καθημερινή» σάς προσφέρει κάθε μήνα ένα βιβλίο με κείμενα γραμμένα από καπεταναίους, Φαναριώτες, κληρικούς, προκρίτους, στρατιωτικούς και φιλέλληνες. Προλογίζουν και σχολιάζουν έγκριτοι πανεπιστημιακοί.

3ος ΤΟΜΟΣ

ΗΛΙΑΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ,
Οι άθλοι της εν Βλαχία Ελληνικής
Επανάστασεως το 1821 έτος.

Μια εξιστόρηση της εξέγερσης στις
Παραδουνάβιες ηγεμονίες, της
επανάστασης πριν από την Επανάσταση.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τετράγωνη λογική, αγάπη για Ιστορία

Ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ, στρατηγός Κωνσταντίνος Φλώρος, καλείται να διεκπεραιώσει μια ιδιαίτερα περίπλοκη αποστολή

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Εχουν περάσει πάνω από 24 χρόνια από εκείνο το βράδυ που ένας αξιωματικός, τότε ήδη έμπειρος και εκπαιδευμένος σε όλες τις μορφές ανορθόδοξου πολέμου, φορτωμένος με την πλήρη εξάρτυσή του, πάνω σε ένα αρματαγωγό στον Βόλο, ήταν έτοιμος, μαζί με άλλα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.), να αποπλεύσει για το Ανατολικό Αιγαίο. Η νύκτα ήταν εκείνη της 30ής Ιανουαρίου 1996 και αξιωματικός ο τότε ταγματάρχης, υποδιοικητής του 505 Τάγματος Πεζοναυτών, Κωνσταντίνος Φλώρος. Εννιά χρόνια νωρίτερα, στην κρίση του '87, υπολοχαγός τότε, ο Κωνσταντίνος Φλώρος περνούσε τέσσερις μήνες στην Χίο, αναμένοντας τις εντολές. Σήμερα, ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ, στρατηγός πλέον, Κωνσταντίνος Φλώρος, βρίσκεται στην κορυφή των Ενόπλων Δυνάμεων, καλούμενος, μάλιστα, να διεκπεραιώσει μια αποστολή ιδιαίτερα περίπλοκη. Μέχρι σήμερα, στα 59 χρόνια του, ο κ. Φλώρος δεν έχει επισκεφθεί ποτέ την Τουρκία, ωστόσο, όπως φαίνεται, στο πλαίσιο των νέων καθηκόντων του θα πρέπει να το κάνει, μάλιστα σε μια συγκυρία που κρίσιμη από ποτέ.

Γιος αξιωματικού του Πεζικού, ο Κωνσταντίνος Φλώρος ουδέποτε είχε αμφιβολία ότι θα ακολουθήσει στρατιωτική καριέρα, παρότι ο πατέρας του διαφωνούσε και ήθελε να γίνει γιατρός. Παρότι γεννήθηκε στη Χαλκίδα, πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της ανήλικης ζωής του στην Αθήνα, στη Λήμνο, στη Λάρισα, ακολουθώντας, όπως όλα τα παιδιά των στρατιωτικών, τη νομαδική ζωή του πατρός του. Πιτσιρικάς ακόμα, του άρεσε να κάνει βόλτες στο αλιευτικό του παππού του στη Μύρινα της Λήμνου, μαζί με τον κολλητό του Λεωσθένη, με τον οποίο μιλάνε ακόμα τακτικά. Η Λήμνος αποτελεί νησί με ιδιαίτερη θέση στην καρδιά του αρχηγού ΓΕΕΘΑ μέχρι και σήμερα. Όπως και οι ρίζες του παππού του από την Προποντίδα και της γιαγιάς του από την Καισάρεια, από την οποία

Σχεδόν όλοι αναφέρουν ότι ουδέποτε αντίληφθηκαν τον Κ. Φλώρο ως κάποιον που έκανε κάτι άλλο πέρα από το καθήκον του. Δεν είδε ποτέ τον στρατό ως επάγγελμα και αυτό ίσως να εξηγεί την παροιμιώδη φυσική αντοχή του.

Η φιλοσοφία του ως εκπαιδευτή πεζοναυτών συνοψίζεται στη φράση «όταν η ψυχή θέλει, το σώμα ακολουθεί».

και έχει κληρονομήσει τα δύο από τα τέσσερα καλιά που κατόρθωσε να περισώσει όταν, το 1923, πήρε τον δρόμο της προσφυγιάς.

Η πορεία του Κωνσταντίνου Φλώρου από τη στιγμή που εισήλθε στη Σχολή Ευελπίδων μέχρι την αποφοίτηση μοιάζει σε όλους όσοι τον γνωρίζουν μια ευθεία γραμμή. Σχεδόν όλοι αναφέρουν ότι ουδέποτε αντίληφθηκαν τον Κωνσταντίνο Φλώρο, είτε ως νεαρό ηγέτη είτε ως επιτελή, ως κά-

ποιον που έκανε κάτι άλλο πέρα από το καθήκον του. Δεν είδε ποτέ τον Στρατό ως επάγγελμα και, ενδεχομένως, αυτό εξηγεί και την παροιμιώδη φυσική αντοχή του. Απόστρατος υπαξιωματικός με τον οποίο η «Κ» ήρθε σε επικοινωνία, είπε ότι η φιλοσοφία του Κωνσταντίνου Φλώρου ως εκπαιδευτή συνοψιζόταν στη φράση «όταν η ψυχή θέλει, το σώμα ακολουθεί» και ήταν πάντα πρώτος στο να δώσει το παράδειγμα.

Στις πορείες 80 χιλιομέτρων που κατέληγαν σε βολή, ο Κωνσταντίνος Φλώρος ανεβοκατέβαινε τη φάλαγγα προκειμένου να εμψυχώσει τους αλεξιπτωτιστές. Όταν έφθαναν εξουθενωμένοι στο πεδίο βολής, ο Κωνσταντίνος Φλώρος είχε διανύσει τα διπλάσια χιλιόμετρα. Αλλά και εκεί, δεν άφηνε κανέ-

να να πάρει ανάσα αν δεν επιτύχανε το βέλτιστο, δηλαδή 10 στις 10 επιτυχημένες βολές. Στο πεδίο της εκπαίδευσης ήταν αμείλικτος, όμως έξω από αυτό δεν έμοιαζε καθόλου με τον «κέρβερο» που όλοι φοβούνταν να απογοητεύσουν. Υπάρχουν παροιμιώδεις ιστορίες που λένε όλοι όσοι τον αποκαλούν ακόμα «λοχαγό τους», ενώ οι ίδιοι και ο Κωνσταντίνος Φλώρος τις συζητούν όταν συναντιούνται, ενθυμούμενοι εκείνα τα χρόνια.

Το 1989 παρέλαβε το πτυχίο του υποβρύχιου καταστροφέα από τον τότε υποδιοικητή της ΔΥΚ, Ευάγγελο Αποστολάκη. Θα περνούσαν ακόμα πολλά χρόνια ώπου να τον συναντήσουν, όταν πια ανέλαβε επιτελάρχης και στη συνέχεια αρχηγός ΓΕΕΘΑ. Λίγο αργότερα, πέρασε και το Σχολείο

Ειδικών Δυνάμεων των ΗΠΑ στο Φορτ Μπραγκ, στη Νότια Καρολίνα, αριστεύοντας ως ο πρώτος από τους ξένους σπουδαστές του 1992. Από το 2005 έως το 2008 υπηρέτησε στο Ανώτατο Συμμαχικό Στρατηγείο Δυνάμεων Ευρώπης (SHAPE) στη Μονς και επιστρέφοντας φοίτησε στη ΣΕΘΑ. Επί αρχηγίας ΓΕΕΘΑ του Μιχάλη Κωσταράκου ανέλαβε στον Α' Κλάδο, ενώ τον Φεβρουάριο του 2016 άρχισαν να γίνονται ευρύτερα αντιληπτές οι επιτελικές αρετές του, καθώς τότε ανέλαβε τον γενικό συντονισμό του μεταναστευτικού-προσφυγικού ζητήματος, από πλευράς του ΓΕΕΘΑ. Έναν χρόνο αργότερα έγινε επιτελάρχης και εν συνεχεία υπαρχηγός ΓΕΕΘΑ.

Αγαστή συνεργασία

Η συνεργασία ανάμεσα στον Κωνσταντίνο Φλώρο ως υπαρχηγό και τον τότε αρχηγό ΓΕΕΘΑ Ευάγγελο Αποστολάκη ήταν αγαστή και ενδεικτική του χαρακτήρα του ανδρός. Σε κάποια δύσκολη φάση για τον αρχηγό ΓΕΕΘΑ, ο Κωνσταντίνος Φλώρος ουδέποτε σκέφτηκε να ελιχθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο για να υπονομεύσει τον τότε ανώτερό του. Σε γενικές γραμμές, η αυστηρή στρατιωτική λογική του Κωνσταντίνου Φλώρου αποτελεί ένα από τα πιο ευδιάκριτα χαρακτηριστικά του. Η λογική του είναι τετράγωνη.

Η τεράστια εμπειρία του Κωνσταντίνου Φλώρου στις Ειδικές Δυνάμεις αποτελεί και τον λόγο που προχώρησε τόσο γρήγορα η νέα Διοίκηση Ειδικού Πολέμου, κάτω από την οποία επιτυγχάνεται μεγαλύτερη διακλαδικότητα. Επόμενο στοιχείο για τον κ. Φλώρο είναι η αλλαγή της Δομής Δυνάμεων για την περίοδο 2020-2034. Ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ φαίνεται ότι διατηρεί άριστη σχέση με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, κάτι που φάνηκε κατά την κρίση του Εβρου. Όσοι γνωρίζουν όσα διμηνιέθηκαν στα τέλη Φεβρουαρίου μεταξύ Πενταγώνου και Μεγάρου Μαξίμου λένε ότι οι κ. Μητσοτάκης και Φλώρος συνεννοούνται χωρίς πολλά λόγια.

Με αντίληψη

Ο Κωνσταντίνος Φλώρος είναι ένας ακούραστος αναγνώστης της Ιστορίας - ελληνικής και παγκόσμιας. Μπορεί να κινείται με άνεση, όχι χαρακτηριστική για στρατιωτικό, σε όλες τις ιστορικές περιόδους, ενώ οι φίλοι του επισημαίνουν ότι θαυμάζει ιδιαίτερα το έργο του ιστορικού Θόδωρου Βερέμιν. Δεν είναι τυχαίο ότι η οπτική γωνία του στα θέματα του Γενικού Επιτελείου δεν είναι αμιγώς στρατιωτική, αλλά ευρύτερη, γεωπολιτική, με αντίληψη της ιστορικότητας που τις περισσότερες φορές κουβαλούν οι σύγχρονες εξελίξεις. Γι' αυτό και όσοι τον γνωρίζουν επισημαίνουν ότι έχει καλλιερήσει διπλωματικές αρετές σπάνιες για ανθρώπους του Στρατού Ήπρας, πολλών δε μάλλον των Ειδικών Δυνάμεων. Μάλιστα, στους κύκλους συμμαθητών, φίλων και συναδέλφων του κυκλοφορεί ένα «πείραγμα» για το... χρώμα της στολής που φοράει. Πολλές φορές, του λένε χαριτολογώντας ότι συμπεριφέρεται ως στέλεχος του Πολεμικού Ναυτικού και όχι του Στρατού Ήπρας. Πρόκειται, βέβαια, για μια ακόμα ένδειξη των οριζώντων του Κωνσταντίνου Φλώρου, ο οποίος αντιλαμβάνεται την αξία της διακλαδικότητας, δίχως να ξεχνά ότι σε περίπτωση κρίσης, το Ναυτικό και η Αεροπορία θα γείρουν την πλάστιγγα, αλλά ο Στρατός Ήπρας θα σιγουρέψει τη νίκη.

ΑΠΟΨΗ

Ωρα για διπλωματική έκρηξη και ενιαία εθνική στρατηγική

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ***

Η Ανατολική Μεσόγειος είναι μία περιοχή μεγάλης στρατηγικής σημασίας καθώς βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων. Η περιοχή αυτή φιλοξενεί καίριες θαλάσσιες γραμμές επικοινωνιών και σημαντικά στενά, όπως τη Διώρυγα του Σουέζ στα νοτιοανατολικά και τα Στενά του Βοσπόρου - Δαρδανελίων στα βορειοανατολικά. Η περιοχή είναι επίσης αρκετά ανομοιογενής από εθνοτικές και θρησκευτικές πλευρές, γεγονός που αποτελεί και την αιτία αρκετών διεθνών ζητημάτων. Η προοπτική ανακάλυψης νέων μεγάλων ενεργειακών κοιτασμάτων, που μπορεί ενδεχομένως να οδηγήσει στην απεξάρτηση της Ευρώπης από το ρωσικό φυσικό αέριο, αποτελεί πεδίο νέων ανταγωνισμών.

Είναι προς το συμφέρον όλων των χωρών της περιοχής και όχι μόνο, η Ανατολική Μεσόγειος να αποτελεί θάλασσα ειρήνης και φίλης. Για να γίνει όμως αυτό εφικτό θα πρέπει να υπάρχει ένας κοινός παρονομαστής, που δεν είναι άλλος από το διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς συνθήκες. Η κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί πρόσφατα επιρρέζει μια σειρά από υφιστάμενες διαφορές και επαναφέρει στο προσκήνιο την ανάγκη για γρήγορες ενέργειες.

Κυπριακό

Το Κυπριακό επιρρέζει μέχρι και σήμερα τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αν και τυπικά, δεν αποτελεί ελληνοτουρκικό ζήτημα, αλλά ζήτημα μεταξύ της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής κοι-

Να αποκατασταθούν με επείγουσες διαδικασίες οι εκκρεμείς υποθέσεις που αφορούν τη λειτουργικότητα και την επιχειρησιακή ικανότητα των Ενόπλων Δυνάμεων.

νότητας του νησιού. Για την Ελλάδα, το Κυπριακό αποτελεί ένα μείζον εθνικό θέμα και επομένως βασική παράμετρο της εξωτερικής της πολιτικής. Αν και πολλές ελληνικές κυβερνήσεις υιοθέτησαν την άποψη ότι η Κύπρος, ως ανεξάρτητο κράτος, πρέπει να αφεθεί ελεύθερη να διαπραγματευτεί τη δική της λύση, η Ελλάδα έχει δεσμευτεί σε όλα τα επίπεδα, ότι θα παρέχει υλική και ηθική βοήθεια στη Λευκωσία, μέχρι την οριστική εξεύρεση μιας μόνιμης, βιώσιμης και κοινά αποδεκτής λύσης. Η στάση λοιπόν της Ελλάδας και της ελληνοκυπριακής πλευράς στο Κυπριακό, είναι πάντοτε παραγωγική. Για την Τουρκία όμως, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε το ίδιο. Για την Αγκυρα, το Κυπριακό αποτελεί μέρος των αναθεωρητικών επεκτατικών βλέψεων της στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και στο Αιγαίο. Το ψευδοκράτος είναι ελεγχόμενο από την Τουρκία και εξαρτάται αυτού η στάση της τουρκοκυπριακής πλευράς σε όλες τις προσπάθειες και τα προτεινόμενα σχέδια επίλυσης του Κυπριακού, με λίγες μόνο εξαιρέσεις, είναι αδιάλλακτη και αντιπαραγωγική. Με την υποστήριξη διχοτομικών λύσεων και την

εμμονή της Τουρκίας για παραμονή των κατοκικών στρατευμάτων στο νησί, είναι φανερό ότι η Αγκυρα δεν επιδιώκει μια βιώσιμη και πραγματική λύση του Κυπριακού, αλλά τη διχοτόμηση του νησιού και τη σταδιακή ενσωμάτωση του κατεχόμενου τμήματος.

Αμφισβητήσεις Τουρκίας

Μετά το 1974 η Τουρκία έθεσε σε εφαρμογή μια πολιτική αμφισβητήσεων και ευρύτερων διεκδικήσεων, που σταδιακά περιέλαβε: • Αμφισβήτηση, με απειλή πολέμου (casus belli), του νόμιμου και κυριαρχικού δικαιώματος της Ελλάδας, να επεκταίνεται την αιγιαλίτιδα ζώνη της μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια. Η απειλή αυτή είναι καθόλα παράλογη αν αναλογιστούμε ότι η αιγιαλίτιδα ζώνη της Τουρκίας στη Μ. Θάλασσα και στα νότια παράλια της εκτείνεται μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια. • Αμφισβήτηση του εύρους του ελληνικού εθνικού εναέριου χώρου. • Αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας επί νησιών (γκρίζες ζώνες). • Αμφισβήτηση των αρμοδιοτήτων που ασκεί η Ελλάδα εντός του FIR Αθηνών βάσει αποφάσεων του ICAO που η Τουρκία έχει υπογράψει. • Αμφισβήτηση των αρμοδιοτήτων της Ελλάδας σε θέματα έρευνας και διάσωσης εντός της περιοχής ευθύνης της. • Απαιτηση της Τουρκίας για αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου.

Η Τουρκία, το τελευταίο διάστημα, έχει επιλέξει τον δρόμο της κλιμάκωσης, που οδηγεί σε αδιέξοδο.

Η παραβατική της συμπεριφορά, σε συνάρτηση με την προκλητική ρητορική των Τούρκων αξιωματούχων, συντηρεί την πιθανότητα κλιμάκωσης της έντασης και αυξάνει την πιθανότητα ενός θερμού επεισοδίου ή ατυχήματος. Άλλωστε, όπως είναι γνωστό σε όλους, η ένταση μεταξύ των δύο χωρών αυξήθηκε σε επικίνδυνο βαθμό αρκετές φορές στο παρελθόν με χαρακτηριστικότερες περιπτώσεις τις κρίσεις στο Αιγαίο, το 1976, 1987 και 1996, την κρίση στην Κύπρο το 1997-98 και την περίπτωση Οτσαλάν το 1999.

Η αντίδραση της Ελλάδας

Η Ελλάδα είναι ανέκαθεν προσλωμένη στον σεβασμό του διεθνούς δικαίου και των κυριαρχικών δικαιωμάτων όλων των χωρών της περιοχής. Επιδεικνύει την ψυχραιμία και την αυτοσυγκράτηση που αρμόζει σε μια σοβαρή, δημοκρατική, ευρωπαϊκή χώρα, που σεβεται τους πολίτες της και τους γείτονές της. Προσπαθούμε να εμβαθύνουμε τη συνεργασία μας με τις χώρες της περιοχής όχι καιροσκοπικά, αλλά γιατί πιστεύουμε πραγματικά στη δύναμη αυτής της συνεργασίας και στις διπλωματικές λύσεις.

Η νηφάλια αυτή στάση της Ελλάδας δεν θα πρέπει να εκληφθεί ως αδυναμία. Η χώρα μας είναι προετοιμασμένη σε όλα τα επίπεδα και δεν θα διστάσει να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα για την προάσπιση των εθνικών της συμφερόντων και των κυριαρχικών της δικαιωμάτων. Το αποδείξαμε άλλωστε πρόσφατα, με τη δυναμική μας αντίδραση στον εκβιασμό της

Ευρώπης από την Τουρκία μέσω της εργαλειοποίησης του μεταναστευτικού και της εκμετάλλευσης των δυστυχισμένων αυτών ανθρώπων.

Τουρκολιβυκά μνημόνια

Τα μνημόνια κατανόησης μεταξύ Τουρκίας - Σαράζ είναι άκυρα, ανυπόστατα και εντελώς εκτός του πλαισίου του διεθνούς δικαίου, γεγονός που έχει σημειωθεί σε όλα τα διεθνή φόρα και έχει αναγνωριστεί διεθνώς σε όλα τα επίπεδα. Η πρόσφατη κοινή διακήρυξη Κύπρου, Γαλλίας, Αιγύπτου, ΗΑΕ και Ελλάδας, η σειρά ανακoinώσεων και επίσημων τοποθετήσεων Αμερικανών αξιωματούχων, η σαφής στάση της Ε.Ε., δεν αφήνουν περιθώρια παρερμηνείας των απόψεων που έχει η διεθνής κοινότητα. Η άποψη αυτή ταυτίζεται με την άποψη του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών, που διακηρύσσει ότι το τουρκολιβυκό μνημόνιο δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Όσον αφορά την οριοθέτηση της ημέτερης ΑΟΖ είναι φανερό ότι θα πρέπει να σημειωθεί γρήγορα πρόοδος και στις συζητήσεις για την οριοθέτηση της ΑΟΖ τόσο με την Αλβανία όσο και με την Αίγυπτο. Η οριοθέτηση που ανακοινώθηκε ανάμεσα σε Ελλάδα και Ιταλία αποτελεί ένα καλό ξεκίνημα. Εάν ολοκληρωθεί και η οριοθέτηση με την Αλβανία, έστω και σαν πολιτική συμφωνία, με επακόλουθο την επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στο Ιόνιο, θα έχει γίνει ένα πολύ καλό βήμα στην κατεύθυνση της εφαρμογής του διεθνούς δικαίου (UNCLOS 1982) για τις υφιστάμενες διαφορές μας με την Τουρκία.

Λιβύη

Στη Λιβύη διεξάγεται ένας πόλεμος διά αντιπροσώπων. Τα δύο μέρη (GNA και LNA) απολαμβάνουν την υποστήριξη συγκεκριμένων κρατών, με ωμότερη όλων τη στρατιωτική υποστήριξη της Τουρκίας προς την κυβέρνηση GNA του Σαράζ. Ο Ερντογάν έχει επενδύσει πολλά στη Λιβύη. Μέσω της βοήθειας στον Σαράζ, εκτός από την υποστήριξη των Αδελφών Μουσουλμάνων (με τη βοήθεια του Κατάρ), επιχειρεί να υπαρπάξει και την ελληνική υφαλοκρηπίδα. Με τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί, ο Σαράζ είναι πόνι της Αγκυρας και δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα του λαού της Λιβύης. Η Λιβύη αποτελεί πλέον πεδίο δράσης μισοφόρων και μακχτών του Ισλαμικού Κράτους. Η συνέχιση του πολέμου προκαλεί μεταναστευτικές ροές, οι οποίες αποτελούν πρόβλημα για την Ευρώπη.

Εν κατακλείδι η χώρα μας βρίσκεται σε μια περίοδο έντονων διεθνών προκλήσεων και ρευστών ισορροπιών, κάτι που αφενός απαιτεί μια διπλωματική έκρηξη αλλά και αποκατάσταση με επείγουσες διαδικασίες των εκκρεμών υποθέσεων που αφορούν τη λειτουργικότητα και την επιχειρησιακή ικανότητα των Ενόπλων Δυνάμεων. Και σε όλα τα παραπάνω θα πρέπει οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας να υποστηρίξουν και να κινούνται σε μια κοινή γραμμή που θα εντάσσεται στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής.

* Ο κ. Ευάγγελος Αποστολάκης είναι νούαρχος ε.α., τ.ε.ως υπουργός Εθνικής Αμυνας.

Η Αγκυρα, το «κλειδί» της Ε.Ε. και η στρατηγική της Αθήνας

Δεν νοείται ομαλοποίηση ευρωτουρκικών σχέσεων υπό απειλές, το μήνυμα Μπισοτάκη

Του Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Με τον πρωθυπουργό Κυρ. Μπισοτάκη να κλείνει οριστικά το κεφάλαιο των πρόωρων εκλογών και τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης να έρχεται στο προσκήνιο, η προσοχή του Μεγάρου Μαξίμου είναι στραμμένη στα δύο μεγάλα στοιχεία της επόμενης περιόδου: Τη διαχείριση των ελληνοτουρκικών σχέσεων και την προετοιμασία υποδοχής των 32 δισ. ευρώ που αναμένονται για την Ελλάδα από το Ταμείο Ανάκαμψης της Ε.Ε. Ο πρωθυπουργός είναι απόλυτος στη θέση ότι δεν επιθυμεί την περαιτέρω κλιμάκωση που πυροδοτεί το τελευταίο διάστημα η Τουρκία, αλλά παράλληλα δεν πρόκειται να δεχθεί μια διπλωματία των «κανονιοφόρων», όπως αυτή που αποπειράται να ασκήσει η Αγκυρα.

Παράλληλα, είναι σαφές ότι πέραν της στρατηγικής αποτροπής που έχει ήδη σχεδιάσει η Αθήνα για την περίπτωση κατά την οποία η Τουρκία, με όχημα το μνημόνιο με τη Λιβύη, επιχειρήσει να παραβιάσει εθνικά κυριαρχικά δικαιώματα, ο πρωθυπουργός θα αξιοποιήσει στο έπακρο και το ισχυρό «χαρτί» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία παραμένει σημαντική για τον κ. Ταγίπ Ερντογάν και τη δοκιμαζόμενη τουρκική οικονομία, για θέματα όπως η τελωνειακή ένωση, η βίζα και οι ενισχύσεις για το μεταναστευτικό. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο κ. Μπισοτάκης σε συνομιλίες του, «δεν νοείται ομαλοποίηση των ευρωτουρκικών σχέσεων εάν η Τουρκία παραβιάζει τα δικαιώματα της Ελλάδας και της Κύπρου», ενώ «εάν υπάρξουν προκλητικές ενέργειες, πέραν της Ελλάδος αυτές θα έχουν σοβαρές επιπτώσεις και στις ευρωτουρκικές σχέσεις».

Στήριξη από Σαρλ Μισέλ

Το σχετικό πλαίσιο στήριξης από πλευράς της Ε.Ε. επαναβεβαιώθηκε κατά τη συνομιλία που είχε την περασμένη Πέμπτη ο πρωθυπουργός με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Σαρλ Μισέλ. Μάλιστα, ο τελευταίος αναμένεται να προβεί σε σχετική δήλωση μετά το πέρας της –μέσω

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ αναμένεται να προβεί την ερχόμενη Πέμπτη μετά τη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε δήλωση στήριξης της Ελλάδας.

Μια συνάντηση των Α/ΓΕΕΘΑ των δύο χωρών θα μπορούσε να είναι εξαιρετικά παραγωγική για την επανενεργοποίηση διαύλων επικοινωνίας με την Αγκυρα.

τηλεδιάσκεψης– Συνόδου Κορυφής της Ε.Ε. την προσεχή Πέμπτη. Πάντως, προτεραιότητα για την Αθήνα είναι, ευλόγως, να πείσουν οι τόνοι και να δρομολογηθεί η σταδιακή επανενεργοποίηση διαύλων επικοινωνίας με την Αγκυρα. Σύμφωνα με πληροφορίες, στη συγκεκριμένη κατεύθυνση θα μπορούσε να είναι εξαιρετικά παραγωγική μια επικοινωνία μεταξύ των δύο χωρών, σε ανώτατο στρατιωτικό επίπεδο με αφορμή και τα τεχνικά φύσεως θέματα που έχουν ανακύψει στον Εβρο: Δηλαδή μια συνάντηση του αρχηγού ΓΕΕΘΑ στρατηγού Κωνσταντίνου Φλώρου με τον Τούρκο ομόλογό του Γασάρ Γκιουλέρ, την οποία κατά πληροφορίες ευνοεί και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ.

Όπως προαναφέρθηκε, δεύτερη μεγάλη προτεραιότητα για τον κ. Μπισοτάκη αποτελεί η αποτελεσματικότερη δυνατή διαχείριση του ποσού των 32 δισ. που αναμένει η χώρα από την Ε.Ε. μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης. Το Ταμείο θα απασχολήσει την επικείμενη Σύνοδο Κορυφής, οι τελικές αποφάσεις αναμένονται σε νέα Σύνοδο τον επόμενο μήνα, αλλά θεωρείται βέβαιο ότι το ποσό για την Ελλάδα δεν θα διαφοροποιηθεί δραματικά. Έτσι ο κ. Μπισοτάκης συγκάλεσε την περασμένη Πέμπτη την πρώτη σύσκεψη με στενοί του συνεργάτες και την «Επιτροπή Πισσαριδης», ώστε να αρχίσει να διαμορφώνεται το ελληνικό σχέδιο για την αξιοποίηση των ανωτέρω πόρων. Στη σύσκεψη έλαβαν μέρος, άλλοι με φυσική παρουσία ή άλλοι μέσω τηλεδιάσκεψης, ο Χριστόφορος Πισσαριδης (καθηγητής του LSE, Βραβείο Nobel Οικονομικών 2010) ο αναπληρωτής του, Νίκος Βέττας (γενικός διευθυντής IOBE, καθηγητής ΟΠΑ), ο Δημήτρης Βαγιάνος (καθηγητής στο LSE) και ο Κωνσταντίνος Μεγύρ (καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Yale) που έχουν συντονιστικό ρόλο στην Επιτροπή. Από κυβερνητικές πλευρές μετείχαν ο

υπουργός Επικρατείας Γ. Γεραπετρίτης, ο υφυπουργός αρμόδιος για τον Συντονισμό του Κυβερνητικού Έργου Α. Σκέρτσος, ο γενικός γραμματέας του πρωθυπουργού, Γρηγόρης Δημητριάδης, ο επικεφαλής του οικονομικού γραφείου του πρωθυπουργού Αλέξης Πατέλης, ο επικεφαλής του ΣΟΕ Μιχάλης Αργυρού. Στη διάρκεια της σύσκεψης ο πρωθυπουργός υπογράμμισε πως με τα χρήματα αυτά «θα προχωρήσουμε στον δραστικό μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου της χώρας. Δεν θα εξυπηρετήσουμε πελατειακές ανάγκες. Θα υλοποιήσουμε το βασικό σχέδιο με το οποίο εκλεγίκαμε».

Σύμφωνα με πληροφορίες, η κατεύθυνση που δόθηκε είναι πως οι προτάσεις της Επιτροπής θα είναι γενικές και θα δίνουν την κατεύθυνση αξιοποίησης των πόρων σε τομείς όπως η ψηφιακή μετάβαση, η πράσινη οικονομία, η κοινωνική συνοχή και η ανάπτυξη δεξιοτήτων. Όμως η κατάρτιση των συγκεκριμένων προγραμμάτων θα γίνει μέσω της συνεργασίας του Μεγάρου Μαξίμου που θα έχει τον συντονισμό –μέσω των κ. Γεραπετρίτη, Δημητριάδη και Σκέρτσου– με τα αρμόδια υπουργεία.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, ο «ανασχηματισμός» και οι «Σύμμαχοι»

Οι αλλαγές που ετοιμάζει ο Αλ. Τσίπρας

Του ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ

«Τι θέλετε τώρα; Στο ΚΚΕ διαγράψανε, στο ΚΚΕ εσωτερικού τους γράφανε». Με αυτή τη φράση ο Αλέξης Τσίπρας, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», επιχειρήσει να «σπάσει τον πάγο» στην τελευταία συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου και να ηρεμήσει τα στελέχη της Προοδευτικής Συμμαχίας που εν μέσω κορωνοϊού ένιωσαν παραγκωνισμένα. Η δυσκολία συνεννόησης μεταξύ των διαφορετικών ομάδων στην Κομμουνιστική Εξουσία είναι να υπάρχει με τους «Συμμάχους» να ενημερώνονται στο Ζάππειο για το πρόγραμμα «Μένουμε Ορθό II» παρά το γεγονός πως είχαν αναλάβει συγκεκριμένους ρόλους όλο το προηγούμενο διάστημα. Κεκτημένη ταχύτητα ή με το που βγήκε η χώρα από την απομόνωση ήταν η σειρά του μετασχηματισμού να μπει στην καραντίνα;

Οι πιο «κακόπιστοι», που αποτελούν μειοψηφία, φοβούνται πως ο Αλέξης Τσίπρας δεν ενδιαφέρεται πια για τη διεύθυνση του κόμματος, αλλά μόνο για τον τρόπο που θα επιτευχθεί η συμπορευση με τη Φώφη Γεννηματά. Προκάλεσε πολλές συζητήσεις η επισήμανση που έκανε στην «Κ» της προηγούμενης Κυριακής για την ανάγκη κυβερνήσεων συνεργασίας, διευκρινίζοντας πως «δεν έχω επιλέξει μια πολιτική απορρόφησης ή άλωσης απέναντι στο ΚΙΝΑΛ». Το κάθε στρατόπεδο, πάντως, ανασυντάσσεται. Οι νεοφερμένοι στην Κομμουνιστική Εξουσία από τον Αλέξη Τσίπρα να κάνει πράξη όσα έχει αναφέρει για «στρατηγική επιλογή», που περιλαμβάνει την «επανεκκίνηση της πορείας και παράλληλη διεύθυνση του πολιτικού φορέα της Αριστεράς». Μια κίνηση καλής θέλησης που περιμένουν είναι η ανακατανομή ρόλων που θα δώσει στην Προοδευτική Συμμαχία έναν πιο ουσιαστικό ρόλο. Κάτι τέτοιο, όπως αναφέρουν οι ίδιες πηγές, φέρεται να άφηνε ανοικτό ο κ. Τσίπρας στη πιο πρόσφατη συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου. Δεν κρύβουν, μάλιστα, την επιθυμία τους ο νέος γραμμα-

τέας να μην προέρχεται από τα σπλάχνα της Κομμουνιστικής Εξουσίας, αλλά να μπει σφραγίδα στη μεγάλη αλλαγή.

Τη Δευτέρα, εκτός από το πτω, θα συνεδριάσει η Πολιτική Γραμματεία και στα τέλη του μήνα τα 700 μέλη της Κεντρικής Επιτροπής Ανασυγκρότησης (ΚΕΑ) θα πραγματοποιήσουν, με τις απαραίτητες αποστάσεις ασφαλείας, μια «πρόβα Συνεδρίου». Εκεί «ζυγιστεί» πως με το όνομα «ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία» θα καταγραφούν οι λιγότερες δυνατές αναταράξεις και για αυτόν τον λόγο θεωρείται πολύ πιθανό να είναι η τελική εισήγηση της ΚΕΑ προς το ανώτατο καθοδηγητικό όργανο.

Οι τάσεις στην Κομμουνιστική Εξουσία, πάντως, ξαναπείνουν δουλειά και οι ζυμώσεις είναι σχεδόν καθημερινές. Στο πρόσφατο δείπνο του Αλέκου Φλαμπουράρη με τον Ευκλείδη Τσακαλώτο,

Από το Φόρουμ των Δελφών ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης χτύπησε πολλά «καμπανάκια».

που σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» πραγματοποιήθηκε στο Παγκράτι, δεν πέρασε απαρατήρητο το άνοιγμα που επιχειρεί το ιστορικό στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ προς το ΚΙΝΑΛ, αλλά και οι αντιπολιτευτικοί τόνοι του τώως υπουργού Οικονομικών. Από την πλευρά του ο Αλέξης Τσίπρας παρεμβαίνει όπου κρίνει απαραίτητο. Στην Αίγινα, συνομιλώντας με τον Στέλιο Κούλογλου μετά την κόντρα με Καλαμτσίου, δεν άφησε περιθώρια να απειληθεί η συνοχή της ευρωομάδας, ενώ από το Φόρουμ των Δελφών χτύπησε πολλά «καμπανάκια»: «Αντιλαμβάνομαι ότι στους ηγέτες αναλογεί να παίξουν κάποια στιγμή έναν ρόλο ιστορικό και πρέπει να ξεπεράσουν τις προσωπικές αγάπες ή τους θυμούς και να προχωρήσουν μπροστά», τόνισε με νόημα.

ΑΠΟΨΗ

Η παγκοσμιοποίηση, συνέπειες και προβλήματα

Του ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

Η πανδημία του κορωνοϊού και οι αντιδράσεις που προκάλεσε έδωσαν αφορμή στην αμφισβήτηση της παγκοσμιοποίησης όσο και του μέλλοντος της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Η αποπαγκοσμιοποίηση αλλά και η επαναφορά εθνικών πολιτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίχθηκαν με επιμέλεια τις διαφορετικές αντιδράσεις των χωρών της Ένωσης στην πανδημία και το γεγονός της άρνησης όλων των χωρών να υπάρξει μία κοινή πολιτική καταπολέμησης του ιού. Ταυτόχρονα παρατηρήθηκαν προσπάθειες αποδέσμευσης της εξάρτησης της εθνικής παραγωγής από την παραγωγή άλλων κρατών. Ενισχύθηκε επίσης η επιχειρηματολογία ότι οι εθνικές επιδιώξεις προηγούνται των συνεργασιών. Καθοριστικοί για την εξέλιξη υπήρξαν και οι διαταγμοί και οι αντιπαραθέσεις στην Ένωση, αν και πώς θα πρέπει να επέλθει στις εξελίξεις. Η τελευταία απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη θεαματική ενίσχυση των κρατών-μελών με 750 δισ. ευρώ επηρέασε ευνοϊκά το κλίμα. Όμως πιθανότατα θα υπάρξει πάλι ένα κλίμα δυσπιστίας, όταν η Επιτροπή ανακοινώσει τους αναγκαίους ελέγχους και περιορισμούς που θα ισχύουν κατά τη διάθεση των χρημάτων.

Στην Ευρώπη οι συνθήκες για μια επωφελημένη σε όλους πρόοδο είναι εξαιρετικά ευνοϊκές γιατί η οικονομική και πολιτική δύναμη είναι κατανεμημένη σε περισσότερες χώρες.

Το ερώτημα, αν θα πρέπει να συμβάλουμε ή όχι στην παγκοσμιοποίηση ή στην ευρωπαϊκή ενοποίηση παραβλέπει ότι οι εξελίξεις αυτές δεν πραγματοποιούνται επειδή ορισμένα κράτη ή οι ηγεσίες τους τις επιθυμούν. Τα φαινόμενα αυτά είναι συνδεδεμένα με τον τρόπο λειτουργίας των οικονομιών και των κρατών υπό τις σημερινές συνθήκες. Σε όλες τις κοινωνίες και τα κράτη, τα οποία έχουν αναπτύξει την οικονομία τους με δράσεις που δεν περιορίζονται στον εθνικό χώρο αλλά επεκτείνεται πέρα από αυτόν, είναι αναπόφευκτη η διεθνοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων. Η οικονομία συνδέεται με την οικονομία άλλων χωρών, η δε κρατική πολιτική προσαρμόζεται ή αντιδρά στις πολιτικές άλλων χωρών. Αυτός ο πολλαπλασιασμός των οικονομικών και πολιτικών διασυνδέσεων είναι προϋπόθεση

ανάπτυξης, προόδου, επιτυχίας. Όταν πραγματοποιηθεί, οι γνώσεις, οι εμπειρίες, οι ικανότητες που καθορίζουν την παραγωγή, το επίπεδο ζωής προσαρμόζονται, αλλάζουν. Διαμορφώνονται νέοι κοινοί προβληματισμοί που αφορούν τη νέα πραγματικότητα. Νέες αλλαγές στον περιβάλλοντα χώρο δημιουργούν πρόσθετες διασυνδέσεις, εξελίξεις και αναγκαιότητες, ένα νέο κόσμο που απαιτεί νέες πολιτικές. Το φαινόμενο αυτό έχει χαρακτηρισθεί «συνεχής αποδέσμευση» (Μιλάνοβιτς). Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί παράδειγμα. Επεκτάθηκε πέρα από τα έξι κράτη που την ίδρυσαν και η επέκτασή της συνοδεύτηκε από νέες επιδιώξεις, νέες πολιτικές, μια ισχυροποιημένη θέση στις παγκόσμιες σχέσεις που και αυτή βελτιώνεται ή περιορίζεται από τις εξελισσόμενες δυναμικές στο παγκόσμιο επίπεδο. Είναι ένα γεγονός το οποίο μας καθορίζει. Δεν είναι δυνατόν ούτε εμείς να σταματήσουμε ενώ οι άλλοι προχωρούν και αναδιαμορφώνονται ούτε οι άλλοι να αγνοήσουν τις εξελίξεις που προκαλούν.

Η παγκοσμιοποίηση δεν αναστέλλεται, δεν περιορίζεται. Δεν σταματά, αν κάποια χώρα το επιθυμεί. Είναι η αυτόματη συνέπεια της τεχνολογικής πρόοδου και της συνεχούς επέκτασης των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Επιπλέον

και σε μεγάλο βαθμό από δράσεις και αντιδράσεις τόσο χωρών που πρωταγωνιστούν στην τεχνολογική πρόοδο όσο και εκείνων που την εφαρμόζουν. Παρουσιάζει βεβαίως προβλήματα. Δημιουργούνται ανισότητες, εξαρτήσεις, υποτέλειες. Επικρατεί ανταγωνισμός. Ένα γνωστό παράδειγμα των προβλημάτων που προκύπτουν είναι η τεχνολογία 5G. Αναπτύχθηκε στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη, αλλά με ταχύτερους ρυθμούς στην Κίνα. Η τεχνολογία αυτή σχετίζεται με την κινητή τηλεφωνία και αυξάνει κατά πολύ τις δυνατότητες ενημέρωσης, συγκέντρωσης πληροφοριών και παροχή τους. Η Κίνα έχει σημειώσει μέχρι στιγμής τη μεγαλύτερη πρόοδο στην εξέλιξη και εφαρμογή της τεχνολογίας. Οι ΗΠΑ και άλλες χώρες είναι αντίθετες στην εγκατάσταση της κινεζικής τεχνολογίας. Θεωρούν ότι η Κίνα θα τη χρησιμοποιήσει με σκοπό την κατασκοπεία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε κατά την εφαρμογή της να χρησιμοποιείται ταυτόχρονα και άλλο σύστημα άλλων χωρών, ώστε να μην εξαρτάται η χώρα μόνο από το 5G.

Χαρακτηριστικό της παγκοσμιοποίησης είναι η μεταφορά δραστηριοτήτων, που απαιτούν χειρωνακτική εργασία από τις προηγμένες στις λιγότερο προηγμένες χώρες. Στόχος είναι να περιορισθεί έτσι το

κόστος παραγωγής στις ανεπτυγμένες χώρες και να υπάρξει κατάλληλο προσωπικό για την παραγωγή που δεν υπάρχει πια στις χώρες με υψηλό επίπεδο αμοιβών και ανάπτυξης. Ένα ποσοστό γερμανικών αυτοκινήτων παράγεται στην Τσεχοσλοβακία γι' αυτόν τον λόγο. Στις περιπτώσεις αυτές δεν μεταφέρεται μόνον ένα τμήμα παραγωγής αλλά και ταυτόχρονα γνώσεις και τεχνολογίες που εξασφαλίζουν την υψηλή ποιότητα της παραγωγής και ταυτόχρονα τη βαθμιαία ένταξη της χώρας που υστερεί στις πιο ανεπτυγμένες. Είναι μια θετική πλευρά της παγκοσμιοποίησης. Υπάρχει όμως και αρνητική πλευρά. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ απείλησε κατά την πανδημία χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας, ότι θα αποσύρει την παραγωγή αμερικανικών προϊόντων από αυτές, αν δεν ακολουθήσουν τις πολιτικές που συνιστά.

Το γεγονός ότι η παγκοσμιοποίηση θα συνεχισθεί, επιβάλλει να διαμορφώσουμε συνθήκες ώστε η εξέλιξη αυτή να έχει θετικά αποτελέσματα, να την καθορίζουν οι αξίες μας. Οι μορφές που παίρνει η παγκοσμιοποίηση εξαρτώνται από τις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες του χώρου στον οποίο πραγματοποιείται. Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν καθοριστικό ρόλο στη Βόρεια και στην Κεντρική

Αμερική αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο. Στην Ασία είναι έντονος ο ανταγωνισμός μεταξύ Κίνας και Ινδίας. Η Κίνα επιδιώκει να επηρεάσει επίσης εξελίξεις στην Αφρική και στην Ευρώπη. Στην Ευρώπη, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα πιο ισχυρά μέλη της, όπως η Γερμανία και η Γαλλία θα διαμορφώνουν τον τρόπο συμμετοχής και την επιρροή των υπολοίπων κρατών. Κρίσιμο σε όλες τις περιπτώσεις είναι να δημιουργηθούν συνθήκες που εξασφαλίζουν σε όλα τα μέλη της Ένωσης συμμετοχή στις αναπτυξιακές διαδικασίες αλλά και στη διαμόρφωση της κοινωνικής οργάνωσης και του πολιτικού καθεστώτος της. Η παγκοσμιοποίηση δεν πρέπει να εξελιχθεί σε συνένωση σύμφωνα με τις επιδιώξεις και τα συμφέροντα του ισχυρότερου π.χ. των ΗΠΑ ή της Κίνας. Στην Ευρώπη οι συνθήκες για μια επωφελημένη σε όλους πρόοδο είναι εξαιρετικά ευνοϊκές γιατί η οικονομική και πολιτική δύναμη είναι κατανεμημένη σε περισσότερες χώρες. Η ευρωπαϊκή ενοποίηση δεν είναι μόνον ένα όραμα για να λειτουργήσουν αποδοτικότερα η ευρωπαϊκή οικονομία, η κοινή αγορά, το κοινό νόμισμα και η αντιμετώπιση των διεθνών εξελίξεων. Είναι ταυτόχρονα η συνεχής, με τη συμβολή όλων των μελών, αντιμετώπιση τόσο των κοινών προβλημάτων όσο και των παγκοσμίων εξελίξεων, όπως η κλιματική αλλαγή.

Σημείο καμπίης για τις ΗΠΑ η ταραχώδης «χρονιά Φλόιντ»

Οι διαμαρτυρίες εγκυμονούν ανατροπές

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Το Νόρφολκ είναι μια μικρή πόλη 24.000 κατοίκων στη Νεμπράσκα, συντηρητική πολιτεία της ενδοχώρας, όπου οι δύο γερουσιαστές και ο κυβερνήτης είναι Ρεπουμπλικανοί. Το 2016, η μεγάλη πλειονότητα των ψηφοφόρων του ψήφισε Τραμπ. Το 88% των κατοίκων είναι λευκοί και μόλις το 1,6% μαύροι. Οι διαδηλώσεις είναι κάτι το άγνωστο, με εξαίρεση τις καθιερωμένες, ετήσιες συγκεντρώσεις κατά των αμβλώσεων. Κι όμως, τις προηγούμενες δύο εβδομάδες εκατοντάδες πολίτες κατέβηκαν στο κέντρο της πόλης για να διαδηλώσουν κατά των φυλετικών διακρίσεων, της αστυνομικής βίας και των κοινωνικών ανισοτήτων, όπως έκαναν εκατομμύρια άλλοι Αμερικανοί στον απόηχο της δολοφονίας του Τζορτζ Φλόιντ, στη Μινεάπολη. Το μεγάλο τσουνάμι που σάρωσε τη χώρα έφτασε και στις τελευταίες εσχαιές του Μίντγουεστ.

Διαδηλώσεις και ταραχές σε μεγαλύτερες με μεγάλες κοινότητες μαύρων, όπως το Σικάγο, η Νέα Υόρκη και το Λος Άντζελες, όπου ο Τραμπ είχε πάρει μόλις 12,5%, 20% και 22% αντίστοιχα, δεν είναι δα και κάτι απροσδόκητο. Όταν όμως ένα μαζικό κίνημα πολιτικής διαμαρτυρίας εξαπλώνεται και στις 50 αμερικανικές Πολιτείες, ακόμη και σε μικρές, λευκές πόλεις της ενδοχώρας, τότε δικαιούμαστε να υποψιαστούμε ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα φαινόμενο ιστορικών διαστάσεων, ίσως ένα σημείο καμπίης.

Θορυβημένος από τους διαδηλωτές που έφτασαν μέχρι τον φράκτι τον να φυγαδευτεί για κάμποση ώρα σε υπόγειο καταφύγιο, ο Ντόναλντ Τραμπ απέδωσε το φαινόμενο σε «αριστεριστές και αναρχικούς» ή σε «προβοκάτορες» του αντιφασιστικού ακτιβισμού (Antifa). Απειλές να κατεβάσει τον στρατό στους δρόμους και εμφανίστηκε ως ο πρόεδρος «του Νόμου και της Τάξης», αντιγράφοντας το σύνθημα

μα του Ρίτσαρντ Νίξον, που κέρδισε τις εκλογές του 1968, λίγο καιρό ύστερα από την κορύφωση των κινημάτων για τη χειραφέτηση των μαύρων και για τον τερματισμό του πολέμου στο Βιετνάμ. Ωστόσο το 2020 δεν είναι 1968 και ο Τραμπ δεν είναι Νίξον.

Σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκόπηση της Wall Street Journal, μόλις το 28% των Αμερικανών ιεραρχεί ως υπ' αριθμόν ένα αίτια ανησυχίας τις καταστροφές και τις λεηλασίες, ενώ διπλάσιο ποσοστό θέτει στην πρώτη γραμμή την αστυνομική βία και εκφράζει συμπάθεια για τις διαδηλώσεις. Η «βαθιά Αμερική» των συντηρητικών νοικοκυραίων στους οποίους απευθύνεται ο Τραμπ κλονίζεται και μια μερίδα της αρχίζει να στρέφεται εναντίον του. Η αποστασιοποίηση στρατηγών και σημαντικών προσωπικοτήτων των Ρεπουμπλικανών, όπως ο

Ενας νέος κοινωνικός συνασπισμός φυλετικών μειονοτήτων και φιλελεύθερων λευκών μπορεί να αποτρέψει μια δεύτερη τετραετία Τραμπ.

Κόλιν Πάουελ και ο Μιτ Ρόμνεϊ, από τον Τραμπ υποδηλώνει ότι πολλοί αισθάνονται πως το σκάφος βάζει νερά και βιάζονται να το εγκαταλείψουν για να σώσουν, αν μη τι άλλο, την υστεροφημία τους.

Τότε και τώρα

Ο Νίξον επωφεληθήκε από τη διάσπαση του Δημοκρατικού Κόμματος, καθώς στις πρώην δουλοκρατικές πολιτείες του Νότου σημαντικό ποσοστό ακολούθησε τον υπέρμαχο των φυλετικών διακρίσεων κυβερνήτη της Αλαμπάμα Τζορτζ Ουάλας, φανατικό πολέμο των μεταρρυθμίσεων Κένεντι και

Θορυβημένος από τις διαδηλώσεις που έφτασαν μέχρι τον Λευκό Οίκο, ο Ντόναλντ Τραμπ απέδωσε το φαινόμενο σε «αριστεριστές και αναρχικούς» και εμφανίστηκε ως ο πρόεδρος «του Νόμου και της Τάξης», αντιγράφοντας το επιτυχημένο σύνθημα του Ρίτσαρντ Νίξον. Ωστόσο, το 2020 δεν είναι 1968.

Ελπίδες και φόβοι για την 3η Νοεμβρίου

Πρόσφατες δημοσκοπήσεις εμφανίζουν τον Τζο Μπάιντεν να έχει σταθεροποιήσει προβάδισμα επτά μονάδων. Βέβαια, θα ήταν αφελές να ξεγράψει κανείς τον Τραμπ, ο οποίος, σε πείσμα όλων, εξακολουθεί να έχει ποσοστό αποδοχής 45%, ενώ περισσότεροι τον εμπιστεύονται όσον αφορά τη διαχείριση της οικονομίας. Αλλωστε, ο Μπάιντεν μπορεί να είναι ένας αξιοπρεπής πολιτικός με ενσυναίσθηση και κοινή λογική, αλλά παραμένει άχρωμος και επιρρεπής σε γκάφες. Πρόσφατα, σε συνάντηση με ηγέτες μαύρων κοινοτήτων, πρότεινε οι αστυνομικοί να πυροβολούν στα πόδια και όχι στο κεφάλι. Παρ' όλα αυτά, η αφήγηση της προοδευτικής Αμερικής κάνει πιο πιθανή την επικράτηση του Μπάιντεν (από την περασμένη εβδομάδα, οι διεθνείς εταιρείες στοιχημάτων άρχισαν για πρώτη φορά να ποντάρουν υπέρ του, αν αυτό λέει κάτι). Το μεγάλο ερώτημα είναι πώς θα αντιδράσει ο Τραμπ την 4η Νοεμβρίου αν έχει χάσει τις εκλογές, ειδικά αν η διαφορά είναι οριακή. Πολλοί αναλυτές φοβούνται ότι ένας τόσο ναρκισσιστής και παλωτικός ηγέτης είναι ικανός να οδηγήσει τους φανατικούς οπαδούς του στα άκρα και τη χώρα του σε εμφυλιοπολεμικές καταστάσεις.

Τζόνσον. Μισό αιώνα αργότερα, η αμερικανική κοινή γνώμη έχει προοδεύσει κατά πολύ σε ό,τι αφορά το φυλετικό ζήτημα, όπως έδειξε άλλωστε η εκλογή του Μπαράκ Ομπάμα. Σήμερα είναι οι Ρεπουμπλικανοί που διχάζονται από την εμπρηστική πολιτική Τραμπ, ενός πολιτικού που εγκωμιάζει ως «καλά παιδιά» τους λευκούς ένοπλους οι οποίοι εισβάλλουν στο Καπιτώλιο του Μίσιγκαν, ενώ καυτηριάζει ως «καθάρματα» όσους διαδηλώνουν ειρηνικά έξω από τον Λευκό Οίκο.

Επιπλέον, ο Νίξον μπορεί να ήταν ένας μακιαβελικός πολιτικός, αλλά δεν αμφισβήτησε ουσιαστι-

κά το κοινωνικό συμβόλαιο των Κένεντι και Τζόνσον. Στις πρώτες εκδηλώσεις της ύφεσης που τερμάτισε τις «τρεις ένδοξες δεκατίες» της ορμητικής μεταπολεμικής ανάπτυξης, είχε πει το περίφημο «τώρα, είμαστε όλοι Κεϊνσιανοί». Αντίθετα, ο Τραμπ ήταν και είναι ένας λαϊκιστής με ξεκάθαρα αντιλαϊκή πολιτική, όπως μαρτυρούν η συστηματική προσπάθεια υπονόμευσης του Obamacare, η πλήρης απελευθέρωση της αγοράς εργασίας και οι χωρίς προηγούμενο φοροαπαλλαγές για το κεφάλαιο. Κατάφερε ωστόσο να κερδίσει σημαντικό τμήμα της λευκής εργατι-

κής τάξης σε κρίσιμες Πολιτείες, επενδύοντας στη «λευκή υπεροχή», την υστερία κατά των μεταναστών, τον εθνικισμό και τη δημαγωγία κατά της παγκοσμιοποίησης.

Η τραγελαφική διαχείριση της πανδημίας της COVID-19 από τον Τραμπ και το οικονομικό σοκ που ακολούθησε διάβρωσαν τον ασταθή κοινωνικό συνασπισμό που τον στήριζε. Η δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ απειλεί να γίνει η χαριστική βολή. Αυτή τη φορά δεν μιλάμε για εξεγέρσεις στα απομονωμένα γκέτο των μαύρων, στο Χάρλεμ ή στο Γουόλς, όπως το 1965, το 1968 και το 1992, αλλά για ένα πανεθνικό ρεύμα, που συνενώνει φιλελεύθερους λευκούς, μαύρους, ισπανόφωνους και κυρίως τη γενιά του millennium με το υποθηκευμένο εργασιακό μέλλον, η οποία βάζει τη σφραγίδα της στο πιο πλατύ ρεύμα πολιτικής διαμαρτυρίας των μεταπολεμικών χρόνων.

Περικοπή κονδυλίων

Υπό την πίεση των δρόμων συμβαίνουν πράγματα που μέχρι χθες θα ακούγονταν αδιανόητα. Το σύνθημα που κυριαρχεί πλέον από τη μια ακτή ως την άλλη είναι το «Defund the Police» – περικοπή των τεραστίων κονδυλίων για μια άκρως στρατιωτικοποιημένη αστυνομία και αναπροσανατολισμός τους στη στήριξη κοινωνικών προγραμμάτων. (Όπως αναφέρει το περιοδικό The Atlantic, οι ΗΠΑ

δαπανούν για τον «νόμο και την τάξη», δηλαδή για αστυνομία, φυλακές και δικαιοσύνη, δύο φορές περισσότερο από τα κονδύλια για υγεία, στέγαση και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες). Ηδν ο δήμαρχος Νέας Υόρκης Μπιλ ντε Μπλάζιο δεσμεύτηκε να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ το δημοτικό συμβούλιο της Μινεάπολης αποφάσισε να διαλύσει το αστυνομικό τμήμα της πόλης. Οι Δημοκρατικοί κρατούν αποστάσεις, φοβούμενοι ότι θα στοχοποιηθούν ως εξτρεμιστές από τον Τραμπ, αλλά η πίεση που δέχονται από μεγάλο τμήμα της κοινωνικής τους βάσης είναι ισχυρή.

Πρόσθετα συμπτώματα ριζοσπαστικοποίησης του προοδευτικού χώρου συνιστούν ο πόλεμος κατά των αγαλμάτων και άλλων συμβόλων της δουλοκρατικής εποχής – κάτι που εξελίσσεται σε διεθνές φαινόμενο – και οι καταλήψεις δημοσίων χώρων, όπως έγινε στο Κάπιτολ Χιλ του Σιάτλ, όπου οι αστυνομικοί τράπηκαν σε φυγή, εγκαταλείποντας το τμήμα τους. Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, ο Τραμπ απειλούσε να διατάξει την Εθνοφρουρά να εκδιώξει τους διαδηλωτές, παρά τη σφοδρή αντίδραση της δημόσιας της πόλης. Ενδεχόμενες αντιδιαδηλώσεις οπαδών του Τραμπ τις επόμενες ημέρες δεν αποκλείεται να ηλεκτρίσουν ακόμη περισσότερο μια ατμόσφαιρα πόλωσης στην πορεία προς τις προεδρικές εκλογές.

Το στοίχημα του Τζο Μπάιντεν για τη μάχη των εκλογών

Της ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ

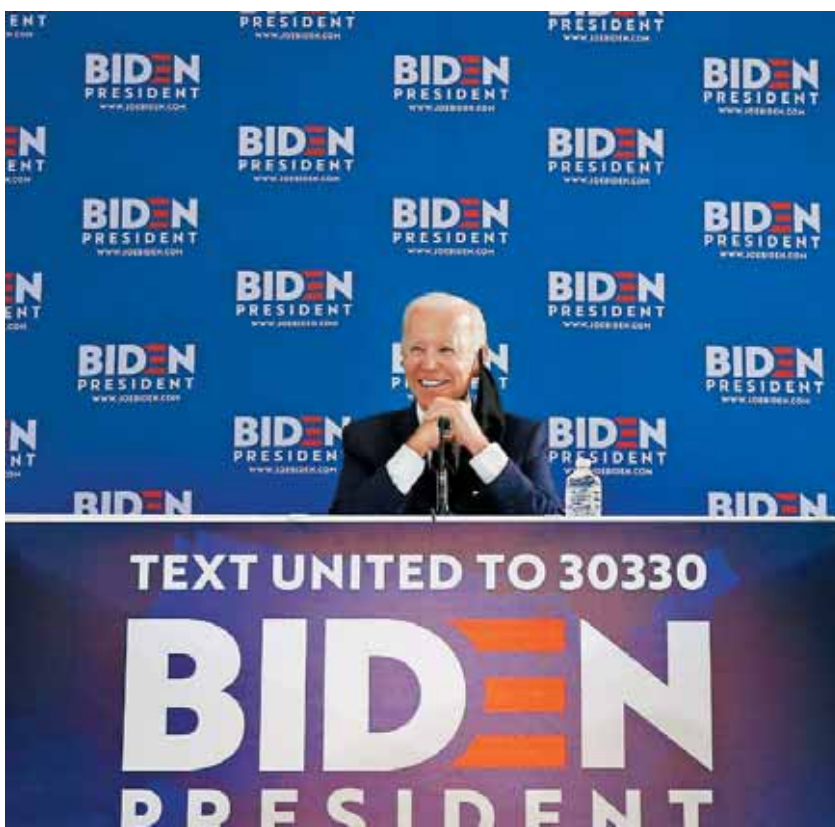
Την ώρα που οι αμερικανικοί δρόμοι πάλλονται από αντιρατσιστικές διαδηλώσεις και τα κρούσματα κορωνοϊού στη χώρα ξεπερνούν τα 2 εκατομμύρια, με την οικονομία να περιδινείται σε βαθιά κρίση, έξι ομάδες εργασίας συνεδριάζουν μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Το βλέμμα των επιτελείων του Τζο Μπάιντεν αλλά και του Μπέρνι Σάντερς είναι στραμμένο στον Νοέμβριο και η αποστολή τους δεν είναι άλλη από το να γεφυρώσουν το ρήγμα στην καρδιά του Δημοκρατικού Κόμματος, ώστε να εκδιώξουν τον Ντόναλντ Τραμπ από τον Λευκό Οίκο.

Ο Τζο Μπάιντεν, συνεχιστής της πολιτικής του Μπαράκ Ομπάμα, καλείται να οικοδομήσει μια ευρεία συμμαχία που θα αντιστοιχεί στην εντελώς διαφορετική κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα του 2020, λαμβάνοντας υπόψη την έντονη πίεση εξ αριστερών που ασκεί σημαντικό τμήμα της βάσης του Δημοκρατικού Κόμματος. Μέσα από τις κοινές ομάδες εργασίας για την οικονομία, την υγεία, τη μεταρρύθμιση του μεταναστευτικού και της δικαιοσύνης, την εκπαίδευση και την κλιματική αλλαγή, ο Μπάιντεν πασχίζει να αποδείξει στους οπαδούς του Μπέρνι Σάντερς ότι, παρά την αποτυχία του υποψηφίου τους, αξίζει να δώσουν τη μάχη των προεδρικών εκλογών.

Πρόσφατη έρευνα του κέντρου «Data for Progress» έδειξε ότι η υποθέτηση προοδευτικής ατζέντας επικροτείται πλέον από την πλειονότητα της κοινής γνώμης, με πολιτικές όπως η κατάργηση της πατέντας των ακριβών φαρμάκων, η καθιέρωση αμειβόμενων αναρωτικής άδειας και η μετάβαση σε 100% καθαρή ενέργεια να αποσπών την σύμφωνη γνώμη του 54% ως 64% των ψηφοφόρων, με τους διαφωνούντες μόλις στο 22% ως 32%. Η χώρα έχει μεταμορφωθεί σε προοδευτικότερες θέσεις και στο θέμα του ρατσισμού, ενώ εμβληματικό χαρακτηρισμό αποκτούν η αποκαθάρωση

Καλείται να οικοδομήσει μια ευρεία συμμαχία που θα αντιστοιχεί στην εντελώς διαφορετική κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα του 2020.

αγαλμάτων υμνιών της δουλείας και η κινητοποίηση για τη μετονομασία στρατιωτικών βάσεων που φέρουν ονόματα στρατηγών των δουλοκρατικών νοτιών του αμερικανικού εμφυλίου. Το ερώτημα είναι πώς, παρ' όλ αυτά, ένας πρόεδρος ταμπουρωμένος στις πιο αντιδραστικές, μειοψηφικές ιδέες, συνεχίζει

Στα κρυφά χαρτιά του Δημοκρατικού υποψηφίου Τζο Μπάιντεν συγκαταλέγεται ο σημαντικός ρόλος που πιθανότατα διαδραματίζει στις πολιτικές επιλογές του, χωρίς να φαίνεται, ο ίδιος ο Μπαράκ Ομπάμα.

να έχει πιθανότητες επανεκλογής. Η απάντηση είναι ότι τα πάντα εξαρτώνται από το ποιοι, τελικά, θα ψηφίσουν τον Νοέμβριο. Τα διδυμα δεινά της αποχής και του αποκλεισμού μερίδας των ψηφοφόρων από τις κάλπες είναι ικανά να «χαρίσουν» στις ΗΠΑ και στον πλανήτη μια ακόμη τετραετία Τραμπ. Ο

Μπάιντεν, που χαρακτηρίζεται από τον Τραμπ «sleepy Joe» (ο υπναράς Τζο) έχει ακόμη πολλά δουλειά προκειμένου να κατορθώσει να ενθουσιάσει τη βάση του Δημοκρατικού Κόμματος. Ας μην ξεχνάμε ότι η νίκη του στις προκριματικές εκλογές προέκυψε όχι εξαιτίας της δύναμης της υποψηφιότητάς του, αλλά λόγω

της αιφνιδιαστικής απόφασης σύσσωμου του κατεστημένου του Δημοκρατικού Κόμματος να ποντάρει πάνω του για να σταματήσει τον Μπέρνι Σάντερς. Στα κρυφά χαρτιά του Μπάιντεν συγκαταλέγεται ο σημαντικός ρόλος που πιθανότατα διαδραματίζει στις πολιτικές του επιλογές, χωρίς να φαίνεται, ο ίδιος ο Μπαράκ Ομπάμα. Η μάχη των προεδρικών εκλογών δίνεται σε μέρη που δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί, όπως π.χ. στα αμερικανικά ταχυδρομεία. Ο Μπάιντεν κατηγορεί τον Τραμπ ότι επιχειρεί να περικοπεί τη χρηματοδότηση των ταχυδρομείων, για να υπονομεύσει τη δυνατότητα επιστολικής ψήφου, που θα διευκόλυνε τη συμμετοχή στις εκλογές όχι μόνο όσων εργάζονται την ημέρα της ψηφοφορίας (πάγια αιτία αποκλεισμού των χαμηλόμισθων από την εκλογική διαδικασία), αλλά και όσων αποφεύγουν τον συνωστισμό λόγω κορωνοϊού. Οι προκριματικές εκλογές στην Τζόρτζια, την περασμένη εβδομάδα, στις οποίες τα διαδικαστικά προβλήματα εμπόδισαν σημαντική μερίδα μαύρων ψηφοφόρων να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα είναι μια ένδειξη αυτού που οι Δημοκρατικοί αποκαλούν συστηματική προσπάθεια αποκλεισμού ψηφοφόρων που θα μπορούσαν να γείρουν την πλάστιγγα. Χαρακτηριστική είναι η πρόσφατη αναφορά του Μπάιντεν, σύμφωνα με την οποία υπάρχουν πάνω από 80 διατάξεις, σε 20 δια-

φορετικές πολιτείες, που δυσχεραίνουν την πρόσβαση στις κάλπες.

Στόχος του Δημοκρατικού υποψηφίου είναι να προσελκύσει τόσο μεγάλο ρεύμα ψηφοφόρων ώστε να μην έχει σημασία τίποτα από όλα αυτά, ούτε καν η σύσταση του Κολεγίου των Εκλεκτόρων, που πριμοδοτεί κάποιες κρίσιμες Πολιτείες και η οποία έδωσε τη νίκη στον Τραμπ το 2016 παρότι είχε σχεδόν 3 εκατομμύρια ψήφους λιγότερες από τη Χίλαρι Κλίντον. Στη δημιουργία της ευρύτερης δυνατής συμμαχίας καλείται να συμβάλει και το πρόσωπο που θα επιλεγεί ως αντιπρόεδρος, θέση για την οποία θεωρείται φαβορί η πρώην υπουργός Δικαιοσύνης της Καλιφόρνιας, Καμάλα Χάρις. Η γερουσιαστή Χάρις, της οποίας η οικογένεια κατάγεται από την Τζαμάικα, έχει το προφίλ που θα επέτρεπε στον Μπάιντεν να απευθυνθεί σε κοινό γυναικών, Αφροαμερικανών, με κεντρικό πολιτικό προσανατολισμό, ενώ ο ίδιος θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιες από τις προοδευτικές πολιτικές προτάσεις του Μπέρνι Σάντερς, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για τολμηρές πολιτικές σε εποχές πρωτοφανούς κοινωνικού αναβρασμού και ταυτόχρονης οικονομικής και υγειονομικής κρίσης. Ο Μπάιντεν δεν έχει παρά να προσπαθήσει, αν και το βασικό συμπέρασμα από το πρώτο εξάμηνο του 2020 είναι ότι όσα σχέδια και αν καταρτίζονται, οι εξελίξεις τα ξεπερνούν.

Η τιμωρία του Ντόναλντ Τραμπ και ο «παράγοντας» Μέρκελ

Χάσμα στις σχέσεις ΗΠΑ - Γερμανίας λόγω αμυντικών δαπανών και Nord Stream-2

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Τον Ιούλιο του 2018, στη διάρκεια της συνόδου του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες και ενώ η καγκελάρια Άγκελα Μέρκελ μιλούσε στους ηγέτες της Συμμαχίας, ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ τη διέκοψε για να τη φιλήσει. «Αγαπά αυτήν τη γυναίκα. Δεν είναι υπέροχη;», είπε και έφυγε. Η αποστροφή είχε σαφώς ειρωνικό ύφος, αφού καθ' όλη τη διάρκεια των εργασιών της συνόδου δεν σταμάτησε να επιτίθεται στη Μέρκελ για το περιορισμένο ποσοστό των γερμανικών αμυντικών δαπανών επί του ΑΕΠ, καλώντας την καγκελάρια να εκπληρώσει τον στόχο του 2%. Παράλληλα επαναδιατύπωσε τις αντιρρήσεις του για το μόνιμο αγκάθι στις μεταξύ τους σχέσεις, την κατασκευή του αγωγού Nord Stream-2 για τη μεταφορά ρωσικού αερίου στη Γερμανία.

Τα δύο αυτά ζητήματα παραμένουν, δύο χρόνια αργότερα, η βασική αιτία της διμερούς σύγκρουσης, που έχει λάβει όμως αγευρότες διαστάσεις. Την περασμένη εβδομάδα η Μέρκελ απέρριψε πρόταση συμμετοχής της στη σύνοδο του G7 στις ΗΠΑ, επικαλούμενη

Το Fox News θεωρεί ότι ο Τραμπ ορθώς θέλει να αποχωρήσουν οι Αμερικανοί στρατιώτες από τη Γερμανία, αφού η Μέρκελ έχει διαφοροποιηθεί από την Ουάσινγκτον: από τη συμφωνία με το Ιράν μέχρι τη σύγκρουση με το Πεκίνο.

Οι Ευρωπαίοι επενδύουν στον Μπάιντεν

Οι σύμμαχοι των ΗΠΑ στην Ευρώπη μοιάζει να έχουν κουραστεί από την αλλοπρόσκληση συμπεριφορά του Τραμπ και επενδύουν σε μια νίκη του Τζο Μπάιντεν. Η διαχείριση της πανδημίας, αλλά και η αντιμετώπιση της δολοφονίας Φλόιντ, ήταν το κερσάκι στην τούρτα. Παρατηρητές αναρωτιούνται ποια η διαφορά του Τραμπ από τους γεωπολιτικούς αντιπάλους των ΗΠΑ, την Κίνα και τη Ρωσία. Σε αμφότερες τις κρίσεις υιοθέτησε ακριβώς τις ίδιες πρακτικές: διασπορά θεωριών συνωμοσίας, καταγγελίες εις βάρος ξένων δυνάμεων, εργαλειοποίηση της θρησκείας και του εθνικισμού, βίαιη καταστολή διαδηλώσεων, περιστολή της ελευθερίας του τύπου και επιθέσεις σε δημοσιογράφους. Η πολιτική του Τραμπ «Πρώτα η Αμερική» αποδείχθηκε πως δεν ήταν μόνο ένα σύνθημα: από τον ανταγωνισμό για το εμβόλιο κατά του κορωνοϊού και την απόσυρση των ΗΠΑ από τη συμφωνία για την κλιματική αλλαγή μέχρι τις ασαφείς σχέσεις με τον Βορειοκορεάτη ηγέτη Κιμ Γιονγκ Ουν και τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντίμιρ Πούτιν, οι Ευρωπαίοι έχουν πλέον συνειδητοποιήσει ότι η αποκατάσταση των διατλαντικών σχέσεων θα επιτευχθεί μόνο μέσα από την ήπια του.

ο Ντόναλντ Τραμπ φαίνεται πως αναπολεί εκείνες τις εποχές, σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση της Deutsche Welle. Στη μεταπολεμική εποχή, τα αμερικανικά στρατεύματα έγιναν δεκτά στη Δυτική Γερμανία ως απελευθερωτές και ως αντίβαρο σε μια σοβιετική εισβολή. Οι πιο ηλικιωμένοι Γερμανοί θυμούνται τον Ελβις να υπαρκτεί σε βάση βόρεια της Φρανκφούρτης, που έκλεισε το 2007. Το κλίμα άλλαξε στα τέλη της δεκαετίας του '70 και του '80 όταν το ΝΑΤΟ αποφάσισε να αναπτύξει πυραύλους Πέρονγκ στη Γερμανία, προκαλώντας μαζικές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας. Μετά την πτώση του Τείχους το 1989, πολλοί Γερμανοί πολιτικοί ζητούσαν επίμονα την απομάκρυνση των αμερικανικών πυρηνικών

όπλων από το γερμανικό έδαφος. Αμφίσημη είναι και η στάση της κοινής γνώμης στις δύο χώρες. Ενώ το 85% των Αμερικανών πολιτών θεωρεί τις αμερικανικές βάσεις στη Γερμανία εξαιρετικά σημαντικές για την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ, μόνο το 52% των Γερμανών θεωρεί το ίδιο, όπως προκύπτει από έρευνα του Pew και του Ιδρύματος Koerber. Παρ' όλα αυτά οι Γερμανοί είναι πιθανότερο να θεωρήσουν τις ΗΠΑ σημαντικό εταίρο από ό,τι οι Αμερικανοί τη Γερμανία, σύμφωνα με την ίδια μελέτη.

Οι αμερικανογερμανικές σχέσεις έχουν γίνει σύνθετες, αναγνώρισε ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών, Χάικο Μάας, στο πρώτο σχολίο κυβερνητικού αξιωματούχου στο Βερολίνο για το

κυοφορούμενο σχέδιο, αν και σε συνέντευξη του στην εφημερίδα Bild am Sonntag διευκρίνισε πως δεν έχει λάβει κάποια επίσημη ενημέρωση από την Ουάσινγκτον.

Οι σχολιαστές του Fox News πάντως θεωρούν ότι ο Τραμπ ορθώς θέλει να αποχωρήσουν τα αμερικανικά στρατεύματα, αφού η Γερμανία έχει διαφοροποιηθεί σε πολλά μέτωπα από την Ουάσινγκτον: από τη συμφωνία με το Ιράν μέχρι τη σύγκρουση με το Πεκίνο. «Το Βερολίνο είναι επίσης στη λάθος πλευρά κατά τη μάχη του ελεύθερου κόσμου με την Κίνα. Τον Σεπτέμβριο η Μέρκελ θα υποδεχθεί τον Κινέζο πρόεδρο Σι Τζινπίνγκ στη Λειψία για μια μεγάλη σύνοδο της Ε.Ε. Σε συζητήσεις για την ατζέντα, η Μέρκελ αποφεύγει συστηματικά ερωτήσεις για ανθρώπινα δικαιώματα και την ξεδιάντροπη αρπαγή της εξουσίας στο Χονγκ Κονγκ», ανέφερε ο πρώην σύμβουλος των κυβερνήσεων Μπους και Τραμπ Κρίστιαν Ουάιτον, υπενθυμίζοντας ότι η Γερμανία δεν έχει απαγορεύσει τη χρήση της Huawei στα δίκτυα 5G.

Σε ανάλυσή της στο Carnegie Europe, η Τζούντι Ντέμποϊ πιστεύει τελικά ότι η μείωση των αμερικανικών δυνάμεων στη Γερμανία δεν θα επιταχύνει μεν την αμυντική ενοποίηση της Ευρώπης, αλλά υπογραμμίζει εκ νέου την ανάγκη για μεγαλύτερη αμυντική αυτονομία της από τις ΗΠΑ. Η απόφαση του Τραμπ, κατά την άποψή της, θα πληξεί κυρίως τις ίδιες τις ΗΠΑ και θα χαροποιήσει το Κρεμλίνο και το Πεκίνο.

Αναμέτρηση με το κακό παρελθόν για πολλές χώρες

Το αντιρατσιστικό κίνημα... παρακινεί

Ο φόνος του Τζορτζ Φλόιντ και το παγκόσμιο αντιρατσιστικό κίνημα που ξεσπάωσε αναγκάζουν πολλές χώρες, από τις ΗΠΑ μέχρι τη Βρετανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία κ.ά., να έλθουν αντιμέτωπες με το ρατσιστικό, αποικιοκρατικό τους παρελθόν και το παρόν. Στη Βρετανία, εκατοντάδες δημοτικά συμβούλια που ελέγχονται από τους Εργατικούς δεσμεύθηκαν, φέρνοντας σε δύσκολη θέση τους Συντηρητικούς, να εξετάσουν κατά πόσον πρέπει να συνεχίσουν να υφίστανται σε δημόσιους χώρους αγάλματα προσωπικοτήτων με ρατσιστικές απόψεις και εμπλοκή σε απάνθρωπες δραστηριότητες όπως το δουλεμπόριο. Παράλληλα, η βρετανική αστυνομία ετοιμάζεται να αντιμετωπίσει πιθανές ταραχές κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων και αντιδιαδηλώσεων που είναι προγραμματισμένες από το αντιρατσιστικό κίνημα και από Αγγλούς ακροδεξιούς εθνικιστές.

Η αποκαθής, την περασμένη Κυριακή, από πλήθος διαδηλωτών αγάλματος του δουλεμπόρου του 17ου αιώνα Εντουαρντ Κόλστον πυροδότησε έντονη δημοσία συζήτηση στη Βρετανία για το κατά πόσον αντιπροσωπεύουν πλέον τέτοια αγάλματα τις αρχές που έχει η κοινωνία σήμερα. Το δημοτικό συμβούλιο του Λονδίνου ήταν από τα πρώτα που ανακοίνωσαν ότι θα επανεξετάσουν την παρουσία αγαλμάτων, ενώ απομακρύνθηκε ήδη από αξιωματικούς άγαλμα άλλου κατόχου δούλων του 19ου αιώνα. Περισσότερα από 130 δημοτικά συμβούλια που ελέγχονται από τους Εργατικούς έχουν ανακοινώσει ότι θα εξετάσουν εκ νέου το ζήτημα αγαλμάτων ανθρώπων με ρατσιστικά θεία. Ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον έχει δηλώσει ότι κατανόει τα αισθήματα των διαδηλωτών κατά του ρατσισμού, αλλά έχει χαρακτηρίσει «εγκληματική πράξη» την αποκαθής αγαλμάτων και έχει ζητήσει από την αστυνομία να εφαρμόζει τον νόμο, και όσοι τον παραβιάζουν να αντιμετωπίζονται «τις πλήρεις συνέπειές τους».

Ωστόσο, το ζήτημα περιπλέκεται καθώς ορισμένοι διαδηλωτές

έχουν βανδαλίσει τις τελευταίες ημέρες αγάλματα όχι δουλεμπόρων περασμένων αιώνων, αλλά εθνικών συμβόλων όπως ο Ουίνστον Τσόρτσιλ και η βασίλισσα Βικτωρία. Σύμφωνα με πληροφορίες των Times, η αστυνομία προετοιμάζεται για αντιμετώπιση μαζικών διαδηλώσεων, ενώ υπάρχει σοβαρή ανησυχία ότι ομάδες ακροδεξιών θα συρρεύσουν στο Λονδίνο και σε άλλες πόλεις ώστε να αντιπαρεσθούν με διαδηλωτές κατά του ρατσισμού και να περιφρουρήσουν ορισμένα αγάλματα.

Αδιέξοδο στο Brexit

Εν μέσω της πανδημίας και της τεράστιας οικονομικής ύφεσης που έχει προκαλέσει, έχει περάσει σε δεύτερη μοίρα το θέμα του Brexit. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Λονδίνου και Βρυξελλών έχουν περιέλθει σε πλήρες αδιέξοδο και η έξοδος της Βρετανίας στο τέλος του έτους χωρίς συμφωνία φαντάζει όλο και πιο πιθανή. Κατά πολλούς πολιτικούς αναλυτές, η πολύ έντονη κριτική που δέχεται η κυβέρνηση Τζόνσον στο θέμα της τραγικά ανεπαρκούς αντιμετώπισης της πανδημίας ωθεί τον πρωθυπουργό

Η δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ και η αποκαθής αγαλμάτων πυροδοτούν συζητήσεις και διαδηλώσεις.

γό να σκληρύνει τη στάση του, καθώς θεωρεί ότι ο όποιος συμβιβασμός στο Brexit θα είχε υπερβολικό πολιτικό κόστος για την κυβέρνηση. Παράλληλα το Λονδίνο επισπεύδει τις διαπραγματεύσεις για σύναψη εμπορικής συμφωνίας με τις ΗΠΑ ως αντιστάθμισμα πιθανής μη ύπαρξης συμφωνίας με την Ε.Ε. Την ίδια στιγμή οι κυβερνήσεις της Ενωσης είναι πλήρως απορροφημένες από το θέμα της αντιμετώπισης της πανδημίας και των βαρύτατων οικονομικών συνεπειών της, και έχουν θέσει σε δεύτερη μοίρα τις διαπραγματεύσεις για το Brexit.

Την περασμένη Κυριακή, πλήθος διαδηλωτών αποκαθής το άγαλμα του δουλεμπόρου του 17ου αιώνα Εντουαρντ Κόλστον.

Λογαριασμούς αντιφρονούντων μπλόκαρε η πλατφόρμα Zoom

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ. Εξηγήσεις για τις σχέσεις της με την κινεζική κυβέρνηση ζήτησαν από την εταιρεία τηλεδιασκέψεων Zoom Αμερικανοί βουλευτές, μετά την αναστολή λειτουργίας των λογαριασμών δύο Αμερικανών και ενός Κινέζου, ακτιβιστών υπέρ της δημοκρατίας στο Χονγκ Κονγκ, κατόπιν απαίτησης του Πεκίνου. Οι Ρεπουμπλικανοί βουλευτές Γκρεγκ Ουόλντεν και Κάθι Μακμόρις-Ρότερς ζήτησαν επίσης διευκρινίσεις από τον διευθύνοντα σύμβουλο της Zoom, Ερικ Ουάν, για τη συλλογή προσωπικών δεδομένων χρηστών. Στην επιστολή τους προς την εταιρεία, οι Αμερικανοί βουλευτές ρωτούν εάν τα δεδομένα αυτά προωθούνται στο Πεκίνο και εάν οι επικοινωνίες των χρηστών της δημοφιλής εφαρμογής είναι κρυπτογραφημένες. Στα τέλη Μαΐου, το Πεκί-

Ρεπουμπλικανοί νομοθέτες ζήτησαν εξηγήσεις από την εταιρεία για τις σχέσεις της με το Πεκίνο.

νο ζήτησε από τη Zoom να αναστείλει τον λογαριασμό των τριών ακτιβιστών, απαίτηση την οποία ικανοποίησε η εταιρεία του Ουάν. Οι δύο Αμερικανοί και ο Κινέζος ακτιβιστής είχαν διοργανώσει παράνομη συγκέντρωση μνήμης στο Χονγκ Κονγκ, για να τιμήσουν τη μνήμη των θυμάτων της κατάπνιξης της εξέγερσης στην πλατεία Τιενανμέν του Πεκίνου το 1989. Η Zoom αποκατέστησε έκτοτε τη λειτουργία των τριών λογαριασμών, ενώ ανακοίνωσε ότι από εδώ και

Το σήμα της Zoom λίγο πριν από την εισαγωγή της στον Nasdaq IPO.

στο εξής θα απορρίπτει ανάλογα αιτήματα από τις κινεζικές αρχές. «Δεν παρείχαμε προσωπικά δεδομένα χρηστών ή το περιεχόμε-

νο τηλεδιασκέψεων στην κινεζική κυβέρνηση. Το λογισμικό μας δεν διαθέτει δυνατότητα κρυφής παρακολούθησης τηλεδιασκέψεων», ανέ-

φερε σε ανακοίνωσή της η Zoom. Η πλατφόρμα έχει γνωρίσει μεγάλη επιτυχία εξαιτίας των μέτρων καραντίνας και τηλεργασίας που επιβλήθηκαν στον απόηχο της πανδημίας του κορωνοϊού. Η εφαρμογή Zoom, σε αντίθεση με άλλες όπως το Facebook και το Twitter, δεν έχει απαγορευθεί στην Κίνα. Σε επιστολή του προς τον Ουάν, ο Ρεπουμπλικανός γερουσιαστής Τζος Χόλεϊ ζήτησε από τον δημιουργό της Zoom «να επιλέξει στρατόπεδο», μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας. Ο ακτιβιστής υπέρ της δημοκρατίας Ουάνγκ Νταν, μόνιμος κάτοικος των ΗΠΑ, ανέφερε ότι ο λογαριασμός του διεκόπη στις 3 Ιουνίου, την ώρα που βρισκόταν σε τηλεδιάσκεψη με 200 ακτιβιστές από την Κίνα. «Η Zoom υπάκουσε αμέσως στις κινεζικές απαιτήσεις, εμπόδιζοντάς μας να ζήσουμε όπως επιθυ-

μούμε. Η ανακοίνωση της εταιρείας είναι απαράδεκτη. Θα αξιοποιήσουμε κάθε νομικό μέσο και θα στρατολογήσουμε την κοινή γνώμη, ζητώντας από τη Zoom να αναλάβει την ευθύνη του σφάλματός της», έγραψε σε μήνυμά του ο Ουάν. Η εταιρεία ανακοίνωσε ότι αναπτύσσει τεχνολογία η οποία θα επιτρέπει την «αφαίρεση» ή το μπλοκάρισμα χρηστών της εφαρμογής βάσει της γεωγραφικής τους θέσης, δίνοντας τη δυνατότητα στους διαχειριστές να τηρούν τις κατά τόπους διατάξεις. Η Zoom διαθέτει πολλά κέντρα έρευνας και ανάπτυξης στην ηπειρωτική Κίνα, ενώ ο ιδρυτής της, Ουάν Νταν, μεγάλωσε και σπούδασε στην Κίνα προτού μεταναστεύσει στα τέλη της δεκαετίας του 1990 στις ΗΠΑ και αποκτήσει την αμερικανική υπηκοότητα.

REUTERS

Αναζήτηση ηγετικού ρόλου από τη Σ. Αραβία

Εκδημοκρατισμός των αραβικών κρατών και Παλαιστινιακό, εμπόδια στα σχέδια των ΗΠΑ

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Λίγο πριν από τις αμερικανικές προεδρικές εκλογές, ένα από τα μεγαλύτερα σχέδια του προέδρου των ΗΠΑ για την Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή βρίσκεται αντιμέτωπο με σοβαρές προκλήσεις. Ο Ντόναλντ Τραμπ, που τις τελευταίες βδομάδες βρίσκεται αντιμέτωπος με λαϊκή εξέγερση, όταν ανέλαβε την προεδρία το 2017 είχε ως κύριο στόχο της εξωτερικής πολιτικής του κυρίως στον εμπορικό πόλεμο με την Κίνα. Όλα τα διπλωματικά και γεωστρατηγικά σχέδια του Λευκού Οίκου εκπονήθηκαν με βάση αυτό τον στόχο. Παρεμφερές στόχευση ήταν η ενίσχυση μιας αναδυόμενης συμμαχίας χωρών στη Μέση Ανατολή και την Ανατολική Μεσόγειο με ηγέτιδα δύναμη τη Σαουδική Αραβία. Καθόλου τυχαίο το πρώτο επίσημο ταξίδι του κ. Τραμπ ως πρόεδρου των ΗΠΑ ήταν στη Σαουδική Αραβία. Τώρα μετά από τέσσερα σχεδόν χρόνια η Ουάσινγκτον βρίσκεται αντιμέτωπη με σοβαρές προκλήσεις σε πολλά μέτωπα. Η Σαουδική Αραβία, με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Μπαχρέιν και την Αίγυπτο επιχειρούν να δρομολογήσουν νέα σχέδια, που όμως σκοντάφτουν στην αποτυχία εκδημοκρατισμού των αραβικών και μουσουλμανικών χωρών και φυσικά στο ατέρμονο διάδρομο στο Παλαιστινιακό Ζήτημα. Μαζί με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ, η Ε.Ε., η Ελλάδα και η Κύπρος το τελευταίο διάστημα έχουν αναπτύξει πολυδιάστατη συνεργασία με τη Σαουδική Αραβία και τους σύμμαχους της. Η συνεργασία και ο διά-

λογος συνεχίζεται παρά τα προαναφερόμενα προβλήματα.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Rafeef Ziadah από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, από την περίοδο του 2011-12 υπάρχει ένας κοινός στόχος που έχει φέρει κοντά τη Σαουδική Αραβία με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), δύο πλούσιες σε ενεργειακά κοιτάσματα χώρες της αραβικής χερσονήσου. Η περίφημη «Αραβική Άνοιξη» έδειξε ότι ο πολιτικός αυταρχισμός δεν έχει μέλλον στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή. Την ίδια στιγμή, τις πηγές που άνοιξαν κατά τις προηγούμενες δεκαετίες τα αυταρχικά καθεστώτα στις ντόπιες κοινωνίες δεν είναι σε θέση να επαυλώσει το περίφημο πολιτικό Ισλάμ. Χώρες όπως η Σαουδική Αραβία και τα ΗΑΕ, λοιπόν, χρειάζονται αλλαγή πολιτικής κατεύθυνσης, επικέντρωση στις κοινές απειλές (Ιράν) και στον στόχο του σταδιακού εκδημοκρατισμού στο εσωτερικό των αραβικών μοναρχιών. Το «Chatham House» σε πρόσφατη σχετική έκθεσή του υπογραμμίζει ότι από το 2011 και μετά τα ΗΑΕ, η Σ. Αραβία και το Κουβέιτ ένωσαν τις δυνάμεις τους για να υποστηρίξουν κυβερνήσεις που καταπολέμουν το Κίνημα των Μουσουλμάνων Αδελφών, τον εκπρόσωπο του πολιτικού Ισλάμ σε μια μεγάλη γεωγραφία που απλώνεται από το Μαρόκο μέχρι την Αίγυπτο, την Τουρκία και τον Περσικό Κόλπο. Στο πλαίσιο αυτής της προληπτικής, η Αίγυπτος από το 2013 ξεκίνησε να δέχεται από τον Αραβικό Κόλπο οικονομική βοήθεια-μαμούθ, η οποία το 2016 ξεπέρασε τα 30 δις.

Το κοινό όραμα Σ. Αραβίας και Εμιράτων για την Αν. Μεσόγειο, που στηρίζει ένθερμα η κυβέρνηση Τραμπ, άρχισε ήδη να μπάτζι νερά.

Μαζί με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ, η Ε.Ε., η Ελλάδα και η Κύπρος το τελευταίο διάστημα έχουν αναπτύξει πολυδιάστατη συνεργασία με τη Σ. Αραβία και τους σύμμαχους της.

δολάρια. Την ίδια περίοδο, ΗΑΕ και Σ. Αραβία σκλήρηναν τη στάση τους έναντι στο Ιράν και μπήκαν στον εμφύλιο της Υεμένης, κυρίως ενάντια στα ιρανικά συμφέροντα. Η επίθεση ΗΑΕ - Σ. Αραβίας κατά του πολιτικού Ισλάμ και του Ιράν εντάθηκε την ανάδειξη του πρίγκιπα Μωάμεθ Μπιν Σαλμάν στην ηγεσία της Σ. Αραβίας (2015) και το εμπάργκο που επέβαλλαν οι χώρες του Αραβικού Κόλπου στο Κατάρ το 2017. Παράλληλα, επιδεινώθηκαν οι σχέσεις Σ. Αραβίας-ΗΑΕ με την Τουρκία, με την Άγκυρα να χρεώνει το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016 στα ΗΑΕ. Αυτή η εξέλιξη συνοδεύτηκε από την ενεργή εμπλοκή Σ. Αραβίας, ΗΑΕ και Αιγύπτου στον εμφύλιο της Λιβύης και την αλλαγή στάσης στην κρίση της Συρίας. Οι αραβικές μοναρχίες και η Αίγυπτος προχώρησαν προς την κατεύθυνση της ομαλοποίησης των σχέσεων τους με τη Δαμασκό τη στιγμή που η Τουρκία έσπευσε να βοηθήσει

στρατιωτικά και διπλωματικά το απομονωμένο Κατάρ και να αλλάξει τις ισορροπίες στον πόλεμο της Λιβύης, υπέρ της διεθνώς αναγνωρισμένης κυβέρνησης, την οποία στελεχώνουν στελέχη του Κινήματος των Μουσουλμάνων Αδελφών.

Ο ρόλος των ξένων δυνάμεων

Από το 2017 η Ουάσινγκτον συνεργάζεται με τη συμμαχία των αραβικών μοναρχιών κυρίως καθώς βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της αναμέτρησης με το Ιράν. Αναμέτρηση που εντάθηκε το 2019, με την επίθεση που δέχθηκαν πετρελαιοφόρα στον Περσικό Κόλπο, η οποία ακολουθήσε την απόσυρση των ΗΠΑ από την συμφωνία για τα πυρηνικά του Ιράν. Στις αρχές του 2020 υπήρξε και η πυραυλική επίθεση των ΗΠΑ εναντίον υψηλόβαθμων στρατιωτικών του Ιράν στο αεροδρόμιο της Βαγδάτης.

Στο περιθώριο των εξελίξεων, υψηλόβαθμα στελέχη της αμερικανικής κυβέρνησης επισκέφθηκαν αραβικές μοναρχίες και χώρες της Μέσης Ανατολής ενισχύοντας παντοιοτρόπως την αντι-ιρανική συμμαχία. Την ίδια περίοδο, έλαβαν χώρα αξιοσημείωτες εξελίξεις και στον άξονα Ισραήλ-αραβικών χωρών. Η ισραηλινή σημαία κυμάτισε για πρώτη φορά σε χώρες όπως το Ομάν, το Μπαχρέιν και αραβικά αεροσκάφη ξεκίνησαν να χρησιμοποιούν ισραηλινά αεροδρόμια. Ο αραβο-ισραηλινός διάλογος έδωσε θετικά

αποτελέσματα κυρίως σε θέματα ασφαλείας, με τους αναλυτές να ευελπιστούν για θετικές εξελίξεις στα πεδία της υγείας, τεχνολογίας και οικονομίας κατά την μετακορωνοϊκή περίοδο. Με τον άξονα ΗΑΕ-Σ. Αραβία-Αιγύπτου αξιοσημείωτη συνεργασία τα χρόνια αυτά, εκτός από τις ΗΠΑ, είχαν το Ισραήλ και η Ε.Ε. Στον τομέα της οικονομίας, μέσα σε λίγα χρόνια το αραβικό κεφάλαιο έχει επενδύσει σε στρατηγικές σημασίες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Την ίδια στιγμή, η ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία λαμβάνει μεγάλες παραγγελίες από τα αραβικά κράτη. Στις σχέσεις με τις αραβικές μοναρχίες, η Γαλλία έχει προχωρήσει, αναπτύσσοντας στρατηγικό διάλογο για σειρά ζητημάτων όπως η λιβυκή κρίση και τα ενεργειακά της Αν. Μεσογείου. Επίσης, μαζί με αραβικές πρωτεύουσες, πλυν της Ντόκα, το Παρίσι αντιτίθεται σε πολλές περιφερειακές πρωτοβουλίες της Τουρκίας, ενώ βρίσκεται στο πλευρό του Αθίνα και Λευκωσία, δύο ευρωπαϊκές πρωτεύουσες που έχουν μονίμως πλέον το βλέμμα στραμμένο προς τις αραβικές πρωτεύουσες.

Όλα του γάμου δύσκολα

Οι εξελίξεις των τελευταίων ετών συνηγορούν στο ότι το κοινό όραμα Σ. Αραβίας και Εμιράτων για την Αν. Μεσόγειο, που στηρίζει ένθερμα η κυβέρνηση Τραμπ, άρχισε ήδη να μπάτζι νερά αν και αρχικά φιλοδοξούσε να αλλάξει τις ευαισθητές

ισορροπίες σε μια γεωγραφία που απλώνεται από τον Περσικό Κόλπο μέχρι τις ακτές της Βόρειας Αφρικής. Μάλιστα, ειδικοί αναλυτές σημειώνουν σειρά ζητημάτων που συνηγορούν με τη λαϊκή ρήση, «Όλα του γάμου δύσκολα». Συγκεκριμένα το περιοδικό «Foreign Policy» υπογραμμίζει σχετικά ότι, «δύο χρόνια μετά την επίσκεψη του Τραμπ στη Σ. Αραβία», η συνεργασία των περιφερειακών συμμάχων της Ουάσινγκτον έχει οδηγηθεί σε χάος. Σε αρκετές κρίσεις της περιοχής όπως στον αποκλεισμό του Κατάρ, στην έκρηξη του «τρίτου εμφυλίου» της Λιβύης και στην Υεμένη, το σαουδαβικό μπλοκ δεν πέτυχε τους στόχους του. Τα μέλη της συμμαχίας σήμερα στρέφονται όλο και περισσότερο το ένα εναντίον του άλλου». Το «The Middle East Center for Reporting and Analysis» χρεώνει την αποτυχία στο άλγος Παλαιστινιακό, το οποίο μάλιστα, δεν αποκλείεται να εκτροχιαστεί κατά τις επόμενες εβδομάδες, με νέο κύμα προσαρτήσεων παλαιστινιακών εδαφών από το Ισραήλ. Το «Sciences Po Kuwait Program», προσθέτει ότι το σαουδαβικό μπλοκ έχει αποτύχει παραγωγώς στο πεδίο του εκδημοκρατισμού, φέρνει ως παράδειγμα τη δολοφονία του αντιπολιτευόμενου Σαουδάρβα δημοσιογράφου στην Κωνσταντινούπολη και σημειώνει ότι μόνο το Κουβέιτ χαρακτηρίστηκε «εν μέρει ελεύθερο (δημοκρατικό)» από το Freedom House.

Υπό επανεξέταση το σουηδικό μοντέλο

Ο σχετικά μεγάλος αριθμός θανάτων από κορωνοϊό εκθέτει την κυβέρνηση στην εσωτερική και διεθνή κριτική

Η κυβέρνηση της Σουηδίας αποφάσισε να διεξαγάγει έρευνα για το πώς προσπάθησε να αντιμετωπίσει την πανδημία COVID-19, ανακοίνωσε στην αρχή της εβδομάδας ο πρωθυπουργός Στέφαν Λεβέν, καθώς εντείνεται η κριτική που δέχεται και η αναλογία θανάτων στη Σουηδία είναι από τις υψηλότερες στην Ευρώπη και στον κόσμο. Ακόμη και ο «αρχιτέκτονας» της στρατηγικής που ακολούθησε η κυβέρνηση, επιδημιολόγος Αντερς Τέγκνελ, παραδέχτηκε, διστακτικά, ότι η Σουηδία θα έπρεπε να είχε λάβει περισσότερα μέτρα προκειμένου να σταματήσει τη διάδοση της ασθένειας.

Περιέργως, η κυβέρνηση δέχεται πυρά όχι τόσο για τη συνολική τακτική που ακολούθησε, αρνούμενη να λάβει αυστηρά περιοριστικά μέτρα, αλλά για τους πολλούς θανάτους που σημειώθηκαν σε γηροκομεία και για την έλλειψη διαγνωστικών ελέγχων. Η δημοτικότητα της παραμένει σε υψηλά επίπεδα, παρά την πρόσφατη υποχώρηση, ωστόσο το πολιτικό κλίμα φαίνεται πως έχει αρχίσει να αλλάζει στο εσωτερικό της χώρας, ενώ η διεθνής εικόνα της έχει πληγεί.

Μέχρι σήμερα ο Λεβέν υποστήριζε ότι η διενέργεια έρευνας για τον χειρισμό της κρίσης που έχει προκαλέσει η COVID-19 θα έπρεπε να διεξαχθεί μετά την πανδημία. Ωστόσο, η πίεση που δέχεται πλέον από τα κόμματα της αντιπολίτευσης είναι μεγάλη. «Πρέπει να υιοθετήσουμε συνολική προσέγγιση για να διαπιστώσουμε τι λειτούργησε σε

Σουηδοί απολαμβάνουν τον ήλιο σε πάρκο της Στοκχόλμης, το προηγούμενο Σαββατοκύριακο. Δεν απολαμβάνουν όμως την εμπιστοσύνη των υπόλοιπων Ευρωπαίων, καθώς όλο και περισσότερες χώρες της Ε.Ε. εξαιρούν τη Σουηδία από το σταδιακό άνοιγμα των συνόρων τους.

εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Θα αποφασίσουμε τη σύσταση επιτροπής πριν από το καλοκαίρι», είχε δηλώσει ο Λεβέν τη Δευτέρα στη σουηδική εφημερίδα Aftonbladet. Στη δημοσκόπηση της εταιρείας Kantar Sifo, που δημοσιεύθηκε στις 29 Μαΐου, καταγράφεται υποχώρηση της εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση, που διαμορφώνεται πλέον στο 48% (από 58% την προηγούμενη εβδομάδα), ενώ το 28% των ερωτηθέντων έχει αρνητική άποψη για τη στρατηγική της κυβέρνησης.

Ο Τζόνθαν Βένο, διευθυντής

επικοινωνίας για επιχειρήσεις της Kantar Sifo, αποδίδει, μιλώντας στην «Κ», την υποχώρηση στην υψηλή αναλογία θανάτων και στο γεγονός ότι τα ΜΜΕ αναφέρονται στο θέμα περισσότερο απ' ό,τι πριν, αλλά και στην αποτυχία της κυβέρνησης να αυξήσει τον αριθμό των διαγνωστικών ελέγχων. Μιλώντας στους Financial Times ο Χανς Βάλμαρκ, βουλευτής της σουηδικής αντιπολίτευσης, λέει ότι κάθε εβδομάδα που περνάει εντείνεται η δημόσια συζήτηση για τη στάση της κυβέρνησης, καθώς οι Σουηδοί είναι καταρακωμένοι εξαιτίας του υψηλού

αριθμού θανάτων σε γηροκομεία, της αποτυχίας διενέργειας τεστ και του γεγονότος ότι όλες οι χώρες κλείνουν τα σύνορά τους στη Σουηδία. «Η κοινή γνώμη και τα ΜΜΕ γίνονται όλο και πιο επικριτικά, καθώς συνειδητοποιούν ότι οι γειτονικές χώρες και οι άλλοι είναι επικριτικοί», προσθέτει Ευρωπαίος διπλωμάτης στη Στοκχόλμη.

Το γεγονός ότι στη Σουηδία ανέρχονται σε 436 οι θάνατοι ανά εκατομμύριο πληθυσμού (συνολικά 38.589 επιβεβαιωμένα κρούσματα και 4.468 θάνατοι μέχρι τις 3 Ιουνίου) έχει αρχίσει να επηρεάζει αρνητικά

την εικόνα όχι μόνο της κυβέρνησης αλλά και της Σουηδίας διεθνώς. Οι θάνατοι ανά εκατομμύριο πληθυσμού είναι στη Νορβηγία 43,5, στη Δανία 99,4 και στη Φινλανδία 57,7. Επίσης, στη Σουηδία καταγράφεται ο υψηλότερος ημερήσιος αριθμός θανάτων ανά εκατομμύριο κατοίκων από τις 10 Μαΐου έως τις 2 Ιουνίου με εξαίρεση ελάχιστες ενδιάμεσες ημερομηνίες.

Τα διαγνωστικά τεστ

Η διενέργεια διαγνωστικών τεστ αυξήθηκε την περασμένη εβδομάδα στις 36.500, ωστόσο εξακολουθεί να απέχει πάρα πολύ από τον στόχο των 100.000 τεστ ανά εβδομάδα που είχε θέσει η σουηδική κυβέρνηση στα μέσα Απριλίου. Την περασμένη εβδομάδα, Δανία και Νορβηγία άνοιξαν τα μεταξύ τους σύνορα αλλά όχι και με τη Σουηδία, ενώ όλο και περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαιρούν τη Σουηδία από το άνοιγμα των συνόρων τους. Αντιθέτως, η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο αριθμό ξένων πρεσβευτών στη Σουηδία, σύμφωνα με την εφημερίδα Aftonbladet, για τις προσπάθειες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει την πανδημία, προσπαθώντας να ανατρέψει την κατάσταση της Σουηδίας. Η Σουηδία έχει ανοιχτά σύνορα προς όλες τις χώρες της Ε.Ε. και προς τη Νορβηγία. Η υπουργός Εξωτερικών Αν Λίντε ενημέρωσε στις 29 Μαΐου μεγάλο

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

Αλέξης Πατέλης, επικεφαλής στο οικονομικό γραφείο του πρωθυπουργού

Οι σταθμοί του

1970

Γεννιέται στην Αθήνα.

1991

Σπουδάζει οικονομικά και μαθηματικά στο Sussex της Αγγλίας.

1997

Ολοκληρώνει το διδακτορικό του στα οικονομικά, στο Princeton των ΗΠΑ.

1997

Εργάζεται στο τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης της Goldman Sachs στη Νέα Υόρκη.

2006

Αναλαμβάνει Managing Director στη Merrill Lynch, στο Λονδίνο.

2009

Παντρεύεται στο Λονδίνο και μετακομίζει στην Αθήνα.

2019

Αναλαμβάνει οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού.

Η διαφορετικότητα είναι κάτι θετικό

Στην Ελλάδα δεν έχουμε άλλες εικόνες ομοφυλοφίλων, ενός γκέι ποδοσφαιριστή ή μιας λεσβίας σε χωριό

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Από τα πρώτα λεπτά μιας κουβέντας μαζί του, γίνεται ολοφάνερο πως ο Αλέξης Πατέλης είναι ένας άνθρωπος που δεν σταματάει ποτέ να σκέφτεται. Οι προτάσεις του είναι λακωνικές, πάντα στοχευμένες, δίχως χρωματισμούς και αχρείαστες λεπτομέρειες – σίγουρα δεν θυμίζουν κάποιον που ασχολείται με τον πολιτικό βίο. Κι όμως, έπειτα από ένα λαμπρό ξεκίνημα στο Princeton πλάι στον πρώην επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας της ΗΠΑ, Μπεν Μπερνάνκι, και μια πολυετή καριέρα στις χρηματοοικονομικές πρωτεύουσες του κόσμου, ο 50χρονος οικονομολόγος είναι πλέον ο προϊστάμενος στο οικονομικό γραφείο του πρωθυπουργού. Πρόκειται σαφώς για ένα επαγγελματικό άλμα που σπάνια συναντά κανείς.

Ως μεγαλύτερα όπλα στη νέα πραγματικότητα, ο κ. Πατέλης ξεχωρίζει τον ρεαλισμό και το σχολείο των αγορών διότι «πάνω που νομίζεις πως έχεις καταλάβει τι συμβαίνει, κάτι καινούργιο πετάγεται από το πουθενά, και σου αλλάζει τον τρόπο που βλέπεις τα πράγματα» όπως αναφέρει. Για πολλούς λόγους –τους οποίους ξεδιπλώνει με αυτοπεποίθηση κατά τη διάρκεια του γευματός μας– θεωρεί την οπτική που φέρνει στην κυβέρνηση διαφορετική. Ξεκινάμε την κουβέντα μας, λοιπόν, με ένα εύλογο ερώτημα: Πώς και γιατί αποφάσισε ένας άνθρωπος σαν τον κ. Πατέλη να ασχοληθεί με τα κοινά;

– Είστε από τους λίγους που επέστρεψαν στην Ελλάδα στις αρχές της δύσκολης αυτής δεκαετίας, έπειτα από μια επιτυχημένη καριέρα στο εξωτερικό. Τι σας οδήγησε σε αυτή την επιστροφή;

– Δεν χρησιμοποιώ τη λέξη «επέστρεψα», αλλά «ήρθα». Συνολικά έχω 7 χρόνια στις ΗΠΑ και 11 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Από επαγγελματικής πλευράς, ήθελα πάντα να κάνω κάτι δικό μου, και μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση έκρινα πως ήταν η σωστή στιγμή. Ίδρυσα τη δική μου εταιρεία, όπου ουσιαστικά έκανα την ίδια δουλειά που έκανα πριν, ως αναλυτής της παγκόσμιας οικονομίας, αλλά χωρίς το πλαίσιο μιας τράπεζας. Από προσωπικής πλευράς, μαζί με τον σύντροφό μου –δεν είναι Έλληνας, αν και θέλει να γίνει– με τον οποίο παντρευτήκαμε το 2009, ήρθαμε στην Ελλάδα και μας άρεσε. Οι πελάτες μου ήταν όλοι στο εξωτερικό, αλ-

«Ο κόσμος με τον οποίο συνεργάζομαι στην κυβέρνηση ξέρει πως είμαι γκέι και δεν τους νοιάζει. Ο πρωθυπουργός προφανώς και έχει γνωρίσει τον σύζυγό μου, όπως έχω γνωρίσει και εγώ τη σύζυγό του», λέει ο Αλέξης Πατέλης.

“

Να εκμεταλλευτούμε το καλό όνομα που δημιουργήθηκε για την Ελλάδα από την αποτελεσματικότερη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης για να προσελκύσουμε επενδύσεις.

λά δεν τους ενδιέφερε πού ήταν η φυσική μου παρουσία –για χρόνια μερικοί νόμιζαν πως ήμουν ακόμα στο Λονδίνο!– αλλά αν τους προσφέρω καλές υπηρεσίες.

– Πόσο δύσκολο ήταν λοιπόν να κάνετε τη μετάβαση από τον πλήρη αυτοέλεγχο που απολαμβάνετε, στη θέση του συμβούλου του πρωθυπουργού;

– Δεν νομίζω πως είναι και τόσο διαφορετικό. Και στην προηγούμενη μου δουλειά, ως σύμβουλος-αναλυτής, με ανθρώπους είχα να κάνω. Τώρα αν ήταν ξένοι, και όχι Έλληνες, όλοι άνθρωποι είμαστε. Πέρα από τους αριθμούς και την αγάπη για τα οικονομικά, και οι δύο δουλειές προϋποθέτουν να ακούς τον άλλον, να καταλαβαίνεις τι χρειάζεται και ποια η οπτική του γωνία, και να μαθαίνεις να συνεργάζεσαι με διαφορετικούς ανθρώπους.

– Στην πολιτική οι ευκαιρίες για

αλλαγές είναι πολύ λίγες. Ποιες είναι οι μεγάλες προτεραιότητες που θέλετε να προωθήσετε από τον ρόλο του οικονομικού συμβούλου του πρωθυπουργού;

– Δεν νομίζω πως είναι μονάχα θέμα πολιτικής –σε κάθε δουλειά πρέπει να έχει κανείς προτεραιότητες, αλλιώς πολύ γρήγορα χάνεται στην καθημερινότητα. Η οικονομική πραγματικότητα είναι η εξής: η χώρα δεν μπορεί να υποτιμήσει το νόμισμά της. Οπότε η πολιτική μας πρέπει να στηρίζει τις εξαγωγές, αλλά και να αποθαρρύνει τις εισαγωγές. Δηλαδή να στην παραγωγή και όχι στην κατανάλωση. Οι αλλαγές στη φορολογία πρέπει να είναι σε αυτές τις κατευθύνσεις. Μεγαλύτερη προτεραιότητα, λοιπόν, πρέπει να είναι η μείωση του μη μισθολογικού εργατικού κόστους και του κόστους παραγωγής. Αλλά και η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, διότι είναι στη

βάση της η μεγαλύτερη κοινωνική αδικία από όλες. Σε όλο αυτό η δική μου συμβολή πιστεύω είναι να προσφέρω μία οπτική λίγο διαφορετική από τους άλλους, από την εμπειρία μου στο εξωτερικό, και με βάση τις βασικές αρχές της οικονομικής επιστήμης. Από και πέρα ο πρωθυπουργός ακούει και συνθέτει. Είναι από τα μεγάλα του προτερήματα ως ηγέτη.

– Υστερα ήρθε ο κορωνοϊός, αλλάζοντας σαφώς την εικόνα της οικονομικής πραγματικότητας. Ποιες στιγμές ξεχωρίσατε και πώς θα κινηθείτε από εδώ και πέρα;

– Η έλευση της πανδημίας άλλαξε τις προτεραιότητές όλων. Δεν θα μιλήσω για τα επιδημιολογικά, διότι προφανώς δεν είμαι ο ειδικός. Οι βασικές αρχές στη δουλειά παραμένουν οι ίδιες. Σοβαρότητα, προσήλωση στον στόχο, και αντικειμενική ανάλυση των δεδομέ-

Τεράστια ευθύνη

– Ποια είναι η στρατηγική για τα 32 δισ. που αναμένεται να έρθουν από την Ε.Ε.;
– Δεν έχει έρθει τίποτα ακόμα, ας μην προτρέχουμε, έχουμε μία διαπραγμάτευση ακόμα μπροστά μας. Ως κυβέρνηση έχουμε μια τεράστια ευθύνη να χρησιμοποιήσουμε τους πόρους αυτούς με πειθαρχία, σύνεση και προσοχή. Δεν πρέπει να επαναλάβουμε τα λάθη του παρελθόντος. Αυτό σημαίνει ότι το καλοκαίρι πρέπει να εργαστούμε πάνω σε ένα πλάνο που θα βασίζεται σε οικονομικές αρχές και προτεραιότητες. Βέβαια δεν ανακαλύπτουμε την πυρίτιδα. Η κυβέρνηση εξελέγη πάνω σε ένα τομήρη μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα. Θα το προσαρμόσουμε στα νέα δεδομένα μετά τον κορωνοϊό και θα το συζητήσουμε και με τους εταίρους μας. Εν τω μεταξύ, όμως, η νομοθετική πρωτοβουλία συνεχίζεται, με 19 νομοσχέδια ήδη να έχουν μπει σε μία σειρά εισόδου στην Ολομέλεια.

νων. Σε επαγγελματικό επίπεδο το πιο σημαντικό είναι το να είναι κανείς συστηματικός. Θυμάμαι στην αρχή της καριέρας μου, πολλά χρόνια πριν, είχα πετύχει ένα στέλεχος στο ασανσέρ σε ένα ουρανοξύστη στη Νέα Υόρκη και τον είχα ρωτήσει, ποιο είναι το μυστικό της επιτυχίας. Μου είχε κάνει εντύπωση η απάντησή του: «70% της επιτυχίας είναι να κάνεις τη δουλειά σου, κάθε μέρα που περνάει, συνεχώς και ακατάπαυστα. Η επιτυχία της κυβέρνησης δεν θα κριθεί σε κάποιο ταξίδι σε 7 μήνες, αλλά στην ικανότητά της να αποδίδει συνεχώς, και ακατάπαυστα. Και φυσικά να αλλάξει την Ελλάδα.

Από και πέρα έχουμε μπροστά μας δύο θέματα. Πρώτα, να σταθούμε στο πλάι των συνανθρώπων μας και να στηρίζουμε την οικονομία. Δεν έχει τελειώσει η κρίση ακόμα, έχουμε δουλειά. Και δεύτερον, να εκμεταλλευτούμε το καλό όνομα που δημιουργήθηκε για την Ελλάδα από την αποτελεσματικότερη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης για να προσελκύσουμε επενδύσεις. Είναι μία πολύ σημαντική παρακαταθήκη για το μέλλον.

Είναι σημαντικό να ξέρεις ποιος είσαι, να αποδέχεσαι τον εαυτό σου

– Μου επιτρέπετε να αγγίζουμε ένα ζήτημα πιο προσωπικό; Έχετε επιλέξει να ζήσετε ανοικτά δίχως να κρύψετε τη σεξουαλικότητά σας, όπως ένας από τους πρώτους που το κάνουν ενώ συμμετέχουν σε κυβέρνηση. Τι σας οδήγησε σε αυτή την απόφαση; Ποιες είναι οι δυσκολίες;

– Η αιτία είναι πως είμαι ομοφυλόφιλος. Ξέρω ποιος είμαι, και δεν ντρέπομαι για αυτό. Αντιθέτως είμαι πολύ ευτυχισμένος, οπότε δεν βλέπω κάποιο ζήτημα. Το με ποιον ή ποια είσαι είναι ένα ζήτημα κοινωνικό –με την έννοια ότι ο

άνθρωπος είναι ον κοινωνικό– και όχι απλώς ένα ζήτημα προσωπικό. Ταυτόχρονα στη ζωή είναι πολύ σημαντικό να ξέρεις ποιος είσαι, και να αποδέχεσαι τον εαυτό σου, πρώτα από όλα εσύ ο ίδιος.

Μέχρι στιγμής δεν έχω αντιμετωπίσει πρόβλημα. Καμιά φορά είναι κουραστικό που ως ομοφυλόφιλος πρέπει ουσιαστικά να κάνεις «coming out» σε όποιον συνεργάζεσαι επαγγελματικά σε τακτική βάση, αλλά το έχω συνηθίσει και ξέρω πως να το κάνω. Ο κόσμος με τον οποίο συνεργάζομαι στην κυβέρνηση ξέρει πως είμαι γκέι και

δεν τους νοιάζει. Ο πρωθυπουργός προφανώς και έχει γνωρίσει τον σύζυγό μου, όπως έχω γνωρίσει και εγώ τη σύζυγό του.

– Πρόσφατα, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. δημοσίευσε μια έρευνα που δείχνει πως οι διακρίσεις κατά της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ στη χώρα παραμένουν σε υψηλό επίπεδο. Ποια είναι τελικά η πραγματικότητα για έναν ομοφυλόφιλο στη σημερινή Ελλάδα;

– Ήμουν τυχερός να μην αντιμετωπίσω σοβαρά προβλήματα ως γκέι. Σε μεγάλο βαθμό αυτό

οφείλεται στο ότι είχα την τύχη να ζω στο εξωτερικό, όπου είχα την ευκαιρία να κατασταλάξω και να καταλάβω τον εαυτό μου, όπως είπες και η οικογένειά μου, που με αγκάλιασε αμέσως. Αλλοι δυστυχώς δεν είναι τόσο τυχεροί. Υπάρχουν ακόμα μεγάλες προκαταλήψεις στην Ελλάδα και ομοφυλόφιλοι που αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Το μεγαλύτερο πρόβλημα ενός ομοφυλόφιλου στην Ελλάδα σήμερα, κατά την άποψή μου, δεν είναι κατά βάση νομοθετικό –αν και υπάρχουν ακόμα προφανώς

περιθώρια βελτίωσης, ειδικά στον εργασιακό τομέα– αλλά κυρίως ζήτημα ορατότητας. Δεν έχουμε διαφορετικές εικόνες Ελλήνων ομοφυλόφιλων, δεν έχουμε την εικόνα ενός γκέι ποδοσφαιριστή, μιας λεσβίας σε ένα χωριό, ενός γκέι σπασίκλα, μιας λεσβίας κωμικού – πόσο μάλλον αμφίφυλων, trans ή intersex.

Είναι λοιπόν συνειδητή επιλογή μου η σημερινή συνέντευξη. Όταν δεν βλέπεις κάτι, θεωρείς αυτόματως πως δεν υπάρχει. Και δεν έχουμε καταλάβει ακόμα ως κοινωνία, πως η διαφορετικότητα

είναι κάτι θετικό, όχι αρνητικό, διότι όταν ερχόμαστε σε επαφή με κάτι καινούργιο, μαθαίνουμε και οι ίδιοι κάτι για τον εαυτό μας, και γινόμαστε καλύτεροι. Γι' αυτό και οι μεγάλες πολυεθνικές, παγκοσμίως, έχουν τη διαφορετικότητα ως προτεραιότητα – διότι μία επιχείρηση με διαφορετικούς ανθρώπους είναι μία καλύτερη επιχείρηση, μια πιο επιτυχημένη επιχείρηση. Θα επιχειρήσουμε να τα συζητήσουμε αυτά και πολλά άλλα στο ανοικτό διαδικτυακό συνέδριο «Human rights in business» που διοργανώνεται στις 25 Ιουνίου.

Κρίσιμη η συνεδρίαση της UEFA

Θα ληφθούν αποφάσεις για τα κύπελλα Ευρώπης και για το Euro που μετατέθηκε για το 2021

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Οι ποδοσφαιρόφιλοι σε όλη την Ευρώπη αναμένουν με μεγάλη αγώνια τις αποφάσεις της πολύ κρίσιμης διήμερης(17 και 18 Ιουνίου), συνεδρίασης της εκτελεστικής επιτροπής της UEFA. Θα ληφθούν αποφάσεις για τα κύπελλα Ευρώπης της φετινής περιόδου καθώς επίσης και για τις πόλεις που θα φιλοξενήσουν τους αγώνες του Euro 2020, που ως γνωστό, έχει μετατεθεί για το 2021. Οι όποιες αποφάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής της UEFA αναμένονται με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό το άμεσο μέλλον του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου, τόσο σε επίπεδο συλλόγων, όσο και σε επίπεδο εθνικών ομάδων.

Οι αποφάσεις επηρεάζουν ασφαλώς και το Κυπριακό ποδόσφαιρο και ειδικότερα τους εκπροσώπους μας στις νέες Ευρωπαϊκές διοργανώσεις (Ομόνοια, Ανόρθωση, ΑΠΟΕΛ και Απόλλων).

18 Ιουνίου οι ανακοινώσεις

Σύμφωνα με όσα είπε πρόσφατα ο πρόεδρος της Γαλλικής Ομοσπονδίας, Νοέλ Λε Γκρε, στο Γαλλικό Πρακτορείο Ειδήσεων, η πολυαναμενόμενη συνεδρίαση θα αρχίσει την Τετάρτη 17 και θα ολοκληρωθεί την Πέμπτη 18 Ιουνίου, λόγω της εξαιρετικά φορτωμένης ατζέντας των θεμάτων.

«Πιστεύω ότι το διεθνές καλεντάρι, η επανέναρξη των πρωταθλημάτων και οι ημερομηνίες του Champions League και του Europa League θα ανακοινωθούν επίσημα το απόγευμα της 18ης Ιουνίου. Στη συνέχεια, κάθε ομοσπονδία θα μπορεί να δημοσιοποιήσει το δικό της καλεντάρι», δηλωσε ο επικεφαλής της FFF.

Η ατζέντα

Τα θέματα που θα συζητηθούν στην πολύ σημαντική, διήμερη συνεδρίαση, είναι τα ακόλουθα:

Για Champions και Europa League:

• Η φάση των 16 και η συνέχεια των διοργανώσεων του Champions League και του Europa League με τους σχετικούς προσδιορισμούς.

• Οι προκριματικοί γύροι, τα play offs και οι φάσεις των ομίλων για το Champions League και το Europa League της σεζόν 2020-21.

• Το πώς θα συνεχιστεί η τρέχουσα σεζόν του Champions League γυναικών, το καλεντάρι της νέας σεζόν της ιθικής διοργάνωσης και οι εναπομείνασες φάσεις του Champions League των νέων.

Για τις εθνικές ομάδες:

• Το πρόγραμμα και οι έδρες του Euro 2020

Στιγμιότυπο από τον πρώτο αγώνα για τη φάση των «16» του Champions League, μεταξύ Ρεάλ Μαδρίτης και Μάντσεστερ Σίτι. Η UEFA θέλει να διεξαχθούν οι επαναληπτικοί αγώνες σε ουδέτερα γήπεδα, με τις 4 γηπεδούχες ομάδες να αντιδρούν.

Το αρχικό πλάνο της διεξαγωγής του Euro σε 12 διαφορετικές χώρες είναι πλέον υπό εξέταση.

- Τα play offs του Euro 2020 και η φάση των ομίλων του Nations League.
- Το καλεντάρι για το Nations League
- Το καλεντάρι και το φορμάτ του European Women's Under-17 Championship και του European Under-19 Championship
- Στο τέλος θα συζητηθεί η κλήρωση για το Μουντιάλ του 2022 και οι κανονισμοί αδειοδότησης και το Financial Fair Play.

Οι διασυλλογικές διοργανώσεις

Τα δημοσιεύματα για τη συνέχιση του Champions League στη Λισαβόνα και του Europa League στη Γερμανία δίνουν και παίρνουν τις τελευταίες μέρες και προσδίδουν ακόμα μεγαλύτερο ενδιαφέρον στις επίσημες ανακοινώσεις της UEFA, που θα λη-

φθούν στην διήμερη σύσκεψη της ερχόμενης εβδομάδας.

Τη διεξαγωγή των αγώνων ρεβάνς που έχουν απομείνει για την ολοκλήρωση της φάσης των «16» σε ουδέτερα γήπεδα, φέρεται να επιθυμεί η UEFA. Οι πληροφορίες θέλουν την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία να ζητά από τις 4 γηπεδούχους, Γιουβέντους, Μπαρτσελόνα, Μπάγερν Μονάχου και Μάντσεστερ Σίτι να δώσουν τα παιχνίδια κόντρα σε Λυών, Νάπολι, Τσέλσι και Ρεάλ Μαδρίτης μακριά από την έδρα τους, κάτι που οι τέσσερεις σύλλογοι αρνούνται αφού έδωσαν τον πρώτο αγώνα στην έδρα των αντιπάλων τους και θα χάσουν ένα τεράστιο πλεονέκτημα. Υπενθυμίζουμε πως η UEFA προσανατολίζεται στη διεξαγωγή Final 8, μετά το τέλος των πρώτων νοκ άουτ του θεσμού, στη Λισαβόνα με τη διεξαγωγή των προημιτελικών, ημιτελικών και του τελικού στο «da Luz» της Μπενφίκα και το «José Alvalade» αντίστοιχα της Σπόρτινγκ Λισαβόνας.

Το Euro 2020

Η γιορτή του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου σε επίπεδο εθνικών ομάδων

δεν θα γίνει το 2020, καθώς λόγω του κορωνοϊού, το Euro 2020 θα λάβει χώρα το 2021, ωστόσο δεν αποκλείεται αυτή να μην είναι η μοναδική αλλαγή που θα αφορά την εν λόγω διοργάνωση. Είναι πολύ πιθανό, σχεδόν σίγουρο, να υπάρχει αλλαγή και ως προς τον αριθμό των χωρών που θα φιλοξενήσουν τη διοργάνωση, με το αρχικό πλάνο της διεξαγωγής του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος σε 12 διαφορετικές χώρες να είναι πλέον υπό εξέταση.

Τρεις τουλάχιστον από τις πόλεις που ήταν προγραμματισμένο αρχικά να φιλοξενήσουν το τουρνουά αντιμετωπίζουν προβλήματα που καθιστούν δύσκολη την ανάληψη της ευθύνης για την διοργάνωση αγώνων. Ο ίδιος ο πρόεδρος της UEFA, Αλεξάντερ Τσεφέριν έκανε πρόσφατα νύξη για το θέμα, λέγοντας σχετικά: «Είχαμε συζητήσεις με εννέα πόλεις και τα πάντα έχουν καθοριστεί. Με τρεις πόλεις, έχουμε θέματα. Οπότε θα συζητήσουμε περισσότερο. Το αρχικό πλάνο έκανε λόγο για 12 πόλεις αλλά αν δεν είναι εφικτό αυτό, είμαστε έτοιμοι να κάνουμε το τουρνουά σε 10, 9 ή 8 πόλεις».

ΑΠΟΨΕΙΣ

Γιατί έτσι γουστάρουμε

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Καλά, καλά η ποδοσφαιρική επικαιρότητα η οποία περιστρέφεται τέτοιο καιρό γύρω από τη μεταγραφολογία καθορίζεται ή μη, από την άτυπη συμφωνία που έκαναν οι έξι πρόεδροι των μεγάλων ομάδων. Μια συμφωνία γραπτή, το περιεχόμενο της οποίας δημοσιεύτηκε στο 24sports.com.cy, δίνοντας μας έτσι την ευκαιρία να μάθουμε από πρώτο χέρι, πώς ακριβώς συντάχθηκε και φυσικά ποια επιδίωξη είχαν οι συμβαλ-

λόμενοι. Εκ των υστέρων εύκολα καταλάβαμε ότι η συμφωνία όχι μόνο δεν ίσχυσε, αλλά ο καθένας τράβηξε το δικό του μοναχικό δρόμο, όπως διαχρονικά συμβαίνει στον άμοιρο χώρο του κυπριακού ποδοσφαίρου όπου η συλλογικότητα είναι τόσο σπάνια όσο τα παγόβουνα στην Κύπρο.

Ως προς την ερμηνεία της συμφωνίας και τι ακριβώς προνοεί, επίσης ο καθένας κάνει του κεφαλαίου του ερμηνεύοντας την ανάλογα των οπαδικών ή προσωπικών του συμφερόντων. Γενικώς δηλαδή... ασυμφωνία. Και πώς θα μπορούσε να ήταν διαφορετικό αφού ακόμη και ο συγγραφέας του κειμένου της συμφωνίας, ευθύς εξ αρχής υπέπεσε σ’ ένα μέγα φιλογολικό λάθος, αναγράφοντας στο κείμενο «συμφωνία κυριών» και όχι «κυρίων» όπως επιβάλλει το φύλο των έξι προέδρων. Αναφερόμενοι στη γενική πληθυντικού του αρσενικού, «των κυριών» δεν χρησιμοποιείται εκτός και αν στην συμφωνία συμμετείχαν η κυρία Σοφοκλέους, η κυρία Πετρίδη και πάει λέγοντας. Ενδεχομένως αυτό να ήταν ένα λάθος, ασυγκλήρωτο μεν, αλλά και από την άλλη επιδεικνύει την προχειρότητα την οποία χαρακτηρίζει μια συμφωνία που κανείς δεν τήρησε. Δεν ήθελε και πολύ ο περισσότερος κόσμος ακόμη και σοβαρά ή σοβαροφανή μέσα ανά την Κύπρο υιοθέτησαν την «συμφωνία κυριών» ασελγώντας στην ελληνική γλώσσα που τόσο ταιπωρείται στο δύσμοιρο νησί μας.

Και άμα κανείς άσχετος φιλόλογος ή γνώστης της ελληνικής άκουγε ή διάβαζε περί της «συμφωνίας κυριών» θα νόμιζε ότι το γυναικείο φύλο, όχι μόνο εισέβαλε στο χώρο του ποδοσφαίρου αλλά κάνει και κουμάντο. Πού να πήρε ο αθεόφοβος ότι στην Κύπρο, άμα το θέλουμε μπορούμε να μεταφέρουμε τον τονισμό, τη σύνταξη και όποιο γραμματικό κανόνα ανάλογα με τα γούστα μας. Γενικώς δηλαδή, λειτουργούμε ανάλογα με το πώς γουστάρουμε και πώς βολέει. Και το παρατηρούμε σ’ όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας. Από το πολιτικό κομμάτι, μέχρι το κοινωνικό- οικονομικό και το ποδόσφαιρο. Στη γλώσσα θα κολλάγαμε;

Άτυπη συμμαχία...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Κατά καιρούς, τα τελευταία χρόνια, και τι δεν ακούσαμε σε παράπονα ή καταγγελίες, για ομάδες μόνιμα ευνοημένες ή αδικημένες από το παρασκηνίο του κυπριακού ποδοσφαίρου. Εκατοντάδες ανακοινώσεις, αναρτήσεις και tweets, κάποτε με υπονοούμενα και άλλες φορές με ξεκάθαρες τις τοποθετήσεις. Nikes ή κατακτήσεις τίτλων αμφισβητήθηκαν, συχαρητήρια δεν δόθηκαν ή... εντέχνως δόθηκαν αλ-

λού, κόντρες δημιουργήθηκαν και ποτέ δεν ξεπεράστηκαν. Πιο πρόσφατα μπήκαν στη ζωή μας οι καταγγελίες στην ΟΥΕΦΑ και οι... τιμοκατάλογοι για την απόκτηση τίτλων.

Τώρα πώς μετά απ’ όλα αυτά, οι πρωταγωνιστές του σκηνικού αυτού θα μπορούσαν να συνασπιστούν, είναι ένα καλό ερώτημα. Πώς μετά απ’ όλα όσα προέκυψαν τα τελευταία χρόνια, ομάδες οι οποίες ανταγωνίζονται η μία την άλλη, ομάδες οι οποίες αλληλοκατηγορήθηκαν, θα μπορούσαν να συμφωνήσουν σε θέματα σημαντικά, τα οποία επηρεάζουν τα συμφέροντά τους, είναι πραγματικά άξιο απορίας.

Πολύς λόγος για «σπάσιμο» της συμμαχίας των Big6, με αφορμή την υπόθεση Φώτη Παπουλή. As μην κοροϊδευόμαστε. Συμμαχία και κοινή γραμμή των «έξι» δεν υπήρξε ποτέ και ούτε μπορούσε να υπάρξει σε γενικότερο πλαίσιο ή βάθος χρόνου. Απλά, στη δεδομένη περίοδο που προέκυψε, εξυπηρετούσε το συμφέρον όλων ή των περισσότερων, γιατί ούτε στις σημαντικές αποφάσεις του περασμένου μήνα, για την οριστική διακοπή του πρωταθλήματος και την αύξηση των ομάδων της πρώτης κατηγορίας, δεν υπήρξε ομοφωνία των «έξι». Στην ουσία, η προσπάθεια για συμμαχία των «μεγάλων» του κυπριακού ποδοσφαίρου, είχε από την αρχή διαφανεί πως μέλλον δεν είχε. Και οι πρώτοι που το γνώριζαν είναι τα μέλη της Big6!

Μόνο κοινό σημείο, η άποψη των περισσότερων και πάντα με βάση αυτό που οι ίδιοι θεωρούσαν προς το συμφέρον τους, σε σχέση με την τύχη του φετινού πρωταθλήματος. Ακούσαμε και διαβάσαμε τις τελευταίες μέρες για άτυπη (ανεπίσημη δηλαδή), συμφωνία των «έξι». Στην ουσία περί άτυπης συμμαχίας επρόκειτο. Εξυπηρετήθηκε ο στόχος, σχεδόν όλων, στις κρίσιμες αποφάσεις του προηγούμενου μήνα και πάμε παρακάτω.

Στην επόμενη μέρα και την ακόμη πιο έντονη προσπάθεια αλληλοεξουδετέρωσης των... συμμάχων. Γιατί ο τίτλος και η συμμετοχή στο Τοιγάμπους Λιγκ έναν μόνο κοράνε, γιατί το κύπελλο μια ομάδα μόνο το κερδίζει, γιατί οι συμμετοχές της Κύπρου στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις δεν αυξάνονται. Όλα τ’ άλλα, για λαϊκή κατάvalωση προσφέρονται και ενδιαφέρον δίνουν στη φετινή μεγάλη περίοδο αγωνιστικής απραξίας του κυπριακού ποδοσφαίρου.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,63%Χ.Α.
-5,3%

Dow Jones

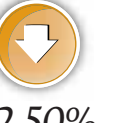
-6,01%

Nasdaq

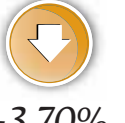
-2,47%

Nikkei

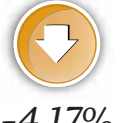
-2,50%

Dax

-3,70%

FTSE 100

-4,17%

ΟΟΣΑ
Προβλέπει
ύφεση 6%
σε παγκόσμιο
επίπεδο φέτος.
Σελ. 10

Πετρέλαιο

-10,54%

€/ \$

0,19%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΛΟΓΩ ΚΡΙΣΗΣ

Σε ηλεκτρονικό ρυθμό πλέον το Κτηματολόγιο

Η πανδημία επέσυρε τον εκσυγχρονισμό του Κτηματολογίου. Ποσοστό μέχρι και 90% των αιτήσεων υποβάλλονται ηλεκτρονικά. Πώς απαντά ο διευθυντής του Τμήματος Ανδρέας Σωκράτους στα παράπονα για καθυστερήσεις. Αβέβαιη και δύσκολη φαίνεται η πορεία των ακινήτων για το 2020. Σελ. 4

ΑΥΞΗΜΕΝΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Ακίνητα στην Ελλάδα αναζητούν πάλι οι ξένοι

Αυξημένες κατά 30% είναι οι αναζητήσεις από το εξωτερικό μέσα στον Μάιο για αγορά ακινήτου στην Ελλάδα. Αν και προς το παρόν τα περιοριστικά μέτρα δεν επιτρέπουν την πραγματοποίηση συναλλαγών, εκτιμάται πως σύντομα το αυξημένο ενδιαφέρον θα μετουσιωθεί σε πράξεις. Σελ. 12

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,01%	-0,16%
Γερμανία	-0,42	-0,09%
Γαλλία	-0,01%	0,0%
Ιταλία	1,48%	0,06%
Ισπανία	0,62%	0,07%
Ιρλανδία	0,17%	0,05%
Ελλάδα	1,27%	-0,07%
Ην. Βασίλειο	0,19%	-0,11%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Φόβοι για αύξηση κόκκινων δανείων

Οι τράπεζες εκτιμούν ότι μεγάλο ποσοστό δανειοληπτών δεν θα μπορούν να καταβάλουν τις δόσεις τους

Χρονιά προκλήσεων για τις κυπριακές τράπεζες αναμένεται να είναι το 2021. Κι αυτό γιατί ενώ διαφαινόταν ότι το 2020 θα ήταν ένας χρόνος σταθμός για τις κυπριακές τράπεζες και θα «μυδέ-νιζαν» τα κόκκινα δάνεια μέσω

πωλήσεων, ορατό είναι το ενδεχόμενο μέσα στο 2021 να δημιουργηθούν νέα. Τις τράπεζες φαίνεται να ανησυχεί το ποσοστό των ατόμων που έχουν αιτηθεί αναστολή. Το 60% των δανείων που εξυπηρετούνταν τον Ιανουά-

ριο του 2020 έχουν ανασταλεί και εντάχθηκαν στο σχέδιο του «μορατορίου». Μόλις ολοκληρωθεί η περίοδος χάριτος λοιπόν, μία συντηρητική εκτίμηση είναι πως έως το 30% εξ αυτών δεν θα καταφέρει να αρχίσει να πληρώ-

νει τη δόση του από τον Ιανουάριο του 2021. Γιατί όμως; Τραπεζικές πηγές εκτιμούν πως είναι τρεις οι λόγοι. Πρώτον, από την αύξηση της ανεργίας που πρόκειται να έρθει μετά τη λήξη των προγραμμάτων της Κυβέρνησης,

δεύτερον από μειώσεις μισθών που ήδη έχουν «χτυπήσει την πόρτα» των επιχειρήσεων και τρίτον από την κουλτούρα αθέτησης πληρωμής των δόσεων που προϋπήρχε στην Κύπρο και πριν την πανδημία. Σελ. 3

Ερήμωσε η Πλάκα, σε απόγνωση οι καταστηματαρχές

Με «νεκρή πόλη» εξακολουθεί να μοιάζει η Πλάκα, καθώς, παρά το άνοιγμα των εμπορικών καταστημάτων πριν ακριβώς από ένα μήνα και της επαναλειτουργίας των καταστημάτων εστίασης από τις 25 Μαΐου, πολλές επιχειρήσεις παραμένουν κλειστές, ενώ οι περισσότερες από όσες λειτουργούν βλέπουν τον τζίρο τους να είναι μειωμένος πάνω από 75%. Η απουσία τουριστών στην πλέον τουριστική περιοχή της πρωτεύουσας είναι, φυσικά, η αιτία για την κατάσταση αυτή, ενώ εξαιρετικά περιορισμένη είναι και η κάθοδος των κατοίκων της Αθήνας για βόλτα και διασκέδαση στην περιοχή. Σελ. 7

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Το πρόγραμμα «Ευρώπη για την επόμενη γενιά» και οι ευκαιρίες για την Κύπρο

Μετά από δύσκολες συζητήσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε στην φιλόδοξη πρόγραμμα ανάκαμψης «Ευρώπη για την επόμενη γενιά», που σχολιάστηκε θετικά από την πλειοψηφία των αναλυτών και έτυχε απήχησης στις διεθνείς αγορές. Υπάρχει ακόμη δρόμος μέχρι να πειστούν όλες οι χώρες, περιλαμβανομένων των χωρών που εξέφρασαν αντιρρήσεις όπως η Αυστρία, η Ολλανδία, η Δανία και η Σουηδία, αλλά είναι μεζονος σημασίας ότι έχουν τεθεί ορθά πλαίσια για την ολοκλήρωση των αποφάσεων.

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία στην Κύπρο να επανακαθορίσει τις αναπτυξιακές και κοινωνικές της προτεραιότητες, μέσα από ένα ευρύ διάλογο με την επιστημονική κοινότητα και την κοινωνία, αξιοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την επιτυχή προσέγγιση που εφάρμοσε για αντιμετώπιση του κορωνοϊού. Η προσπάθεια αυ-

τή είναι εξαιρετικά σημασίας εφόσον η Κύπρος προβλέπεται να αντλήσει σημαντικά κονδύλια από το πρόγραμμα, στη βάση στρατηγικού σχεδίου που θα υποβάλει και το οποίο θα πρέπει να συνάδει με τις κατευθύνσεις της ΕΕ.

Ζωτική προτεραιότητα ενδείκνυται να αποτελέσει η υιοθέτηση νέας στρατηγικής για τον τουρισμό, ξεπερνώντας το παραδοσιακό μοντέλο, που δεν συνάδει με τις σημερινές προτιμήσεις. Για να μπορέσουν να προωθηθούν νέες μορφές τουρισμού, οι οποίες συνδέονται με ειδικά ενδιαφέροντα όπως τον πολιτισμό, την άθληση, την υγεία, την τρίτη ηλικία και για να επεκταθεί η χρονική περίοδος προσέλκυσης τουριστών πέραν των καλοκαιρινών μηνών, θα απαιτηθούν σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές και σύγχρονη τεχνολογία τόσο από το δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα, υπό την καθοδήγηση του Υφυπουργείου Τουρισμού. Επιπρόσθετα,

θα απαιτηθούν ενέργειες που θα βελτιώσουν την προσβασιμότητα στην Κύπρο, όπως επίσης ενέργειες για ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της τουριστικής βιομηχανίας.

Οι τομείς της τριτοβάθμιας υγείας και εκπαίδευσης προσφέρουν επίσης ουσιαστικές δυνατότητες ανάπτυξης, με αφετηρία το υφιστάμενο τους επίπεδο και την υποδομή που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια. Σημαντικό στοιχείο είναι η ενθάρρυνση συνεργασιών ακαδημαϊκών ιδρυμάτων/ιατρικών κέντρων και επιχειρήσεων με σκοπό την κατάρτιση των επαγγελματιών του αριστοτέλειου κλάδου.

Το περιβάλλον και ειδικότερα οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορούν να αποτελέσουν έναν πρόσθετο τομέα προτεραιότητας, με δεδομένο το μέχρι σήμερα χαμηλό επίπεδο αξιοποίησής τους. Περαιτέρω, η Κύπρος επιβάλλεται να υιοθετήσει τους περιβαλλον-

τικούς στόχους της ΕΕ για μείωση της εκπομπής ρύπων και αποφυγή δυσανάλογων προστίμων.

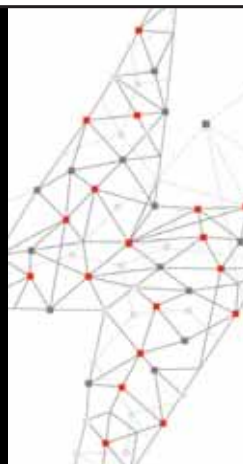
Υποστηρικτικό ρόλο για την προσαρμογή του αναπτυξιακού μοντέλου έχει και η προώθηση της ψηφιοποίησης του ιδιωτικού και ιδιαίτερα του δημόσιου τομέα. Λαμβάνοντας υπόψη τον καιρικής σημασίας ρόλο που καλείται να διαδραματίσει ένας ριζικά αναμορφωμένος δημόσιος τομέας, αποτελεί κλειδί για την αποτελεσματική στήριξη στην υλοποίηση του αναπτυξιακού και κοινωνικού σχεδιασμού.

Σε ό,τι αφορά το διεθνές τομέα, η προσέλκυση επιχειρήσεων με ουσιαστική παρουσία και απασχόληση στην Κύπρο σε τομείς αιχμής είναι καθοριστικής σημασίας. Ποιότητα αντί ποσότητα πρέπει να είναι ο στόχος ενώ η πολιτική προώθησης υψηλών κτηρίων πρέπει να τεθεί σε πλαίσιο αυστηρών ποιοτικών και περιβαλλοντικών προδιαγραφών.

Με δεδομένες τις απώλειες θέσεων εργασίας σε παραδοσιακούς τομείς, οι πρόνοιες για ευάστες ομάδες πληθυσμού θα πρέπει να ενισχυθούν, με έμφαση στα θέματα επανεκπαίδευσης σε νέες δεξιότητες που απαιτεί η σημερινή αγορά εργασίας.

Τα πιο πάνω αποτελούν αρχικές σκέψεις για τον επιτακτικό επαναπροσδιορισμό του αναπτυξιακού μοντέλου της Κύπρου. Θεωρούμε σημαντικό κλειδί για την ανάπτυξη ενός ευρύτατος και δημιουργικού διάλογου για το θέμα, με την επιστημονική κοινότητα να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, έχοντας ως στόχο την επίτευξη ευρύτερων συναινέσεων σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυντής συμβούλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Οι κανόνες του παιχνιδιού στο πάρτι της εξουσίας

Στην κλασική ταινία του Ζαν Ρε-νουάρ «Οι κανόνες του παιχνιδιού», εκτυλίσσεται ένα αέναο παιχνίδι ερώτων, εξαπατήσεων, μεταμφιέσεων. Παρακολουθούμε έναν συναρπαστικό κόσμο που ταλαντεύεται ανάμεσα στο ψέμα και στην αλήθεια.

Οι εντυπωσιακές προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Ταμείο Ανάκαμψης άνοιξαν τη συζήτηση για το πώς πρέπει να αξιοποιηθούν τα κεφάλαια αυτά όταν τελικά εγκριθούν. Προφανώς πολλοί προσφέρουν ιδέες και προτάσεις για να «λυθεί» το ωραίο αυτό πρόβλημα, να μην επιβεβαιωθεί η προηγούμενη εμπειρία, να μην ακολουθήσουμε την «ανεμελιά του νε-

Τα προηγούμενα πακέτα στήριξης προορίζονταν για επενδύσεις, αλλά έγιναν εισόδημα, εισαγωγές, ελλείμματα.

όπλουτου», κατά την εύστοχη διατύπωση του πρωθυπουργού Κυρ. Μητσοτάκη. Δεν πρέπει να επαναληφθεί ό,τι έγινε με τα προηγούμενα πακέτα που, ενώ προορίζονταν για επενδύσεις, έγιναν εισόδημα, εισαγωγές, ελλείμματα.

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία που είχαν υλοποιηθεί από τη δεκαετία του '80 και μετά, χρηματοδότησαν το πάρτι. Κάτι σαν την πρόσκληση σε κυνήγι στον πύργο του μαρκησιού Ντε λα Σενσέ, όπου διαδραματίζεται η ταινία που γυρίστηκε πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ούτε, όμως, η ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε σε ένα πλαίσιο σεβασμού των κανόνων του παιχνιδιού. Δημιουργήθηκαν οι αρχές που εποπτεύουν τις αγορές, αλλά σε ελάχιστες περιπτώσεις οι αρμοδιότητές τους έγιναν σεβαστές, ενώ συχνά και οι ιδίες δεν είχαν την αντοχή, ίσως και την ικανότητα, να κάνουν αυτό που επιβάλλει ο ρόλος τους. Ήταν μια ευκαιρία για πάρτι.

Δεν ήταν καθόλου τυχαίο ότι τα προηγούμενα χρόνια ζήσαμε την προσπάθεια εργαλειοποίησης της Δικαιοσύνης, την άλωση ανεξάρτητων αρχών από κομματικούς εντολοδόχους, την κατάληψη κάθε εξουσίας με πρόσχημα την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του λα-

ού. Η ακραία αυτή πρακτική, ωστόσο, δεν ήταν μοναδική. Και άλλες κυβερνήσεις είδαν τη νίκη τους στις εκλογές ως έπαθλο για να αναλάβουν το κράτος, να διορίσουν πολιτευόμενους φίλους ή και συγγενείς σε προνομιούχες θέσεις. Κι αυτοί με τη σειρά τους ήταν πρόθυμοι να κάνουν χάρες και εξυπηρετήσεις, αποφεύγοντας ίσως να παρανομήσουν, αλλά έτοιμοι να παραβιάσουν κανόνες.

Η πρακτική αυτή δεν βλάπτει μόνον κάποιες εταιρείες ή συναλλασσομένους, μοιάζει με σαράκι που τρώει το ξύλο, χωρίς να φαίνεται. Τελικά καταστρέφει το έπιπλο και το διαπιστώνουμε όταν είναι αργά.

Η πιστή εφαρμογή των κανόνων του παιχνιδιού είναι αυτό που άμεσα πρέπει να επιβληθεί και στη λειτουργία της αγοράς. Οι κανόνες λογιστικής, για παράδειγμα, δεν μπορεί να επανέρχονται στην επικαιρότητα μόνον όταν κάποιο fund κάνει αποκαλύψεις για να κερδίσει από την καταστροφή επενδυτών που παραπλανήθηκαν.

Ακόμα και οι λιγότερο εξοικειωμένοι με τα λογιστικά έχουν μάθει πλέον ότι πολλές φορές κάτι παράδοξο κρύβουν «εξωτικές» ονομασίες λογαριασμών όπως «άυλα περιουσιακά στοιχεία», όροι όπως «απομείωση απαιτήσεων», λογιστικές διαδικασίες που αφορούν «ενοποίηση θυγατρικών». Είναι παράδοξο, αλλά όσο προστίθενται αυστηρότερες υποχρεώσεις στην απεικόνιση των εταιρικών περιουσιακών στοιχείων, μαθαίνουμε ότι παρακάμπτονται.

Επειδή κάποιοι από τις εποπτικές αρχές δεν αφοσιώθηκαν στην αποστολή τους.

Πολλοί μπορούν να προσφέρουν ιδέες για τον τρόπο με τον οποίο θα διανεμηθεί ένας πακτωλός από το πουθενά. Τίποτα, όμως, δεν είναι περισσότερο χρήσιμο από το να μάθουν όλοι να σέβονται τους κανόνες του παιχνιδιού. Αυτούς που, όταν τηρούνται πιστά, διασφαλίζουν και την ομορφιά του παιχνιδιού.

Στην παλιά γαλλική ταινία οι πλούσιοι και οι αριστοκράτες χορεύουν ανέμελα στο πάρτι, έχουν προδώσει κι έχουν προδοθεί, αλλά και οι λαϊκοί άνθρωποι που «πέφτουν με τα μούτρα» στο παιχνίδι τιμωρούνται, για τον ίδιο λόγο. Τιμωρούνται ακόμα και οι ελικρινείς, οι καλοί, επειδή κι αυτοί παραβίασαν τους κανόνες του παιχνιδιού.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Σε πλήρη αξιοποίηση του σχεδίου αναστολής δόσεων έχουν προχωρήσει νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Το μεγάλο στοίχημα

Οι θετικές επιδόσεις της κυπριακής οικονομίας τα τελευταία χρόνια έχουν -σύμφωνα με τον ΥΠΟΙΚ- θωρακίσει το οικογενειακό εισόδημα με αποτέλεσμα η εσωτερική ζήτηση να είναι προς το παρόν ικανοποιητική. Το μεγάλο στοίχημα, συνέχισε, είναι η ζήτηση που έρχεται από το εξωτερικό υπονοώντας προφανώς τον τουρισμό. Και εκεί, όμως, δεν έκρυψε την αισιοδοξία του λέγοντας ότι τα τελικά στοιχεία ίσως μας διαψεύσουν ευχάριστα.

• • • •

Πανευρωπαϊκή «bad bank»

Σύμφωνα με δημοσίευμα του ειδησεογραφικού πρακτορείου Reuters, τεχνοκράτες της ΕΚΤ επεξεργάζονται σχέδιο για την δημιουργία «κακής τράπεζας». Αυτή η τράπεζα θα είναι σε θέση να υποδεχθεί «κόκκινα δάνεια» που θα προκύψουν στις τράπεζες της ευρωζώνης ως αποτέλεσμα της πανδημίας. Στόχος της προσπάθειας, εφόσον τελικά προχωρήσει, θα είναι να θωρακιστούν οι ισολογισμοί των τραπεζών που εποπτεύει η ΕΚΤ εφόσον η ανεργία που εμφανίζεται αυτήν την περίοδο έχει μεγαλύτερη διάρκεια από την αναμενόμενη, με αποτέλεσμα να διαβρωθούν τα εισοδήματα των νοικοκυριών και να απωλέσουν την ικανότητά τους να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις. Η ΕΚΤ δεν έχει προβεί σε κανένα επίσημο σχόλιο, αν και το δημοσίευμα κάνει λόγο για task force που έχει αναλάβει την εργασία, η οποία μάλλον βρίσκεται και σε προχωρημένο στάδιο.

• • • •

Μπαράζ νέων κρουσμάτων

Ενώ οι οικονομίες σε όλο τον κόσμο έχουν ξεκινήσει τα πρώτα τους βήματα σε μια σημαντική

προσπάθεια για επαναφορά της κανονικότητας, τα δημοσιεύματα στο διεθνές Τύπο σε σχέση με την πορεία της σσθένειας, μόνο ενθαρρυντικά δεν είναι. Μια γρήγορη ματιά στους τίτλους των διεθνών ΜΜΕ μας φέρνει αντιμέτωπους με ειδήσεις που κάνουν λόγο για ρεκόρ νέων κρουσμάτων στη Σουηδία, μισό εκατομμύριο θετικούς στον ιό στη Ρωσία, δυο εκατομμύρια κρούσματα στις ΗΠΑ και πάνω από 150 νεκρούς να καταγράφονται στη Βρετανία μέσα σε μια μέρα.

• • • •

Μπαράζ νέου δανεισμού

Η μεγαλύτερη οικονομική κρίση από τον Β' παγ-

κόσμιο πόλεμο αναγκάζει τις χώρες να αυξάνουν το δανεισμό τους ως ποσοστό του ΑΕΠ, αφού οι προσπάθειες για να στηριχθούν οι ευάλωτοι απαιτεί σημαντικούς πόρους σε μια περίοδο που οι κυβερνήσεις βλέπουν τα έσοδά τους να καταβαθρώνονται. Μόνο στην ευρωζώνη σύμφωνα με το Bloomberg, ο συνολικός δανεισμός για φέτος αναμένεται να ανέλθει στα €1,2 τρις. αυξημένος κατά σχεδόν 40% σε σχέση με ένα χρόνο πριν. Τις προσπάθειες αυτές καταφέρνει με επιτυχία να στηρίξει η ΕΚΤ, η οποία έχει στη διάθεσή της ένα υπερ-όπλο συνολικής αξίας €1,35 τρις. για να συνεχίσει να αγοράζει ομόλογα από τη δευτερογενή αγορά μέχρι τα μέσα του 2021. Με αυτόν τον τρόπο, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να δανείζονται με «λογικά επιτόκια» αποφεύγοντας προς το παρόν τα δάνεια του ESM, τον οποίον συνοδεύει η κακή φήμη των μνημονίων στην πρόσφατη κρίση του ευρώ.

• • • •

Ρεκόρ καταθέσεων

Η ανάκαμψη στην ευρωζώνη, που στηρίζεται κατά 50% στην κατανάλωση, θα αργήσει να έρθει για όσο διάστημα επικρατεί κλίμα αβεβαιότητας αναγκάζοντας τους καταναλωτές να επιλέγουν την αποταμίευση εις βάρος της κατανάλωσης. Ενδεικτικό του κλίματος που έχει διαμορφωθεί είναι τα στοιχεία που έδωσε στην δημοσιότητα η ΕΚΤ, σύμφωνα με τα οποία οι καταθέσεις των νοικοκυριών στις τέσσερις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές οικονομίες κατέγραψαν αύξηση άνω των €100 δις. τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο, ποσό που είναι τριπλάσιο από τον μέσο ρυθμό αύξησης των καταθέσεων της τελευταίας δεκαετίας. Να σημειώσουμε ότι μεταξύ αυτών βρίσκεται η Ιταλία και η Ισπανία, οι οποίες δέχθηκαν σκληρό πλήγμα που συνοδεύθηκε από σημαντικές απώλειες σε ανθρώπινες ζωές.

Η καραντίνα έδωσε πρόσκαιρη ανάσα στις μεγάλες πόλεις

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΛΑΦΡΟΥ

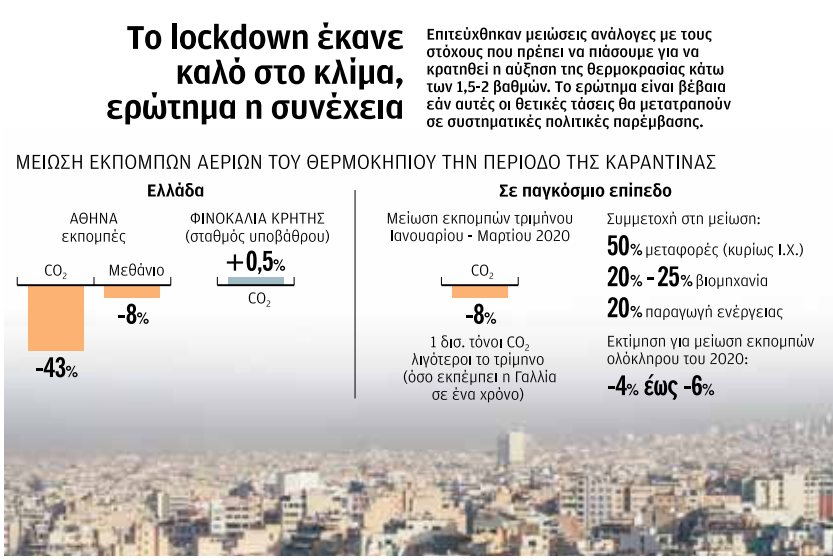
Μεγάλη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, παρατηρήθηκε διεθνώς την περίοδο των περιορισμών στην κυκλοφορία λόγω κορωνοϊού. Οι εκπομπές «περικόπηκαν» στην Αθήνα και σε πολλές πόλεις σε επίπεδα 50% ή και περισσότερο, κυρίως λόγω περιορισμού των μετακινήσεων Ι.Χ. αυτοκινήτων. Παρά τα (παράπλευρα) οφέλη από την πανδημία, που δείχνουν ένα δρόμο για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, ο κίνδυνος επιστροφής στο business as usual παραμένει εδώ.

Τι έγινε στην Ελλάδα την περίοδο του lockdown, όσον αφορά τις συγκεντρώσεις των κύριων θερμοκηπικών αερίων, του διοξειδίου του άνθρακα (CO2) και του μεθανίου (CH4); Η ομάδα Ατμοσφαιρικής Φυσικής και Χημείας, του Ινστιτούτου Ερευνών Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Αστεροσκοπείου (ΕΑΑ) συγκέντρωσε την εικόνα από την Αθήνα, ενώ το Εργαστήριο Περιβαλλοντικών και Χημικών Διεργασιών του Πανεπιστημίου Κρήτης από τον σταθμό στη Φινοκαλιά του νομού Ρεθύμνου, που βρίσκεται μακριά από μεγάλα αστικά κέντρα. Η Φινοκαλιά χαρακτηρίζεται σταθμός υποβάθρου, καθώς καταγράφει τη μέση κατάσταση στην

ατμόσφαιρα της ευρύτερης περιοχής, χωρίς να επηρεάζεται από κάποια πηγή εκπομπής αερίων. Η έρευνα αφορούσε την περίοδο από 23 Μαρτίου (που επιβλήθηκαν τα μέτρα αυστηρού περιορισμού της κυκλοφορίας) μέχρι τέλη Απριλίου.

Τι κατέδειξαν οι μετρήσεις; «Στον σταθμό υποβάθρου της Φινοκαλίας συνεχίστηκε και την περίοδο των μέτρων η ανοδική τάση στις συγκεντρώσεις και των δύο θερμοκηπικών αερίων και μάλιστα με ρυθμό συγκρίσιμο της αντίστοιχης περιόδου του 2019. Οσον αφορά το διοξείδιο του άνθρακα (CO2), η ετήσια αύξηση είναι τα τελευταία χρόνια 0,55%. Αυτές οι τάσεις είναι αποτέλεσμα αφενός της μεγάλης διάρκειας ζωής των θερμοκηπικών αερίων, που για το CO2 φτάνει τα 100 έτη και για το μεθάνιο τα 20 έτη. Ίσως παρατηρηθεί αργότερα η μείωση», λέει στην «Κ» ο κ. Νίκος Μιχαλόπουλος, διευθυντής του Ινστιτούτου Ερευνών Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Αστεροσκοπείου. Αποκαλύπτεται έτσι και το πόσο σύνθετο και δύσκολο στην αντιμετώπιση του είναι το φαινόμενο της κλιματικής απορρύθμισης.

Στην περίπτωση της Αθήνας, καταγράφοντας το ειδικό μερίδιο της πρωτεύουσας «βρέθηκε μια εντυπωσιακή μείωση στο διοξείδιο του άνθρακα, περίπου 43%, ενώ αυτή του μεθανίου ήταν χαμηλότε-

Δύσκολη εξίσωση για τις τράπεζες το 2021

Τα ΜΕΔ ξανά προ των πυλών με τα σημάδια του μορατόριουμ των δόσεων να προαναγγέλλουν προβλήματα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Το 2020 είναι ομολογουμένως δύσκολο για όλες τις χώρες, τις οικονομίες, τις επιχειρήσεις λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού, ωστόσο το 2021 αναμένεται να είναι ο χρόνος των προκλήσεων για τις κυπριακές τράπεζες. Ο λόγος; Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που ενώ διαφαινόταν ότι το 2020 θα ήταν ένας χρόνος σταθμός για τις κυπριακές τράπεζες και θα τα «μπδένιζαν» μέσω πωλήσεων, πολύ πιθανώς το 2021 να δημιουργηθούν νέα. Ενώ αρχικώς η αναστολή των δόσεων των δανείων από το Μάρτιο του 2020 έως και τον Δεκέμβριο του 2021 πανηγυριζόταν στην Κύπρο από όλους, τις τράπεζες φαίνεται σιγά σιγά να ανησυχεί το ποσοστό των ατόμων που έχουν αιτηθεί αναστολή. Το 60% των δανείων που εξυπηρετούνταν τον Ιανουάριο του 2020 έχουν ανασταλεί και εντάχθηκαν στο σχέδιο του «μορατόριουμ». Για την ακρίβεια δάνεια 12,6 δισ. ευρώ, πράγμα που αντιστοιχεί στο 60% του ΑΕΠ της Κύπρου. Μόλις ολοκληρωθεί η περίοδος χάριτος λοιπόν, μία συντηρητική εκτίμηση είναι πως έως το 30% εξ αυτών δεν θα καταφέρει να αρχίσει να πληρώνει τη δόση του από τον Ιανουάριο του 2021. Γιατί όμως; Τραπεζικές πηγές εκτιμούν πως είναι τρεις οι λόγοι. Πρώτον από την αύξηση της ανεργίας που πρόκειται να έρθει μετά τη λήξη των προγραμμάτων της Κυβέρνησης, δεύτερον από μειώσεις μισθών που ήδη έχουν «χτυπήσει την πόρτα» των επιχειρήσεων και τρίτον από την κουλτούρα αθέτησης πληρωμής των δόσεων που προϋπήρχε στην Κύπρο και πριν την πανδημία. Πρό-

Οι τράπεζες στην Κύπρο είχαν ήδη βεβαρημένο ιστορικό με τα ΜΕΔ, παρά τις προσπάθειες βελτίωσης που έγιναν στα τελευταία χρόνια και από ότι φαίνεται θα αργήσουν ακόμα περισσότερο.

σθετα, ενώ αναμένεται το 2021 η ανάκαμψη να είναι ισχυρή σύμφωνα με την κυβερνητική θέση, η ύφεση δεν αποκλείεται να συνεχίσει και το 2021, κάνοντας συνολικά την ύφεση διετίας. Υπάρχει πιθανότητα δηλαδή τον Ιανουάριο του 2022 να υφίστανται οι τζίροι του Δεκέμβρη του 2019. Ο συνδυασμός δε, του μειωμένου μισθού μαζί με την κουλτούρα αθέτησης βγάζουν ένα αποτέλεσμα ιδιαίτερα ενδιαφέρον για την μη καταβολή μίας δόσης από τον Ιανουάριο του 2021. Παράλληλα, μέσα στα στοιχεία του

Το 60% των δανείων που εξυπηρετούνταν τον Ιανουάριο του 2020 έχουν ανασταλεί και εντάχθηκαν στο σχέδιο του «μορατόριουμ», δάνεια 12,6 δισ. ευρώ που αντιστοιχεί στο 60% του ΑΕΠ της Κύπρου.

60% που έχουν αιτηθεί αναστολή δόσεων, υπάρχουν αρκετοί που είχαν ήδη καθυστερήσει να καταβάλλουν τις δόσεις τους από τον Ιανουάριο του 2020. Αυτό επίσης τι σημαίνει; Ότι είναι σχεδόν απίθανο αυτή η μερίδα των δανειοληπτών να καταφέρει τον Ιανουάριο του 2021 να αρχίσει να πληρώνει τις δόσεις των δανείων. Υπενθυμίζεται πως, στο σχέδιο αναστολής μπήκαν και όσοι είχαν καθυστερήσει έως και 30 ημέρες την καταβολή των δόσεων τους. Οι 30 – 90 ημέρες καθώς και αυτοί που είχαν αποδεδειγμένα ΜΕΔ, δεν κα-

τάφεραν να ενταχθούν. Ταυτόχρονα, για τους λάτρεις της στατιστικής, σύμφωνα με στοιχεία Μαΐου 2020, η Ελλάδα έχει 240 δισ. ευρώ ΑΕΠ και με το ίδιο σχέδιο αναστολής δόσεων, τόκων και κεφαλαίου έχουν μπει μόλις 12 δισ. ευρώ. Κατ'αντιστοιχία με το κυπριακό ποσοστό αναστολής θα έπρεπε να είχαν μπει στο Σχέδιο δάνεια ύψους 140 δισ. ευρώ. Στην Γερμανία, το ΑΕΠ της είναι 4 τρις., αν γινόταν αντιστοιχεί με αυτό της Κύπρου, θα ήταν στα 2,5 τρις. ευρώ.

Την ίδια ώρα, στην δύσκολη εξίσωση του 2021 θα μπει και το ζήτημα των ζημιών των τραπεζών. Πηγές που είναι εις θέση να κρίνουν τα τραπεζικά δρώμενα, αναφέρουν πως το 2020 θα φέρει ζημιές εκατομμυρίων για τις τράπεζες μετά από συνεχόμενα τρίμηνα κερδών από το 2018 και εντεύθεν. Οι ζημιές θα προκύψουν είτε από χρησιμοποίηση κερδών για να υποδεχθούν τα ΜΕΔ που θα έρθουν το 2021 και από τις εργασίες των τραπεζών που είχαν συρρικνωθεί λόγω του κορωνοϊού και των αποφάσεων που πάρθηκαν.

Νέες ευκαιρίες

Πολλοί είναι αυτοί που λένε ότι τώρα είναι η χρυσή ευκαιρία μίας τράπεζας να αδράξει την ευκαιρία και να μαζέψει όλους τους ικανούς – βιώσιμους – καλούς πελάτες. Όπως η ΕΣΤΙΑ διαχώρισε τους καλοπληρωτές από τους κακοπληρωτές, έτσι και η πανδημία με το μορατόριουμ έκανε κάτι αντίστοιχο. Μία τράπεζα λοιπόν που θέλει να προχωρήσει στην αντιμετώπιση, θα πρέπει να απευθυνθεί και να κάνει πελάτες της τους δανειολήπτες που δεν έχουν αιτηθεί αναστολή δόσεων και προχωρούν στην κα-

ταβολή των δόσεων τους κανονικά. Εκεί, οι τράπεζες θα ήταν συμφέρον προς αυτές να προχωρήσουν σε διάθεση νέων προϊόντων και όχι μόνο.

Ασκήσεις για Bad Bank

Το πρόβλημα με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και την αύξησή τους μετά το πέρας αυτού του χρόνου, έχουν να αντιμετωπίσουν αρκετές χώρες και όχι μόνο η Κύπρος. Απλώς οι τράπεζες στην Κύπρο είχαν ήδη βεβαρημένο ιστορικό με τα ΜΕΔ παρά τις όλες προσπάθειες βελτίωσης που έγιναν στα τελευταία χρόνια και από ότι φαίνεται, θα αργήσουν ακόμα περισσότερο να ξεπεράσουν αυτό το πρόβλημα στο άμεσο μέλλον. Σύμφωνα με διαρροή του Reuters, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προχωρά σε ένα σχέδιο δημιουργίας μίας «bad bank» από ΜΕΔ τα οποία θα δημιουργηθούν από την πανδημία του κορωνοϊού μέσω της ανεργίας και της μείωσης των μισθών. Το δημοσίευμα του Πρακτορείου θέλει να έχει δημιουργηθεί ήδη μία ομάδα η οποία σχεδιάζει αυτή την «Bad bank».

Πρώτα θα εφαρμοστεί το Σχέδιο μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης των συνολικά 750 δισ. ευρώ βοήθειας σε όλα τα κράτη και σε επόμενο στάδιο η «Bad Bank». Από αυτό το σχέδιο λογικά θα επωφεληθεί και η Κύπρος, αλλά δεν είναι γνωστό ακόμα ο γενικότερος οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας, άρα ό,τι και να λέμε τη δεδομένη στιγμή είναι πρόωρο. Το σίγουρο είναι ότι τα ΜΕΔ είναι προ των πυλών και οι κυπριακές τράπεζες πρέπει να είναι θωρακισμένες ώστε η οικονομική κρίση να μην μετατραπεί πάλι σε τραπεζική.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απέριπτο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιννοκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (Κ.Ο.Α.Π.)
CYPRUS AGRICULTURAL PAYMENTS ORGANISATION (CAPO)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΕΠΣΑ) 2019 - 2023

ΜΕΤΡΟ ΕΠΣΑ 1γ – ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΡΥΓΟΣ ΣΕ ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 2019 - 2020

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών και το Τμήμα Γεωργίας, στα πλαίσια της Προκήρυξης του Μέτρου ΕΠΣΑ 1γ 2019-2020 ενημερώνουν τους ενδιαφερόμενους αμπελουργούς ότι το άρθρο 10 «ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ» του Εγχειριδίου Εφαρμογής - Ενημέρωσης Αιτητών διαφοροποιείται για την ημερομηνία υλοποίησης, ως ακολούθως:

Η επιλέξιμη δράση είναι η εφαρμογή του πράσινου τρύγου, δηλαδή να συγκομιστεί αποκλειστικά χειρωνακτικά ολόκληρη η συγκομιδή του αμπελοτεμαχίου, πριν την ωρίμανση του καρπού και το αργότερο μέχρι την 30η Ιουνίου 2020. Εξαιρούνται οι αμπελώνες με την ποικιλία 'Σουλτανίνα' οι οποίοι πρέπει να συγκομισθούν το αργότερο μέχρι την 18η Ιουνίου 2020.

Υπενθυμίζεται ότι καμία ποσότητα της συγκομιδής δύναται να παραμείνει στον αμπελώνα πέραν της πιο πάνω καταληκτικής ημερομηνίας (η παραγωγή πρέπει να είναι μηδενική). Πρόσθετα, τονίζεται ότι δεν επιτρέπεται η καταστροφή των σταφυλιών με τη χρήση ζιζανιοκτόνων, ή/και άλλων χημικών ουσιών, ή/και της αφαίρεσης τους από το πρέμνο με μηχανικό τρόπο.

Γνωστοποιήσεις: Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της επιλέξιμης δράσης και όχι αργότερα από την 19η Ιουνίου 2020 για την ποικιλία 'Σουλτανίνα' και 1η Ιουλίου 2020 για τις υπόλοιπες ποικιλίες. Οι συμμετέχοντες στο Μέτρο οφείλουν να γνωστοποιήσουν στο Τμήμα Γεωργίας την ολοκλήρωση της δράσης υποβάλλοντας, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (apanteli@da.moa.gov.cy ή cconstantinou@da.moa.gov.cy) ή τηλεομοιότυπου (25306638 ή 25306666), το έντυπο που καθορίζεται στο Παράρτημα Ι (Έντυπο Αρ. ΕΠΣΑ 1γ.1) του «Εγχειριδίου Εφαρμογής-Ενημέρωσης Αιτητών».

Το αναθεωρημένο Εγχειρίδιο Εφαρμογής - Ενημέρωση Αιτητών και σχετικές πληροφορίες για το Μέτρο βρίσκονται αναρτημένα στις ιστοσελίδες του Τμήματος Γεωργίας www.moa.gov.cy/da και του ΚΟΑΠ www.capo.gov.cy

Η πανδημία εκσυγχρόνισε το Κτηματολόγιο

Ηλεκτρονικά το 90% των αιτήσεων - Τα παράπονα για καθυστερήσεις και πώς απαντά ο Ανδρέας Σωκράτους

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

Αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας και επίσπευση της ανάγκης εκσυγχρονισμού του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας επέφερε η πανδημία του κορωνοϊού. Ποσοστό μέχρι και 90% των αιτήσεων υποβάλλονται αυτή την περίοδο ηλεκτρονικά, μέσω email, ενώ εκεί όπου παρατηρούνται κυρίως παράπονα για καθυστερήσεις είναι σε περιπτώσεις που αφορούν μεγάλους Οργανισμούς, όπως τράπεζες και εταιρείες διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχει συσσώρευση αιτήσεων κατά 50% - 60%. Όπως δήλωσε στην «Κ» ο Διευθυντής Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας Ανδρέας Σω-

Στόχος είναι όχι μόνο η ηλεκτρονική υποβολή των αιτημάτων αλλά και η πλήρης ηλεκτρονική διεκπεραίωση», αναφέρει ο κ. Σωκράτους.

κράτους, το Τμήμα βρίσκεται σε συνεχή διαβούλευση με τους Οργανισμούς και τις εταιρείες. Ο κ. Σωκράτους απέρριψε τις επικρίσεις για καθυστερήσεις εκ μέρους του Τμήματος, τονίζοντας ότι ο χρόνος εξυπηρέτησης εξακολουθεί να κινείται στο πλαίσιο μερικών ημερών.

«Υπάρχει παραδοσιακά μια μη προγραμματισμένη συσσώρευση αιτημάτων από αυτούς τους Οργανισμούς που παρουσιάζουν αιτήματα παραδοσιακά τις τελευταίες ημέρες του κάθε τριμήνου. Δεν μπορούμε ως δια μαγείας αιτήματα που μπορούσαν να διεκπεραιωθούν μέσα σε τρεις μήνες να τα διαχειριστούμε τις τρεις τελευταίες ημέρες», σημειώνει.

«Κατανοητή η ανάγκη να εξυπηρετούνται άμεσα αλλά θερμή έκκληση να συνεργαστούν μαζί μας ώστε το θέμα να αντιμετωπιστεί ορθολογιστικά αξιοποιώντας όλο το χρόνο που υπάρχει στη διάθεση

και των τραπεζών, των εταιρειών και του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Διαβεβαιώνουμε ότι με κοινό προγραμματισμό και συνεργασία μπορούμε να επιλύσουμε οποιαδήποτε προβλήματα υπάρχουν», τονίζει ο ίδιος προσθέτοντας ότι πρόκειται για περίπλοκες υποθέσεις που αφορούν αναδιարθώσεις δανείων και διαφοροποίηση εγγραφών, υποθηκών.

Επέστρεψε το προσωπικό

Σε σχέση με τις αιτήσεις που υποβάλλονται σε επίπεδο υποθέσεων οριοθετήσεων, έκδοσης τίτλων, ολοκλήρωσης απαλλοτριώσεων, ο κ. Σωκράτους αναφέρει ότι η παραγωγικότητα παρουσιάζεται 100% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας εργαζόταν με το 50% του προσωπικού κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Πλέον, το Τμήμα λειτουργεί με το 80% των εργαζομένων, ενώ το υπόλοιπο προσωπικό αναμένεται μέχρι το τέλος του Ιουνίου, να επιστρέψει στην εργασία του.

«Το Κτηματολόγιο όπως όλες οι υπηρεσίες έπρεπε να αντιμετωπίσει και αντιμετωπίζει τα προβλήματα που αφορούν άμεσα την προστασία του προσωπικού. Ένας πολύ μεγάλος αριθμός προσωπικού πέραν του 50% είχε ενταχθεί σε ευπαθείς ομάδες και σ' αυτούς που έπρεπε να μείνουν στο σπίτι. Το Τμήμα για να μπορέσει να εξυπηρετήσει τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό πολιτών, υπηρεσιών έχει πολύ σύντομα αποβάλει τα μέχρι σήμερα γνωστά σενάρια εξυπηρέτησης τα οποία είχαν σαν προϋπόθεση τη φυσική παρουσία των αιτητών στα κατά τόπους επαρχιακά κτηματολογικά γραφεία.

Στόχος είναι όχι μόνο η ηλεκτρονική υποβολή των αιτημάτων αλλά και την πλήρη ηλεκτρονική διεκπεραίωση», αναφέρει ο κ. Σωκράτους.

Στο μεταξύ, όπως πληροφορείται η «Κ», σε μία προσπάθεια αποφόρτισης του όγκου εργασίας, το Υπουργείο Εσωτερικών έχει δώσει οδηγίες σε όλα τα τμήματα και τις υπηρεσίες του, από την 1η Ιουλίου

να μην ζητούν αντίγραφα τίτλων ιδιοκτησίας, πιστοποιητικά έρευνας, αντίγραφα επίσημων κτηματικών σχεδίων όταν θα υποβάλλουν αιτήσεις. Προηγούμενες, όλα αυτά αποτελούσαν προϋπόθεση.

Οι τρόποι εξυπηρέτησης του κοινού:

Αποδοχή αιτήσεων χωρίς διευθέτηση ραντεβού στα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία (ΕΚΓ):

Μόνο για κατάθεση αιτήσεων που αφορούν την Εγγραφή Εμπράγματος Βαρών σε Ιδιοκτησίες ή Απαγορεύσεων σε Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα.

Αποδοχή δηλώσεων με διευθέτηση ραντεβού στα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία.

Μόνο για Δηλώσεις Μεταβιβάσεων (Δωρεές / Πωλήσεις / Ανταλλαγές) και Υποθηκών.

Το αίτημα για διευθέτηση ραντεβού γίνεται μόνο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον αρμόδιο Επαρχιακό Κτηματολογικό Λειτουργό (ΕΚΛ).

- Αποδοχή Αιτήσεων Μέσω της Διαδικτυακής Πλατφόρμας «DLSPORTAL» ή του Συστήματος «ΑΡΙΑΔΝΗ» (<https://portal.dls.moi.gov.cy>)

Όλες οι αιτήσεις οι οποίες παρέχονται μέσω η-Υπηρεσιών π.κ. Πιστοποιητικά Έρευνας, Αντίγραφα Τίτλων Ιδιοκτησίας, Οριοθέτησης κ.α. Οι συγκεκριμένες Αιτήσεις θα παρέχονται μόνο μέσω αυτής της μεθόδου.

Αποδοχή Αιτήσεων Μέσω Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου στα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία

Αφορά όλες τις αιτήσεις, οι οποίες δεν εμπίπτουν στις προαναφερόμενες κατηγορίες 1, 2 & 3.

Η αποδοχή γίνεται μόνο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον αρμόδιο ΕΚΛ, στις διευθύνσεις:

-ΕΚΓ Λευκωσίας nidlo-applications@dls.moi.gov.cy

-ΕΚΓ Κερύνειας kydlo-applications@dls.moi.gov.cy

-ΕΚΓ Αμμοχώστου fadlo-applications@dls.moi.gov.cy

-ΕΚΓ Λάρνακας ladlo-applications@dls.moi.gov.cy

-ΕΚΓ Λεμεσού lidlo-applications@dls.moi.gov.cy

-ΕΚΓ Πάφου padlo-applications@dls.moi.gov.cy

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας εργαζόταν με το 50% του προσωπικού κατά τη διάρκεια της πανδημίας λόγω ευπαθών ομάδων αλλά και άδειας παραμονής στο σπίτι. Πλέον, το Τμήμα λειτουργεί με το 80% των εργαζομένων.

Βελτιώθηκε ο βαθμός εξυπηρέτησης πολιτών

Για να μπορέσει κάποιος να αξιολογήσει εάν υπάρχει ή όχι καθυστέρηση πρέπει να συνυπολογίζει ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα εάν το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας με πέραν των 1000 υπαλλήλων δεν τολμούσε άμεσα να εισέλθει στη διαδικασία της υποβολής ηλεκτρονικής αίτησης, αναφέρει ο Διευθυντής του Τμήματος.

«Οι απαντήσεις στα emails δεν είναι αυτόματη διαδικασία. Καθημερινά μπορεί να έχουμε εκατοντάδες κατά επαρχιακό γραφείο, χιλιάδες παγκύπρια. Στην αρχή υπήρχαν θέματα. Σημασία έχει ότι το προσωπικό αντιδρά άμεσα και κάποια προβλήματα έχουν επιλυθεί ενώ διαδικασίες σήμερα κυλούν ομαλότατα χωρίς ιδιαίτερες καθυστερήσεις. Εάν μέσα σ' αυτήν

την κατάσταση υπάρχει κάποια περίπτωση όπου έχει υποβληθεί αίτημα με email και δεν απαντήθηκε δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι δεν απαντήθηκε. Μπορεί να μην παραλήφθηκε ποτέ ή να υπάρχει κάποιο λάθος. Θερμή παράκληση προς το κοινό σε τέτοιες περιπτώσεις να απευθύνεται σε εμάς π.χ τηλεφωνικά», σημειώνει ο κ. Σωκράτους.

Σε σχέση με τη λύση των ραντεβού, ο ίδιος απορρίπτει αναφορές περί καθυστέρησης μέχρι και έναν μήνα για μεταβιβάσεις.

«Δεν υπάρχει καθυστέρηση. Υπάρχει ένας λογικός χρόνος αποδοχής των αιτημάτων, αξιολόγησης, επίλυσης κάποιων θεμάτων και είναι θέμα μερικών 3-4 ημερών ο ενδιαφερόμενος να κληθεί για τις υποθέσεις».

Ο κ. Σωκράτους εξηγεί ότι τα ραντεβού πραγματοποιούνται με στόχο την αποφυγή συνωστισμού έξω από τα γραφεία και την όσο το δυνατόν πιο σύντομη εξυπηρέτηση.

Πάντως, ο Διευθυντής του Τμήματος τονίζει ότι ο βαθμός εξυπηρέτησης και η απόδοση του προσωπικού συγκριτικά με την εποχή προ κορωνοϊού, παρουσιάζει αυξημένη βελτίωση λόγω των αλλαγών και των μέτρων.

Ωστόσο, ο ίδιος απευθύνει έκκληση προς το κοινό. «Τα αποτελέσματα των αλλαγών δεν είναι άμεσα. Χρειάζονται χρόνο. Θεωρούμε ότι υπάρχει καλύτερη διαχείριση των προβλημάτων και ζητούμε λίγη πίστωση χρόνου για να επιλύσουμε ορισμένα θέματα που παρουσιάζονται».

Αβέβαιη και δύσκολη φαίνεται η πορεία των ακινήτων το 2020

Παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν το 2019, η χρονιά τελείωσε με θετικό πρόσημο για τον τομέα

Επιμέλεια **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΛΑΣ**

Αβέβαιη, αλλά και δύσκολη φαίνεται να είναι η πορεία των ακινήτων το 2020 λόγω της μείωσης της ζήτησης τόσο από ξένους επενδυτές (λόγω κυρίως των αυστηρότερων κριτηρίων στο Πρόγραμμα των Πολιτογραφησεων) όσο και από ντόπιους (λόγω των επιπτώσεων του κορωνοϊού στην ανεργία και το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών). Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα, η εικόνα στα πωλητήρια έγγραφα Κύπριων αγοραστών φαίνεται να αλλάζει σημαντικά το πρώτο τρίμηνο του 2020, όπου σημειώθηκε μείωση 11% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2019. Η μείωση αυτή σύμφωνα με την Κεντρική, οφείλεται κυρίως στις πωλήσεις του μήνα Μαρτίου οι οποίες μειώθηκαν σημαντικά αφού από τα μέσα του μήνα ξεκίνησαν οι επιπτώσεις στην οικονομία από τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόστηκαν στη χώρα λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Όσον αφορά τη μείωση στα πωλητήρια έγγραφα των ξένων αγοραστών το πρώτο τρίμηνο του 2019, αυτή κυμάνθηκε σε πιο ψηλά επίπεδα και έφθασε το 21,3% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2019. Το μειωμένο ενδιαφέρον στο σύνολο των αγοραστών ντόπιων και ξένων (-15,8%) το πρώτο τρίμηνο του 2020 υποδεικνύει την αβέβαιη πορεία στον τομέα των ακινήτων το 2020, λόγω των επιπτώσεων που αναμένεται να έχουν τα περιοριστικά μέτρα για την εξάπλωση της πανδη-

Η εικόνα στα πωλητήρια έγγραφα Κύπριων αγοραστών φαίνεται να αλλάζει σημαντικά το πρώτο τρίμηνο του 2020, όπου σημειώθηκε μείωση 11% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2019.

μίας. Όσον αφορά στον δείκτη παραγωγής στις κατασκευές (κατηγορία κτίρια), σύμφωνα με τα στοιχεία, κατέγραψε ετήσια αύξηση της τάξης του 13,6% κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019 σημειώνοντας μια μικρή επιβράδυνση στις συνεχόμενες ετήσιες αυξήσεις. «Η οικοδομική δραστηριότητα αναπόφευκτα θα επηρεαστεί και αυτή από τα περιοριστικά μέτρα λόγω κορωνοϊού, και ως εκ τούτου, οι εξελίξεις στον τομέα θα πρέπει να παρακολουθούνται στενά», επισημαίνει η ΚΤΚ. Ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης αυξητικής κατασκευαστικής δραστηριότητας κατά

Οι άνεργοι στον κατασκευαστικό τομέα, σύμφωνα με στοιχεία, έφτασαν κατά μέσο όρο το πρώτο τρίμηνο του 2020 στους 1.283.

το 2019 και το πρώτο τρίμηνο του 2020 καταγράφεται μείωση της ανεργίας στον κατασκευαστικό τομέα. Συγκεκριμένα, οι άνεργοι στον κατασκευαστικό τομέα, σύμφωνα

με στοιχεία, έφτασαν κατά μέσο όρο το πρώτο τρίμηνο του 2020 στους 1.283, παρουσιάζοντας σημαντική μείωση από τους κατά μέσο όρο 1.780 ανέργους που καταγράφηκαν το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Ο αριθμός εγκεκριμένων αδειών οικοδομής, ο οποίος θεωρείται πρόδρομη ένδειξη για την οικοδομική δραστηριότητα, σημείωσε σημαντική ετήσια αύξηση της τάξης του 12,6% κατά το 2019. Τα οικιστικά ακίνητα που αδειοδοτήθηκαν κατά την ίδια περίοδο ανέρχονται σε 5.179, αριθμός που αντιστοιχεί σε ποσοστό αύξησης 16,2% σε σύγκριση με το 2018. Τον

Ιανουάριο του 2020 παρατηρήθηκε μία μικρή μείωση της τάξης του 1,1% στον αριθμό εγκεκριμένων αδειών οικοδομής.

Καλά πήγε το 2019

Παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν το 2019, η χρονιά τελειώνει με θετικό πρόσημο για τον τομέα των ακινήτων, αν και με σχετική επιβράδυνση κατά το δεύτερο μισό του έτους. Η Κεντρική σημειώνει πως ο Δείκτης Τιμών Κατοικιών (οικίες και διαμερίσματα) συνέχισε με επιβράδυνση την ανοδική του πορεία καταγράφοντας τριμηνιαία αύξηση 0,3% το τέταρτο τρίμηνο σε σχέση με 0,7% το τρίτο τρίμηνο του 2019. Οι τιμές οικιών κατέγραψαν αύξηση 0,2% και διαμερισμάτων 0,5% σε τριμηνιαία βάση σε σχέση με 0,3% και 1,5% αντίστοιχα το προηγούμενο τρίμηνο. Σε ετήσια βάση, συνεχίζει, οι τιμές κατοικιών κατέγραψαν αύξηση της τάξης του 2,2% κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019 σε σχέση με 2,8% το προηγούμενο τρίμηνο. Τόσο οι τιμές οικιών όσο και διαμερισμάτων κατέγραψαν ετήσια αύξηση κατά το υπό εξέταση τρίμηνο της τάξης του 1,5% και 4,1%, σε σχέση με 2,2% και 4,4% αντίστοιχα το προηγούμενο τρίμηνο. Σε αντίθεση με το Δείκτη Τιμών Ακινήτων της ΚΤΚ, ο αντίστοιχος Δείκτης Τιμών Κατοικιών της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου (ΣΥΚ) σημείωσε την υπό επισκόπηση περίοδο τριμηνιαία μείωση 3,7% και ετήσια μείωση της τάξης του 4,8%.

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2019 ο αντίστοιχος Δείκτης Τιμών Κατοικιών της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου (ΣΥΚ) σημείωσε ετήσια αύξηση της τάξης του 2,3%, ποσοστό το οποίο βρισκόταν κοντά στο ΔΤΚ της ΚΤΚ (2,8%). Οι διαφορές στα αποτελέσματα οφείλονται στις διαφορετικές μεθοδολογίες που ακολουθεί ο κάθε δείκτης. Ενδεχόμενα για το τέταρτο τρίμηνο του 2019 ο δείκτης της ΣΥΚ (που βασίζεται σε συναλλαγές ακινήτων) να επηρεάστηκε από τη μεγάλη μείωση της ζήτησης από ξένους αγοραστές, οι οποίοι κατά κανόνα φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο από τις πιο πάνω εξελίξεις με πιο σταδιακό τρόπο. Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019 ο Δείκτης Τιμών Κατοικιών σε τριμηνιαία βάση σημείωσε αύξηση σε όλες τις επαρχίες, όπως και τα προηγούμενα δύο τρίμηνα με εξαίρεση όμως αυτή τη φορά την επαρχία Πάφου, η οποία σημείωσε τριμηνιαία μείωση της τάξης του 1,3%. Τριμηνιαία αύξηση στις τιμές κατοικιών καταγράφηκε στη Λεμεσό κατά 0,7%, στην Αμμόχωστο κατά 0,6% και στη Λευκωσία και Λάρνακα κατά 0,1%. «Σημειώνεται πάντως μια σχετική επιβράδυνση στις αυξήσεις σε όλες τις επαρχίες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο», καταλήγει η έρευνα.

Εως και 30% κούρεμα τιμών για εσωτερικό τουρισμό

Στο τραπέζι γενναία μείωση
αγοράς πακέτων διακοπών

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Δυο εξελίξεις που σημειώθηκαν το περασμένο επιτάμειρο και που αφορούν το άνοιγμα της Κύπρου στον έξω κόσμο σε συνθήκες κορωνοϊού, ήλθαν να επισκιάσουν το κλίμα αισιοδοξίας που συνόδευσε το σταδιακό άνοιγμα των αεροδρομίων και την επανάληψη των πτήσεων. Οι ανακατατάξεις που σημειώθηκαν στην εκτίμηση επιδημιολογικού κινδύνου χωρών, σχετικά με την νόσο COVID-19 καθώς και η γνωστοποίηση ότι αεροπορικές εταιρείες προχώρησαν σε ακύρωση πτήσεων προς Κύπρο, τουλάχιστον για το μήνα Ιούνιο, έχουν προκαλέσει συναγερμό στη Λευκωσία βγάζοντας στην επιφάνεια έντονο προβληματισμό για τους στόχους που έχουν τεθεί για τη φετινή χρονιά. Νοούμενου ότι υπολείπονται κάτι περισσότερο από 15 μέρες από το ουσιαστικό άνοιγμα της Κύπρου, τουριστικά, πολιτικά και παράγοντες της ξενοδοχειακής βιο-

μηχανίας, αναζητούν εναλλακτικές επιλογές οι οποίες θα έχουν μειωμένο βαθμό επιρροής από τα επιδημιολογικά δεδομένα και μπορούν να αποτελέσουν μια καλή βάση για να πάρει μπροστά η τουριστική βιομηχανία, έως ότου ξεκαθαρίσει το επιδημιολογικό τοπίο, από χώρες που ενδιαφέρουν την Κύπρο. Με τα σημερινά δεδομένα, ο εσωτερικός τουρισμός φαντάζει ως μάννα εξ ουρανού για το τουριστικό προϊόν, κάτι που γίνεται αντιληπτό από τους επιχειρηματίες του ξενοδοχειακού κλάδου και που αναμένεται να επιδράσει καταλυτικά στην αναδιάρθρωση των τουριστικών πακέτων που θα προσφερθούν στο εσωτερικό. Ήδη εντός των ξενοδόχων σημειώνονται έντονες διεργασίες, με πρώτο ζητούμενο τη μείωση των τουριστικών πακέτων έως και 30%.

Γενναίο κούρεμα

Η μετακίνηση του Ισραήλ στην κατηγορία Β, στην οποία κατατά-

Προς την ασφάλεια που προσφέρει ο εσωτερικός τουρισμός, ένεκα της θετικής επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου, στρέφεται η ξενοδοχειακή βιομηχανία σε μια προσπάθεια να μειώσει της φετινές ζημιές και να διασώσει τον κατ' εσχόλη τουριστικό μήνα, τον Αύγουστο.

σονται χώρες με αυξημένο κίνδυνο αλλά και η ακύρωση πτήσεων, όπως της γερμανικής Condor, είναι οι δυο εξελίξεις που έχουν μεταβάλει το κλίμα που επικρατούσε στον τουριστικό τομέα, αποκαλύπτοντας πως το ρευστό επιδημιολογικό κλίμα θα συνεχίσει να είναι ο αστάθμητος παράγοντας που θα επηρεάζει τις αφίξεις. Η ερχόμενη εβδομάδα κρίνεται καθοριστική μιας και αναμέ-

Κινητικότητα παρατηρείται σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο για ενίσχυση της τουριστικής περιόδου, από ευρωπαϊκές αγορές.

νεται να ληφθούν συμπληρωματικές αποφάσεις που ενδεχομένως να δώσουν μια νέα τροπή στη φετινή καλοκαιρινή περίοδο, από πλευράς στόχευσης. Στο πνεύμα αυτό εντός των ξενοδόχων φαίνεται να έχει ωριμάσει η ιδέα να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον εσωτερικό τουρισμό, όσο μικρό και αν είναι το κομμάτι σε σχέση με τη συνολική πίτα, σε μια προσπάθεια να ελαχιστοποι-

ηθούν οι διαρροές τουριστών προς τα έξω. Ήδη ξενοδοχεία τα οποία θα ανοίξουν, το επόμενο διάστημα, είναι σε φάση αναδιάρθρωσης των τιμών που θα προσφέρουν στο εσωτερικό. Ειδικά στο χώρο του ΠΑΣΥΣΕ αυτή την περίοδο φαίνεται να υπάρχει έντονος προβληματισμός, που σε αριθμούς μεταφράζεται σε οριζόντιο κούρεμα των τιμών σε ποσοστό 30%.

Οι πρώτες εκτιμήσεις που βγαίνουν προς τα έξω είναι αισιόδοξες

Καθοριστικός ο Αύγουστος

Ο σχεδιασμός που φαίνεται να είναι σε εξέλιξη τη δεδομένη στιγμή, επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση αστάθμητων εξελίξεων από χώρες του εξωτερικού, ένεκα της επιδημίας. Μια διαδικασία από την οποία αναδεικνύεται η θετική επιδημιολογική εικόνα της Κύπρου που επιτρέπει στους ξενοδόχους να κάνουν βήματα εκ του ασφαλούς. Ο ερχόμενος Αύγουστος θεωρείται ως ο κρίσιμος μήνας. Οι πρώτες εκτιμήσεις που βγαίνουν προς τα έξω είναι αισιόδοξες μιας και γίνεται λόγος για αυξημένη κίνηση του εσωτερικού τουρισμού κατά τον τελευταίο μήνα του καλοκαιριού. Πηγές από τον ξενοδοχειακό χώρο έλεγαν στην «Κ» πως τα πακέτα των ξενοδοχείων για τον εσωτερικό τουρισμό, θα είναι ιδιαίτερα δλεαστικά. Οι ίδιες πηγές στέλλουν ένα σαφές μήνυμα σε όσους επιλέγουν φέτος να μείνουν εντός. «Μην κοιτάτε τις τιμές που είναι αναρτημένες σε ιστοσελίδες. Επικοινωνήστε απευθείας με το ξενοδοχείο της επιλογής σας. Πρώτον, να μάθετε αν είναι ανοικτό και δεύτερον να πληροφορηθείτε για τις ειδικές προσφορές που θα υπάρχουν, γιατί θα υπάρχουν πολύ καλές τιμές».

Ρευστότητα

Το σύνολο των παραγόντων της τουριστικής βιομηχανίας με τους οποίους μίλησε η «Κ», περιέγραψαν την εικόνα που επικρατεί με μια φράση. «Ρευστό το τοπίο από το εσωτερικό και το εξωτερικό». Σε ό,τι αφορά το εσωτερικό, όπως λέγεται, καταγράφεται μια αμυδρή κινητικότητα με τη συλλογή πληροφοριών χωρίς ωστόσο να παρατηρούνται προκλήσεις ή η αγορά πακέτων διακοπών. Οι ξενοδοχοί προτρέπουν όσους προσανατολίζονται να μην βγουν εκτός Κύπρου να διευθετήσουν τις καλοκαιρινές διακοπές τους,

το συντομότερο δυνατόν κάτι που θα τους εξασφαλίσει και καλύτερες τιμές. Η ίδια εικόνα επικρατεί και από το εξωτερικό. Οι προσδοκίες ότι το Ισραήλ θα ήταν από τις πρώτες χώρες που θα έστελνε τουρίστες μετά την 1η Ιουλίου, έχουν μειωθεί από την πρόσφατη κατάταξη της γειτονικής χώρας στην κατηγορία Β. Ιδιαίτερη προσοχή δίδεται και στη γερμανική αγορά, σε πολιτικό και επιχειρηματικό επίπεδο. Η ακύρωση πτήσεων από τη γερμανική Condor προβληματίζει, ωστόσο εκφράζεται αισιοδοξία να είναι περιστασιακή και μέχρι το τέλος του μήνα.

Βερολίνο-Λευκωσία

Ειδικά για την περίπτωση της γερμανικής τουριστικής αγοράς, προσπάθειες για να ξεπεραστούν οι όποιες δυσκολίες προκύπτουν, καταβάλλονται σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο. Την περασμένη εβδομάδα η Κύπρος ήταν στο πάνελ των χωρών με τις οποίες το Βερολίνο βρίσκεται σε ανοικτή γραμμή για την τουριστική περίοδο. Παράλληλα όμως η Λευκωσία φαίνεται να έχει απευθείας κανάλια επικοινωνίας με το Βερολίνο σε καθημερινή, σχεδόν βάση, κάτι που ενδεχομένως να παραπέμπει και σε άλλες διευθετήσεις σε διμερές επίπεδο. Διπλωματικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως η γερμανική πλευρά επιδεικνύει έντονο ενδιαφέρον για το τουριστικό προϊόν της Κύπρου, κάτι που φαίνεται και από τις ταξιδιωτικές οδηγίες που εκδίδονται. Οι ίδιες πηγές εκτιμούν πως η παρασκευαστική επαφή των δυο χωρών θα αποκαλυφθεί μέσω των ταξιδιωτικών οδηγιών, νοούμενου ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να προχωρούν με τη σύναψη συμφωνιών σε διμερές επίπεδο.

TOYOTA

Dickran Ouzounian & Co. Ltd., distributors for TOYOTA & LEXUS in Cyprus, enjoying a leading position in the automotive industry, seeks to recruit a high calibre professional for the position of **Marketing & Customer Experience Manager** to be based in Nicosia. The successful candidate will champion effective and efficient brand aligned marketing efforts through all communication channels and customer touch points during an exciting period of transformation as we move from an automobile company to a mobility company.

VACANCY Marketing & Customer Experience Manager

The position

The Marketing & Customer Experience Manager who will be reporting to the Managing Director will be expected to:

- Plan, organise, and direct the Toyota & Lexus marketing operations of the company in order to enhance the business, customer experience and brand desire.
- Develop and implement an omnichannel approach to marketing and the customer experience.
- Ensure that customers receive first-class service via all channels whilst maximising sales by inspiring, coaching and managing the team to continually improve performance and quality, and using feedback to challenge and drive changes to company-wide processes and policies to provide a better customer experience.
- Promote excellent customer and public relations in order to enhance the trust and image of the company.

Requirements

- University Degree in Marketing or related field. Post-graduate business degree will be an added advantage.
- Minimum 7 years of experience in marketing and / or retail customer relationship building experience.
- Digital marketing experience is important including understanding of SEO/SEM, display, website, Google tools, social advertising, etc.
- Good knowledge and passion for automotive technology and emerging technological and business trends.
- Strong financial and human resources management, business acumen, and problem-solving skills.
- Provide effective leadership to enhance communication, teamwork, engagement and to nurture, coach and develop team members to attain high motivation and performance.
- Strong customer service orientation and a high level of professional integrity and business ethics.
- Resilience, agility and strong work ethics in a dynamic and quickly evolving technological environment.
- Ability to demonstrate enthusiasm, determination, and high levels of personal and organisational achievement.
- Contribute to a culture of continuous improvement.
- Strong communication, presentation and influencing skills.
- Plan and organize time, activity levels and resources to achieve targets.
- Exceptional verbal and written communication skills in Greek and English.

Remuneration

An attractive remuneration package, including benefits, will be offered to the successful candidate, commensurate to qualifications and experience.

Applications

Interested applicants should forward their Curriculum Vitae to recruitment@toyota-cyprus.com no later than **26 June 2020**, quoting the job title "Marketing & CEX Manager".

www.toyota.com.cy | www.lexus.com.cy

Αυξημένος ο τζίρος στα εμπορικά κέντρα

Συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 οι πωλήσεις σημείωσαν άνοδο 10 – 50% - Ικανοποιημένοι οι καταστηματάρχες

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

Με υποχρεωτική θερμομέτρηση σε κάθε είσοδο, εκπτώσεις μέχρι και 60% στα καταστήματα, αυξημένη επισκεψιμότητα αλλά και ενισχυμένο τζίρο σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο επαναλειτούργησαν τα πολυκαταστήματα και τα εμπορικά κέντρα (malls). Αρκετοί πολίτες έδωσαν τη θετική τους «ψήφο» στα εμπορικά κέντρα που επαναλειτούργησαν την περασμένη Τρίτη, έπειτα από δύομισι μήνες εγκλεισμού να δώσουν το παρόν τους.

Όπως πληροφορείται η «Κ», η επισκεψιμότητα που καταγράφηκε τις πρώτες ημέρες επαναλειτουργίας των εμπορικών κέντρων (malls) ήταν αυξημένη κατά 20% ενώ σε ορισμένα εμπορικά κέντρα έφθασε μέχρι και το 50% σε σύγκριση με τις αντίστοιχες ημέρες της περσινής χρονιάς.

Ισχυρός παίκτης της αγοράς, ο οποίος δραστηριοποιείται με πολλά καταστήματα ειδών ένδυσης και υπόδησης εντός των εμπορικών

Το στοίχημα είναι εάν η αυξητική τάση θα συνεχιστεί και για το επόμενο χρονικό διάστημα.

κέντρων, αναφέρει στην «Κ» ότι η τάση στις πωλήσεις αυτές τις ημέρες είναι ιδιαίτερα ανεβασμένη καταγράφοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με τις αντίστοιχες ημέρες του 2019. Ωστόσο, δεν καλύπτει ούτε κατά διάνοια την απώλεια που επήλθε κατά τη διάρκεια του lockdown, σημειώνει.

Η επισκεψιμότητα κατά τις πρώτες τρεις ημέρες στο Nicosia Mall,

Η επισκεψιμότητα που καταγράφηκε τις πρώτες ημέρες επαναλειτουργίας των εμπορικών κέντρων (malls) ήταν αυξημένη κατά 20%, ενώ σε ορισμένα εμπορικά κέντρα έφθασε μέχρι και το 50% σε σύγκριση με τις αντίστοιχες ημέρες της περσινής χρονιάς.

κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα και ήταν αυξημένη κατά περίπου 50% σε σχέση με την περσινή αντίστοιχη περίοδο.

Όπως ανέφερε στην «Κ» ο Γενικός Διευθυντής του Nicosia Mall, Γιώργος Γεωργίου, ο συνολικός τζίρος ήταν και αυτός αυξημένος και κυμάνθηκε περίπου σε αντίστοιχα επίπεδα.

«Αν και το δείγμα είναι πολύ μι-

κρό εντούτοις είναι πολύ ενθαρρυντικό και αποδεικνύει το loyalty των Κυπρίων καταναλωτών γενικά προς τα εμπορικά κέντρα και ιδιαίτερα προς το Nicosia Mall», τονίζει ο κ. Γεωργίου.

«Το Nicosia Mall διαθέτει την απαραίτητη τεχνολογία και τεχνογνωσία για να διασφαλίσει την ασφάλεια και υγεία των επισκεπτών του. Έχουμε τηρήσει πιστά τόσο

το πρωτόκολλο για τα εμπορικά κέντρα όσο και όλες τις σχετικές οδηγίες των αρμοδίων αρχών. Το ίδιο έχει γίνει και από τους καταστηματάρχες εντός του Nicosia Mall», σημειώνει ο ίδιος τονίζοντας ότι οι επισκέπτες ακολούθησαν ευλαβικά τις οδηγίες και συστάσεις τόσο των αρμοδίων αρχών όσο και της ομάδας ασφαλείας. «Ενθαρρύνουμε τους πελάτες μας να μας επι-

σκεφθούν και να απολαύσουν τα ψώνια τους αλλά την ίδια στιγμή τους καλούμε να συνεχίσουν να τηρούν πιστά τις οδηγίες και συστάσεις των αρμοδίων αρχών».

Αύξηση στην επισκεψιμότητα τις τρεις πρώτες ημέρες επαναλειτουργίας των εμπορικών κέντρων κατά 20% αλλά και σε ό,τι αφορά στο σύνολο των πωλήσεων κατά 10%, συγκριτικά με την αντίστοιχη

περσινή περίοδο ήταν η εικόνα που συνέθεσε το σκηνικό και στην περίπτωση του My Mall Limassol.

Όπως ανέφερε στην «Κ» ο διευθύνων σύμβουλος του My Mall Limassol, Ανδρέας Χατζημιτσής, τα μηνύματα είναι πολύ ενθαρρυντικά. «Το κοινό έχει επιστρέψει στα εμπορικά κέντρα. Σε ό,τι αφορά το θέμα των πωλήσεων η εικόνα είναι εξαιρετικά θετική και το στοίχημα είναι εάν η αυξητική τάση θα συνεχιστεί και για το επόμενο χρονικό διάστημα».

Ο κ. Χατζημιτσής τονίζει ότι σε ό,τι αφορά τα μέτρα προστασίας, ο βαθμός επιτήρησης το Σαββατοκύριακο θα είναι ενισχυμένος καθώς αναμένονται πολλοί επισκέπτες. «Παράκληση προς τους επισκέπτες να συνεχίσουν να τηρούν τα μέτρα σύμφωνα με τα διατάγματα. Μέχρι στιγμής αυτό συμβαίνει και δεν έχει δημιουργηθεί οποιoδήποτε πρόβλημα», σημειώνει ο κ. Χατζημιτσής. Ικανοποίηση για την εικόνα που παρουσιάζεται αυτές τις ημέρες εκφράζει επίσης ο υπεύθυνος του καταστήματος Teranova στο My Mall, Αντώνης Γενάρης.

«Συγκριτικά με πέρυσι, η αύξηση στον τζίρο είναι 100%. Ανοίξαμε δειλά, ωστόσο, ο κόσμος έχει ανταποκριθεί. Είμαστε πολύ ικανοποιημένοι», αναφέρει ο κ. Γενάρης. Στα ίδια επίπεδα επισκεψιμότητας κινήθηκαν και τα υπόλοιπα εμπορικά κέντρα, όπως ανέφερε ο Γενικός Γραμματέας του Παγκύπριου Συνδέσμου Λιανικού Εμπορίου, Μάριος Αντωνίου.

Στο μεταξύ, τα σημεία ψυχαγωγίας σε εμπορικά κέντρα όπως το παγοδρόμιο στο My Mall στη Λεμεσό υποδεχθηκαν το κοινό το Σάββατο (13/6). Οι παιδότοποι και οι κινηματογράφοι παραμένουν μέχρι στιγμής κλειστοί.

Θερμομέτρηση και άλλα μέτρα προστασίας

Αν και το υγειονομικό πρωτόκολλο και οδηγός διαχείρισης για τη λειτουργία των εμπορικών κέντρων και πολυκαταστημάτων δόθηκε από τους αρμοδίους μία ημέρα αργότερα από την ημέρα επαναλειτουργίας, τα μέτρα προστασίας τηρήθηκαν τις επόμενες ημέρες με ευλάβεια τόσο από τους επισκέπτες όσο και από το προσωπικό στο σύνολο των εμπορικών κέντρων.

Μερικά από τα μέτρα προστασίας τα οποία περιλαμβάνονται στο πρω-

τόκολλο σχετικά με τη λειτουργία των εμπορικών κέντρων είναι ο έλεγχος του συνολικού αριθμού επισκεπτών στο χώρο στάθμευσης από ειδική ομάδα, που ελέγχει καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του πολυκαταστήματος την τήρηση των μέτρων, η τοποθέτηση αυτοκόλλητων δαπέδου με ειδικές σημάνσεις σε όλους τους χώρους του εμπορικού κέντρου για υπενθύμιση της τήρησης των δυο μέτρων απόστασης μεταξύ των επισκεπτών,

με έμφαση σε σημεία όπως τα ταμεία των επιμέρους καταστημάτων και οι ειδικές σμάνσεις για αποφυγή χρήσης ασανσέρ και οδηγών χρήσης.

Εντός των ασανσέρ τα άτομα θα πρέπει να φοράνε μάσκες ενώ η χωρητικότητα του δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 30-50%.

Στην επιχείρηση - πολυκατάστημα κατά τη λειτουργία θα πρέπει υποχρεωτικά το προσωπικό να εφαρμόζει σχολαστικό πλύσιμο

των χεριών πριν από την είσοδο και έξοδο από την εργασία μέσα στο πολυκατάστημα και ορθή χρήση και απόρριψη απλής χειρουργικής μάσκας.

Τα μέτρα αποστασιοποίησης εντός του πολυκαταστήματος θα πρέπει να τηρούνται με ειδικές ενδείξεις κυρίως στο χώρο των ταμείων. Στα ταμεία έχουν τοποθετηθεί αλκοολούχα διαλύματα ώστε να τηρείται το πλύσιμο των χεριών πριν και μετά την οικονομική συναλλαγή.

Ξεκινάει το πρόγραμμα επιδότησης της εργασίας στην Ελλάδα

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Σε λειτουργία τίθεται από τη Δευτέρα 15 Ιουνίου ο νέος μηχανισμός στήριξης του εισοδήματος των εργαζομένων με τον κωδικό «Συν-Εργασία». Πρόκειται για ένα δύσκολο εγχείρημα καθώς, παρότι η κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να στηρίξει εργαζομένους και επιχειρήσεις με περισσότερο από 1 δισ. ευρώ σε 4 μήνες, οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού που χτύπησε και τη χώρα μας είναι τόσο μεγάλες, που καθιστούν αμφίβολη τη μαζική συμμετοχή των επιχειρήσεων. Στην πράξη, οι επιχειρήσεις καλούνται να επιβαρυνθούν με ένα 12% επί του συνολικού εργοδοτικού κόστους, αφού για μισή εργασία θα πληρώσουν μεν μισό μισθό, όμως θα πρέπει να καταβάλλουν κι ένα σημαντικό μέρος των ασφαλιστικών εισφορών, επί του αρχικού ονομαστικού μισθού. Μάλιστα, σε μια κίνηση της τελευταίας στιγμής, το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης προχώρησε μέσα στην εβδομάδα σε βελτιωτικές κινήσεις, θεσμοθετώντας για το πρώτο κρίσιμο διάστημα, έως τις 31 Ιουλίου, και την επικορήγηση μέρους των εργοδοτικών εισφορών, μειώνοντας την επιβάρυνση από το 16% στο 12%.

Οι επιχειρήσεις καλούνται να επιβαρυνθούν με ένα 12% επί του συνολικού εργοδοτικού κόστους, αφού για μισή εργασία θα πληρώσουν μεν μισό μισθό, όμως θα πρέπει να καταβάλλουν κι ένα σημαντικό μέρος των ασφαλιστικών εισφορών, επί του αρχικού ονομαστικού μισθού.

Ο μηχανισμός «Συν-Εργασία» θα παραμείνει ενεργός έως 15 Οκτωβρίου. Ο εργοδότης θα μπορεί, χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του εργαζομένου ή έστω κάποια διαβούλευση, να προβαίνει σε μείωση του χρόνου εβδομαδιαίας εργασίας μέχρι και 50%, για έναν ή περισσότερους μήνες εντός του επίμαχου 4μήνου, για μέρος ή το

σύνολο των εργαζομένων του. Το κράτος θα αναπληρώνει το 60% του καθαρού μισθού που χάνεται. Επίσης, θα καταβάλλει το 60% των εργοδοτικών εισφορών για το διάστημα κατά το οποίο ο εργαζόμενος δεν θα απασχολείται. Τις υπόλοιπες ασφαλιστικές εισφορές εργαζομένου και εργοδότη θα καταβάλλει ο εργοδότης. Μάλιστα, οι εισφορές

θα υπολογίζονται επί του ονομαστικού μισθού και όχι επί του μισθού που θα λαμβάνει ο εργαζόμενος.

Στον αντίποδα, μειωμένα, με βάση τις καταβαλλόμενες αποδοχές και όχι τις αρχικά προβλεπόμενες, θα υπολογίζονται το επίδομα αδειας και το δώρο Χριστουγέννων. Στον μηχανισμό θα μπορούν να ενταχ-

Πρεμιέρα για τον μηχανισμό «Συν-Εργασία» τη Δευτέρα - Τι θα πληρώνει το κράτος, τι οι επιχειρήσεις και πόσο μισθό θα παίρνουν οι εργαζόμενοι.

θούν μόνο οι μισθωτοί που στις 30 Μαΐου, που ψηφίστηκε ο σχετικός νόμος, είχαν σχέση εργασίας πλήρους απασχόλησης. Όσο για τις επιχειρήσεις, βασική προϋπόθεση συμμετοχής είναι, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, να παρουσίασαν μείωση τουλάχιστον 20% του κύκλου εργασιών ΦΠΑ ή των ακαθάριστων εσόδων τους σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια.

Από τη Δευτέρα, καταργείται η διάταξη που προβλέπει τη χρήση προσωπικού ασφαλούς λειτουργίας με την εφαρμογή εκ περιτροπής εργασίας χωρίς κάποια επιδότηση, προκειμένου να μη λειτουργεί ανταγωνιστικά στον νέο μηχανισμό.

Παράδειγμα
Η «Κ», με τη συμβολή της επισημονικής ομάδας του taxheaven, παρουσιάζει παραδείγματα που

δείχνουν πώς θα λειτουργήσει από Δευτέρα ο νέος μηχανισμός. Έτσι, έστω εργαζόμενος με μισθό 1.000 ευρώ μηνιαία, που καλείται από 15 Ιουνίου να εργαστεί κατά 50% λιγότερο. Ο συγκεκριμένος εργαζόμενος «κοστίζει» στον εργοδότη του 1.242,30 ευρώ. Βέβαια, πριν από την ένταξη του στο πρόγραμμα «Συν-Εργασία» λάμβανε στην τσέπη του 830,08 ευρώ (ύστερα από φόρους και εισφορά αλληλεγγύης). Μετά την ένταξη του στο πρόγραμμα, θα λάβει καθαρά 671,9 ευρώ, ήτοι 83,08% του αρχικώς καταβαλλόμενου ποσού. Θα παρέχει βέβαια εργασία τις μισές ώρες της εβδομάδας ή τις μισές εβδομάδες τον μήνα. Το κράτος θα πληρώσει για τον συγκεκριμένο εργαζόμενο 254,01 ευρώ έως το 60% του χαμένου μισθού, αλλά και επιπλέον 72,99 ευρώ για το 60% των εργοδοτικών εισφορών που αντιστοιχούν στο διάστημα που ο εργαζόμενος δεν δούλευε. Όσο για τον εργοδότη, αυτός θα κληθεί να πληρώσει συνολικά 746,96 ευρώ, με τη διαφορά στο εργοδοτικό κόστος να είναι της τάξης του 39,92%. Προσοχή όμως. Όπως επισημαίνουν επιχειρηματίες, δεν πρόκειται για κέρδος της επιχείρησης, αφού οι εργαζόμενοι θα παρέχουν μειωμένη εργασία.

«Νεκρή» η Πλάκα χωρίς τουρίστες, SOS εκπέμπουν τα καταστήματα

Πάνω από 75% η μείωση του τζίρου – Κλειστές παραμένουν δεκάδες επιχειρήσεις

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Με «νεκρή πόλη» εξακολουθεί να μοιάζει η Πλάκα, καθώς, παρά το άνοιγμα των εμπορικών καταστημάτων πριν ακριβώς από ένα μήνα και της επαναλειτουργίας των καταστημάτων εστίασης από τις 25 Μαΐου, πολλές επιχειρήσεις παραμένουν κλειστές, ενώ οι περισσότερες από όσες λειτουργούν βλέπουν τον τζίρο τους να είναι μειωμένος πάνω από 75%. Η απουσία τουριστών στην πλέον τουριστική περιοχή της πρωτεύουσας είναι, φυσικά, η αιτία για την κατάσταση αυτή, ενώ εξαιρετικά περιορισμένη είναι και η κάθοδος των κατοίκων της Αθήνας για βόλτα και διασκέδαση στην περιοχή. Μάλιστα, ο εμπορικός σύλλογος Αθηνών εκτιμά πως αρκετές επιχειρήσεις δεν πρόκειται να ανοίξουν ούτε μετά τις 15 Ιουνίου, οπότε ανοίγουν τα σύνορα για τουρίστες από 29 χώρες, καθώς λόγω της απώλειας τζίρου δεν μπορούν να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε ο Εμπορικός Σύλλογος Αθηνών στα καταστήματα τουριστικού ενδιαφέροντος (κυρίως λιανεμπορικές επιχειρήσεις και μερικές επιχειρήσεις εστίασης) που δραστηριοποιούνται στην περιοχή της Πλάκας (κυρίως στις οδούς Δ. Αρεοπαγίτου, Μακρυγιάννη, Βύρωνος, Κυδαθηναίων, Αδριανού, Αιόλου, Πανδρόσου, Αρεως, Ηφαιστου, στην πλατεία Μοναστηρακίου και στην πλατεία Αγ. Ασωμάτων) καταβασμένα ρολά εξακολουθεί να έχει τουλάχιστον το 13,7% αυτών. Μάλιστα, όπως επισημαίνει ο εμπορικός σύλλογος Αθηνών σε σχετική ανακοίνωσή του, δεν κατέστη δυνατόν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο της έρευνας αρκετοί επιχειρηματίες, διότι είναι κλειστές οι επιχειρήσεις τους. Τούτο πρακτικά σημαί-

Άδεια η Πλάκα σε μια εποχή που κανονικά θα έσφυζε από ζωή. Μείωση από 76% έως και 100%, δηλαδή μηδενικό τζίρο, έχει το 66% των επιχειρήσεων, ενώ πολλές δεν έχουν ανεβάσει ρολά περιμένοντας τους τουρίστες.

Ζητούν να ενταχθούν στα μέτρα στήριξης που αφορούν τις τουριστικές επιχειρήσεις.

νει ότι πιθανότατα το ποσοστό των κλειστών επιχειρήσεων είναι αρκετά μεγαλύτερο.

Το γεγονός ότι η πλειονότητα των καταστημάτων έχει ανοίξει δεν σημαίνει ότι πραγματοποιεί και πωλήσεις. Δύο στις τρεις επιχειρήσεις διαπιστώνουν ότι ο τζίρος τους είναι μειωμένος πάνω από 75% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, με κάποιες να κάνουν λόγο για μηδενικό τζίρο. Ενδεικτικό της κατάστασης είναι ότι καμία επιχείρηση δεν απάντησε ότι έχει

καλύτερο τζίρο σε σύγκριση με πέρυσι ή ίδιο με πέρυσι. Απώλειες της τάξης του 26%-50% σε σύγκριση με πέρυσι δήλωσε το 6% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα, μείωση από 51% έως 75% το 13,7% των επιχειρήσεων, μείωση από 76% έως και 100%, δηλαδή μηδενικό τζίρο, το 66% των επιχειρήσεων.

Το 62,1% των ερωτηθέντων θεωρεί σημαντικότερο παράγοντα βιωσιμότητας των επιχειρήσεών τους την επέκταση της μείωσης κατά 40% του ενοικίου έως το τέλος του έτους. Λιγότερο από το 1/3 (28,1%) των ερωτηθέντων ανέδειξε τις φορολογικές και ασφαλιστικές ελαφρύνσεις ως δεύτερο πιο σοβαρό παράγοντα που θα εξασφαλίσει την επιβίωση των επιχειρήσεών τους, ενώ το 9,2% δήλωσε ότι η χρη-

ματοδότηση των επιχειρήσεων μέσω δανείων ή προγραμμάτων ΕΣΠΑ, για την εξασφάλιση άμεσας αύξησης της ρευστότητας, αποτελεί τον λιγότερο σημαντικό παράγοντα για την επιβίωσή τους. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι το 71,9% των επιχειρήσεων δεν μπόρεσε ή δεν θέλησε να ενταχθεί για διάφορους λόγους σε κανένα χρηματοδοτικό εργαλείο.

Τόσο ο εμπορικός σύλλογος Αθηνών όσο και το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών έχουν κατ' επανάληψη ζητήσει οι εμπορικές επιχειρήσεις τουριστικού ενδιαφέροντος, οι οποίες εξαρτούν τον τζίρο τους σχεδόν αποκλειστικά από τον εισαγόμενο τουρισμό, να ενταχθούν στα μέτρα στήριξης που αφορούν τις τουριστικές επιχειρήσεις.

Λιγότερες κατά 224.267 οι προσλήψεις τον Μάιο σε σύγκριση με το 2019

Συνεχίστηκε και τον Μάιο η κατακόρυφη πτώση στις προσλήψεις. Βέβαια, το «τελικό αποτύπωμα» στην εγκώρια αγορά εργασίας ήταν θετικό, καθώς, παράλληλα, δραστικά περιορισμένες ήταν και οι απολύσεις.

Συνολικά τον προηγούμενο μήνα, κατά τον οποίο σταδιακά οι ελληνικές επιχειρήσεις ξεκινούσαν την επαναλειτουργία τους, δημιουργήθηκαν 32.975 νέες θέσεις εργασίας. Οι οποίες, βέβαια, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα ήταν κατά 72.309 λιγότερες. Επίσης, οι προσλήψεις του Μαΐου ήταν μόλις 99.257, έναντι 323.524 πέρυσι τον ίδιο μήνα. Αυτό σημαίνει ότι φέτος πραγματοποιήθηκαν 224.267 λιγότερες προσλήψεις, με τους ειδικούς να επισημαίνουν πως μόλις ένας στους τρεις εποχικούς εργαζομένους που προσελήφθηκαν πέρυσι στους κλάδους του τουρισμού και της εστίασης προσελήφθη φέτος. Οι απολύσεις και οι λύσεις συμβάσεων ήταν τον προηγούμενο μήνα 66.282, δηλαδή λιγότερες κατά 151.958 συγκριτικά με τον περυσινό Μάιο.

Παρατηρώντας την πορεία της αγοράς εργασίας κατά το πρώτο πεντάμηνο του έτους, διαπιστώνεται ότι φέτος προέκυψαν μόλις 5.826 νέες θέσεις εργασίας, όταν το αντίστοιχο θετικό ισοζύγιο πέρυσι ήταν της τάξεως των 265.059 νέων θέσεων εργασίας. Εν μέσω πανδημίας και περιοριστικών μέτρων στην οικονομία (και στην κοινωνία), δεν είναι αναίτιο που τη φετινή χρονιά, τόσο σε επίπεδο Μαΐου όσο και σε επίπεδο πενταμήνου, τα αποτελέσματα των ροών μισθωτής απασχόλησης είναι τα χειρότερα της τελευταίας 20ετίας. Ακόμα και το 2012, μεσούσης της κρίσης, είχαν προκύψει 9.129 νέες θέσεις εργασίας στο πρώτο πεντάμηνο, δηλαδή σχεδόν διπλάσιες σε σχέση με τις φετινές.

Σε επίπεδο συμβάσεων εργασίας, το 55,46% των νέων προσλήψεων (55.044) πραγματοποιήθηκε με όρους πλήρους απασχόλησης. Αντιθέτως, μόλις 36,9% των νέων προσλήψεων (36.631) αφορούσαν μερική απασχόληση και το υπόλοιπο 7,64% εκ περιτροπής εργασία (7.582). Ανά οικονομική δραστηριότητα, οι περισσότερες προσλήψεις πραγματοποιήθηκαν, όπως ήταν αναμενόμενο, στις υπηρεσίες εστίασης (12.375). Ανά ειδικότητα, την πρώτη θέση κατέχουν οι σερβιτόροι, οι τραπεζοκλήροι και οι μπάρμαν (6.635).

Την ίδια στιγμή, η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία δημοσιοποίησε το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας τον Μάρτιο, το οποίο διαμορφώθηκε σε 14,4%, έναντι 18,1% τον Μάρτιο του 2019 και του διορθωμένου προς τα κάτω 15,9% τον Φεβρουάριο του 2020. Το σύνολο των απασχολούμενων κατά τον Μάρτιο του 2020 εκτιμάται ότι ανήλθε σε 3.874.437 άτομα. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 653.686 άτομα, ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε σε 3.373.369 άτομα. Οι απασχολούμενοι μειώθηκαν κατά 12.923 άτομα σε σχέση με τον Μάρτιο του 2019 (μείωση 0,3%) και κατά 10.263 άτομα σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2020 (μείωση 0,3%). Προσοχή, όμως: Τα άτομα που τίθενται σε αναστολή σύμβασης εξακολουθούν να θεωρούνται απασχολούμενοι. Παράλληλα, η ΕΛΣΤΑΤ επισημαίνει ότι οι άνεργοι μειώθηκαν κατά 203.288 σε

Στη διάρκεια του περασμένου μήνα δημιουργήθηκαν 32.975 νέες θέσεις εργασίας.

σχέση με τον Μάρτιο του 2019 (μείωση 23,7%) και κατά 79.397 άτομα σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2020 (μείωση 10,8%). Όμως, αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μετάβαση των ανέργων στους οικονομικά μη ενεργούς, καθώς λόγω της πανδημίας αρκετά άτομα που αναζητούσαν εργασία δήλωσαν ότι δεν είναι άμεσα διαθέσιμα να εργαστούν. Επομένως, σύμφωνα με τους ορισμούς του σχετικού ευρωπαϊκού κανονισμού, κατατάσσονται αυτομάτως στους οικονομικά μη ενεργούς. Έτσι εξηγείται, άλλωστε, γιατί τα άτομα που δεν εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία αυξήθηκαν κατά 173.254 σε σχέση με τον Μάρτιο του 2019 (αύξηση 5,4%) και κατά 87.150 άτομα σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2020 (αύξηση 2,7%). Πάντως, ο υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης σε δήλωσή του έκανε λόγο για τριπλό ισοζύγιο προσλήψεων αλλά και στην αύξηση της πλήρους απασχόλησης για τον μήνα Μάιο.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Πιο ελκυστικός εργοδότης στην Ελλάδα η Aegean

Η Aegean Airlines βρέθηκε στην πρώτη θέση της κατάταξης σε έρευνα της Randstad για τους ελκυστικότερους εργοδότες στην Ελλάδα, σκαρφαλώνοντας από την τρίτη θέση της περυσινής λίστας. Η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία συμπεριλήφθηκε για πρώτη φορά στη δεκάδα κατακτώντας τη δεύτερη θέση, ενώ στην τρίτη θέση ακολούθησε η εταιρεία Σκλαβενίτης. Η έρευνα Randstad Employer Brand (REBR) αποτελεί μια πλήρη και λεπτομερή έρευνα πάνω στην εικόνα του εργοδότη παγκοσμίως και υλοποιείται σε 33 χώρες. Για την Ελλάδα, η έρευνα διεξήχθη για τρίτη συνεχή χρο-

νιά αξιολογώντας ένα δείγμα των 150 μεγαλύτερων εταιρειών, ακολουθώντας τη μεθοδολογία της παγκόσμιας έρευνας. Στη φετινή έρευνα συμμετείχαν 3.504 άτομα, μεταξύ των οποίων, Έλληνες φοιτητές, εργαζόμενοι και άνεργοι ηλικίας από 18 και 65 ετών ενώ οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά τον Ιανουάριο του 2020.

Αναλυτικά, στην πρώτη 10άδα βρέθηκαν οι εξής εταιρείες:

1. Aegean Airlines.
2. Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία.
3. Σκλαβενίτης.
4. ΙΟΝ.

5. Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ).
6. Ιντραλόντ.
7. Τράπεζα της Ελλάδος.
8. Pharmathen.
9. Παπαδοπούλου.
10. Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ).

Όπως σημειώνει η έρευνα, η σημασία του Employer Branding διαφαίνεται κυρίως από τις επιδόσεις των εταιρειών να προσελκύουν και να διατηρούν ταλαντούχους επαγγελματίες. Αυτό επιτυγχάνεται από τη στρατηγική προσέγγισή τους να καλλιεργούν μια ισχυρή εικόνα ενός υπεύθυ-

νου και αξιόπιστου εργοδότη, υποθετώντας πρακτικές που προσφέρουν τελικά προστιθέμενη αξία στους εργαζομένους τους.

Οι εταιρείες με θετική εικόνα λαμβάνουν διπλάσιες αιτήσεις από αυτές που λαμβάνουν οι εταιρείες με αδύναμη εικόνα. 50% των υποψηφίων παγκοσμίως δεν θα διάλεγαν να εργαστούν για μια εταιρεία με κακή επωνυμία παρά τον ενδεχόμενο υψηλό μισθό. Επιπλέον, 80% των εργοδοτών συμφωνούν ότι μια ισχυρή εργοδοτική φήμη έχει σημαντική επίδραση στην ικανότητά τους να προσλαμβάνουν αξιόλογο εργατικό δυναμικό.

Τόσο σε επίπεδο Μαΐου όσο και σε επίπεδο πενταμήνου η εικόνα στην αγορά εργασίας είναι η χειρότερη της τελευταίας 20ετίας.

Η ύφεση θα φθάσει το 7,5% φέτος, προβλέπει έκθεση της Εθνικής Τράπεζας

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Στο 7,5% εκτιμά η Εθνική Τράπεζα ότι θα διαμορφωθεί η ύφεση φέτος, σύμφωνα με έκθεση της Διεύθυνσης Μακροοικονομικών Ανάλυσης της τράπεζας, με αφορμή τη δημοσίευση, την περασμένη εβδομάδα, των στοιχείων για το ΑΕΠ του πρώτου τριμήνου. Η εκτίμηση έρχεται μία ημέρα μετά την πρόβλεψη του ΟΟΣΑ για ρυθμό ύφεσης 8%-9,8%, η οποία επίσης είχε λάβει υπόψη της τα στοιχεία του πρώτου τριμήνου. Η κυβέρνηση, στο πρόγραμμα σταθερότητας, προέβλεπε ύφεση 4,7%-8%.

Η έκθεση της Εθνικής επικαλείται στοιχεία όπως η κινητικότητα προς χώρους λιανικών πωλήσεων από την Google, καθώς και δείκτες οικονομικής συγκυρίας, για να υπολογίσει το ΑΕΠ του δεύτερου τριμήνου, το οποίο προβλέπει ότι θα υποχωρήσει κατά 15,1% σε

Η κρίση πλήττει το 40% της συνολικής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα.

ετήσια βάση ή κατά 13,5% σε τριμηνιαία βάση. Για το τρίτο τρίμηνο, εκτιμά ότι το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 4,6% σε τριμηνιαία βάση και για το τέταρτο τρίμηνο προβλέπει επίσης ενίσχυση 9,6% σε τριμηνιαία βάση. Έτσι, προκύπτει μέσος προβλεπόμενος ετήσιος ρυθμός ύφεσης 7,5%.

Οι αναλυτές της τράπεζας (επικεφαλής οικονομολόγος Νίκος Μαγγίνας) σημειώνουν ότι «η συρρίκνωση του ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο του 2020 ήταν ηπιότερη σε σύγκριση με τις περισσότερες χώρες της Ευρώζωνας, λόγω της δυναμικής που είχε αναπτύξει η

«Οι εξελίξεις των επόμενων μηνών συνιστούν ένα κρίσιμο τεστ για την ανθεκτικότητα του αναπτυξιακού μείγματος της οικονομίας», επισημαίνουν οι αναλυτές της Εθνικής Τράπεζας.

δραστηριότητα το πρώτο δίμηνο του 2020». Επισημαίνουν, μάλιστα, ότι οι Έλληνες εξαγωγείς, σε συγκεκριμένους κλάδους βασικών αγαθών, όπως τα τρόφιμα και τα φάρμακα, «φαίνεται να εκμεταλ-

λεύθηκαν τις ελλείψεις της διεθνούς προσφοράς, την τάση για αποθεματοποίηση βασικών αγαθών και τις καθυστερήσεις στην παγκόσμια ροή του εμπορίου και ενίσχυσαν τις εξαγωγές τους».

Σημειώνουν, επίσης, ότι τα πρώτα σημάδια μετά την άρση των περιορισμών είναι θετικά, σε επίπεδο καταναλώσεως, καθώς μάλιστα αυξήθηκε και η αποταμίευση την περίοδο του lockdown. «Από τα μέσα Μαΐου και το άνοιγμα ενός τμήματος του λιανικού εμπορίου εμφανίζονται σημάδια επιταχυνόμενης βελτίωσης», αναφέρει η έκθεση.

«Η κρίση», συνεχίζει η έκθεση, «φαίνεται να πλήττει δυσανάλογα κομβικούς τομείς, όπως το λιανικό εμπόριο, η εστίαση, η παροχή καταλύματος, οι μεταφορές, οι οποίοι συνδυαστικά αντιστοιχούν στο 18% της προστιθέμενης αξίας της οικονομίας το πρώτο τρίμηνο του 2020 και περισσότερο από 23% και 27% περίπου κατά το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του έτους αντίστοιχα, ενώ αναλογούν και στο 40% της συνολικής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι συγκεκριμένοι το-

μείς συνεισέφεραν τα δύο τρίτα του ετήσιου ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2017-2019 και σχεδόν τα τρία τέταρτα των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν στην οικονομία την ίδια περίοδο».

Οι αναλυτές επισημαίνουν ότι «οι εξελίξεις των επόμενων μηνών συνιστούν ένα κρίσιμο τεστ για την ανθεκτικότητα του αναπτυξιακού μείγματος της οικονομίας». Όπως εξηγούν, δεδομένου ότι η συρρίκνωση του τουρισμού είναι αναπόφευκτη, η αντίδραση της εγκώριας ζήτησης είναι κρίσιμη για τον προσδιορισμό του μεγέθους της ύφεσης.

Στην εκτίμηση για ύφεση 7,5% έχουν ενσωματωθεί εν μέρει μόνον οι επιπτώσεις από τα μέτρα στήριξης της κυβέρνησης, καθώς δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί η αντίδραση του ιδιωτικού τομέα σε αυτά, σε ένα περιβάλλον επιδείνωσης των συνθηκών εργασίας.

Ο κορωνοϊός έπληξε επτά στα δέκα ελληνικά νοικοκυριά

Βρίσκονται σε χειρότερη οικονομική κατάσταση σε σύγκριση με έξι μήνες πριν

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Σε χειρότερη οικονομική κατάσταση βρίσκονται σχεδόν επτά στα δέκα νοικοκυριά στην Ελλάδα σε σύγκριση με έξι μήνες πριν, λόγω των επιπτώσεων που έχει επιφέρει στην οικονομία η πανδημία του κορωνοϊού. Μάλιστα, το ποσοστό που καταγράφεται στην Ελλάδα, 67% (το ίδιο και στη Ρουμανία), στο πλαίσιο σχετικής έρευνας που πραγματοποιήσε η σουηδική εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων Intrum σε 24 χώρες σε όλη την Ευρώπη, όχι μόνο απέχει σημαντικά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, που είναι 48%, αλλά είναι και το υψηλότερο.

Η υψηλή εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από τον τουριστικό κλάδο, που έχει ήδη δεχθεί σημαντικό πλήγμα κατά τη διάρκεια του lockdown και αναμένεται να πληγεί και το επόμενο διάστημα λόγω των διαφορών προληπτικών μέτρων αλλά και εξαιτίας της αναμενόμενης παγκόσμιας ύφεσης, βρίσκεται πίσω από αυτό το υψηλό ποσοστό. Χώρες με πολύ περισσότερα κρούσματα και δεκάδες χιλιάδες θανάτους από την πανδημία, όπως για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία και η Γαλλία, εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά (55%, 54% και 41%, αντιστοίχως) νοικοκυριών που εκτιμούν ότι η οικονομική τους κατάσταση έχει επιδεινωθεί σε σύγκριση με έξι μήνες πριν.

Η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης μεγάλου ποσοστού των νοικοκυριών αναμένεται να έχει ως συνέπεια την αύξηση των οφειλών τους, τη μείωση της δυνατότητας για αποταμίευση αλλά και την αύξηση του δανεισμού για την κάλυψη των υποχρεώσεων. Οι απόψεις αυτές που αποτυπώνονται στην έρευνα της Intrum, εάν επιβεβαιωθούν και από τα πραγματικά στοιχεία, παραπέμπουν σε μια νέα κρίση ιδιωτικού χρέους στην

Η επίδραση της COVID-19 στα νοικοκυριά

ΗΓΗ: Intrum

ΗΛΑΜΕΝΗ

Η επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης αναμένεται να έχει ως συνέπεια την αύξηση των οφειλών τους.

Ελλάδα, ενώ η προηγούμενη ακόμη δεν έχει λυθεί, παρά τη μείωση των κόκκινων δανείων και τις διάφορες ρυθμίσεις οφειλών προς Δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία. Σύμφωνα με την έρευνα, το 61% των νοικοκυριών στην Ελλάδα θεωρεί ότι οι λογαριασμοί του αυξάνονται με υψηλότερο ρυθμό από το εισόδημά του. Πρόκειται για το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό μετά από αυτό της Γαλλίας (62%), ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 42%.

Αν και κατά τη διάρκεια του lockdown αυξήθηκαν οι καταθέσεις, καθώς οι καταναλωτές ανα-

γκαστικά έδωσαν λιγότερα, η τάση αυτή δεν αναμένεται να συνεχιστεί ακριβώς λόγω των αυξημένων υποχρεώσεων και του χαμηλότερου διαθέσιμου εισοδήματος. Το 52% των νοικοκυριών στην Ελλάδα –πρόκειται για το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των 24 χωρών– δηλώνει ότι εξαιτίας της πανδημίας αποταμιεύει σημαντικά λιγότερα χρήματα σε σύγκριση με το παρελθόν. Ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι χαμηλότερος μεν, υψηλός δε, καθώς ανέρχεται στο 39%.

Αντιστοίχως, εξάλλου, προκαλεί το γεγονός ότι στην Ελλάδα το 28% δηλώνει ότι καταφεύγει σε δανεισμό για την πληρωμή των λογαριασμών –γεγονός που πιθανότατα οδηγεί σε έναν φαύλο κύκλο χρέους–, με το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρώπη να διαμορφώνεται σε 18%, από 12% το 2019.

Αγορές με μέτρο

Η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος και η ανησυχία για το

μέλλον οδηγεί τους πολίτες στο να ψωνίζουν με μεγαλύτερη σύνεση. Σύμφωνα με την έρευνα, το 37% των καταναλωτών στην Ελλάδα –ποσοστό που βρίσκεται πολύ κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ο οποίος είναι 36%– δηλώνει ότι ο κορωνοϊός είχε θετική επίδραση στη διαχείριση των εξόδων του, υπό την έννοια ότι πλέον δαπανά λιγότερα χρήματα για την αγορά ειδών καθημερινής χρήσης. Η αλλαγή αυτή στην καταναλωτική συμπεριφορά συμβάλλει βεβαίως στον περιορισμό της υπερχρέωσης, από την άλλη όμως επηρεάζει αρνητικά, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, το λιανικό εμπόριο.

Η έρευνα της Intrum πραγματοποιήθηκε στις 11 και 12 Μαΐου 2020 και συμμετείχαν σε αυτήν 4.800 άτομα από 24 χώρες. Η Intrum εκδίδει κάθε χρόνο την έρευνα για την κοινότητα πληρωμών στην Ευρώπη, καταναλωτών και επιχειρήσεων.

Μειώθηκαν κατά 30,6% οι εξαγωγές τον Απρίλιο

Ορατές, όπως αναμενόταν άλλωστε, ήταν οι συνέπειες του γενικευμένου lockdown τον Απρίλιο στις ελληνικές εξαγωγές. Οι μεγαλύτερες απώλειες προήλθαν από την κατακόρυφη μείωση των εξαγωγών πετρελαιοειδών, τόσο λόγω των μικρότερων διακινούμενων ποσοτήτων, όσο και της δραστηκής μείωσης της τιμής των εν λόγω προϊόντων. Το τελευταίο, βεβαίως, είχε ως συνέπεια και τη μείωση της αξίας των εισαγωγών και κατ'έπείτα τον περιορισμό του εμπο-

ρικού ελλείμματος. Η συνέχιση των θετικών επιδόσεων σε κατηγορίες όπως τα τρόφιμα, το ελαιόλαδο, τα χημικά περιόρισαν τις απώλειες και ισχυροποίησαν σε αρκετές περιπτώσεις την επιπλοκή των ξένων πελατών προς τις ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, η συνολική αξία των εξαγωγών τον Απρίλιο του 2020 διαμορφώθηκε σε 2,068 δισ. ευρώ έναντι 2,98 δισ. ευρώ τον Απρίλιο του

2019, παρουσιάζοντας μείωση 30,6%. Εξαγόμενων των πετρελαιοειδών οι ελληνικές εξαγωγές διαμορφώθηκαν σε 1,74 δισ. ευρώ έναντι 1,94 δισ. ευρώ τον Απρίλιο του 2019, καταγράφοντας μείωση 10,5%.

Η συνολική αξία των εισαγωγών τον Απρίλιο του 2020 διαμορφώθηκε σε 3,2 δισ. ευρώ από 4,60 δισ. ευρώ τον Απρίλιο του 2019, μειώθηκε δηλαδή κατά 30,5%. Αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών ήταν η συρρίκνωση του ελλείμματος του εμπο-

ρικού ισοζυγίου κατά 30,3%. Σε τέσσερις κατηγορίες προϊόντων καταγράφηκε αύξηση των εξαγωγών κατά τον μήνα Απρίλιο: στα χημικά (21,1%) με τις εξαγωγές των εν λόγω προϊόντων να ανέρχονται σε 418,5 εκατ. ευρώ, ακολουθούν τα τρόφιμα και ζώντα ζώα με αξία εξαγωγών 406,2 εκατ. ευρώ (αύξηση 0,5%), τα ποτά - προϊόντα καπνού κατά 27% και αξία εξαγωγών 68,6 εκατ. ευρώ και το ελαιόλαδο με αύξηση 14,3% και αξία εξαγωγών 36,8 εκατ. ευρώ.

Επιφυλακτικοί οι επιχειρηματίες για προσλήψεις

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Η πανδημία του κορωνοϊού επανέφερε την απαισιοδοξία στους κόλπους των Ελλήνων επιχειρηματιών, οι οποίοι στην πλειονότητά τους εμφανίζονται επιφυλακτικοί ως προς τις προσλήψεις κατά το τρίτο και κρίσιμο για την πορεία της οικονομίας τρίμηνο του 2020, σύμφωνα με την έρευνα προοπτικών απασχόλησης της ManpowerGroup. Βάσει αυτής, το 15% των εργοδοτών αναμένει αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων, το 17% προβλέπει μείωση και το 64% δεν προβλέπει κάποια αλλαγή.

Μάλιστα, στους 6 από τους συνολικά 7 τομείς οικονομικής δραστηριότητας, οι εργοδότες προβλέπουν μείωση του αριθμού των απασχολούμενων, με τους τομείς των κατασκευών, της βιομηχανίας και του τουρισμού να αναμένεται ο πιο αδύναμος ρυθμός προσλήψεων. Μετά την εποχική προσαρμογή των δεδομένων, οι συνολικές προοπτικές απασχόλησης ανέρχονται σε -7%. Οι προοπτικές προσλήψεων είναι οι πιο αδύναμες που έχουν καταγραφεί εδώ και πάνω από τέσσερα χρόνια και εμφανίζονται αποδυναμωμένες κατά 31 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 26 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Στην έρευνα προοπτικών απασχόλησης της ManpowerGroup για το γ' τρίμηνο προστέθηκαν δύο ερωτήσεις σχετικά με την COVID-19: «Πόσο από την κανονική επιχειρηματική δραστηριότητα του οργανισμού σας έχει σταματήσει/τεθεί σε αναστολή από το ξέσπασμα της COVID-19;» και «Πότε πιστεύετε πως η εταιρεία σας θα επιστρέψει στα προ πανδημίας επίπεδα προσλήψεων;». Το 65% των εργοδοτών αναφέρει πως η επιχειρηματική τους δραστηριότητα επηρεάστηκε από την COVID-19, με το 79% να προβλέπει πως οι προθέσεις προσλήψεων θα επιστρέψουν στα προ COVID-19 επίπεδα εντός των επόμενων 12 μηνών.

Το 45% των εργοδοτών της πρωτογενούς παραγωγής (βιομηχανία εξόρυξης, γεωργία, ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο και ύδρευση) δείχνει πιο αισιόδοξο καθώς πιστεύει ότι θα επιστρέψει στα προ COVID-19 επίπεδα

προσλήψεων εντός των τριών επόμενων μηνών.

«Οι επιπτώσεις της COVID-19 έχουν ήδη ισχυρό αντίκτυπο στην κοινωνία και στην οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην Ελλάδα, τον τελευταίο χρόνο, η οικονομία έδειξε σημάδια ανάκαμψης –έπειτα από παρατεταμένη περίοδο κρίσης–, αλλά δυστυχώς η COVID-19 ανέστρεψε αυτή την κατάσταση. Σύμφωνα με την έρευνά μας, το μεγαλύτερο πλήγμα στις προθέσεις προσλήψεων προκύπτει στους τομείς του τουρισμού, των κατασκευών και του λιανικού εμπορίου, όπου οι προοπτικές είναι οι πιο αδύναμες που έχουν αναφερθεί εδώ και περισσότερα από τέσσερα χρόνια», δηλώνει ο Χαράλαμπος Καζαντζίδης, διευθύνων σύμβουλος της ManpowerGroup Ελλάδος. Μάλιστα, οι πλέον απαισιόδοξες συνολικές προοπτικές απασχόλησης καταγράφονται από τους εργοδότες στον τομέα των κατασκευών, με -16%. Δυσοίωνες προοπτικές αναφέρονται επίσης στον τομέα της βιομηχανίας/

Στους 6 από τους 7 τομείς οικονομικής δραστηριότητας, οι εργοδότες προβλέπουν μείωση των απασχολούμενων.

παραγωγής με -14% και ακολουθεί ο τουρισμός με -13%. Στον αντίποδα, οι εργοδότες στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής (βιομηχανία εξόρυξης, γεωργία, ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο και ύδρευση) αναμένουν εύλογο κλίμα προσλήψεων, με προοπτικές της τάξης του +10%.

Σε επίπεδο περιφέρειας, οι εργοδότες στην ευρύτερη περιφέρεια Αττικής αναμένουν τον πιο αδύναμο ρυθμό προσλήψεων των τελευταίων τεσσάρων και πλέον ετών κατά το προσεχές τρίμηνο, καταγράφοντας συνολικές προοπτικές απασχόλησης της τάξης του -3%. Οι εργοδότες στη Βόρεια Ελλάδα αναμένουν για το προσεχές τρίμηνο τον πιο αδύναμο ρυθμό προσλήψεων από το 2013, με συνολικές προοπτικές απασχόλησης της τάξης του -8%.

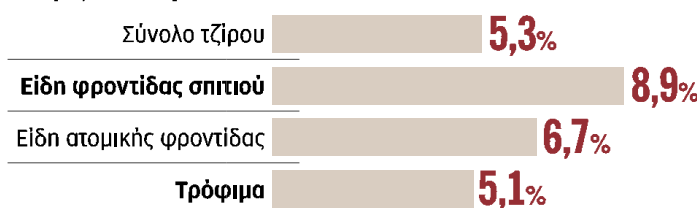

Οι προοπτικές προσλήψεων είναι οι πιο αδύναμες στους τομείς των κατασκευών, της βιομηχανίας και του τουρισμού.

Πρόβλεψη μεταβολής πωλήσεων σούπερ μάρκετ 2019/2020

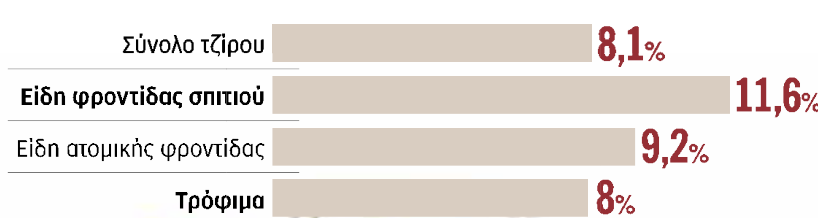
ΣΕΝΑΡΙΟ 1

Χωρίς νέο κύμα COVID-19

ΣΕΝΑΡΙΟ 2

Με νέο κύμα COVID-19 (το φθινόπωρο)

ΗΓΗ: IRI

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αύξηση τζίρου 5,3% στα σούπερ μάρκετ το 2020

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Με αύξηση του τζίρου κατά 5,3% εκτιμάται ότι θα κλείσει το 2020 για τα σούπερ μάρκετ στην Ελλάδα, καθώς οι όποιες απώλειες του δεύτερου εξαμήνου, οι οποίες θεωρούνται δεδομένες λόγω της αναμενόμενης ύφεσης, έχουν αντισταθμιστεί από την αλματώδη αύξηση των πωλήσεων από την πρώτη στιγμή που επιβεβαιώθηκε κρούσμα COVID-19 στη χώρα. Εάν, μάλιστα, υπάρξει και δεύτερο κύμα κορωνοϊού στην Ελλάδα το φθινόπωρο, όπως προβλέπουν ειδικοί, τότε το 2020 αναμένεται να κλείσει με μεγαλύτερη αύξηση του τζίρου, κατά 8,1%, σε σύγκριση με το 2019. Τα δύο αυτά σενάρια για την εξέλιξη των πωλήσεων παρουσιάστηκαν χθες στο πλαίσιο διαδικτυακού σεμιναρίου που διοργάνωσε η εταιρεία ερευνών αγοράς IRI με τίτλο «COVID-19: η επόμενη ημέρα στην αγορά» από τον κ. Κ. Κωτόπουλο, επικεφαλής του Analytics Center of Excellence

Εάν υπάρξει και δεύτερο κύμα κορωνοϊού, τότε οι πωλήσεις θα σημειώσουν άνοδο 8,1%.

της IRI. Ο ίδιος, μάλιστα, επεσήμανε ότι σε περίπτωση δεύτερου κύματος κορωνοϊού το φθινόπωρο, αναμένεται η αντίδραση των καταναλωτών να έχει πιόπτερη μορφή σε σχέση με τις σκηνές του μεγάλου συνωστισμού και των άδειων ραφιών που είδαμε το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου.

Σημειώνεται ότι από τις αρχές του έτους έως τις 24 Μαΐου 2020 ο τζίρος των σούπερ μάρκετ έχει αυξηθεί κατά 14,7% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, με τη μεταβολή, ειδικά για το τρίμηνο 24 Φεβρουαρίου - 24 Μαΐου, να διαμορφώνεται σε 21,5%. Το γεγονός, πάντως, ότι η αύξηση

των πωλήσεων και στα δύο σενάρια αναμένεται να είναι κάτω από 10% στο σύνολο του έτους, οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην ύφεση που αναμένεται στην ελληνική οικονομία, η οποία αποτυπώνεται ήδη στην καταναλωτική εμπιστοσύνη. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε η IRI μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων (20-22 Μαΐου), 68% των καταναλωτών ανησυχούν για το εισόδημα των νοικοκυριών στα οποία ανήκουν, 74% για τη δουλειά τους, ενώ 42% δηλώνουν ότι έχουν βιώσει ήδη αρνητικές αλλαγές στην εργασία τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την πρώτη φάση της ίδιας έρευνας (που πραγματοποιήθηκε στις 13-18 Μαρτίου) το 50% των καταναλωτών ανησυχούσε για το οικογενειακό εισόδημα, καθώς τότε η μεγαλύτερη ανησυχία (70%) αφορούσε την υγεία και βασικό μέλημα ήταν η αποθεματοποίηση προϊόντων (τρεις στους πέντε έχουν «στοκάρει» διάφορα είδη σούπερ

μάρκετ).

Η μεγαλύτερη αύξηση πωλήσεων με ή χωρίς νέο κύμα COVID-19 αναμένεται στην κατηγορία των ειδών φροντίδας σπιτιού (καθαριστικά, απολυμαντικά κ.ά.). Σύμφωνα με τις προβλέψεις της IRI, με βάση το πρώτο σενάριο, αναμένεται αύξηση των πωλήσεων στο σύνολο του έτους για την εν λόγω κατηγορία κατά 8,9% και με το δεύτερο σενάριο κατά 11,6%. Σήμερα η κατηγορία «τρέχει» με ρυθμό ανάπτυξης 21,1%.

Η κατηγορία των ειδών ατομικής φροντίδας, όπου βεβαίως παράγονται και τα πλέον δημοφιλή από τον περασμένο Φεβρουάριο αντισηπτικά υγρά και μαντίλια, αναμένεται να «κλείσει» με αύξηση πωλήσεων κατά 6,7% στο ήπιο σενάριο και κατά 9,2% στο ενδεχόμενο νέου κύματος COVID-19, ενώ οι προβλεπόμενες αυξήσεις στην κατηγορία των τροφίμων είναι 5,1% και 8% αντιστοίχως. Σήμερα τα είδη ατομικής φροντίδας έχουν ρυθμό ανάπτυξης 15,3% και τα τρόφιμα 13,1%.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Αντιμέτωπη με τις χρόνιες παθολογικές της η Ιταλία

Των **ALESSANDRA MIGLIACCIO** και **CATHERINE BOSLEY / BLOOMBERG**

Η **Ιταλία** μπορεί να κατορθώσει να επιβιώσει από την κρίση της πανδημίας, χωρίς να πρέπει να βρεθεί αντιμέτωπη με τις αδυναμίες της οικονομίας της. Και αυτό γιατί, αν και η εξασθενημένη της ανάπτυξη προβληματίζει περισσότερο από κάθε άλλη την Ε.Ε., θα ευεργετηθεί περισσότερο από κάθε άλλη από τα ευρωπαϊκά κονδύλια ανάκαμψης και το συναφές σχέδιο των Βρυξελλών. Ένα σχέδιο, το οποίο ενδεχομένως να αποτελεί και έναν προπομπό για κοινό δανεισμό των εθνικών κυβερνήσεων.

Σε συνδυασμό, μάλιστα, με το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ, το οποίο αποκλιμακώνει τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων, δίνεται η ευκαιρία στην υπερχρεωμένη Ιταλία να έχει πίστωση χρόνου και να συγκρατήσει την πανδημία. Επίσης, της δίνεται η δυνατότητα να διαχειριστεί το θέμα της αναιμικής ανάπτυξης με τον δικό της τρόπο και με τα δικά της πολύ αργά βήματα.

Τα ευρωπαϊκά κεφάλαια της δίνουν το περιθώριο να διαχειριστεί το θέμα της αναιμικής ανάπτυξης.

Η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης έχει πορευθεί στον 21ο αιώνα εμφανίζοντας σταθερά υποτονική ανάπτυξη και ξεπερνώντας περιοδικές κρίσεις, οι οποίες είχαν ταλανίσει τους πολιτικούς ηγέτες της, επειδή είχαν προσπαθήσει ατελέσφορα να ασχοληθούν με τις γενεσιουργούς αιτίες τους.

Εάν έτσι συνεχίσουν τα πράγματα, εκείνα τα ακυρωθέντα ραντεβού με το πεπωμένο υπάρχει ο κίνδυνος να θέσουν σε δοκιμασία την υπομονή των Ευρωπαίων εταίρων. «Υπάρχει ένα είδος νηικού κινδύνου σε όλα αυτά και δεν πρόκειται να κατηγορήσω τα οικονομικά πιο πειθαρχημένα κράτη που θέλουν να εποπτεύουν τη διαδικασία», παρατηρεί η Ροζαμαρία Μπιτέτι, οικονομολόγος και λέκτορας στο Πανεπιστήμιο Λουίς της Ρώμης.

«Υπάρχει η αίσθηση ότι αυτό που συμβαίνει είναι ο “εξιταλισμός” της δημοσιονομικής πολιτικής της Ε.Ε.». Τι θέλει να πει, λοιπόν; «Αυτό σημαίνει ότι η Ιταλία και άλλες ασθενέστερες χώρες-μέλη της Ευρωζώνης κινδυνεύουν να εκμεταλλευθούν με

λάθος τρόπο και τον χρόνο και τα χρήματα και να αναβάλουν σκληρές αποφάσεις, οι οποίες σχετίζονται με πολιτικές τόνωσης της ανάπτυξης».

Το υπαινίχθηκε ο Ιταλός πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε την περασμένη εβδομάδα, επισημαίνοντας πως «η οικονομική βοήθεια της Ε.Ε. θα δοκιμάσει την ισχύ και την αξιοπιστία όχι μόνον της ιταλικής κυβέρνησης αλλά και συνολικά του ιταλικού συστήματος».

Κατά τον Πάτρικ Κρίτσαν, οικονομολόγο της Allianz στο Μόναχο, «ίσως όλο αυτό αποβεί σημείο καμπής για τη χώρα, διότι μπορεί τελικά να εξασφαλίσει τις αναγκαίες επενδύσεις και να εφαρμόσει τις διορθωτικές μεταρρυθμίσεις που θα ενισχύσουν τις δυνατότητες της οικονομίας της». Χωρίς να ακολουθήσει το παράδειγμα της Γερμανίας, η Ιταλία δεν χρησιμοποιήσει τα πρώτα ήρεμα χρόνια του 21ου αιώνα για να αναζωογονήσει την οικονομία της με μέτρα αναπτυξιακά. Ούτε η χρηματοπιστωτική κρίση ούτε η αναταραχή με το δημόσιο χρέος της Ευρωζώνης, ούτε καν το φάσμα του αποπληθωρισμού προβλημάτισαν ποτέ αρκετά το πολιτικό κατεστημένο της χώρας, ώστε να επιδιώξει μία τέτοια θεραπεία, που θα έφερνε το οικονομικό θαύμα – ένα θαύμα όπως αυτό που έζησε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δεν λείπουν συστάσεις από διεθνείς παρατηρητές για το τι πρέπει να γίνει. Συχνά, η Κομισιόν και ο ΟΟΣΑ δίνουν στη δημοσιότητα λίστες με μεταρρυθμίσεις, όπου συμπεριλαμβάνονται αλλαγές στη δημόσια διοίκηση, τη συλλογή φόρων, τις επενδύσεις και την εκπαίδευση. «Εκείνοι που υποφέρουν περισσότερο από την έλλειψη μεταρρυθμίσεων είναι οι ίδιοι οι Ιταλοί, και δεν πρέπει να το λησμονούμε», παρατηρεί ο Κάρστεν Τζούνιους, επικεφαλής οικονομολόγος της Bank J. Safra Sarasin. Οι Ευρωπαίοι εταίροι της χώρας θα συνδράμουν με ενίσχυση του προϋπολογισμού στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης, παρά τις ενστάσεις βορείων κρατών, όπως η Ολλανδία, για τη χορήγηση ρευστού χωρίς όρους. Εν τω μεταξύ, το πρόγραμμα αγοράς τίτλων της ΕΚΤ βοηθάει να τίθεται υπό έλεγχο το κόστος δανεισμού της Ιταλίας. Πάντως, ακόμα κι έτσι, όπως προειδοποίησε η Score Ratings, «σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα η βιωσιμότητα του ιταλικού χρέους είναι ένα ολόένα και μεγαλύτερο πρόβλημα».

Ωθηση στην οικονομία των ΗΠΑ θα δώσει η στροφή στις ΑΠΕ

Εντός 15ετίας θα εξασφαλιστεί η δημιουργία 570.000 νέων θέσεων εργασίας ετησίως

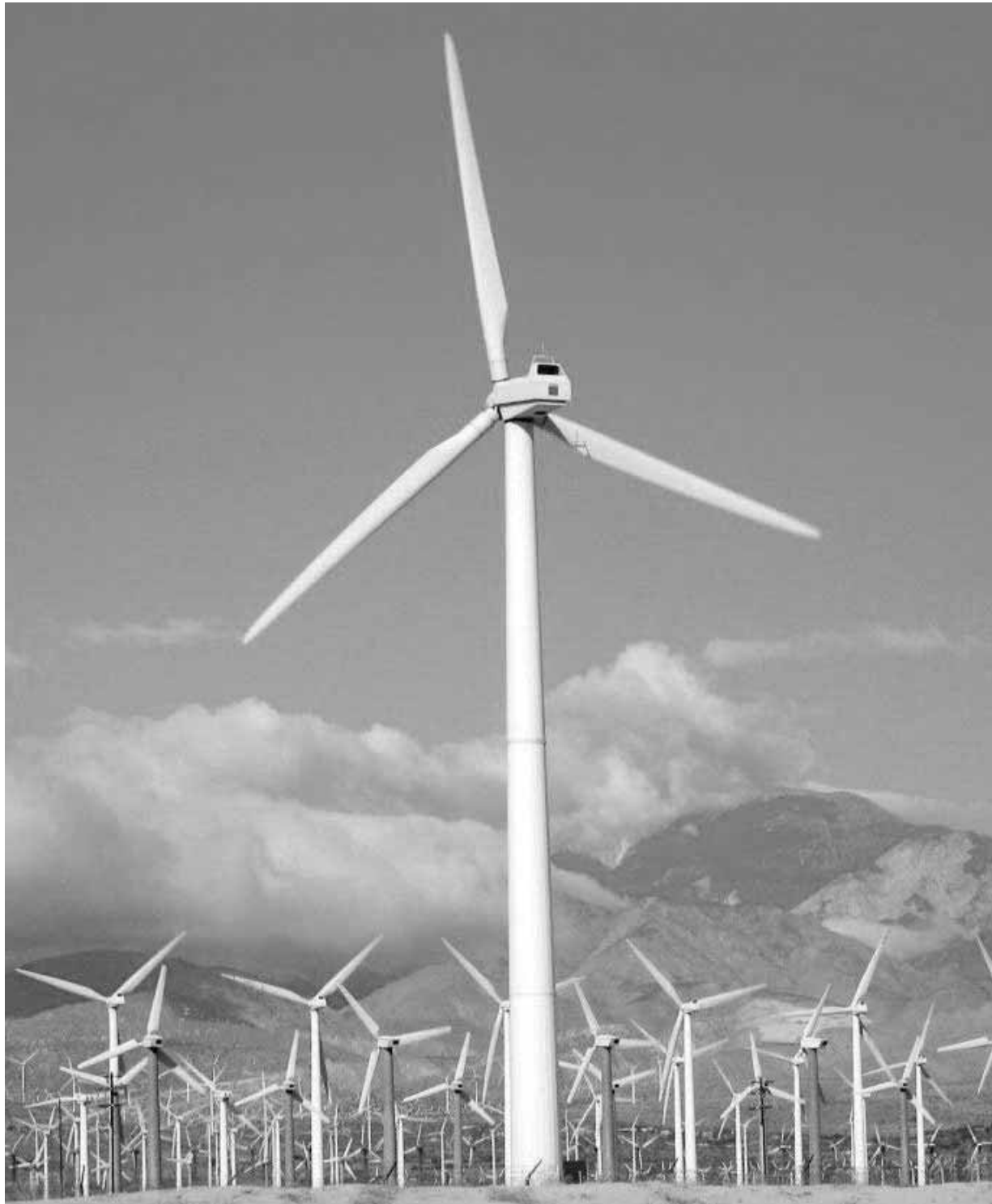
Με ένα σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούμενο κατά 90% από καθαρή ενέργεια, οι ΗΠΑ θα μπορούσαν να δώσουν θεαματική ώθηση στην ανάπτυξη διασφαλίζοντας περί τις 570.000 νέες θέσεις εργασίας ετησίως και διοχετεύοντας 1,7 τρισ. δολάρια στην αμερικανική οικονομία.

Ένα τέτοιο σύστημα, όμως, εξίσου ευεργετικό για την οικονομία και για το περιβάλλον, μπορούν να το έχουν αναπτύξει οι ΗΠΑ μόλις σε 15 χρόνια, χάρη στη ραγδαία μείωση που έχει σημειώσει τα τελευταία χρόνια το κόστος των ΑΠΕ.

Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει νέα έρευνα του Πανεπιστημίου Μπέρκλεϊ, που αποδεικνύει ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) μπορούν πολύ σύντομα να χρησιμοποιηθούν έτσι ώστε να διασφαλίσουν δραματική μείωση των εκπομπών καυσαερίων και παράλληλα να δώσουν θεαματική ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη. Πρόκειται για την πρώτη σχετική έρευνα που φέρει την περιβαλλοντική πολιτική και την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής να είναι όχι μόνον οικονομικά προσιτές, αλλά και ευεργετικές για την οικονομική ανάπτυξη.

Όπως επισημαίνει σχετικό σχόλιο της ηλεκτρονικής έκδοσης του Forbes, έως τώρα οι έρευνες για τη δυνατότητα στροφής στην καθαρή ενέργεια κατέληγαν στο συμπέρασμα πως η μετάβαση σε μια οικονομία χωρίς άνθρακα δεν είναι δυνατόν να γίνει πριν από το 2050 το νωρίτερο. Και βέβαια όλες ανεξαιρέτως προέβλεπαν ουσιαστικές αυξήσεις στις τιμές κατανάλωτή. Η κατάσταση έχει, όμως, αλλάξει άρδην, καθώς το κόστος της αιολικής και της ηλιακής ενέργειας μειώνεται ραγδαία, με αποτέλεσμα να είναι σήμερα φτηνότερη η καθαρή ενέργεια από τα ορυκτά καύσιμα. Όπως προκύπτει από σχετική έκθεση της Διεθνούς Υπηρεσίας Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, μέσα στην τελευταία δεκαετία το κόστος της παραγωγής ηλιακής ενέργειας, όταν παράγεται σε μαζική κλίμακα για χρήση κοινής ωφελείας, έχει μειωθεί κατά 82%. Σε ό,τι αφορά την αιολική ενέργεια, το κόστος της έχει μειωθεί κατά 39%.

Η Σόνια Αγκραβάλ, αντιπρόεδρος της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης Energy Innovation, που επεξεργάστηκε το τεχνικό μέρος της μελέτης του Μπέρκλεϊ, τονίζει πως η πτώση των τιμών των

Σύμφωνα με τη μελέτη του Μπέρκλεϊ, οι ΗΠΑ μπορούν να οικοδομήσουν ένα σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά 90% καθαρής μέχρι το 2035.

Την τελευταία δεκαετία το κόστος παραγωγής ηλιακής ενέργειας έχει μειωθεί κατά 82% και αιολικής κατά 39%.

ΑΠΕ «είναι ανάλογη με αυτό που έγινε στη βιομηχανία μικροεπεξεργαστών για ηλεκτρονικούς υπολογιστές».

Οι τιμές των ΑΠΕ τη διετία 2018-2019 ήταν ήδη χαμηλότερες από τα επίπεδα στα οποία είχε προβλεφθεί πως θα διαμορφώνονταν από το 2030 έως το 2035. Σύμφωνα με τη μελέτη του Μπέρκλεϊ, τα οικονομικά δεδο-

μένα κατατείνουν στο συμπέρασμα πως οι εταιρείες κοινής ωφελείας θα στραφούν εκ των πραγμάτων στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Όλα δείχνουν, όμως, πως οι πολιτικές ηγεσίες τόσο των ΗΠΑ όσο και των υπόλοιπων χωρών δεν θα επισπεύσουν τη διαδικασία που θα αργήσει περισσότερο από όσο πρέπει για να ανακόψει την πορεία της κλιματικής αλλαγής.

Το πιο καίριο συμπέρασμα της εν λόγω έρευνας είναι πως οι ΗΠΑ μπορούν πράγματι να οικοδομήσουν ένα τέτοιο σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά 90% καθαρής μέχρι το 2035 και να γνωρίσουν πρωτοφανή ευημερία.

Όπως τονίζει η έρευνα, είναι ήδη έτοιμη η τεχνολογική υπο-

δομή για μεγάλους κλίμακας έργα. Αυτό σημαίνει ότι θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτομάτως, μόλις η πολιτική ηγεσία των ΗΠΑ αποφασίσει να προχωρήσει σε εκτεταμένες επενδύσεις σε έργα υποδομής για να ανασύρει την αμερικανική οικονομία από την ύφεση που της προκάλεσε η πανδημία του κορωνοϊού.

Στον βαθμό λοιπόν που η υπερδύναμη θα οικοδομεί νέες μονάδες παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θα δημιουργούνται 570.000 θέσεις εργασίας ετησίως. Και ακριβώς επειδή το κόστος των ΑΠΕ είναι πλέον τόσο χαμηλό, οι θέσεις εργασίας θα μπορούν να δημιουργούνται παντού και όχι μόνον σε περιοχές με μεγάλη ηλιοφάνεια ή με ισχυρούς ανέμους.

Σε 22.000 απολύσεις προχωρεί άμεσα η γερμανική Lufthansa λόγω πανδημίας

Σε **δραστικές** περικοπές πρόκειται να προχωρήσει ο γερμανικός αερομεταφορέας Lufthansa, μειώνοντας το προσωπικό του κατά 22.000 άτομα. Η εταιρεία, η μεγαλύτερη της Ευρώπης στον συγκεκριμένο κλάδο, έχει δεχθεί σοβαρότατο πλήγμα εξαιτίας της πανδημίας και του περιορισμού των μετακινήσεων, ενώ ζήτησε και έλαβε και κρατική ενίσχυση.

Η Lufthansa προβλέπει πως θα υπάρχει αργή ανάκαμψη στη ζήτηση για μετακινήσεις αφού του περάσει η κρίση, ενώ ο στόλος της θα μειωθεί κατά 100 αεροσκάφη. Επιπλέον, ανέφερε ότι οι μισές από τις περικοπές των θέσεων εργασίας θα αφορούν τη Γερμανία, ενώ έως τις 22 Ιουνίου ελπίζει πως θα κατορθώσει να επέλθει συμφωνία με τους συνδικαλιστικούς εκπροσώπους, όπως αναφέρει το BBC. «Στόχος μας είναι να ανοίξουμε τον δρόμο, ώστε να περιφρουρήσουμε όσο περισσότερες θέσεις εργασίας γίνεται στον όμιλο της

Η Lufthansa προβλέπει πως θα υπάρχει αργή ανάκαμψη στη ζήτηση για μετακινήσεις αφού του περάσει η κρίση, ενώ ο στόλος της θα μειωθεί κατά 100 αεροσκάφη.

Lufthansa», επισήμανε η διοίκηση του αερομεταφορέα.

Αυτήν τη στιγμή, ο τελευταίος απασχολεί περισσότερους από 135.000 εργαζομένους σε όλο τον κόσμο, ενώ σχεδόν οι μισοί από αυτούς βρίσκονται στη Γερμανία. Ο Μίκαελ Νίγκεμαν, διευθυντής τμήματος εργασίας της Lufthansa, τόνισε τα εξής: «Χωρίς να κάνουμε

δραστικές μειώσεις στο μισθολογικό κόστος κατά τη διάρκεια της κρίσης, θα χάσουμε την ευκαιρία να ξεκινήσουμε από καλύτερο σημείο, όταν ανακάμψουμε, και να αναδυθεί ισχυρότερη η Lufthansa».

Υπενθυμίζεται πως τον Μάιο η αεροπορική εταιρεία συμφώνησε με τη γερμανική κυβέρνηση ένα σχέδιο σωτηρίας της τάξεως των

9 δισ. ευρώ, βάσει του οποίου το Βερολίνο πήρε ως αντάλλαγμα ένα μερίδιο 20% σε αυτήν. Επίσης, προβλέπεται ότι έως την εκπνοή του έτους 2023 το γερμανικό δημόσιο θα έχει πωλήσει το μερίδιο αυτό. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε ανάλογες αποφάσεις για εκβάθρων αναδιοργάνωση δραστηριοτήτων προχωρούν και άλλοι αερομεταφορείς, προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις διμερείς επιπτώσεις της πανδημίας. Λόγου χάριν, η British Airways εξετάζει την περικοπή 12.000 θέσεων επί συνόλου 45.000, εκ των οποίων άνω των 1.000 αφορούν πιλότους, η easyJet θα περιορίσει το δυναμικό της έως και 30% (σχεδόν 4.500 θέσεις εργασίας) και η Ryanair θα το κάνει σε ποσοστό 15%. Ο επικεφαλής της Μάικλ Ο' Λίρι επισήμανε πως οι απώλειες αυτές των σχεδόν 3.000 θέσεων εργασίας είναι το ελάχιστο που χρειάζεται για να επιβιώσει τον επόμενο χρόνο η επιχείρηση.

Προσλαμβάνουμε!

Θες να δουλέψεις στην ομάδα πωλήσεων με τα πιο δυνατά brands;

Ο Όμιλος SPPMEDIA LTD ζητά στελέχη στο Εμπορικό Τμήμα με καλές απολαβές και σταθερή εργασία.

Προσόντα: Πείρα σε πωλήσεις, ευχάριστη προσωπικότητα και ομαδικό πνεύμα. Πτυχία μάρκετινγκ, ΜΜΕ και προηγούμενη πείρα θα θεωρηθούν επιπρόσθετα προσόντα.

Για αποστολή βιογραφικού: κα Ελένη Δρουσιώτου, email: drousiotou@sppmedia.com

Τη δημιουργία ευρωπαϊκής «κακής τράπεζας» σχεδιάζει η ΕΚΤ

Με συμμετοχή του ESM, που θα παρέχει την απαιτούμενη οικονομική ενίσχυση

Το σχέδιο μιας «κακής τράπεζας» εκπονεί η ΕΚΤ καθώς η πανδημία έχει αυξήσει την ανεργία μειώνοντας τα εισοδήματα των Ευρωπαίων και καθιστώντας ορατό τον κίνδυνο νέου κύματος κόκκινων δανείων ύψους πολλών δισ. ευρώ. Αποκλειστικό ρεπορτάζ του Reuters επικαλείται πηγές της ΕΚΤ σχετικές με το θέμα, σύμφωνα με τις οποίες η Τράπεζα έχει στελεχώσει ομάδα εργασίας και της έχει αναθέσει να εκπονήσει το εν λόγω σχέδιο. Τελευταία έχουν μάλιστα επισπευθεί οι σχετικές εργασίες.

Όπως αναφέρουν οι εν λόγω πηγές που προτίμησαν την ανωνυμία, το σχέδιο προβλέπει συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) που θα παρέχει την απαιτούμενη οικονομική ενίσχυση στις χώρες-μέλη της Ευρωζώνης ή στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και θα λειτουργεί ως εγγυητής για την «κακή τράπεζα». Από την πλευρά της η «κακή τράπεζα» θα εκδίδει ομόλογα τα οποία θα αγοράζουν οι εμπορικές τράπεζες ως αντάλλαγμα για τα χαρτοφυλάκια των κόκκινων δανείων.

Στη συνέχεια τα ομόλογα αυτά θα λειτουργούν ως ενέχυρο που θα κρατάει η ΕΚΤ προκειμένου να χρηματοδοτεί τις ευρωπαϊκές τρά-

πεζες. Και βέβαια η ΕΚΤ θα καλέσει τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές τράπεζες να συσπειρώσουν τις δυνάμεις τους για να προωθήσουν το εν λόγω σχέδιο. Όπως τονίζει το Reuters, το σχέδιο της «κακής τράπεζας» εκπονείται σε μια στιγμή που η Ευρώπη κινητοποιεί τρισεκατομμύρια ευρώ για να θωρακίσει την οικονομία της από τον αντίκτυπο της πανδημίας και να δώσει ώθηση στην ανάπτυξη. Προτεραιότητα έχει, έτσι, το λεγόμενο Ταμείο Ανάκαμψης των 750 δισ. ευρώ, ενώ το σχέδιο της «κακής τράπεζας» ενδέχεται να συζητηθεί αργότερα μέσα στο τρέχον έτος.

Οικονομικός αντίκτυπος

Ερωτώμενος σχετικά, ο Αντρέα Ενρία, πρόεδρος της Τραπεζικής Εποπτικής Αρχής της ΕΚΤ (EBA), δήλωσε πως τάσσεται υπέρ του σχεδίου της «κακής τράπεζας», αλλά θεωρεί ότι είναι «πρόωρη» οποιαδήποτε συζήτηση καθώς δεν ξέρουμε ακόμη ποιος θα είναι ο οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας. Προσέθεσε πως αυτή τη στιγμή η ΕΚΤ μελετά πώς θα αντεπεξέλθουν οι ευρωπαϊκές τράπεζες αν επιδεινωθεί η οικονομική κρίση που προκάλεσε η πανδημία.

Υπογράμμισε, πάντως, πως οι

Η ιδέα μιας «κακής» τράπεζας της Ευρωζώνης εξετάζεται τουλάχιστον εδώ και δύο χρόνια. Από τη στιγμή, όμως, που ανέλαβε καθήκοντα η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, έχουν επισπευθεί οι σχετικές διαβουλεύσεις.

Μέσω της bad bank θα αντιμετωπισθεί ενδεχόμενη εκτίναξη των κόκκινων δανείων.

ευρωπαϊκές τράπεζες διαθέτουν κεφάλαια ύψους 600 δισ. ευρώ, που μάλлон επαρκούν, εκτός κι αν υπάρξει νέο κύμα της πανδημίας. Αναφέρθηκε μάλιστα στις επιτυχίες περιπτώσεις «κακής τράπεζας» που λειτούργησαν και απέδωσαν καρπούς σε Ισπανία και Ιρλανδία μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση. Όπως τόνισε, άλλωστε, «πολλές από αυτές τις περιπτώσεις κακής τράπεζας κατέληξαν να είναι κερδοφόρες».

Όπως σημειώνει το Reuters, η ιδέα μιας «κακής τράπεζας» της Ευρωζώνης εξετάζεται τουλάχιστον εδώ και δύο χρόνια. Από τη στιγμή, όμως, που ανέλαβε καθήκοντα

η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, έχουν επισπευθεί οι σχετικές διαβουλεύσεις. Τις τελευταίες εβδομάδες, η Τράπεζα συμβουλεύεται σχετικά τις ευρωπαϊκές τράπεζες και αξιωματικούς της Ε.Ε.

Το ρεπορτάζ του Reuters έρχεται, πάντως, να επιβεβαιώσει εκτιμήσεις που διατύπωσε μόλις προ ολίγων ημερών ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's επικαλούμενος επιστολή του κ. Ενρία προς τον Γερμανό βουλευτή Φρανκ Σάφλερ. Στην επιστολή αυτή ο επικεφαλής της ΕΒΑ δήλωνε υπέρμαχος της ιδέας μιας «κακής τράπεζας». Διευκρίνιζε, ωστόσο, ότι η ΕΚΤ δεν έχει διαμορφώσει οριστική θέση επί του θέματος αν και στο πλαίσιο της έκθεσης για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα αναφερόταν στη χρησιμότητα που θα είχε μια «κακή τράπεζα» ως μέσον για να αντιμετωπισθεί ενδεχόμενη εκτίναξη των μη εξυ-

πηρετούμενων δανείων. Σύμφωνα με τη Moody's μια «κακή τράπεζα» θα ενίσχυε τη θέση των ευρωπαϊκών τραπεζών σε ό,τι αφορά την πιστοληπτική τους ικανότητα δεδομένου ότι προϋποθέτει κάποιον βαθμό στήριξης των τραπεζών από τις κυβερνήσεις, ενώ μπορεί να περιφρουρήσει τη φερεγγυότητα τους και να αποτρέψει τυχόν πτωχεύσεις.

Εμπόδια

Παραμένουν, πάντως, τα εμπόδια στη θέσπιση ενός τέτοιου εργαλείου σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ακόμη κι αν εκλείψουν τα νομικά προσκόμματα, υπάρχει πάντα το πρόβλημα του πολιτικού κόστους που θα συνεπαγόταν ένα τέτοιο γ-χείρημα καθώς θα βασιζόταν στα χρήματα των φορολογουμένων. Όπως, άλλωστε, τονίζει το Reuters, οποιοδήποτε πανευρωπαϊκό σχέδιο για τη διαχείριση των κόκκι-

νων δανείων είναι καταδικασμένο να αντιμετωπίσει τις αντιρρήσεις της Γερμανίας.

Το Βερολίνο προβάλλει πάντα βέτο σε οποιαδήποτε προσπάθεια να δοθεί στήριξη στις τράπεζες των οικονομικά ασθενέστερων χωρών ή και στις ίδιες τις χώρες, όταν αυτή η στήριξη μπορεί τελικά να συνενπάγεται κόστος για τη Γερμανία. Στο θέμα έχει ήδη τοποθετηθεί ο Γερμανός ευρωβουλευτής Μάρκος Φέρμπερ εκφράζοντας την αντίθεση της Γερμανίας σε κάθε τέτοια αμοιβαία ανάληψη κινδύνου και τονίζοντας πως «ένα πρώτο βήμα θα μπορούσαν να είναι οι εθνικές κακές τράπεζες». Και όπως τόνισε ο Ιταλός ευρωβουλευτής Μάρκο Τζάνι, «η εμπειρία μας από τις ευρωπαϊκές λύσεις είναι πως έρχονται πάντα πολύ αργά, ενώ όταν αντιμετωπίζει κανείς μια κρίση πρέπει να δρα άμεσα σε ημέρες ή εβδομάδες, όχι σε μήνες ή χρόνια».

Βαθιά ύφεση 6% σε παγκόσμιο επίπεδο προβλέπει ο ΟΟΣΑ

Μετά την Παγκόσμια Τράπεζα και ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) προβλέπει δραματική ύφεση 7,6%, στην οποία θα περιπέσει η διεθνής οικονομία εάν ξεσπάσει νέο κύμα κορωνοϊού εντός του 2020 – πρόκειται για τη δραματικότερη ύφεση των τελευταίων 100 ετών. Διαφορετικά, η ύφεση θα είναι στις τάξεις του 6% (έναντι 5,2% που προβλέπει η Παγκόσμια Τράπεζα). Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει πως η πανδημία κατατρώγει την παγκόσμια οικονομία, ε-ξ ου και οι πολιτικές ηγεσίες δεν έχουν την πολυτέλεια να αποσύρουν πρόωρα τα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Εάν το πράξουν, τότε η οικονομική και κοινωνική βλάβη θα είναι μακρόχρονη. Με το καλό σενάριο του 6% εκτιμάται πως θα υπάρξει ανάκαμψη περίπου στα προ κρίσης επίπεδα στα τέλη του 2021. Ωστόσο, ούτως ή άλλως, σε αυτές τις συνθήκες, το να επανέλθει η οικονομική δραστηριότητα

Εάν ξεσπάσει νέο κύμα κορωνοϊού εντός του 2020, η συρρίκνωση της οικονομίας θα φθάσει το 7,6%.

στην κανονικότητά της είναι πολύ δύσκολο, όπως επισημαίνει ο ΟΟΣΑ. «Εκτιμούμε ότι θα υπάρξει βελτίωση, η οποία θα έχει το σχήμα V, διότι συνεχίζεται η άρση των περιορισμών, με κάποιους κλάδους να μπορούν να λειτουργήσουν ξανά», επισημαίνει η επικεφαλής οικονομολόγος του ΟΟΣΑ, Λοράνς Μπουν. «Εντούτοις, ο τουρισμός, η ψυχαγωγία και η διασκέδαση καθώς και άλλοι κλάδοι δεν θα λειτουργήσουν όπως πριν, και η εκτίναξη θα γίνει άμεσα, αλλά το να επανέλθουν όπου ακριβώς ήταν, είναι δυσκολότατο», προσθέτει.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, εάν δεν υπάρξει δεύτερο κύμα κορωνοϊού, η αμερικανική οικονομία θα εμφανίσει ύφεση άνω του 7% και 9% η Ευρωζώνη.

Ειδικότερα, φέτος η αμερικανική οικονομία αναμένεται να εμφανίσει άνω του 7% ύφεση εάν δεν υπάρξει δεύτερο κύμα κορωνοϊού και 9% η Ευρωζώνη. Στη δε περίπτωση της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Βρετανίας, η κάμψη θα

ξεπεράσει το 11%, και θα είναι η χειρότερη όλων εντός του ΟΟΣΑ.

Επιπροσθέτως, ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η Βρετανία διατρέχει τον κίνδυνο μεγάλου πλήγματος στο εμπόριο και στην απασχόληση, εάν δεν συνάψει συμφω-

νία εξόδου της με την Ε.Ε. έως το τέλος του έτους ή δεν παρατείνει τη μεταβατική περίοδο.

Πτωχεύσεις

Η δε Γερμανία «διαθέτει έναν επιχειρηματικό κλάδο, ο οποίος εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τα τραπεζικά δάνεια, οπότε τα πιστωτικά ιδρύματα είναι περισσότερο εκτεθειμένα στον κίνδυνο να μην τους επιστραφούν τα χρήματά τους εάν χρεοκοπήσουν οι εταιρείες», παρατηρεί η Ιζαμπέλ Κόσε, οικονομολόγος του ΟΟΣΑ. Οι τράπεζες στη Γερμανία, γενικά μιλώντας, έχουν σχετικά χαμηλές αποδόσεις και περιορισμένη κεφαλαιοποίηση. Συνεπώς, όπως τονίζει η κ. Κόσε, θα πρέπει η χώρα να προβλέψει, ώστε οι τράπεζες να διαθέτουν επαρκή κεφάλαια σε περίπτωση πτωχεύσεων λόγω ιού.

Ορισμένοι κλάδοι, όπως λόγου χάριν οι αερομεταφορές και ο τουρισμός, υφίστανται πλήγματα, που θα τους ακολουθούν σε βάθος χρόνου και έχουν ανακοι-

νώσει ήδη χιλιάδες απολύσεις. Ο διεθνής οργανισμός προειδοποιεί ότι θα υπάρξει αύξηση πτωχεύσεων και πιθανώς μακρά περίοδος ανεργίας, η οποία δεν θα αποκλιμακώνεται. «Είναι πολύ σημαντικό να μην επαναλάβουμε τα λάθη της χρηματοπιστωτικής κρίσης και, παράλληλα, να υποστηρίξουμε τη μετάβαση της οικονομίας έως ότου καλύψουν το χαμένο έδαφος και η ανάπτυξη και η απασχόληση», παρατηρεί η Λοράνς Μπουν. Ολοένα και περισσότερα εμπόδια στις εμπορικές συναλλαγές γίνονται εμφανή, ενώ η каранτινα εκτινάξε τις ανισότητες μεταξύ των εργαζομένων με βαρύτερα πλήγντες τους νέους και τους ανειδίκευτους – αντιθέτως, όσοι διέθεταν καλύτερο επαγγελματικό οπλισμό μπόρεσαν να αντεπεξέλθουν, παραμένοντας παραγωγικοί από το σπίτι τους. Ο ΟΟΣΑ, τέλος, υπογραμμίζει πως οι πολιτικές ηγεσίες πρέπει να δώσουν ιδιαίτερο βάρος στους πιο ευάλωτους.

Πρόταση για ενιαίο χρηματοπιστωτικό κέντρο στην Ε.Ε.

Εκκλση για επίσπευση της δημιουργίας μιας ενιαίας ευρωπαϊκής κεφαλαιαγοράς απηύθυνε χθες επιτροπή εμπειρογνομώνων προς τις Βρυξέλλες. Επί της ουσίας ζητεί να δημιουργηθεί ένα ισχυρό χρηματοπιστωτικό κέντρο ανάλογο του Σίτι στο Λονδίνο.

Σύμφωνα με τη σχετική έκθεση, η κεφαλαιαγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να περιορίσει την εξάρτησή της από το Λονδίνο, το οποίο αποτελεί σήμερα το επιχειρηματικό και χρηματοπιστωτικό επίκεντρο του μπλόκ.

Εξαιτίας του Brexit και ενόψει της πρωτοφανούς ύφεσης που θα προκαλέσει η πανδημία, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις χρειάζονται περισσότερο από ποτέ πρόσβαση σε μια ισχυρή κεφαλαιαγορά, επισημαίνεται στη σχετική έκθεση. Συγκεκριμένα, η επιτροπή

Με στόχο την ενίσχυση των επενδύσεων σε μια περίοδο κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας.

εμπειρογνομώνων, που αποτελείται από υψηλόβαθμα στελέχη του χρηματοπιστωτικού κλάδου, ασκεί πιέσεις για περιορισμό των εθνικών εμποδίων, όπως οι ανομοιογένειες στον κλάδο του εμπορίου, και για ενίσχυση των επενδύσεων στον τομέα του λιανεμπορίου.

Επιπλέον, ζητεί την απεξάρτηση των επιχειρήσεων από τις τράπεζες και τη χορήγηση κινήτρων στις εταιρείες, ώστε να μην

Σύμφωνα με τη σχετική έκθεση, η κεφαλαιαγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να περιορίσει την εξάρτησή της από το Λονδίνο.

εγκαταλείψουν το μπλόκ. «Εφόσον αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε ενώπιον της μεγαλύτερης οικονομικής κρίσης σε καιρό ειρήνης των τελευταίων 90 ετών, είναι πλέον θεμελιώδους σημασίας και εξαιρετικά επείγον να πετύχουμε τη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής κεφαλαιαγοράς», αναφέρεται στη σχετική έκθεση.

Τα σχέδια για τη δημιουργία ενιαίας κεφαλαιαγοράς είχαν έλθει στο προσκήνιο για πρώτη φορά το 2015.

Ωστόσο, υπήρξε μόνον μικρή πρόοδος έκτοτε, διότι όπως σημείωσε χθες ο Σον Μπέρινγκαν, επικεφαλής των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της Κομισιόν, οι κεφαλαιαγορές προσαρμόζονται δύσκολα στις ραγδαίες αλλαγές και στις τεχνολογικές εξελίξεις, εξαιτίας της πολυπλοκότητας

των ευρωπαϊκών νομοθεσιών. «Η πραγματικότητα σήμερα είναι ότι οι κατακερματισμένες και υπανάπτυκτες ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές και το ανεπαρκές σύστημα χρηματοδότησης θα αποδυναμώσουν και θα καθυστερήσουν την ανάκαμψη της Ε.Ε. και θα τη θέσουν σε μειονεκτική θέση», αναφέρεται χαρακτηριστικά στην έκθεση των εμπειρογνομώνων.

Η επιτροπή πρότεινε επίσης στις Βρυξέλλες να εξαιρέσουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις από τους ευρωπαϊκούς κανόνες, που επιβάλλουν στους επενδυτές να πληρώνουν ξεχωριστά για την έρευνα. Επιπλέον, πρότεινε τη χορήγηση κινήτρων για περισσότερες επενδύσεις σε μικρές επιχειρήσεις και επεσήμανε ότι πρέπει να γίνουν αλλαγές στους κεφαλαιακούς κανόνες, ώστε να

ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών τραπεζών. Η επιτροπή βέβαια αναγνώρισε πως ορισμένες από τις πολιτικές που προτείνει ενδέχεται να τελειοποιηθούν και να επιβληθούν ύστερα από πολλά χρόνια.

Επίσης, με αφορμή το ζήτημα του Brexit, ορισμένοι αξιωματούχοι της Ιρλανδίας και του Βελγίου ασκούν πιέσεις στην Κομισιόν. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζουν πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα δεχθεί διπλό χτύπημα αφενός από τον οικονομικό αντίκτυπο του κορωνοϊού, αφετέρου από το ενδεχόμενο ενός Brexit χωρίς συμφωνία στο τέλος του έτους.

Οι ανησυχίες τους πηγάζουν από το γεγονός ότι οι διαπραγματεύσεις από την αρχή του έτους έχουν αποφέρει πολύ λίγα αποτελέσματα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Περιορίζονται διεθνώς
τα ενεργειακά επιδόματαΤου **CLIFFORD KRAUSS / THE NEW YORK TIMES**

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει οδηγήσει σε ύφεση τις οικονομίες των χωρών και έχει μειώσει τα κρατικά έσοδα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλές χώρες να επιλέγουν ένα επικίνδυνο μονοπάτι: την άρση των επιδοτήσεων όσον αφορά τις τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος και του πετρελαίου. Η Νιγηρία και η Τυνησία έχουν μειώσει τις επιδοτήσεις στα καύσιμα, ενώ η Ινδία αύξησε τους φόρους στη βενζίνη και στο πετρέλαιο. Αξιωματούχοι του Σουδάν σχεδιάζουν, από την πλευρά τους, να αντικαταστήσουν μερικές από τις επιδοτήσεις με τη χορήγηση άμεσων ρευστότητας προς τους φτωχούς. Και η Βενεζουέλα, όμως, της οποίας η οικονομία κατέρρεε ήδη πριν από την επέλαση της πανδημίας, έχει έως ένα βαθμό αποσύρει τις επιδοτήσεις για τη βενζίνη.

Σε αντίθεση με το πρόσφατο παρελθόν, οι εκλεγμένοι ηγέτες έρχονται αντιμέτωποι με τις πολιτικές παρενέργειες της απόσυρσης των επιχορηγήσεων και της

Πέρυσι τα βοηθήματα για πετρέλαιο και ρεύμα σε 40 χώρες έφθασαν τα 318 δισ. δολ.

αύξησης των φόρων. Αυτό συμβαίνει διότι τους τελευταίους μήνες οι τιμές του «μαύρου χρυσού», του φυσικού αερίου αλλά και των υπόλοιπων καυσίμων έχουν καταρρεύσει. Επίσης, η αεροπορική και η βιομηχανική δραστηριότητα έχουν επίσης περιοριστεί απότομα. Ωστόσο, αυτό το κλίμα θα μπορούσε να αντιστραφεί όταν οι παγκόσμιες τιμές ενέργειας απαλλαγούν από τις επιπτώσεις που έχει επιφέρει η πανδημία.

Η χορήγηση ενεργειακών επιδομάτων συχνά θεωρείται δεδομένη έξω από την κεντρική εξουσία. Αποτελεί, όμως, βασική πολιτική επιλογή που επιβαρύνει τους κυβερνητικούς προϋπολογισμούς καθώς και την οικονομική ανάπτυξη. «Οι κυβερνήσεις βρίσκονται μπροστά σε ένα δίλημμα», αναφέρει ο Τζιμ Κρέιν, αναλυτής του ενεργειακού κλάδου στο πανεπιστήμιο Rice, ο οποίος ειδικεύεται στο ζήτημα των επιχορηγήσεων. «Προτιμούν άραγε να προστατέψουν τους φτωχούς που ενδεχομένως έχουν χάσει τη δουλειά και το εισόδημά τους ή μήπως προτι-

μούν να λάβουν μέτρα κατά του ολέθριου κόστους που θα σημειωθεί μακροπρόθεσμα στους προϋπολογισμούς τους;»

Πολλές χώρες που έχουν ανεπαρκές ασφαλιστικό και φορολογικό σύστημα πολύ συχνά στρέφονται προς την πολιτική των επιχορηγήσεων διότι συνιστούν έναν εύκολο τρόπο για να διανείμουν στον κόσμο ηλεκτρικό ρεύμα, αέριο και πετρέλαιο σε προσιτή τιμή. Φτωχοί άνθρωποι σε αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν δικά τους αυτοκίνητα και μένουν σε χωριά που τις περισσότερες φορές –εάν και εφόσον έχουν τις υποδομές– διαθέτουν ενέργεια μόνο για λίγες ώρες την ημέρα. Όμως, μια οποιαδήποτε αύξηση των τιμών μπορεί να στερήσει από τον κόσμο τη δυνατότητα να ζήσει αξιοπρεπώς. Επίσης, οι περικοπές των επιχορηγήσεων έχουν προκαλέσει πολιτικές διαμαρτυρίες και εξεγέρσεις, ενώ έχουν οδηγήσει και σε απεργίες από το Ιράν μέχρι και την Ινδονησία.

Εκπλήσσει, λοιπόν, το γεγονός ότι ορισμένες χώρες ακολουθώντας πρόθυμα τις παραινήσεις των οικονομολόγων της Παγκόσμιας Τράπεζας, του ΔΝΤ και άλλων οργανισμών για την περικοπή των επιδομάτων. Ειδικοί αναφέρουν ότι η κρατική δαπάνη σε καύσιμα και ηλεκτρικό ρεύμα μπορεί να καταστήσει δύσκολη τη χρηματοδότηση δαπανών στους κλάδους της υγείας και της παιδείας.

Επίσης, ενθαρρύνει τον κόσμο να καταναλώνει περισσότερη ενέργεια από αυτή που πραγματικά έχει ανάγκη, αυξάνοντας την κίνηση στους δρόμους και επιβαρύνοντας την ατμόσφαιρα. Εν τω μεταξύ, οι παροχές για χαμηλές τιμές ενέργειας χαλαρίζονται όταν λαθρέμποροι μεταπωλούν καύσιμα σε κάποια άλλη χώρα όπου έχουν υψηλότερες τιμές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι χορηγήσεις ενεργειακών επιδομάτων σε περισσότερες από 40 χώρες ανήλθαν στα 318 δισ. δολ. πέρυσι, σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας. Τα μισά αφορούν επιδόματα για πετρέλαιο και τα υπόλοιπα για ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο και κάρβουνο. Οι χώρες που χορήγησαν τα υψηλότερα επιδόματα πέρυσι ήταν το Ιράν, η Κίνα, η Σαουδική Αραβία και η Ρωσία. Σύμφωνα με τον ίδιο οργανισμό, περίπου το 10% της παγκόσμιας καταναλώσης ορυκτών καυσίμων επιδοτήθηκε.

Την 1η Ιουλίου η Ε.Ε. ανοίγει
τα σύνορά της σε τρίτες χώρες

Σε κοινό κατάλογο θα περιλαμβάνονται κράτη για τα οποία θα αρθεί η απαγόρευση

Η τουριστική σεζόν έχει ήδη αρχίσει και οι ευρωπαϊκές οικονομίες χρειάζονται επειγόντως τους επισκέπτες του καλοκαιριού για να ανακάμψουν από τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας. Ετοιμάζονται, έτσι, να ανοίξουν τη Δευτέρα τα εσωτερικά σύνορα της Ε.Ε., εκείνα που χωρίζουν το ένα κράτος-μέλος από το άλλο, και να ανακαλέσουν την απαγόρευση κατά των «μη αναγκαίων μετακινήσεων» που επέβαλαν στα τέλη Μαρτίου για να ανακόψουν τη μετάδοση της πανδημίας. Σε ό,τι αφορά, όμως, τα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., η Κομισιόν εξέδωσε χθες σύσταση προς τα κράτη-μέλη και τους ζητεί να τα κρατήσουν κλειστά για δύο ακόμη εβδομάδες, μετά την άρση της απαγόρευσης στις μετακινήσεις μεταξύ κρατών-μελών, δηλαδή μέχρι την 1η Ιουλίου.

Υποδοχή

Όπως αναφέρει στη σχετική σύσταση της η Κομισιόν, στις δύο αυτές εβδομάδες πρέπει οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να έχουν τον χρόνο να προγραμματίσουν μια συνετή και λελογισμένη επιστροφή στη λεγόμενη κανονικότητα σε ό,τι αφορά την υποδοχή τουριστών από τρίτες χώρες.

Τις καλεί, συγκεκριμένα, να συντάξουν έναν κοινό κατάλογο των τρίτων χωρών, οι πολίτες των οποίων θα είναι ευπρόσδεκτοι στην Ε.Ε. αρχής γενομένης από τον επόμενο μήνα. Και το κριτήριο να είναι η εικόνα αυτών των χωρών σε ό,τι αφορά την έκταση και την αντιμετώπιση της πανδημίας. Σε σχετική επιστολή της μέσω e-mail η επιτροπός Εσωτερικών Υποθέσεων Ιλβα Γιόχανσον υπογραμμίζει πως «όλοι πρέπει να εξακολουθήσουμε να προσέχουμε, αλλά ήρθε η ώρα να προετοιμαστούμε για να ανακαλέσουμε τους περιορισμούς που έχουμε θέσει στην υποδοχή επισκεπτών από χώρες με υγειονομική κατάσταση παρεμφερή με της Ε.Ε.». Στη σχετική σύσταση της η Κομισιόν υπογραμμίζει, επίσης, ότι «όσοι τουρίστες εισέρχονται στην Ε.Ε. μπορούν να μεταβαίνουν από τη μία χώρα στην άλλη, γι' αυτό και είναι ανάγκη να συντονίσουν τα κράτη-μέλη τις αποφάσεις τους σχετικά με την άρση των περιορισμών στα ταξίδια».

Κριτήρια

Τονίζει, ως εκ τούτου, πως είναι ανάγκη να συμφωνήσουν τα κράτη-μέλη και να συντάξουν

Η Κομισιόν συνιστά από 1ης Ιουλίου να επιτραπεί η είσοδος στην Ε.Ε. σε επισκέπτες από χώρες των Βαλκανίων: Αλβανία, Βοσνία, Κοσσυφοπέδιο, Μαυροβούνιο, Βόρεια Μακεδονία και Σερβία.

Βασικό κριτήριο θα είναι η εικόνα τρίτων χωρών σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση της πανδημίας.

έναν κοινό κατάλογο των τρίτων χωρών για τις οποίες δεν θα ισχύουν πια οι περιορισμοί από την 1η Ιουλίου. Σύμφωνα με την Κομισιόν, ο κατάλογος αυτός πρέπει να βασίζεται σε «αντικειμενικά κριτήρια», δηλαδή «να αρθούν πρώτα οι περιορισμοί προς τις χώρες των οποίων η εικόνα σε ό,τι αφορά την πανδημία είναι παρεμφερής με τον μέσο όρο της Ε.Ε. και οι οποίες διαθέτουν επαρκείς δυνατότητες για να αντιμετωπίσουν τον κορωνοϊό».

Βάσει αυτού του κριτηρίου,

συνιστά από 1ης Ιουλίου να επιτραπεί η είσοδος στην Ε.Ε. σε επισκέπτες από χώρες των Βαλκανίων: Αλβανία, Βοσνία, Κοσσυφοπέδιο, Μαυροβούνιο, Βόρεια Μακεδονία και Σερβία.

Όπως τονίζει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, ο συντονισμός της απαγόρευσης στις μετακινήσεις και στα ταξίδια ανάμεσα στα κράτη-μέλη λειτούργησε έως τώρα σε εθελοντική βάση, καθώς τυπικά κάτι τέτοιο δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες και τις εξουσίες της Κομισιόν. Η πολιτική σε ζητήματα υγείας στην Ε.Ε. εναπόκειται στην κρίση και την ευθύνη των εθνικών αρχών.

Γι' αυτό και η κ. Γιόχανσον εξέφρασε την εκτίμηση πως η άρση των περιορισμών προς τρίτες χώρες μπορεί να προκαλέσει ρωγμές στην ενιαία προσέγγιση που έχουν έως τώρα υιοθετήσει τα κράτη-μέλη στην απαγόρευση

των ταξιδιών. Μιλώντας χθες σε δημοσιογράφους τόνισε πως «δεν θα είναι εύκολο να υιοθετήσουμε συντονισμένη προσέγγιση».

Η απαγόρευση στις μετακινήσεις και στα ταξίδια που επιβλήθη το πρώτο τρίμηνο του έτους, έχει ήδη πλήξει καίρια τις οικονομίες χωρών που παραδοσιακά είναι δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί. Μόνον μέσα στον Μάρτιο τα ταξίδια υποχώρησαν κατά 57% επιφέροντας μείωση εισοδημάτων κατά 89 δισ. δολάρια. Και παράλληλα με την ύφεση που θα γνωρίσουν οι τουριστικοί προορισμοί, οι επιπτώσεις θα είναι επώδυνες στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Ταξιδιωτικό και Τουριστικό Συμβούλιο, ο τουρισμός και η βιομηχανία των ταξιδιών και των διακοπών δημιούργησαν πέρυσι 330 εκατ. άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η ολλανδοαμερικανική σύμπλευση ανοίγει διάπλατα την αγορά των ΗΠΑ στην Just Eat Takeaway, επεκτείνοντας τα όρια της δραστηριότητάς της πέραν της Γηραιάς Ηπείρου, της Αυστραλίας, του Καναδά και της Βραζιλίας.

Νέος «γίγαντας» στο delivery έτοιμου φαγητού

Ενας από τους ιδιαίτερως κερδοσυνεγείς κλάδους μέσα στην πανδημία σε διεθνή κλίμακα δεν είναι άλλος από αυτόν της παράδοσης έτοιμου φαγητού – κι αυτό το επιβεβαιώνει η εξαγορά της αμερικανικής Grubhub από την ολλανδική Just Eat Takeaway αντί 7,3 δισ. δολ.

Η επιχειρηματική συμφωνία δημιουργεί έναν από τους μεγαλύτερους ομίλους στον κόσμο σε μια αγορά η οποία αναπτύσσεται με πολύ γοργούς ρυθμούς και λειτουργεί συνδέοντας εστιατόρια με διαφορετικές κουζίνες και τιμές με τους καταναλωτές στο σπίτι ή στο γραφείο. Συν τοις άλλοις, η ολλανδοαμερικανική σύμπλευση ανοίγει διάπλατα την αγορά των ΗΠΑ στην Just Eat Takeaway, επεκτείνοντας τα όρια της δραστηριότητάς της πέραν της Γηραιάς Ηπείρου, της Αυστραλίας, του Καναδά και της Βραζιλίας.

Εν τω μεταξύ, το ενδιαφέρον έγκειται στο ότι ο πρώτος όμιλος ο οποίος είχε προσεγγίσει την Grubhub ήταν ο επίσης αμερικανικός της Uber Technologies, η οποία ως ψηφιακή πλατφόρμα διασυνδέει πελάτες και ιδιώτες

Η ολλανδική Just Eat Takeaway εξαγόρασε έναντι 7,3 δισ. δολ. την αμερικανική Grubhub.

οδηγούς. Επί σειράν μηνών γίνονταν διαπραγματεύσεις, αλλά είχαν θεθεί εντόνως ερωτήματα σχετικά με το εάν θα λάβαινε ποτέ το πράσινο φως των αρχών ανταγωνισμού μια τέτοια σύμβαση, πόσο μάλλον όταν ήδη η Uber ήταν ήδη ενεργή στην παράδοση έτοιμου φαγητού.

Οι Uber και Grubhub είχαν φθάσει πολύ κοντά στο να καθορίσουν την τιμή πώλησης, αλλά ορισμένα άλλα θέματα δεν είχαν ακόμη διευθετηθεί, συμπεριλαμβανομένης και μιας ρήτρας για την Grubhub, εάν δεν ολοκληρωνόταν η διαδικασία.

Τα σχετικά αναφέρουν στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg καλά πληροφορημένες πηγές. Αξίζει να σημειωθεί ότι εκείνος ο οποίος δημιούργησε αρχικά το 2000 την

Takeaway ήταν ο Ολλανδός δις εκατομμυριούχος Ζιτζε Γκρόεν. Ακολουθώντας την παράδοση των Αμερικανών καινοτόμων επιχειρηματιών, που ξεκίνησαν τις εταιρείες τους από το πανεπιστήμιο, έτσι κι εκείνος χρησιμοποίησε το δωμάτιο στη φοιτητική του εστία ως βάση για τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες.

Στόχος του ήταν πάντα η επιθετική της επέκταση, εξ ου και εξαγόρασε αντί 8 δισ. δολ. τη βρετανική ανταγωνιστική Just East, και πριν από δύο μήνες έλαβε την έγκριση των αρμόδιων αρχών της χώρας.

Ο έτερος της συνεργασίας, ο Ματ Μαλόνι, νυν διευθύνων σύμβουλος της Grubhub, είχε βοηθήσει να δημιουργηθεί η εταιρεία το 2004 και μόλις προ ολίγων ετών συνάντησε τον Γκρόεν. Σήμερα αυτοχακρατηρίζονται «αδελφές φυκές», μιας και ισχυρίζονται πως, χωρίς να το γνωρίζουν, είχαν την ίδια εταιρεία σε δύο διαφορετικές ηπείρους.

Το 2013 ο Μαλόνι αποφάσισε να συγχωνεύσει την Grubhub με την ανταγωνίστρια Seamless για να δεσποσουν στην αγορά παράδοσης φαγητού, όπως και έγινε.

Εκτοτε, όμως, ο ανταγωνισμός οξύνθηκε και οι αναλυτές πλέον πρόβλεπαν έντονη κινητικότητα και συμμαχίες, ώστε να καταστεί βιώσιμος ο κλάδος. Σήμερα η Grubhub έχει το 23% στην αγορά των ΗΠΑ και η τιμή της μετοχής της εκτινάχθηκε 39% από την αρχή της πανδημίας, αν και τα περιθώρια κέρδους είναι ανύπαρκτη. Το πρώτο τρίμηνο είχε αύξηση πωλήσεων 8% στο 1,6 δισ. δολ. και ζημιές 33 δισ. δολ., ενώ αντίστοιχα οι δραστηριότητες παράδοσης φαγητών σε πακέτο της Uber είχε αύξηση 52% στα 4,68 δισ. δολ. και ζημιές.

Οι μεταξύ τους συζητήσεις ξεκίνησαν προ πανδημίας και εντάθηκαν τον Απρίλιο, αλλά τη συνεργασία τους απέτρεψε το ενδεχόμενο μη έγκρισής της από τις Αρχές αλλά και οι διαφωνίες για τον ρόλο του Μαλόνι και άλλων υψηλόβαθμων της Grubhub στην Uber.

Τέλος, αναφέρεται πως αμέσως μόλις δημοσιοποιήθηκε το σχέδιο της συγχώνευσης, έγινε και η επαφή του Ματ Μαλόνι και του Ζιτζε Γκρόεν της Just Eat Takeaway, που έμελλε να ευοδωθεί.

Ενισχύεται το ενδιαφέρον για ακίνητα στην Ελλάδα

Αυξημένες κατά 30% οι αναζητήσεις από το εξωτερικό μέσα στον Μάιο

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Θετικά είναι τα μηνύματα που εκπέμπει η ζήτηση στην αγορά κατοικίας, τόσο από ξένους όσο και από Έλληνες υποψήφιους αγοραστές, έστω κι αν προς το παρόν η συντριπτική πλειονότητα επικεντρώνεται σε έρευνα αγοράς και όχι σε λήψη απόφασης για αγορά ακινήτου. Η αισιοδοξία πηγάζει από την ενίσχυση του ενδιαφέροντος ακόμα και σε σχέση με το 2019. Σύμφωνα με τα στοιχεία που επιμελήθηκε το δίκτυο ηλεκτρονικών αγγελιών Spitogatos (www.spitogatos.gr), κατά τον μήνα Μάιο οι επισκέψεις από χρήστες που δια-

Προς το παρόν, λόγω των περιορισμών στα ταξίδια από το εξωτερικό, το ενδιαφέρον που καταγράφεται δεν μεταφράζεται σε πράξεις.

μένουν σε χώρες του εξωτερικού σημείωσαν ετήσια αύξηση κατά 30%.

Τη μεγαλύτερη κινητικότητα σημείωσαν κάτοικοι από τη Γερμανία, το Ην. Βασίλειο, τις ΗΠΑ, την Κύπρο, την Αυστραλία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, την Ελβετία και τον Καναδά. Όσον αφορά τις δημοφιλέστερες περιοχές αναζήτησης για τους ξένους αγοραστές, αυτές είναι η Γλυφάδα, η Πάρος, η Σαντορίνη, η Ρόδος, η Θεσσαλονίκη, η περιοχή Κασσάνδρα στη Χαλκιδική, η ευρύτερη περιοχή που συμπεριλαμβάνει το Κολωνάκι και τον Λυκαβηττό, η Μύκονος, η Καβάλα και η Σιθωνία Χαλκιδικής.

Σε δηλώσεις του με αφορμή την έρευνα, ο κ. Αντώνης Νίνος από

το γραφείο Brokerhouse Real Estate στη Γλυφάδα αναφέρει ότι «πάντα υπήρχε ενδιαφέρον για την περιοχή από το εξωτερικό, ιδιαίτερα από την Κίνα, όμως αυτή την περίοδο παρουσιάζει ύφεση, καθώς υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες και κακή ψυχολογία.

Συμβόλαια που ήταν εν εξελίξει έχουν “παγώσει”, οι ενδιαφερόμενοι αδυνατούν να κάνουν πληρεξούσια στα προξενεία και το ενδιαφέρον είναι περισσότερο ερευνητικό παρά ουσιαστικό». Στον αντίποδα, καλύτερη είναι η εικόνα που αναφέρουν μεσίτες σε άλλες περιοχές της χώρας. Σύμφωνα με τον κ. Μαώλη Ακάεστο από το Scoras Real Estate στην Πάρο, «η ζήτηση από το εξωτερικό έχει επανέλθει στα ίδια επίπεδα με εκείνα πριν από την πανδημία και λαμβάνουμε καθημερινά αιτήματα, με τα περισσότερα να προέρχονται από Ιταλία, Γαλλία, Ελβετία και Βέλγιο». Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, η οποία πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 2.600 χρηστών από το εξωτερικό, σχεδόν το 70% ενδιαφέρεται για αγορά κατοικίας, το 14,8% κινείται για την ενοίκιαση κατοικίας, ενώ το 8% αναζητεί οικόπεδο για αγορά. Επιπλέον 3,1% ενδιαφέρονται για επαγγελματικό ακίνητο για αγορά, 0,6% για επαγγελματικό ακίνητο για ενοίκιαση και ένα ακόμα 4% αφορά λοιπές κατηγορίες ακινήτων. Όπως αναφέρει ο διευθύνων σύμβουλος του Spitogatos Δημήτρης Μελαχροινός, «μετά την πρόσκαιρη μείωση τις πρώτες 2-3 εβδομάδες της πανδημίας, από το πρώτο δεκαήμερο του Απριλίου παρατηρήσαμε μια σταθερή αύξηση της διεθνούς επισκεψιμότητας όλων των ελληνικών ιστοσελίδων του δικτύου μας, η οποία μέχρι το Πάσχα είχε επανέλθει στα προ πανδημίας επίπεδα. Παράλληλα, τον Μάιο πραγματοποιήθηκε ιστορικό υψηλό τόσο της εγχώριας όσο και

ΠΗΓΗ: Spitogatos (www.spitogatos.gr)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

της διεθνούς επισκεψιμότητάς μας». Σύμφωνα με τον ίδιο, «σημαντικό ποσοστό των χρηστών από το εξωτερικό μάς είπε ότι κάνει περισσότερο έρευνα αγοράς ή/και συζητάει με αγγελιοδότες, καθότι για πρακτικούς λόγους δεν μπορούσε να προχωρήσει σε επίσκεψη ή συναλλαγή λόγω των περιοριστικών μέτρων». Πιο συγκεκριμένα, μόνο το 17% των χρηστών τείνει προς το να αναβάλει την απόφασή του, ενώ το υπόλοιπο 83% που συνεχίζει ενεργά την αναζήτηση κατανέμεται κυρίως μεταξύ εκείνων που ανησυχούν αλλά δεν προτίθενται να εγκαταλείψουν την ιδέα (24%) και εκείνων που αισθάνονται πιο αισιόδοξοι και συνεχίζουν την αναζήτηση (44%).

Τέλος, το 13% δηλώνει πως η κατάσταση δεν επηρεάζει καθόλου την απόφασή του, ενώ ένα 2% είχε ήδη προχωρήσει σε ενέργειες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Στο 17% των χρηστών που κρίνουν σκόπιμο να αναβάλουν την αγορά ή ενοίκιαση ακινήτου, οι προβληματισμοί ποικίλλουν, αν και η πλειονότητα, και συγκεκριμένα το 48,3%, επικαλείται την απειλή μιας επικείμενης οικονομικής κρίσης που θα θέσει σε κίνδυνο το χρήσιμότητά του. Ένα πρόσθετο 27,1% υποθέτει ότι μπορεί να υπάρξει μείωση τιμών

λόγω της πανδημίας, το 18,6% ανησυχεί για τη σταθερότητα του εισοδήματός του, ενώ το 5,9% όσων ενδιαφέρονται για αγορά ακινήτου δεν πιστεύει ότι θα πάρει στεγαστικό δάνειο.

Σχετικά με την προοπτική για την επόμενη μέρα της οικονομίας, το 47,4% των χρηστών αυτών πιστεύει ότι θα οδηγήσει σε οικονομική ύφεση, το 23,1% θεωρεί ότι θα υπάρξει οικονομική ανάπτυξη με αργά βήματα, κατά 15,1% κρίνουν ότι θα υπάρξει οικονομική άνοδος με την επανένταξη όλων των δραστηριοτήτων, ενώ ένα ποσοστό 14,4% πιστεύει ότι θα υπάρξουν περιορισμένες οικονομικές απώλειες.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από τα παραπάνω είναι ότι η αναζήτηση ακινήτων στην ελληνική αγορά είναι εντονότερη, ακόμα και σε σχέση με το 2019. Το μεγάλο ερώτημα, βέβαια, είναι αν αυτή η διαδικασία θα κεφαλαιοποιηθεί και στην πράξη, αν δηλαδή θα μεταφραστεί σε υψηλότερο όγκο αγοραπωλησιών, κάτι για το οποίο υπάρχει ακόμα μια σχετική επιφυλάξη από τους περισσότερους φορείς της αγοράς. Ωστόσο, ακόμα κι αν αυτό δεν καταστεί δυνατό φέτος, θεωρείται αρκετά πιθανό να συμβεί το 2021.

Αποκλειστικά από Έλληνες γίνονται οι κρατήσεις Airbnb

Σε σχεδόν αποκλειστικά «ελληνική υπόθεση» έχει μετατραπεί η Airbnb τις τελευταίες εβδομάδες. Με βάση την εικόνα που προέκυπτε μέχρι και το τέλος Μαΐου, να μην σημειώνεται σημαντική ανάκαμψη των νέων κρατήσεων στην ελληνική αγορά, ωστόσο αυτές γίνονται σχεδόν αποκλειστικά από Έλληνες επισκέπτες και όχι από ξένους.

Όσον αφορά τις περιοχές όπου καταγράφεται μεγαλύτερη δραστηριότητα βραχυχρόνιων μισθώσεων, ξεχωρίζουν η Χαλκιδική και η Θεσσαλονίκη, έπεται η Αθήνα, ενώ μικρότερη κίνηση σημειώνεται προς το παρόν σε νησιά, όπως η Κέρκυρα και η Κρήτη. Ουσιαστικά δηλαδή φαίνεται ότι το προβάδισμα έχουν περιοχές οι οποίες είναι εύκολα προσβάσιμες με αυτοκίνητο. Πρόκειται για πλήρη αντιστροφή της εικόνας σε σύγκριση με την περίοδο πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, όταν το 80% των επισκεπτών σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Ελλάδα ήταν ξένοι. Τα παραπάνω στοιχεία παρέθεσε χθες ο κ. Τζιάκομο Τροβάτο, επικεφαλής της Airbnb για την Ιταλία και τη νοτιοανατολική Ευρώπη, στο πλαίσιο του Delphi Economic Forum.

Σύμφωνα με τον ίδιο, «πριν από την πανδημία, η ελληνική αγορά ήταν κυρίως διεθνής, καθώς σχεδόν το 80% των επισκεπτών προερχόταν από το εξωτερικό, κυρίως από τις ΗΠΑ, τη Γερμανία, τη Μεγ. Βρετανία και τη Γαλλία. Η εικόνα μέχρι και το πρώτο δίμηνο του 2020 συνηγορούσε υπέρ μιας αύξησης των διανυκτερεύσεων, σε σχέση με το 2019. Ωστόσο, η πανδημία οδήγησε σε κατάρρευση τις κρατήσεις και ταυτόχρονα αυξήθηκαν και οι ακυρώσεις υφιστάμενων κρατήσεων.

Η αρχή έγινε τον Μάρτιο και κορυφώθηκε τον Απρίλιο, οπότε ουσιαστικά κατέρρευσε η αγορά. Πάντως, από τις αρχές Μαΐου, η εικόνα έχει αρχίσει να βελτιώνεται, όχι μόνο σε ό,τι αφορά τις νέες κρατήσεις, που διπλασιάζονται κάθε δύο εβδομάδες, αλλά και στον συνολικό αριθμό των καταλυμάτων, τα οποία ανέρχονται πλέον σε 123.000, περίπου 4.000 περισσότερα σε σύγκριση με το τέλος του 2019», αναφέρει ο κ. Τροβάτο. Ο ίδιος σημειώνει

Πριν από την πανδημία, το 80% των κρατήσεων γίνονταν από ξένους επισκέπτες.

Προβάδισμα έχουν περιοχές οι οποίες είναι εύκολα προσβάσιμες με αυτοκίνητο.

ότι το στοιχείο αυτό δείχνει ότι υπάρχει ελπίδα μεταξύ των ιδιοκτητών ότι η αγορά θα ανακάμψει σύντομα, κάτι που ήδη διαπιστώνει και η ίδια η Airbnb. Προς το παρόν, όμως, της ανάκαμψης αυτές γίνονται σχεδόν αποκλειστικά οι Έλληνες επισκέπτες, οι οποίοι έχουν ήδη προσεγγίσει σχεδόν το επίπεδο κρατήσεων που είχαν πραγματοποιήσει την ίδια περίοδο το 2019. «Οι Έλληνες ψηφίζουν Ελλάδα για τις διακοπές τους», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Τροβάτο. Ωστόσο, για να υπάρξει ανάκαμψη, θα πρέπει να αυξηθούν και οι κρατήσεις από χώρες του εξωτερικού, κάτι που φαντάζει πολύ δύσκολο, ιδίως από χώρες όπως οι ΗΠΑ, που αποτελούν μία από τις σημαντικότερες για την ελληνική αγορά βραχυχρόνιων μισθώσεων. Αυτή τη στιγμή, η μόνη αγορά του εξωτερικού που εμφανίζει κινητικότητα είναι η γερμανική. Άλλο ένα βασικό συμπέρασμα είναι πως οι περισσότερες κρατήσεις είναι σχετικά βραχυχρόνιες, δηλαδή δεν αφορούν διάστημα μετά τρεις - τέσσερις μήνες. «Περίπου το 60% των κρατήσεων αφορά τον Ιούνιο, ένα επιπλέον 20% τον Ιούλιο και το υπόλοιπο 20% το διάστημα από τον Αύγουστο και μετά», σημειώνει ο κ. Τροβάτο.

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Το Facelift της πρωτεύουσας

Με την ολοκλήρωση και της Λεωφόρου Ομήρου, το κέντρο της Λευκωσίας μπαίνει στην πιο ουσιαστική φάση αναβάθμισης καθώς ακολουθεί η ανακατασκευή της Λεωφόρου Μακαρίου.

του Πάσχα θα αποτελούν χάρμα οφθαλμών.

Το real estate που βρίσκεται επί του πιο πάνω τριγώνου σίγουρα πήρε μια ουσιαστική αναβάθμιση. Άλλο να εφάπτεται σε έναν αποικιακό δρόμο και άλλο σε μια άβαν-

γκαρντ εκδοχή που συνδέει το σπίτι με το αύριο, όπου πέραν των εμφανών στοιχείων, υπάρχει και ουσιαστική ολοκληρωμένη υποδομή κάτω από τα πλακόστρωτα.

Πριν λέγαμε πως οι ιδιοκτήτες τζάμπα ζητούσαν τόσα χρήματα

για τα ακινήτά τους. Άστε που και οι περισσότεροι έκαναν το ελάχιστο για να τα συντηρούν. Ήταν μια κατάσταση παρόμοια με τη συζήτηση για την κότα και το αβγό. Οι μεν ιδιοκτήτες δεν έκαναν ουσιαστικές επενδύσεις επειδή περίμεναν το κράτος. Και το κράτος δεν επένδυε αφού η περιοχή ήταν σε σχετική παρακμή που την οδηγούσε σε άλλες προτεραιότητες.

Η κόκκινη γραμμή χαράχτηκε. Σήμερα το κράτος έκανε το δικό του κομμάτι και επένδυσε. Τώρα είναι η στιγμή των ιδιοκτητών να βάλουν το χέρι στην τσέπη. Δεν γίνεται η μισή Μνασιάδου, η μισή Στασικράτους και ολόκληρη η Θεοφάνους Θεοδότη να είναι στοιχειωμένες. Δεν γίνεται τα πλείστα ακίνητα να είναι άθλια και το ζητούμενο ενοίκιο να είναι στα ρετιρέ της κλιμακας. Αυτή η στρέβλωση πρέπει να σταματήσει. Αν είναι κάτι που μας έχει διδάξει η κτηματαγορά ποικιλοτρόπως, είναι πως άμα υπάρχει το προϊόν υπάρχει και το ανάλογο ενδιαφέρον. Με το σημερινό προϊόν δεν μπορεί να υπάρξει αξιοσέβαστο ενδιαφέρον.

Άρα κύριοι ιδιοκτήτες πρέπει να συμβάλετε ουσιαστικά στην αναζωογόνηση του κέντρου. Οι εποχές που κτίζατε τέσσερις κολώνες και βάζατε μια τζαμαρία και ζητούσατε ό,τι θέλατε παρήλθαν ανεπιστρεπτί. Για να πάτε στο αύριο πρέπει να επενδύσετε σήμερα με τα μυαλά του μεθαύριο. Διαφορετικά θα μας είσατε η ενοχλητική μύγα πάνω στο τζάμι.

Με την ολοκλήρωση και της Λεωφόρου Ομήρου, το κέντρο της Λευκωσίας μπαίνει στην πιο ουσιαστική φάση αναβάθμισης καθώς ακολουθεί η ανακατασκευή της Λεωφόρου Μακαρίου. Ένα έργο το οποίο θα μας ζορίσει μεν αλλά πιστεύω πως με την ολοκλήρωσή του θα αξίζει τον κόπο.

Κι έτσι μετά το εξαιρετικό αποτέλεσμα της Πάφου, της Λάρνακας και της Λεμεσού, η Λευκωσία σιγά – σιγά ανεβαίνει εκεί που πρέπει. Εμείς αναμένουμε με ανυπομονησία.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Περίμενα με ανυπομονησία να το πω αυτό: τελείωσε το εμπορικό τρίγωνο στο κέντρο της Λευκωσίας!

Ομολογούμενος περπατώντας επί της Στασιμκράτους και των πέριξ οδών αναγνωρίζεις το έργο που πραγματικά έγινε. Ωραία πλακόστρωτα, ανεπιτήδευτος φωτισμός, φυτεύσεις δεντροστοιχιών, ντιζαινάτες θέσεις για ποδήλατα, όμορφα παγκάκια, πολυάριθμες νέες βερσιόν από τα πολυαγαπητά «στυλ-λουθκια» - σήμα κατατεθέν του κάθε Δήμου της Κύπρου που όλα μαζί δίνουν, δημιουργώντας ένα όμορφο αποτέλεσμα.

Ένα αποτέλεσμα το οποίο χρειάζεται η κάθε πρωτεύουσα που σέβεται τον εαυτό της και τον κόσμο της. Μια λεπτομέρεια που μου έκανε ιδιαίτερα ωραία εντύπωση είναι το γεγονός ότι όλοι οι ανοικτοί χώροι στάθμευσης εντός του τριγώνου απέκτιψαν την ίδια industrial-look περιφραγή.

Το συνολικό αποτέλεσμα είναι κάτι που άλλες Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες απέκτησαν πριν μια-δυ δεκαετίες και που τώρα είναι στην επόμενη φάση αναβάθμισης. Αλλά

Δεν γίνεται η μισή Μνασιάδου, η μισή Στασιμκράτους και ολόκληρη η Θεοφάνους Θεοδότη να είναι στοιχειωμένες. Δεν γίνεται τα πλείστα ακίνητα να είναι άθλια και το ζητούμενο ενοίκιο να είναι στα ρετιρέ της κλιμακας.

ας είναι κάλλιο αργά παρά ποτέ που λέμε. Ακούστηκαν κάποιες μεμονωμένες φωνές πως τα δέντρα είναι μικρά. Δεν είναι μικρά. Είναι αρκετά αναπτυγμένα και σε σύντομο χρονικό διάστημα θα είναι σε πλήρη ανάπτυξη για να εξυπηρετούν τους σκοπούς τους: δηλαδή, να πινελιάζουν το κέντρο με πράσινο και χρώμα και να παρέχουν σκίαση στους πεζούς. Κάποιες εποχές του χρόνου και δη την περίοδο

Για τη βιντεοσκόπηση των δύο παραγωγών χρησιμοποιήθηκαν πάνω από 100 σκηνικά αντικείμενα, τα περισσότερα από τα οποία επιλέχθηκαν από τις αποθήκες της ΕΛΣ και αποτελούσαν μέρος σκηνικών παλαιότερων παραγωγών.

Η όπερα «ανεβαίνει» στο Διαδίκτυο

Η «Κ» βρέθηκε στη βιντεοσκόπηση μιας εκ των παραγωγών της Λυρικής που προορίζονται για «αντίδοτο» στην πανδημία

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Να λοιπόν που συνέβη και αυτό, να παρακολουθούμε μια πρόβα με τις καρέκλες μας επί σκηνής και την πλάτη στραμμένη στην πλατεία. Χίλιους τετρακόσιους θεατές μπορεί να δεχθεί η αίθουσα «Σταύρος Νιάρχος» της ΕΛΣ, αλλά λόγω των έκτακτων μέτρων εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης, θα μείνει άδεια μέχρι νωφότερας. Πίσω μας λοιπόν κανείς, και εκεί όπου συνήθως κάθεται ο σκηνοθέτης και το επιτελείο του ελέγχοντας την πορεία του έργου, υπάρχει μόνον σκοτάδι. Η δράση εκτυλίσσεται μπροστά μας.

Το γύρισμα για τη δημιουργία της «Opera Povera», που εντάσσεται στο 1ο Διαδικτυακό Φεστιβάλ της ΕΛΣ «Έξοδος: Ανοιξη», βρίσκεται σε εξέλιξη. Γι' αυτό τίποτε δεν θυμίζει ό,τι ξέραμε έως τώρα για τις παραγωγές της Λυρικής. Πότε άλλοτε οι μονωδοί θα κοιτούσαν μια κάμερα αντί τους θεατές; Πότε οι τεχνικοί θα έμπαιναν στο πλάνο στρώνοντας ένα λόγο με ρόδες και μια σκάλα για να σκαρφαλώσει ο τενόρος Γιάννης Χριστόπουλος και να τραγουδήσει έφιππος σε play back «Φτερό στον άνεμο γυναίκα μοιάζει»; Πότε ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Εναλλακτικής Σκηνής της ΕΛΣ Αλέξανδρος Ευκλείδης θα εμφανιζόταν ντυμένος Πάπας, να σχολιάζει με την παρουσία του χιουμοριστικά τη σκαμπρόδικη άρια «Θέλω να τον δω!» από την οπερέτα του Θεόδωρου Σακελλαρίδη «Θέλω να δω τον Πάπα»;

Ό,τι συμβαίνει εδώ μπροστά μας ζωντανά και ό,τι θα δούμε ψηφιακά στις δύο βιντεο-παραστάσεις «Opera Povera» και «Operetta Povera», που κάνουν πρεμιέρα στις 28 και 30 Ιουνίου αντίστοιχα, είναι μια νέα εμπειρία θέασης και ακρό-

Οι δύο βιντεο-παραστάσεις «Opera Povera» και «Operetta Povera» κάνουν πρεμιέρα στις 28 και 30 Ιουνίου αντίστοιχα.

ασης στο λυρικό θέατρο. Εντάσσεται στον καλλιτεχνικό προγραμματισμό που έχει εγκαινιάσει η ΕΛΣ και «απαντά» στην πρόκληση που θέτουν οι περιορισμοί στον κόσμο του θεάματος. Διαθέτει πρωτοτυπία στη σύλληψη, ευελιξία στην υλοποίηση και απευθύνεται στο διαδικτυακό κοινό, που όλα δείχνουν πως είναι δυναμικό – οι οκτώ πρώτες παραγωγές του 1ου Διαδικτυακού Φεστιβάλ είχαν 215.000 viewers έως τις αρχές Ιουνίου.

«Στην πραγματικότητα πρόκειται για δύο βιντεο-περφόρμανς, μια σειρά από βιντεοκλίπ με οπερατικό περιεχόμενο», διευκρινίζει ο σκηνοθέτης Αλέξανδρος Ευκλείδης. «Η arte povera υπενθύμισε την ταπεινή προέλευση των συστατικών της τέχνης και υπογράμμισε έννοιες όπως η επανάχρηση υλικών προκειμένου να αποκτήσουν άλλο νόημα μέσα σε ένα διαφορετικό πλαίσιο. Βεβαίως εμείς δεν σοβαρολογούμε κάνοντας αναφορά στο σπουδαίο αυτό κίνημα, αφού δεν μπορούμε να το εφαρμόσουμε σε μια κατ' εξοχήν «πλούσια» τέχνη όπως η όπερα».

«Στην «Opera Povera» είχαμε την ιδέα να παίξουμε με τη διαρκώς παρούσα στον κόσμο της όπερας φαντασίωση της ιδεώδους και αμετάβλητης κλασικής φόρμας μιας παράστασης λυρικού θεάτρου. Τι είναι πραγματικά «οπερατικό» για το κοινό της όπερας; Έως πού μπο-

Κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων τηρήθηκαν όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας, ενώ τα 20 και πλέον κοστούμια που χρησιμοποιήθηκαν απολυμάνθηκαν από το ενδυματολογικό τμήμα της ΕΛΣ με μηχανήματα ατμού.

ρούμε να φτάσουμε την προσδοκία του κρινολίνου, των ιστορικών κοστούμιών και σκηνικών; Τι είναι μοντέρνο και τι παλιομοδίτικο; Η τέχνη της όπερας είναι ένας υπέροχος αναχρονισμός και αυτή τη διάστασή της υπογραμμίζουμε επιστρέφοντας όχι μόνο σε κοστούμια και σκηνικά παλιών παραστάσεων της ΕΛΣ, αλλά και στα μεταφρασμένα στα ελληνικά κείμενα των πρώτων δεκαετιών λειτουργίας του οργανισμού».

Ένα παιχνίδι με τις αναμνήσεις –των θεατών αλλά και του οργανισμού– βρίσκεται λοιπόν στο επίκεντρο αυτής της καλλιτεχνικής προσπάθειας. Το σπουδαίο με τους μακρόβιους θεσμούς είναι ότι διαθέτουν ιστορία, γι' αυτό οι καλύτερες στιγμές τους έρχονται όταν μπορούν

να χρησιμοποιήσουν δημιουργικά την εμπειρία τους και να αναπλάσουν το υλικό τους με συγχρόνους όρους. Αυτό το «μπουκάλι που ρίχνεται στον ωκεανό για να συναντήσει το κοινό και να ξαναπιάσει το νήμα της επικοινωνίας μαζί του», όπως χαρακτήρισε το εγχείρημα ο Αλέξανδρος Ευκλείδης, κρύβει, πίσω από το χιούμορ και την ελαφράδα του, σκληρή δουλειά και γνώση.

Για τη βιντεοσκόπηση των δύο παραγωγών, που περιλαμβάνουν άριες και ντουέτα από διάσημες όπερες και οπερέτες, χρησιμοποιήθηκαν πάνω από 100 σκηνικά αντικείμενα, τα περισσότερα από τα οποία επιλέχθηκαν από τις αποθήκες της ΕΛΣ στο Μενίδι και αποτελούσαν μέρος των σκηνικών παλαιότερων

παραγωγών.

Τα γυρίσματα των βίντεο διήρκεσαν δύο ημέρες, από ένα 12ωρο κάθε ημέρα. Για τις ανάγκες των γυρισμάτων, συμμετείχε το 1/3 του τεχνικού προσωπικού, το οποίο εργάστηκε εναλλάξ σε βάρδιες, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας, όπως επιβάλλει το υγειονομικό πρωτόκολλο λόγω πανδημίας. Οι ηχογραφήσεις των κομματιών που ακούγονται στα βίντεο διήρκεσαν συνολικά τέσσερις ημέρες και έγιναν σε διαφορετική χρονική περίοδο. Τις ημέρες των γυρισμάτων, τα ηχογραφημένα κομμάτια χρησιμοποιήθηκαν ως play back.

Από προηγούμενες παραγωγές, επίσης, επιλέχθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν περισσότερα από 20 κο-

στούμια. Τόσο τα ρούχα όσο και οι περούκες απολυμάνθηκαν από το ενδυματολογικό τμήμα της ΕΛΣ με μηχανήματα ατμού (steamers) και στη συνέχεια οι ερμηνευτές τα φόρεσαν μόνοι τους με τις εξ αποστάσεως υποδείξεις των ενδυτριών, που φορούσαν μάσκες. Το μακιγιάζ έγινε από τους ίδιους τους καλλιτέχνες με την επίβλεψη των υπευθύνων του τμήματος μακιγιάζ, χωρίς να υπάρχει φυσική επαφή, και προφανώς φορώντας συνεχώς μάσκες.

«Τα τοιμπίδάκια για τα μαλλιά φορέθηκαν μία φορά και μετά πετάχτηκαν, τα σφουγγαράκια που χρησιμοποιούνται στο μάκιναπ το ίδιο, το κραγιόν των χειλιών ήταν αποκλειστικά για ένα πρόσωπο», λέει η Αλεξία Θεοδωράκη που έχει την επιμέλεια των σκηνικών και των κοστούμιών. Η ίδια επιμελήθηκε τη συγκέντρωση των κοστούμιών από το βεστιάριο της ΕΛΣ, «έναν χώρο στον οποίο ούτως ή άλλως η επίσκεψη γίνεται πολύ προσεκτικά και συχνά με μάσκα εξαιτίας της σκηνής. Στις υπάρχουσες προφυλάξεις προστεθήκαν μερικές ακόμη».

Φορώντας το κοστούμι του Παπαγκένο, με το οποίο έκανε το ντεμπούτο του στην όπερα –στον «Μαγικό αυλό» που ανέβασε η ΕΛΣ το 1996–, βγαίνει και τώρα στη σκηνή ο βαρύτονος Χάρης Αδριανός. Με φόντο τρία λουλουδάτα ταμπλό και περιτριγυρισμένος από άδεια κλουβάκια, τραγουδάει το περίφημο ντουέτο με την Παπαγκένα - Χρύσα Μαλιαμάνη, αυτή τη φορά μπροστά σε μια κάμερα. «Περίεργη εμπειρία», λέει όταν τον ρωτάω πώς νιώθει, «γιατί εμείς οι καλλιτέχνες έχουμε μεγάλη ανάγκη από τους συναδέλφους μας, τους μουσικούς, το κοινό. Αλλά κι έτσι μένουμε σε επαφή με τη μουσική, κι αυτό έχει σημασία».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

14.6 - 21.6.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σ Ε Ζ Ο Ν Γυναίκες

Το Δικό της Δωμάτιο συνεχίζεται διαδιδκτυακά και τις επόμενες τρεις εβδομάδες του Ιουνίου. Μετά από έναν χρόνο θεατρικών παραστάσεων, δράσεων και συνεργασιών που επικεντρώθηκαν στη σχέση της θεατρικής δημιουργίας με το φύλο, η Σ Ε Ζ Ο Ν Γυναίκες παρουσιάζει μια σειρά από τέσσερις ανοικτές, διαδικτυακές συζητήσεις, που επιμελείται και συντονίζει η δρ. Μύρια Βασιλειάδου, θέτοντας ερωτήματα σε ανοικτή συζήτηση με συνεργάτες/ίδες της Σ Ε Ζ Ο Ν. Πρόγραμμα: Δευτέρα 15 Ιουνίου συμμετέχουν οι θθοποιοί Μαρίνα Βρόντη, Άννα Γιαγκιζή, Γιάννης Καραούλης και Βαλεντίνος Κόκκινος.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

«Δεν θα συμπεθεριάσουμε ποτέ» και «Φυγαδεύοντας τον Χέντριξ»

Οι καλοκαιρινές εκδηλώσεις του Θεάτρου Ριάλτο, κάτω από τον γενικό τίτλο Rialto Open Air, αρχίζουν με το Θερινό Σινεμά, προσφέροντας ταυτόχρονα με τις μεμονωμένες θέσεις που θα συνεχίσουν να υπάρχουν, μια καινούρια εμπειρία θέασης, αυτή του Drive-In. Έτσι, μέσα από το αυτοκίνητό του ο καθένας, μαζί με τους συνεπιβάτες του, θα μπορεί να απολαμβάνει τις ταινίες στην μεγάλη οθόνη, ακούγοντας τον ήχο μέσα από τις συχνότητες του ραδιοφώνου του. Η πρώτη βδομάδα προβολών περιλαμβάνει δύο εξαιρετικές ταινίες, μια ιταλική με απίστευτες κωμικές καταστάσεις όπως οι Ιταλοί ξέρουν να φτιάχνουν και μια κυπριακή ταινία που ξεχώρισε και κέρδισε το κοινό διεθνώς, αποσπώντας το μεγάλο Βραβείο Καλύτερης Ταινίας στο Φεστιβάλ της Tribeca. Από Τετάρτη 17 Ιουνίου με την ταινία «Δεν θα συμπεθεριάσουμε ποτέ» του Riccardo Milani. Ακολουθεί την Παρασκευή 19

Ιουνίου η βραβευμένη κυπριακή ταινία «Φυγαδεύοντας τον Χέντριξ» του Μά-

ριου Πιπερίδη. **Κρατήσεις τηλεφώνω 77777745**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Getting Across»

Το NiMAC [Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη] και το Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου οργανώνουν και παρουσιάζουν την έκθεση «Getting Across» στο NiMAC. Η έκθεση πραγματεύεται τα κρίσιμα ζητήματα της μετανάστευσης, των διελεύσεων και των συνόρων και παρουσιάζει έργα σημαντικών καλλιτεχνών της διεθνούς σκηνής, από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα πολιτισμών και διαφορετικών ιστορικών καταστάσεων. Η επιμέλεια του πρότζεκτ γίνεται με την προ-

ϋπόθεση ότι τα σύνορα είναι ανθρωπογενείς οριοθετήσεις, με βάση αυθαίρετες αποφάσεις και μόνο, που ασκούν παρόλα αυτά μια τεράστια, μερικές φορές φρικτή επίδραση σε άτομα. Ο κόσμος φαίνεται να είναι όλο και περισσότερο παγκοσμιοποιημένος οικονομικά, αλλά συγχρόνως, κατακερματισμένος από εθνική, θρησκευτική και πολιτική άποψη. NiMAC, Παλιάς Ηλεκτρικής 19, 1016 Λευκωσία. Από Πέμπτη 11 Ιουνίου 2020 μέχρι 1 Αυγούστου 2020. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22797400.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μαγευτικές βραδιές τέχνης

Το ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ Θέατρο «ανοίγει» την αυλή του και χαρίζει στο κοινό μαγευτικές βραδιές τέχνης, έκφρασης, δημιουργίας και απρόσμενα καλλιτεχνικά δρώμενα! Τηνώντας τις αποστάσεις ασφάλειας και όλους τους κανόνες υγιεινής, το ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ μετατρέπει τον χώρο στάθμευσης πίσω από το Θέατρο, σε μια ατμοσφαιρική αυλή, σκεπασμένη από τον έναστρο ουρανό, η οποία θα φιλοξενεί γύρω στους 100 θεατές με τιμή εισόδου €5 ανά άτομο. Οι καλοκαιρινές παραστάσεις «Πάμε ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ...

νύχτες με φρεγγάρι στην αυλή» θα αρχίσουν από τον Ιούνιο και θα διαρκέσουν μέχρι τις αρχές Αυγούστου. Οι εκδηλώσεις θα πραγματοποιούνται κάθε Παρασκευή και Σάββατο στις 20:30. Παρασκευή 19.06.2020 20:30, Πιάνο - Φωνή Έλενα Αναγιωτού - κιθάρα, φωνή | Ευθύβουλος Θεοχάρους - πιάνο και Σάββατο 20 Ιουνίου Αρχή διά του Ρεμπητικού. Θεόδωρος Πολυκάργου - μπαγλαμάς | Γιάννης Μαδεμλής - μπουζούκι | Χρίστος Ψαθάς - κιθάρα. **Τηλέφωνο 25377277 και info@pattihio.com.cy**

ΕΚΘΕΣΗ

«Ξαναγέννηση»

Ανοίγει την Τρίτη 16 Ιουνίου 2020, μετά την αναβολή της τον περασμένο Μάρτιο λόγω COVID-19, στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης - ΣΠΕΛ η έκθεση «ΞΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ» η οποία παρουσιάζει τα 219 έργα τέχνης που επεστράφησαν, μετά από 46 χρόνια, από την τουρκοκυπριακή στην ελληνοκυπριακή κοινότητα, στο πλαίσιο των μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης που συμφωνήθηκαν μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων. Η έκθεση θα χωρίζεται σε ενότητες ανάλογα με την εικαζόμενη ή επιβεβαιωμένη προέλευση των έργων (π.χ. Δημοτική Πινακοθήκη Αμμοχώστου), φέρνει στο φως εμβληματικά έργα ιστορικών Ελληνοκυπρίων καλλιτεχνών, όπως των Γεωργίου Πολ. Γεωργίου, Γιώργου Σκοτεινού, Στέλιου Βότση, Χριστόφορου Σάββα, Ανδρέα Χαραλαμπίδη, Μιχαήλ Κκάσιου, Ιωάννη Κισσονέγγη, Νίκου Νικολαΐδη,

Ρέας Μπέιλου, Αδαμάντιου Διαμαντή, Τηλέμαχου Κάνθου κ.ά. Παρουσιάζονται, επίσης, έργα σημαντικών Ελλήνων καλλιτεχνών. Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης - ΣΠΕΛ, Αμμοχώστου 73, έναντι Πύλης Αμμοχώστου, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22458228.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Τα μνημεία δεν είναι εργαλεία

Τα τελευταία χρόνια ασχολούμαι επισταμένα με την κατεχόμενη κοινότητα του Νέου Χωρίου Κυθρέας. Μαζί με τον αεικίνητο κοινοτάρχη της κάναμε δεκάδες επισκέψεις στο χωριό, το οποίο σίγουρα είναι πολύ διαφορετικό απ' ό,τι ήταν προ του 1974. Η σύλληψη του νεκροταφείου του και των δύο εκκλησιών του είναι γεγονός, όπως και πάρα πολλών άλλων μνημείων εκκλησιαστικών και μη στα Κατεχόμενα. Όταν επισκέφθηκα αυτά τα μέρη για πρώτη φορά ένιωσα άβολα, ένιωσα ότι η ιστορία αυτού του τόπου είχε αρχίσει να διαγράφεται, ωσάν να μην υπήρξε ποτέ, ήταν και παραμένει καθήκον μου -έτσι το θεωρώ- να αναστρέψω αυτή την πορεία, πώς θα μου πείτε, θα πάρω μυστρί και κούποιο να ξαναφτιάξω τα χαλασμένα: Όχι, βέβαια, αλλά με το να μελετήσω την ιστορία ενός ελάσσονος τόπου, να αναδείξω τις μικροϊστορίες των κατοίκων του, οι οποίοι δεν έκαναν τα μεγάλα και τα θαυμαστά, αλλά έζησαν, δημιούργησαν, τσακώθηκαν, έθαψαν και θρήνησαν σε μερικά τετραγωνικά χιλιόμετρα γης πριν η ειμαρμένη, η προδοσία, ή ό,τι

άλλο θέλετε θέσουν το βίαιο τέλος της. Έχω βαθιά την πίστη ότι αν δεν γνωρίζουμε το παρελθόν και τις στρεβλώσεις του δεν θα διδαχθούμε τίποτα. Δεν πιστεύω ότι χτίζουμε με τα αγγα, με αυτά μπορεί να διακομίσουμε. Η σύλληψη της πολιτιστικής κληρονομιάς μας σε ολόκληρο το νησί είναι γεγονός. Δεν έχει σημασία να βάζουμε στη ζυγαριά τα μνημεία που κατεστράφησαν στα Κατεχόμενα. Η στεναχώρια μου όταν είδα τον ναό του Προδρόμου αποθήκη ήταν τεράστια, αλλά το αυτό συνέβη όταν προσπάθησα να μάθω περισσότερα για το κατεστραμμένο νεκροταφείο της Τίμης στην Πάφο, όταν δεν βρήκα στη θέση τους τις πέτρες του καμπαναριού της παλαιάς εκκλησίας στο Νικητάρι, όταν είδα το νεκροταφείο της Μίας Μηνιάς και του Τρακωνίου όπως τα είδα. Χάρηκα όμως απεριόριστα όταν ανέβηκα στην όψη της εκκλησίας του Αγίου Χαραλάμπους και διάβασα την ανάγλυφη επιγραφή κατασκευής του, όταν είδα τα τείχη της Λευκωσίας να αναστηλώνονται, όταν το Μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονα στη

Μύρτου ανακαινίστηκε. Η αναστήλωση του Αρμενομοναστηριού μου έδωσε ελπίδα, όπως ολόκληρο το πρόγραμμα της *Δικονοτικής Τεχνικής Επιτροπής* για την *Πολιτιστική Κληρονομιά*, αλλά και της *Δικονοτικής Επιτροπής* για τον Πολιτισμό. Περιμένω πώς και πώς να δω την έκθεση στη ΣΠΕΛ. Ναι, είναι ελπίδα όλα αυτά, δεν ξέρω γιατί πρέπει να κλαίω επί ερειπίων αντί να προσπαθώ να πτώω στα ερείπια. Ναι, τον πόνο των ανθρώπων που έχασαν το σπίτι τους, την εκκλησία τους, τον τόπο ανάπαυσης των αγαπημένων τους να είστε βέβαιοι ότι τον καταλαβαίνω, γιατί τους έζησα και τους ζω αυτούς τους ανθρώπους, αλλά σε πολλούς βλέπω τη δίψα για να μάθουν την ιστορία τους, το παρελθόν τους, τα στραβά τους.

Είναι άδικο να νιώθω να χλευάζεται το έργο μιας επιτροπής και να γίνεται πολιτικό παίγνιο και βήμα αποπροσανατολισμού, από τα σοβαρά προβλήματα της χώρας. Δεν μπαίνει στη ζυγαριά η καταστροφή. Η σύλληψη και η αδιαφορία είναι συγγενείς, μακρινοί ή όχι δεν ξέρω, αλλά σκεφτείτε πόσα και πόσα χάσαμε

στον βωμό του χρήματος; Πολλά. Πόσα κάναμε για να θυμόμαστε την ιστορία αυτού του τόπου; Ούτε ένα Κρατικό Αρχείο αντάξιο της κυπριακής ιστορίας δεν έχουμε. Προκαλώ τον οποιοδήποτε να κάνει μία έρευνα και να αποταθεί σε αρχεία Υπουργείων και Τμημάτων, να προσπαθήσει να φωτίσει κάτι πέραν των εθνικών αγώνων, όχι από εκεί, στα Κατεχόμενα, από εδώ στα ελεύθερα. Το ξέρετε ότι είναι πιο εύκολο να βρεις κυπριακό αρχείο στο εξωτερικό απ' ό,τι στο εσωτερικό;

As μη γελοιάστε, δεν είναι για τα μνημεία που κόπονται μερικοί, αλλά πώς αυτά θα γίνουν χρήσιμα πολιτικά εργαλεία και επειδή οι καιροί είναι πονηροί οι προβοκάτιστες στα τζαμιά Λεμεσού και Λάρνακας δεν είναι απάντηση στα συλημένα, αλλά αποθράσυνση των τυφλοποντικών που ονειρεύονται πορείες μελανοχιτώνων προς τη Λευκωσία. Δουλειά του πολιτισμού θα πρέπει να είναι το χώσιμό τους στις τρύπες τους από τα μεγάλα και τα θαυμαστά έργα του, τόσο που να μην αντέχουν τελικά το φως.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Οσα παίρνει ο ανορθολογισμός

Θα μπορούσε το θέμα να θεωρείται λήξαν. Η ταινία κατέβηκε και ξανανέβηκε στην πλατφόρμα του HBO με διαφορά ωρών, αλλά το διάστημα της απόσυρσης δεν πρέπει να παραγραφεί ως περιστατικό μικρής σημασίας μέσα σε ένα ορυμαγδό γεγονότων. Το «Οσα παίρνει ο άνεμος», το οσκαρικό έπος του 1939 του Βίκτορ Φλέμινγκ, βασισμένο στο ομότιτλο βιβλίο της Μάργκαρετ Μίτσελ, με την Βίβιεν Λι και τον Κλαρκ Γκέμπλ, έχει πολλές φορές χαρακτηριστεί ότι παρουσιάζει μία «ρομαντική» εικόνα της διαφυλετικής έντασης του Νότου, «η οποία εξιδανικεύει την εγκληματική στάση του Στρατού των Νοτιών, αλλά και την κοινωνία των λευκών ιδιοκτητών, απέναντι στη μαύρη κοινότητα και τους σκλάβους». Η Σκάρλετ Ο' Χάρα και ο Ρετ Μπάτλερ δεν είναι απλώς θρυλικοί κινηματογραφικοί ήρωες. Εχουν εγκατασταθεί στο υποσυνείδητο ως μέλη μιας ευρύτερης οικογένειας μέσα στην οποία ο καθένας μας βρίσκει αναφορές, αναμνήσεις, εφηβικές φαντασιώσεις, κρυφές διεκδικήσεις, ανώδυνες καταφυγές. Η ταινία «Οσα παίρνει ο άνεμος», 3,5 ώρες μιας αδιαμφισβήτητης κινηματογραφικής μυθολογίας, έπεσε θύμα ενός αδιαμφισβήτητου πολιτικού ανορθολογισμού. Τα σαγόνια της πολιτικής ορθότητας αλέθουν πλέον τα πάντα: ανθρώπους, έργα τέχνης, αντιλήψεις, στιδήποτε γίνεται στόχος σε μια διαρκώς επικαιροποιημένη ηθική.

Εκπρόσωπος του HBO Max δήλωσε ότι το «Οσα παίρνει ο άνεμος» αποτελεί «ένα προϊόν της εποχής του, το οποίο παρουσιάζει ορισμένες εθνικές και φυλετικές προκαταλήψεις, οι οποίες, δυστυχώς, τότε αποτελούσαν κοινό τόπο στην αμερικανική κοινωνία». «Κρίναμε ότι το να αφησούμε διαθεσίμο αυτό τον τίτλο χωρίς κάποια επεξήγηση και χωρίς κάποια καταγγελία αυτών των απεικονίσεων, θα ήταν ανεύθυνο», πρόσθεσε ο εκπρόσωπος.

Μοιραίο στις μεγάλες εξεγέρσεις το δικαιο αίτημα και ο παραλογισμός να προχωρούν σε εναλλασσόμενους ρόλους. Ο κόσμος είναι στους δρόμους των ΗΠΑ (και πολλών ευρωπαϊκών πόλεων) για να σπριζεί τον αγώνα κατά του ρατσισμού, το #BlackLivesMatter κίνημα, έχει ισχύ και δύναμη μεταμορφωτική. Ομως είναι διαφορετικό γεγονός να επισημάνεις, για παράδειγμα, ότι η Χάτι Μακ Ντάνιελ, που ερμηνεύει την υπηρέτρια της κακομαθημένης Σκάρλετ Ο' Χάρα, ήταν η πρώτη Αφροαμερικανή ηθοποιός που κέρδισε Οσκαρ Β' Γυναικείου Ρόλου, αλλά δεν της επιτράπη να καθίσει με τους συμπρωταγωνιστές της στην τελετή απονομής, ή άλλο να θέλεις να εξαφανίσεις ένα μέρος της κινηματογραφικής ιστορίας. Πριν από τρία χρόνια ένα διαδιδκτυακό αίτημα που συγκέντρωνε χιλιάδες υπογραφές ζητούσε από το Μητροπολιτικό Μουσείο της Ν. Υόρκης να αφαιρέσει τον πίνακα του Μπαλτίς «Η Τερέζα ονειρεύεται» (ένα ανήλικο κορίτσι γεμμένο προς τα πίσω, με το εσώρουχό της να φαίνεται από την ανέμελα προκλητική στάση του σώματός της). Θύμα ο πίνακας και, αναδρομικά, ο ζωγράφος (1908-2001), ως... προέκταση του κινήματος #MeToo που ξεκίνησε τολμηρά και γενναία, σπάζοντας το απόστημα της σεξουαλικής παρενόχλησης, για να καταλήξει σε πογκρόμ. Ο Γούντι Άλεν βρήκε τις πόρτες κλειστές όταν θέλησε να εκδώσει την αυτοβιογραφία του στην Αμερική (τελικά βγήκε από τον μικρό εκδοτικό οίκο Arcade).

Ελάχιστα παραδείγματα μιας μάστιγας που ονομάζεται «πολιτική ορθότητα» και σαρώνει στο πέρασμά της στιδήποτε εξέχει από τον χάρακα του ορθού σε αντιδιαστολή με το λάθος. Ομως, εδώ ακριβώς, αρχίζει η μεθοδική δουλειά του ένας άλλος φονταμενταλισμός, που με πρόσχημα το «σωστό» καταστρέφει ζωές, προβάλλοντας την ιστορία και τις ιστορίες μέσα από τον παραμορφωτικό καθρέφτη της εκ των υστέρων ανάλυσης. Αυτή η βία, σκοτεινή και ευνοχιστική, είναι εξαιρετικά επικίνδυνη. Βασίζεται στην αμφιβολία που υπάρχει πίσω από κάθε αφήγηση, πρόσωπο, ταινία, έργο τέχνης, και είναι πολύ εύκολο να πολλαπλασιαστεί και να μεγεθυνθεί σε αυτούς τους καιρούς, όπου η κάθε ερμηνεία μπορεί να αποκτήσει την ισχύ του θεσφατού.

Οι χαμένες κοινωνικές ισορροπίες είναι εύκολο να δημιουργήσουν πλαστές συλλογικότητες, που επιτίθενται αδιακρίτως σε στιδήποτε ενοχλεί, ανάλογα με την παθογένεια, ή ιδιότητα, του καθενός. Από τον Μπαλτίς έως τον Γούντι Άλεν αλλά και από ένα απάνθρωπο γεγονός ρατσιστικής βίας μπορεί να εξακοντιστεί στην Τάρα, την οικογενειακή φυτεία βαμβακιού, στον αμερικανικό νότο, όπου ζει η Σκάρλετ Ο' Χάρα το 1861. Ο πυρετός του ανορθολογισμού έχει όλα τα χαρακτηριστικά της πανδημίας.

Ερωτας σαν καντήλι που τρεμοπαίζει

Δύο εραστές συγκλονίζουν τα ταμπού της κοινωνίας, το 1925

MARGUERITE YOURCENAR

Αννα, σορόρ
μτφρ. Σπύρος Γιανναράς
εκδ. Αγρα, σελ. 140

Στις 8 Ιουνίου 1903 γεννιέται στο Βέλγιο η Marguerite Antoinette Jeanne Marie Ghislaine Cleenewerck de Crayencour, κατά κόσμον Marguerite Yourcenar (Μαργκερίτ Γιουρσενάρ). Είναι η γυναίκα που θα αλλάξει τη ζωή των γαλλικών γραμμάτων, η οποία θα εμπνεύσει με την προσωπικότητά της και το σύνολο του έργου της πλήθος δημιουργών, συγγραφέων, πολιτικών, ποιητών, ανοίγοντας τον δρόμο για την ελευθερία της σκέψης, τις ανοικτές επιλογές στη ζωή και στον έρωτα. Είναι κυρίως η μεγάλη Κυρία των γαλλικών γραμμάτων. Η πρώτη Κυρία που τιμήσε η Γαλλική Ακαδημία, το 1980. Εγράψε πολύ σημαντικά βιβλία όπως τα «Ανδριανού Απομνημονεύματα», «Αλέξης», «Η νέα Ευρυδίκη», «Η χαριστική βολή», κάποια έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά, δυστυχώς όμως δεν έχουν τύχει της προσοχής που θα έπρεπε. Πριν από λίγες μέρες κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Αγρα ένα από τα πρώτα της βιβλία, το περίφημο «Αννα, σορόρ», σε λεπτοδουλεμένη μετάφραση από τον Σπύρο Γιανναρά, με επίμετρο της ίδιας, που έγραψε το 1981, όταν τελικά κυκλοφόρησε στα γαλλικά το βιβλίο.

«Αννα, σορόρ» ή αλλιώς «Αννα, αδερφή μου», είναι ο τίτλος του βιβλίου που γράφτηκε από τη Γιουρ-

Το επίμετρο έγραψε η ίδια η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ, το 1981, όταν τελικά κυκλοφόρησε το βιβλίο στα γαλλικά.

σενάρ μέσα σε μερικές εβδομάδες την άνοιξη του 1925. Είναι μόλις 22 ετών. Βρίσκεται τη Μεγάλη Εβδομάδα σε ταξίδι με τον πατέρα της στην Ιταλία και εμπνέεται από τη μεγαλοπρέπεια του τοπίου, κυρίως και περισσότερο από τις τοικογραφίες της Βίλας των Μυστηρίων της Πομπηίας, εμπνέεται από την ακάματη φτωχολογία των λαϊκών γειτονιών, όπως γράφει η ίδια. Επιθυμεί να γράψει ένα μεγάλο μυθιστόρημα, μέρος του οποίου είναι η παθιασμένη αιμομεικτική σχέση των αδελφών Ντον Μιγκέλ και Ντόνια Αννα. Τελικά το εγκαταλείπει για να το ξαναπιάσει δέκα χρόνια αργότερα και να δώσει τη μορφή που έχουμε σήμερα στα χέρια μας.

Η Γιουρσενάρ είναι και ο Ντον Μιγκέλ και η Ντόνια Αννα. Κατέχει μέσα της τη δύναμη του αρσενικού και θηλυκού στοιχείου σε δόσεις, ικανή να τα φέρει κοντά, χωρίς να φοβηθεί την ένωση.

Πολύ νωρίς εμπνέεται από τα μεγάλα πάθη της ανθρωπότητας, επηρεασμένη από την ιστορία της Ιταλίας, της Ισπανίας, από το αίμα που κυλά κάτω από τις αρχαιότητες. Πολύ νωρίς, ένα κορίτσι 22 ετών, χωρίς δικές της πολλές εμπειρίες συνομιλεί με έργα όπως οι «Περσικές επιστολές» και η «Ιστορία του Αφεριδώνα και της Αστάρτης» του Μοντεσκιέ, «Το αίμα των Βέλσους» του Τόμας Μαν, τον «Βίλχελμ Μάιστερ» του Γκάιτε κ.ά. Δεν είναι όμως μόνον η επαφή της με τα μεγάλα κείμενα τόσο νωρίς, όσο η συνείδηση της επαφής της με τον κόσμο που συνδέει το παρόν της με το παρελθόν του κόσμου. Αγάπησε την αρχαία Ρώμη, την αρχαία Ελλάδα, πάνω από όλα ήταν η γυναίκα των ταξιδιών. Βυθίστηκε στα ανθρώπινα πάθη που συγκλονίζουν το συλλογικό ασυνείδητο και ταράζουν το ήμερο ύπνο της καθεστεικής τάξης. Και έγραψε με σοφία για αυτά. Η πρόκληση δεν είναι ποτέ για την

Αριστερά: Η Γκρέι Φρικ στο Yale το 1937, τη χρονιά που γνωρίστηκε με τη Γιουρσενάρ. Εξήσαν μαζί έως τον θάνατο της Φρικ. Ένας μεγάλος έρωτας. Κέντρο: Η Γιουρσενάρ αγαπούσε πολύ τα σκυλιά της. Δεξιά: Η γραφομηχανή της.

πρόκληση. Είναι η επιθυμία της να φτάσει την ανθρώπινη κατάσταση στους βράχους όπου πέφτει και συντρίβεται.

Η Ντόνια Βαλεντίνη, σύζυγος του Ντον Αλβάρο και μητέρα του Ντον Μιγκέλ και της Ντόνια Αννα, πεθαίνει μόλις στα 37 της χρόνια, έχοντας ζήσει μια άμεμπτη ζωή. Ησυχ από τη φύση της, η κόρη της δεν θυμόταν εάν η μητέρα της προσευχόταν ποτέ, κρατούσε όμως έναν «Φαίδρο» και ένα «Συμπόσιο» στα γόνατά της, στο κελί της, στο μοναστήρι της Ισκία. Τα παιδιά της τη λάτρευαν σαν Παναγία. Όταν εκείνη πέθανε ξαφνικά, τα όρκισε, έχοντας μάλλον αισθανθεί τον πόθο που σιγόκαι την ψυχή των παιδιών της, «ό,τι και να γίνει να μη μισηθούν».

Η Γιουρσενάρ περιγράφει τόσο

νωρίς, τόσο βαθιά την ψυχολογία των ηρώων της, των εραστών που θα συγκλονίζουν τα ταμπού της κοινωνίας με την ανομολόγητη πράξη τους. Περιγράφει όμως δύο πρόσωπα σαν ένα. Το φως της Ντόνια Αννας, η λατρεία της για τον Εσταυρωμένο εναλλάσσεται με το σκοτάδι της επιθυμίας του Ντον Μιγκέλ, που ψάχνει να σώσει την ψυχή της μέσα στα καταγώγια. Τα δύο νεαρά παιδιά είναι μόνα. Βρίσκονται πολύ νωρίς στην ηλικία που βρίσκεται μόνη και η συγγραφέας αυτού του έργου, μακριά από τη μητέρα τους. Τα αδέρφια ενώπιον του θανάτου της αγαπημένης μητέρας. Η συγγραφέας σε στενή σχέση με τον πατέρα, συνοδός των ταξιδιών του αλλά και συνοδοιπόρος.

Η Γιουρσενάρ είναι και ο Ντον Μι-

γκέλ και η Ντόνια Αννα. Και περιγράφει μέσα από τον έρωτα την τελετή ενηλικίωσης. Κατέχει μέσα της τη δύναμη του αρσενικού και θηλυκού στοιχείου σε ίσες δόσεις, ικανή να τα φέρει κοντά, χωρίς να φοβηθεί την ένωση. Για εκείνη, δεν υπάρχει πιο δυνατό συναίσθημα από τον έρωτα. Και ο έρωτας δεν γεννιέται στις ευκολίες. Ο πόθος του ανθρώπου για τον άνθρωπο ξυπνάει μόνον όταν αυτός είναι ακατόρθωτος να βιωθεί. Μόνον όταν στέκεται ενάντια σε θεούς και ανθρώπους. Μας παραδίδει στα χέρια το πιο ιερό ανοσιούρημα. Να τρεμοπαίζει σαν καντήλι στα έργα του Ελ Γκρέκο. Και με δυο λέξεις, «Αννα Αδερφή μου» να χαράσσεται με αίμα πάνω στην επιτύμβια στήλη ο πόθος ενός νέου που θα μείνει ζωντανός εις τα διηνεκές.

ΤΟ Νο1 ΠΡΩΙΝΟ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ

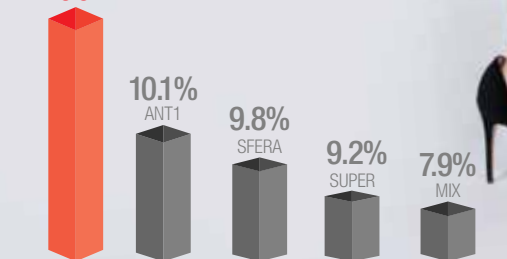
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 - 10:00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΤΟΜΠΗΣ

11.3%
LOVE FM
100.7

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΕΣ 13-60 ΕΤΩΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1/1/2020 - 31/3/2020 (ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ SYMMETRON MARKET RESEARCH & CONREAD RESEARCH BUREAU)

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

#HellenicBankMASTERS

Μελέτη διάρκειας ενός έτους έδειξε ότι 30 λεπτά μέτριας άσκησης την ημέρα μειώνουν τα κρυολογήματα στο μισό. Επίσης, οι αθλούμενοι είχαν τρεις φορές λιγότερες πιθανότητες να αρρωστήσουν.

Επανεναρξη μαθημάτων 8 Μαΐου

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

ΧΟΡΗΓΟΙ:

(Ξε)-Περνώντας τα σύνορα με τη νέα έκθεση στο NiMAC

Ο διευθυντής του NiMAC Γιάννης Τουμαζής μίλησε στην «Κ» ως συνεπιμελητής της νέας έκθεσης στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η καινούρια έκθεση στο NiMAC «Getting Across», την οποία συνδιοργανώνουν από κοινού το Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας με το Ινστιτούτο Γκαίτε αγγίζει διαχρονικά και επώδυνα θέματα, που πολλοί, από εμάς έχουν βιώσει. Ο διευθυντής του NiMAC Γιάννης Τουμαζής μίλησε στην «Κ» για την έκθεση, η οποία όπως λέει ο κ. Τουμαζής ξεκίνησε από το Νέο Δελχί, με πρωτοβουλία του Ινστιτούτου Γκαίτε, και έχει ως στόχο, ταξιδεύοντας σε διάφορες χώρες, να αφυπνίσει το κοινό, θέτοντάς το αντιμέτωπο με το σημερινό τοπίο της οικονομικής, πολιτικής, θρησκευτικής, κοινωνικής ταυτότητας, καθώς και της βαθύτατης υπαρξιακής κρίσης. Ο κ. Τουμαζής σημειώνει: «Η δε πρόσφατη στυγνή και απάνθρωπη δολοφονία του George Floyd από «όργανα της τάξεως» και ο παγκόσμιος ξεσηκωμός που αυτή προκάλεσε ενάντια στον κατάφωρο ρατσισμό που καλά κρατεί παγκόσμια, αναδεικνύει πόσο σημαντικό είναι να αφουγκραζόμαστε τη γνώμη των καλλιτεχνών σε αυτά τα θέματα».

–Ποια είναι η δική σας σκέψη και προβληματισμός για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος;

–Η έκθεση «Getting Across» διαπραγματεύεται το τόσο επίκαιρο θέμα των συνόρων, των διελύσεων και των μετακινήσεων των ανθρώπων. Είναι αλήθεια πως τόσο η περιοχή μας –αυτή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου– όσο και ο κόσμος ολόκληρος βρίσκονται καθημερινά απέναντι σε μια πλειάδα ραγδαίων αλλαγών. Η πραγματικότητα προτρέπει τις περισσότερες φορές της κοινωνικής συνείδησης. Πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αναταράξεις σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, ανισότητα και διαφθορά, καταπίεση και εκμετάλλευση, ρατσι-

σμός και ξενοφοβία, συνεχείς και κυρίως βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών και αλληπάλληλες διώξεις ανθρώπων. Φυσικές και κλιματικές αλλαγές μεγάλης κλίμακας επαναπροσδιορίζουν καθημερινά τα δεδομένα διαβίωσης στον πλανήτη. Η δε πρόσφατη πανδημία έχει επιτείνει την κρίση σε πλανητικό επίπεδο. Σε μια περίοδο που η ανθρωπότητα αγωνίζεται να «ανοίξει» και πάλι προς τα έξω, βλέπουμε πόσο σημαντικός είναι ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η άσκηση της ελευθέρης βούλησης, η απρόσκοπτη ελευθερία στη διακίνηση ανθρώπων και ιδεών. Η δε πρόσφατη στυγνή και απάνθρωπη δολοφονία του George Floyd από «όργανα της τάξεως» και ο παγκόσμιος ξεσηκωμός που αυτή προκάλεσε ενάντια στον κατάφωρο ρατσισμό που καλά κρατεί παγκόσμια, αναδεικνύει πόσο σημαντικό είναι να αφουγκραζόμαστε τη γνώμη των καλλιτεχνών σε αυτά τα θέματα.

–Οι καλλιτέχνες μέσα από τα έργα τους στην έκθεση φτάνουν σε κάποιο συμπέρασμα, σε κάποιες λύσεις αυτού του προβλήματος, ή δείχνουν/καταγράφουν, την πραγματικότητα όπως έχει;

–Οι καλλιτέχνες που συμμετέχουν στην έκθεση προσεγγίζουν τα καιρία αυτά θέματα από μια πολιτική και ταυτόχρονα ποιητική οπτική γωνία. Τα έργα τους –άλλοτε επικά, άλλοτε κυνικά, άλλοτε σκληρά και άλλοτε αποστασιοποιημένα– καταγράφουν τα διάφορα ζητήματα και τις συμπεριφορές που ταλανίζουν την ανθρωπότητα. Όπως ανέφερα και πιο πάνω εναπόκειται στον θεατή να ενεργοποιηθεί και να «δράσει», ανταποκρινόμενος στον κώδωνα του κινδύνου που τόσο εύστοχα κρούεται από τα ίδια τα έργα.

–Πώς προέκυψε η συνεργασία με τους δύο επιμελητές;

“

Η δε πρόσφατη στυγνή και απάνθρωπη δολοφονία του George Floyd από «όργανα της τάξεως» και ο παγκόσμιος ξεσηκωμός που αυτή προκάλεσε ενάντια στον κατάφωρο ρατσισμό που καλά κρατεί παγκόσμια, αναδεικνύει πόσο σημαντικό είναι να αφουγκραζόμαστε τη γνώμη των καλλιτεχνών σε αυτά τα θέματα.

–Η έκθεση ξεκίνησε από το Νέο Δελχί και ήταν μια πρωτοβουλία του Ινστιτούτου Γκαίτε με στόχο να ταξιδέψει σε διάφορες χώρες. Σε κάθε σταθμό εμπλουτίζεται με έργα καλλιτεχνών από τη χώρα στην οποία παρουσιάζεται η έκθεση. Όταν το Ινστιτούτο Γκαίτε μας πρότεινε να συνδιοργανώσουμε την έκθεση στην Κύπρο, το NiMAC απάντησε αμέσως θετικά,

Nurtane Karagil - Send Ayse to vacation 1.

όχι μόνο γιατί αυτά τα θέματα είναι σήμερα ιδιαίτερα επίκαιρα για τη χώρα μας, αλλά και επειδή επιπλέον απόλυτα στην κοινωνικοπολιτική προσέγγιση που χαρακτηρίζει το Κέντρο Τεχνών όλα αυτά τα χρόνια. Ως εκ τούτου, ανέλαβα να επιλέξω τους καλλιτέχνες από την Κύπρο μέσα στο πλαίσιο της γενικής ιδέας της έκθεσης. Ήταν μια εξαιρετική συνεργασία και νομίζω ότι η έκθεση εύστοχα αποτυπώνει όσο το δυνατό πιο σφαιρικά τα δύσκολα αλλά εξαιρετικά ενδιαφέροντα αυτά θέματα.

–Μιλήστε μου για τις καλλιτέχνες με τις οποίες συνεργάζεστε.

–Για την έκθεση επέλεξα να συνεργαστώ με τρεις γυναίκες καλλιτέχνιδες, τις Έφν Σαββίδη, Elizabeth Hoak-Doering και Nurtane Karagil, οι οποίες εδώ και καιρό ασχολούνται συστηματικά και με σοβαρότητα με αντίστοιχες με την έκθεση θεματικές. Η Έφν Σαββίδη με μεθοδικότητα και ακτιβιστική διάθεση στήριξε και κατέγραψε τον τριετή δυναμικό αγώνα της οκταμελούς οικογένειας Hassan για το νόμιμο της δικαίωμα για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας. Πρόκειται για Κούρδους απάτριδες που έφτασαν στην Κύπρο από τη Συρία το 2007. Το βίντεο «Today was like tomorrow» (2015) αποτελεί μια ποιητική απεικόνιση της μετέωρης παρουσίας

«Τα έργα τους», άλλοτε επικά, άλλοτε κυνικά, άλλοτε σκληρά και άλλοτε αποστασιοποιημένα, καταγράφουν τα διάφορα ζητήματα και τις συμπεριφορές που ταλανίζουν την ανθρωπότητα» είπε στην «Κ» ο διευθυντής του NiMAC Γιάννης Τουμαζής.

του καταυλισμού τους μπροστά στο Υπουργείο Εσωτερικών στο τέλος μιας ακόμη μέρας. Η σειρά φωτογραφιών «Of Things» απεικονίζει καθημερινά αντικείμενα διαβίωσης σε ακραία, καθώς η οικογένεια βρισκόταν κατάκοιτη λόγω πολυήμερης απεργίας πείνας και δίψας μέσα στα αντίσκηνα, που αποτελούν το πολύχρωμο φόντο των εικόνων.

Η Elizabeth Hoak Doering ασχολείται με το Τείχος του Βερολίνου που αναπόφευκτα λαμβάνει και μια μεγάλη συμβολική σημασία για τη θεματική της έκθεσης. Όταν έπεσε το τείχος, τα κομμάτια του που δεν έγιναν αντικείμενα τέχνης ή σουβενίρ ανακυκλώθηκαν και μετατράπηκαν σε αυτοκινητόδρομο. Στην ουσία μεγάλο μέρος του εμβληματικού αυτού τείχους θρυμματίστηκε και στη συνέχεια ανακυκλώθηκε ως οδόστρωμα για τον αυτοκινητόδρομο που ενώνει το Ρόστοκ με το Βίσμαρ της Γερμανίας. Τη διαδρομή αυτή, «μια βόλτα πάνω στο Τείχος του Βερολίνου», παρουσιάζει στο έργο της η καλλιτέχνιδα. Το έργο έγινε κατά τη διάρκεια ενός residency της Hoak-Doering στο Βερολίνο.

Η Nurtane Karagil από την Αιμόκωστο διερευνά το πώς τα γεγονότα του 1974 επηρέασαν τον τρόπο ζωής της. Σχολικές εκδρο-

μές σε νεκροταφεία, σύνορα κατά μήκος της θάλασσας, μνημεία από την οπτική του νικητή, милитарismός, εθνικισμός και οι άνθρωποι. «Παρόλο που έζησε τον πόλεμο, ζει στα σύνορά του» όπως χαρακτηριστικά αναφέρει. Αυτά τα σύνορα αποτυπώνει σε μια μεγάλη σχεδιαστική εγκατάσταση. Μερικές φορές τα σύνορα έχουν τη μορφή συμπατοπλεγμάτων αλλά, κυρίως, έχουν αόριστε μορφές, πρόκειται ένα σχέδιο των αναμνήσεων της παιδικής της ηλικίας και του μέρους όπου ζει, του τι μας θυμίζει ο πόλεμος και το πώς τον βιώνουμε. Ο τίτλος του έργου προέρχεται από την κωδική ονομασία «Στείλτε την Αϊσέ σε διακοπές!», η οποία χρησιμοποιήθηκε για την στρατιωτική επέμβαση της Τουρκίας στην Κύπρο το 1974. Η Αϊσέ είναι ακόμη σε διακοπές. Επίσης στην έκθεση παρουσιάζεται το βίντεο Andimiz/Ο όρκος μας που αναφέρεται σε ένα εθνικιστικό όρκο, τον οποίο απαγγέλουν κάθε πρωί τα παιδιά σε όλα τα δημόσια δημοτικά σχολεία στο βόρειο τμήμα της Κύπρου. Γυρισμένο στην ίδια ακριβώς τοποθεσία όπου η καλλιτέχνιδα έπρεπε να φωνάζει τον όρκο ως παιδί, το βίντεο αυτό αποδομεί την τάξη που επιβάλλεται σε όλους μας με ένα αφηρημένο ποίημα αυτοστοχασμού.

Efi Savvides - Today was like tomorrow.

Elizabeth Hoak Doering - X and Y to Z.

Θα πρέπει να αναθεωρήσουμε τα συστήματα των αξιών μας

–Ποια είναι η δική σας σκέψη και προβληματισμός για το μέλλον της ανθρωπότητας σε σχέση με τα θέματα που θίγετε στην έκθεση, όπως τον πόλεμο, μεταναστευση, σύνορα; Με την αναφορά στην επιδημία του κορωνοϊού πως οι καλλιτέχνες στην έκθεση εξετάζουν το συγκεκριμένο φαινόμενο;

–Θεωρώ πως ζούμε σε ένα πολύ προβληματικό παγκόσμιο περιβάλλον. Καθημερινά νιώθουμε μάρτυρες δυσάρεστων γεγονότων που τονίζουν την ανάγκη περαιτέρω ευαισθητοποίησης μας στην προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπων. Είμαστε και εμείς μια

χώρα προσφύγων αλλά και μεταναστών, μοιρασμένη στα δύο από ένα «σύνορο». Μου είναι λοιπόν ακατόνητη η έλλειψη ενσυναίσθησης και κατανόησης για το τι συμβαίνει γύρω μας, αλλά και η έλλειψη αλληλεγγύης σε ανθρώπους που αγωνίζονται για μια ελπίδα στη ζωή. Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να μάθουμε πώς να συνυπάρχουμε ειρηνικά και αρμονικά σε ένα υγιές και προστατευμένο οικοσύστημα. Δεν μπορούμε να είμαστε ικανοποιημένοι με την κατάσταση που επικρατεί σήμερα. Τα θέματα της μετανάστευσης, των συνόρων των ανθρωπίνων ελευθεριών και των δικαιωμάτων όλων των έμβι-

“

«Δεν μπορεί παρά να θεωρήσουμε αυτό το ιστορικό γεγονός ως ένα απονενομημένο, ίσως και τελευταίο, κάλεσμα της φύσης για αφύπνιση, για δράση και για αντίδραση»....

ων όντων είναι κρίσιμα και επείγοντα και χρειάζονται άμεσα λύση και αντιμετώπιση. Επιπλέον, παγκόσμια βιώσαμε και εξακολουθούμε να βιώνουμε τις συνέπειες ενός ανήκουστου εγκλεισμού. Μετά από δύο μήνες μιας άνευ προηγουμένου κοινωνικής και πολιτιστικής απομόνωσης, όλοι τώρα επιδιώκουμε να επιστρέψουμε σε μια κανονική όσο το δυνατόν καθημερινότητα. Ο εγκλεισμός μάς αναδεικνύει ακόμη περισσότερο τη σημασία της απρόσκοπτης διακίνησης, του αλληλοσεβασμού, της προστασίας της ανθρωπίνης ζωής και των δικαιωμάτων της. Δεν μπορεί παρά να θεωρήσουμε

αυτό το ιστορικό γεγονός ως ένα απονενομημένο –ίσως και τελευταίο– κάλεσμα της φύσης για αφύπνιση, για δράση και για αντίδραση. Θα πρέπει να αναθεωρήσουμε τα συστήματα των αξιών μας, την οπτική για το μέλλον μας. Είναι η μόνη λύση για να σώσουμε τους εαυτούς μας και τον πλανήτη που μας φιλοξενεί...

–Τι μηνύματα θέλει να δώσει η έκθεση, θα μπορούσε να προκύψει κάτι θετικό μέσα από αντίξοες συνθήκες;

–Η έκθεση παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της

αυξημένης προβολής της «περιφερειακής» καλλιτεχνικής δραστηριότητας οι σύγχρονοι καλλιτέχνες του ευρύτερου διεθνούς χώρου, διαπραγματεύονται το σημερινό παγκόσμιο τοπίο μέσα κυρίως από θέματα, ιστορίας, μνήμης και πολιτικές. Στοχεύει δε στο να αναδείξει την προβληματική κατάσταση που επικρατεί στον κόσμο σήμερα, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη, ευελπιστώντας να αφυπνίσει ενεργητικά τον θεατή, θέτοντάς τον αντιμέτωπο με το σημερινό γενικευμένο τοπίο οικονομικής, πολιτικής, θρησκευτικής, κοινωνικής, αλλά και βαθύτατα υπαρξιακής κρίσης ταυτότητας.

«Ένα μέσον αντίστασης στη βιασύνη»

Ο Βασίλειος Βερτουδάκης μιλάει στην «Κ» για τη φιλολογική φλόγα του Νίτσε και τον ερωτισμό του Αρισταινέτου

Συνέντευξη στον **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Λειψία, 1868. Ο 24χρονος Φρειδερίκος Νίτσε κάνει ένα πέρασμα από το βιβλιοπωλείο. Ένα συγκεκριμένο βιβλίο του τραβάει την περιέργεια. Το ανοίγει και διαβάσει την εναρκτήρια πρόταση: «Ο κόσμος είναι η παράστασή μου». Ο νεαρός Νίτσε κλονίζεται. Αυτή, μου λέει ο Βασίλειος Βερτουδάκης, επίκουρος καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, είναι μια κομβική στιγμή στη ζωή του νεαρού φιλόλογου που ήταν ο Νίτσε: η ανάγνωση του εμβληματικού φιλοσοφικού έργου «Ο κόσμος ως θέληση και ως παράσταση» του Αρθούρου Σοπενχάουερ.

Οι περισσότεροι ταυτίζουν με τόσο πολύ τον Νίτσε με τη φιλοσοφία, που ξεκινάμε (ή δεν ξέρουμε καν) πως ήταν καθαρός φιλόλογος, προερχόμενος μάλιστα από τη σκληροπυρηνική φιλολογική σχολή της Βόννης, η οποία επέμενε στη «φιλολογία της λέξης»: αυστηρή γλωσσική ανάλυση, εξαντλητική ανάλυση της γραμματικής, του συντακτικού κτλ. Με την ανάγνωση του Σοπενχάουερ, επιβεβαιώθηκε η υποψία του ανήλικου Νίτσε ότι η φιλολογία δεν μπορεί παρά να συγγενεύει με άλλες επιστήμες. Οτι και η φιλολογία έχει ανάγκη από μίαν υπέρβαση. «Εδώ είχαμε λοιπόν», τονίζει ο κ. Βερτουδάκης, «έναν κλονισμό με τον φιλολογικό εαυτό του». Ήταν, με άλλα λόγια, η ώρα της υπέρβασης και για τον νεαρό που αργότερα θα έγραφε το περίφημο «Γίνε αυτό που είσαι».

Ο Βασίλειος Βερτουδάκης τιμήθηκε πρόσφατα με το Κρατικό Βρα-

Ο Βασίλειος Π. Βερτουδάκης τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας για τη μετάφραση του έργου «Ερωτικά Επιστολάκια» του Αρισταινέτου (εκδ. Gutenberg).

«Ο Νίτσε “βλέπει» μέσα στον 19ο αιώνα όλον τον 20ό! Γι’ αυτό και διαβάζεται έως σήμερα με τόσο φανατισμό».

βείο Λογοτεχνίας στην κατηγορία απόδοσης έργου της αρχαίας ελληνικής γραμματείας για τη μετάφραση του έργου «Ερωτικά Επιστολάκια» του Αρισταινέτου (εκδ. Gutenberg).

Αφορμή για να τον συναντήσω, κάμποσο καιρό πριν, ήταν, από τη μία, η εκπληκτική εργασία του πάνω στον απολαυστικό Αρισταινέτο, αλλά και η φρέσκια έκδοση μιας ακόμα σημαντικής μετάφρασής του, τούτη τη φορά από τα γερμανικά: «Για τη φιλολογία. Θέσεις και αφορισμοί» του Νίτσε, από τις εκδόσεις Περισπωμένη.

Ετσι, η συζήτησή μας είχε ως σπ-

Κακώς συνδέθηκε ο Νίτσε με τους ναζί, διαστρεβλώθηκαν οι απόψεις του, τονίζει ο επίκουρος καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Βασίλειος Βερτουδάκης.

μείο αφετηρίας τον φιλόλογο Νίτσε και η πρώτη μου ερώτηση είχε να κάνει με τη φαινομενικά περιέργη αυτή επιλογή του κ. Βερτουδάκη: ο Νίτσε, αυτός ο σπαρτακτικός πρόδρομος του υπαρξισμού, το όνομα του οποίου ατυχώς συνδέθηκε αργότερα με τον ναζισμό, ο παθιασμένος με τον Βάγκνερ και δεινός μελετητής του διονυσιακού και του απολλωνίου στοιχείου στην αρχαία τραγωδία, απλώς ένας φιλόλογος;

«Αυτή είναι διεθνώς η πρώτη ανθολογία κειμένων του Νίτσε πάνω στη φιλολογία», με πληροφορεί ο κ. Βερτουδάκης. «Έχουν γραφτεί

τα πάντα για τον Νίτσε και τις γυναίκες, την ηθική, την αρχαία Ελλάδα, τις γραφομηχανές – αλλά όχι για τη φιλολογία. Που είναι αυτό που σπούδασε και τον ανέδειξε. Όταν όμως διάβασε αυτό που γράφει ο Σοπενχάουερ, ότι ο κόσμος που βλέπω είναι αυτό που περνάει μέσα από τη συνείδησή μου, κάτι μετατοπίστηκε με σεισμικό τρόπο μέσα του. Ο Σοπενχάουερ έγινε ο ένας του θεός, ο άλλος ήταν ο Βάγκνερ. Το 1872 γράφει το περίφημο “Η γένεση της τραγωδίας”, βαγκνερικής πνοής κείμενο, όμως το 1876 γίνεται “πατροκτόνος”, απε-

λευθερώνεται από την επίδρασή τους. Η ανθολογία μου καλύπτει τα είκοσι πιο δημιουργικά χρόνια του Νίτσε, όπου βλέπουμε ότι και όταν έγραφε περί φιλολογίας, το έκανε με το ίδιο πάθος, με αυτή την αφοριστική γραφή που πολύ γρήγορα έγινε η σφραγίδα του».

«Υπόδουλοι της ταχύτητας»

Ξεχωρίζω έναν αφορισμό από το βιβλίο: το 1870 ο Νίτσε γράφει πως «έχουμε γίνει υπόδουλοι της ταχύτητας». Σκέφτομαι: αν αυτό ίσχυε τότε, τι θα πρέπει να πούμε για το σήμερα; Ο κ. Βερτουδάκης γελάει.

«Πράγματι, αλλά βλέπετε ο Νίτσε “βλέπει” μέσα στον 19ο αιώνα όλον τον 20ό! Γι’ αυτό και διαβάζεται έως σήμερα με τόσο φανατισμό. Για τον Νίτσε, η φιλολογία είναι η τέχνη της αργής ανάγνωσης. Ο Νίτσε βρίσκεται στη φιλολογία ένα μέσον αντίστασης στη βιασύνη της νεωτερικότητας, η οποία τρέχει συνεχώς να προλάβει το καινούργιο. Ο Νίτσε είναι πιστός στο αργό τέμπο έναντι της ταχύτητας που φέρνει μαζί της – τότε – η βιομηχανική εποχή και σήμερα, για εμάς, η τεχνολογία».

Η κουβέντα γυρίζει στη γνωστή σύνδεση του Νίτσε με τους ναζί. «Αυτό συνέβη διότι διαστρεβλώθηκαν οι απόψεις του», σχολιάζει ο κ. Βερτουδάκης. «Εκεί έβαλε το χέρι της η αδελφή του η Ελίζαμπετ, η οποία είχε παντρευτεί έναν ακραίο αντισημίτη ονόματι Φέρστερ. Αυτός είχε ιδρύσει στην Παραγουάη μια “αποικία Αρίων”. Χρεοκόπησε, αυτοκτόνησε και η αδελφή του Νίτσε επέστρεψε για να φροντίσει πλέον τον αδελφό της, η ψυχική υγεία του οποίου είχε κλονιστεί. Η Ελίζαμπετ επιμελήθηκε όπως αυτή ήθελε το ανέκδοτο βιβλίο του Νίτσε, “Η θέληση ως δύναμη”, το οποίο εκδόθηκε μετά τον θάνατό του. Όταν χρόνια μετά, ο ίδιος ο Χίτλερ επισκέφθηκε το αρχείο του Νίτσε στη Βαϊμάρη και φωτογραφήθηκε με την αδελφή του, αυτό ήταν. Και όμως: ο Νίτσε είχε από νωρίς προβλέψει ότι η ενοποίηση της Γερμανίας και ο μιλιταρισμός του Μπίσμαρκ θα οδηγήσουν τη χώρα σε πνευματική πενία. Ο ίδιος απεχθανόταν τον γερμανισμό και αποποιήθηκε τη γερμανική υπηκοότητα. Μάλιστα, έλεγε “εγώ είμαι άπατρις!”».

KANALI 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

DEEJAY 93.5

THE PROFESSOR

Όλα για το Netflix και το streaming.
ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΠΑΡΙΣΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13:00-15:00

LISTEN LIVE ALSO AT
RADIO LIVE

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

Available on the App Store | GET IT ON Google play

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ*

Ο πρώτος φιλόσοφος

Ο Θαλής ο Μιλήσιος προέβλεψε δημόσια και με μεγάλη ακρίβεια την ολική ηλιακή έκλειψη της 28ης Μαΐου του 585 π.Χ. Εως τότε οι άνθρωποι θεωρούσαν ότι οι ηλιακές εκλείψεις προκαλούνται από τη θέληση κάποιας θεότητας.

Μπορούμε με αρκετή σιγουριά να θεωρήσουμε τη δεκαετία του 580 π.Χ. ως τη χρονολογία γέννησης της ελληνικής, αλλά και της παγκόσμιας θεωρητικής επιστήμης.

το φιλόσοφο της Ιστορίας και τον πρώτο από τους επτά σοφούς της αρχαιότητας, ενώ ο Μπέρτραντ Ράσελ έλεγε ότι «η δυτική φιλοσοφία αρχίζει με τον Θαλή». Διότι ήταν ο πρώτος που προσπάθησε να εξηγήσει τα φυσικά φαινόμενα με βάση τις διάφορες φυσικές διαδικασίες.

Ο Θαλής προσπάθησε να κατανοήσει τον κόσμο μέσα από τα μάτια της επιστήμης και να εξηγήσει φυσικά φαινόμενα χωρίς να χρησιμοποιεί αναφορές στη μυθολογία, όπως γίνονταν μέχρι την εποχή του.

Μεταξύ πολλών άλλων μέτρηση τη διάρκεια του έτους και περιέγραψε τις τροπές και τις ισημερίες στο

ομώνυμο βιβλίο του, ενώ από τις ελκτικές ιδιότητες που έχει το ηλεκτρο, το κεκριμπάρι δηλαδή, ανακάλυψε τον ηλεκτρισμό, αλλά και τον μαγνητισμό από τις ελκτικές ιδιότητες του ορυκτού μαγνητίτη.

Και όλα αυτά δεν ήταν παρά μερικά μόνον από τα δεκάδες παρόμοια επιτεύγματα που δίκαια έδωσαν στον Θαλή τον τίτλο του «πατέρα της φιλοσοφίας». Γιατί ο Θαλής υπήρξε όντως μια αληθινά πολυεπίπεδη προσωπικότητα, αλλά πάνω απ' όλα ήταν ένας βαθύς μελετητής και μεγάλος δάσκαλος με παρά πολύ μεγάλη επιρροή σε όλους σχεδόν τους μεταγενέστερους προσωκρατικούς φιλοσόφους, που ακολούθησαν τα χνάρια του στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν τεκμηριωμένες, διαμφισβήτητες και αληθείς πεποιθήσεις για τα φυσικά φαινόμενα και τα ουράνια σώματα χρησιμοποιώντας ως εργαλεία τους τη λογική και την επιστήμη και όχι τους μύθους και τους θρύλους.

Τα ταξίδια του στην Αίγυπτο και στη Μεσοποταμία τού έδωσαν την ευκαιρία να διαμορφώσει νέες και ριζοσπαστικές ιδέες για τη φύση και τον κόσμο· έναν κόσμο που ήταν αποτέλεσμα της αλλη-

λεπίδρασps διαφόρων φυσικών δυνάμεων και όχι θεϊκών παρεμβάσεων, που διαφεντεύεται από νόμους και κανόνες και γι' αυτό κατανοήσιμος.

Με άλλα λόγια, οι ιδέες του Θαλή και των άλλων Μιλησίων δημιουργήσαν μια γέφυρα μεταξύ δύο κόσμων, τον κόσμο του μύθου και τον κόσμο του νου. Με τη δημιουργία της Ιωνικής Σχολής για τη φυσική φιλοσοφία θεμελίωσε την κριτική παράδοση, ενώ η παρουσία του σημάδεψε τη μετάβαση από τη διατύπωση ανευθυνών ισχυρισμών στη διατύπωση υπεύθυνων διατυπώσεων οι οποίες βασίζονται σε λογικά επιχειρήματα για όσα δεν είναι δυνατόν να παρατηρηθούν.

Οι μοναδικές γνώσεις του καταφεραν μέσω αυτής της Σχολής να μεταδοθούν στις επόμενες γενιές επιστημόνων, όπως ο Αναξίμανδρος, ο Αναξίμενης και ο Πυθαγόρας. Ο περίφημος αυτός Μιλήσιος πέθανε τελικά από πλίσιαση παρακολουθώντας την 58η Ολυμπιάδα (548-545 π.Χ.).

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ Ν. ΠΕΡΑΝΤΩΝΑΚΗ

Ο Γιώργος Ν. Περαντωνάκης (Αθήνα 1972) σπούδασε Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών όπου και εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή. Έχει συνεργαστεί ως κριτικός λογοτεχνίας με ποικίλα έντυπα («Διαβάζω», «Ελευθεροτυπία», www.bookpress.gr, «Εφημερίδα των Συντακτών» κ.ά). Έχουν δημοσιευθεί δύο μελέτες του, «Η μεταπολιτευτική κριτική στον καθρέφτη» (Πόλις, 2013) και η «Βιβλιογραφία για τον Νίκο Καζαντζάκη (1906-2012)» (ΠΕΚ, 2018). Ο «Πυθαγόρας» (Καστανιώτης, 2020) είναι το πρώτο του λογοτεχνικό έργο.

Ποια βιβλία βρίσκονται αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; «Η πόλη και τα σκυλιά» του Μάριο Βάργκας Λίδια, «Τζάμπα η παράταση» του Κώστα Καβανόζη, «Ελληνες συγγραφείς» του Κωστή Παπαγιώργη, «Η Ευρώπη είναι χριστιανική» του Ολιβέρ Ρόι.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Ο Μπάστιαν Μπάλατσαρ Μπουξ στην «Ιστορία χωρίς τέλος» του Μικαέλ Εντε, «ήρωας» που διαβάζει το βιβλίο του και συνάμα συμμετέχει μέσα στην ιστορία του.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντας και θευνώντας; Ενώ μου αρέσει η ποίηση του Καβάφη, τι να πω με τον εσωστρεφή ποιητή, και, ενώ με συναρπάζει το έργο του Κάφκα, τι να συζητήσω με τον μίζερο συγγραφέα; Τα βιβλία πολλών είναι δελεαστικά, αλλά ο χαρακτήρας τους σπάνια αντιστοιχεί στο λογοτεχνικό τους έργο. Ή το αντίστροφο.

Ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; Νομίζω τον «Καπετάν Μιχάλη» του Νίκου Καζαντζάκη. Μία λόγω κρήτης, μία λόγω Καζαντζάκη, μερικές άλλες για μια εισαγωγή που έγραψα.

Μια πρώτη μύηση στο σύμπαν του «Πυθαγόρα» με τα δικά σας λόγια; Η Ακροδεξιά είναι στη διπλανή πόρτα, μέσα στην οικογένεια, στον σιωπηλό άνθρωπο που αθόρυβα γίνεται βίαιος και μισαλλόδοξος. Μια αδελφική διαμάχη βγάζει στο φως το υπόγειο μίσος που εκτρέφει η ελληνική κοινωνία για ό,τι ξεφεύγει από τον μέσο όρο, από τους ομοφυλόφιλους μέχρι τους αλλοδαπούς.

Δύσκολη ή εύκολη η συνύπαρξη του κριτικού με αυτή του πεζογράφου; Δεν έχω ιδέα. Είναι σίγουρο ότι ο κριτικός δεν μπορεί να εκτιμήσει το ίδιο το βιβλίο του και γι' αυτό έχω μεγάλη περιέργεια να δω πώς θα μου το συστήσουν. Από την άλλη νιώθω άβολα ως πεζογράφος, καθώς ένα βιβλίο ίσον κανένα βιβλίο.

Ασκολείστε με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αναχαίτουν ή προωθούν τα βιβλία και την ανάγνωση; Έχω λογαριασμό στο Facebook όπου αναρτώ τις κριτικές μου και σκέψεις για το βιβλίο και την κοινωνία μας, αλλά κυρίως διαβάζω, ενημερώνομαι, μαθαίνω νέα και αφοιγκράζομαι απόψεις. Είναι σίγουρο ότι τα μέσα γίνονται πομποί φιλαναγνωσίας, αλλά δεν είναι λίγες εκείνοι που υποκαθιστούν το διάβασμα βιβλίων με τις πλάγιες αναφορές γι' αυτά.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Αμίλητα, βαθιά, ιερά

ΡΕΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ
Διηγήματα
εκδ. Καστανιώτη, σελ. 172

Νεράιδες κλεισμένες σε κορμούς δέντρων αρδεύουν με δάκρυα τον φλοιό, θρνώνοντας δυστυχισμένους έρωτες. Μια νύμφη που αστραποβολεί ασπνέμνια σαν τη σελήνη εγκαταλείπει, αλλοπαρμένη από εφήμερο ήμερο, την ιερή μαγική πηγή της για να σμίξει με έναν θνητό, έναν ποιμένα. Όταν την απαρνείται η θεία ερωμένη του, ο βοσκός μεταμορφώνεται από τη λύπη του σε ποταμό, γνωστό «ως το ποτάμι της ερωτικής λησμονιάς». Μια «ραγισματιά σαν ρεματιά» σε έναν τοίκο απλώνεται με νωδέλεια υδάτινης γραμμής, μουσκεύοντας τον σοβά, ήδη νωπό από το αίμα των σκοτωμένων και τα κλάματα των λησμονημένων. Σε μια έρημη αυλή σχολείου οι βρύσες έμειναν ανοικτές από το τελευταίο παιχνίδι και τα φαντάσματα των παιδιών αναβλύζουν ολόχαρα μέσα από τα νερά. «Νίβονται όλη μέρα στο νερό της βρύσης για να μην ακούνε το αιελικτο ρολόι», που χρονομετρεί τη συντριβή τους.

Η Ρέα Γαλανάκη αναβιώνει έναν μυθικό χωροχρόνο, βαθιά ριζωμένο, όμως, στο χώρο της

πραγματικότητας. Όπως γράφει σε ένα από τα έντεκα διηγήματα του βιβλίου, το χόμα και καθετί που φύεται από μέσα του είναι «το ανάγλυφο είδωλο» του λαβυρίνθου του έναστρου ουρανού. Ο αρχαίος, ουράνιος χρόνος μεταφυτεύεται στο τώρα προκειμένου ο χρόνος να διατρηθεί τη μνήμη της διπλής του φύσης, της δικοστασίας του ανάμεσα στο παρόν και στο παρελθόν. Η Γαλανάκη υπενθυμίζει επίμονα πως γύρω μας κινείται ένας άυλος κόσμος, «που ανέκαθεν μας «βάραινε» χωρίς να φαίνεται ότι μας βαραίνει». Τα παλιά γεννούν τα τωρινά. Η μυσταγωγική γλώσσα

ικνυλάτει έναν κόσμο παλιμψηπτο, όπου εγκαθιζονται άχρονοι θρύλοι, απέθαντες τελετουργίες, αιώνιες αγωνίες, απαράγραπτα κρίματα και επικοί πόθοι. Τα ύδατα, καθαρτήρια και ιαματικά, που διαφρέουν τα διηγήματα, αφαιρούν από τις μορφές τα περιγράμμάτα τους, μεταμορφώνοντάς τις σε εξώκοσμα πλάσμα-

τα, που ενοικούν σε εκτός χρόνου παραμύθια. Είναι παραμύθια που ξεδιπλώνονται σε διάφεγγο παραπέτασμα μπροστά στην πραγματικότητα. Δεν την κρύβουν, αλλά τη διηθούν μέσα από μια υποβλητική φωτοχυσία. Οι μυθολασίες της Γαλανάκη επινοούν επάλληλες μεταλλάξεις του περασμένου χρόνου. Μοιάζει να στήνουν μια διεκυστήρινα ανάμεσα στο απώτατο τότε και στο ασύλληπτο, ρέον σαν νερό, τώρα. Τα πάντα περνούν γοργά και με βία, «σαν λάμψη μαχαιριού κοντά στο αίμα». Όταν η συγγραφέας συναντά τον Ισμαήλ

Φερικ πασά, τον Λουί ή Ανδρέα Ρηγόπουλο και την Ελένη Αλταμούρα-Μπούκουρα, τους βλέπει ονειροπαρμένους. «Σαν όνειρο [...] τους εμφανίζονταν πια η ζωή που είχαν ζήσει, σαν στιγμιαίο όνειρο κάποιοι άχρονοι ύπνου». Σε εκείνη τη συνάντηση τους πρόσφερε γέγυμα στο παιδικό της σερβίτιο, γιατί «ο συγγραφέας είναι ένα μι-

κρό παιδί, που παίζει, παίζει, παίζει ασταμάτητα».

Βέβαια, στην περίπτωση της Γαλανάκη πρόκειται για παιχνίδι υψηλότερης τεχνικής. Η γλώσσα, με άκρα εκλέπτυνση αρθρωμένη, υποδηλώνει τη διευπτόστατη φύση της. Από τη μία, είναι αμιγώς λογοτεχνική, με έναν τρόπο εξάισο, από την άλλη, η πρόδηλη στοχαστικότητα της φανερώνει ακαδημαϊκό τρόπο σκέψης. Η Γαλανάκη γράφει λογοτεχνικά, αλλά σκέφτεται επιστημονικά. Μολονότι αγαπά έως παραφοράς το συναισθημα, δεν του εκχωρεί το μυαλό της. Σε αυτή τη διφυία της γραφής οφείλεται η μοναδικότητα της συγγραφικής της ιδιοπροσωπίας.

Από τη συνάθροιση των ήδη δημοσιευμένων πεζών, που συνιστούν εκλεκτά παραπληρώματα σε ένα κατά βάση μυθιστορηματικό έργο, με συγκινεί ιδιαίτερα το «Μαυρόαστρο», όπου η μνήμη μετουσιώνεται σε μύχια μυθολογία. Περιδιαβαίνοντας το γενέθλιο Ηράκλειο, η Γαλανάκη αποτεινεί έναν φορτισμένο φόρο τιμής στους ισικούς που αφυπνίζει ο τελετουργικός της περιπάτος. Η ευλαβική περιφορά της μνήμης διαχέει στον πολυδιάβατο τόπο το θυμίαμα που αναθάλλει από το μαύρο μελάνι όταν νοτίζει το λευκό χαρτί.

Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, Λευκώματα, Βιογραφίες

1 «Ανάμεσα σε ηλίθιους»
του Τόμας Ερικσον (Διόπτρα)

2 «Ζευγάρια που έγραψαν ιστορία»
της Λένας Διβάνη (Πατάκη)

3 «Το Δώρο Νο 2»
του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)

4 «Ελλάδα: Βιογραφία ενός σύγχρονου έθνους»
του Ρόντρικ Μπίτον (Πατάκη)

5 «Ημικρανία»
του Ολιβέρ Σακς (Αγγρα)

Λογοτεχνία

1 «Ο Βασιλιάς της»
του Χρήστου Χωμενίδη (Πατάκη)

2 «Οι τρεις Ασοί»
της Λένας Μαντά (Ψυχογιός)

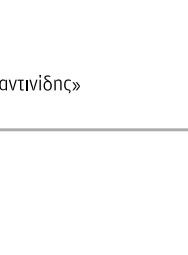
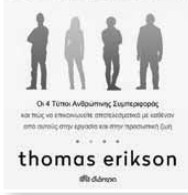
3 «Το χρυσό βραχιόλι»
της Σοφίας Νικολαΐδου (Μεταίχιμο)

4 «Πλόιντες»
της Ολγκα Τοκάρτσουκ (Καστανιώτης)

5 «Normal People»
της Sally Rooney (Faber & Faber)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Κωνσταντίνιδης» (Μητροπόλεως 92, Θεσσαλονίκη)

ανάμεσα
σε ηλίθιους

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΤΟΡΟΝΤΟ

Ο ψηλότερος πύργος

Ο νέος πύργος που πήρε έγκριση στο Τορόντο του Καναδά έχει την υπογραφή των Ελβετών αρχιτεκτόνων Herzog & de Meuron σε συνεργασία με το τοπικό γραφείο Quadrangle. Θα ανεγερθεί στην καρδιά της πόλης, στο Mink Mile, και θα έχει 87 ορόφους από τους οποίους οι 64 θα έχουν 332 διαμερίσματα. Με το ύψος του να φτάνει τα 324 μέτρα, θα ξεπεράσει τον πύργο που χτίζουν οι Foster + Partners, σε μια άτυπη αρχιτεκτονική «κούρσα» για την κατάκτηση του ουρανού.

ΠΑΡΙΣΙ

Εκκίνηση για το Quai Branly

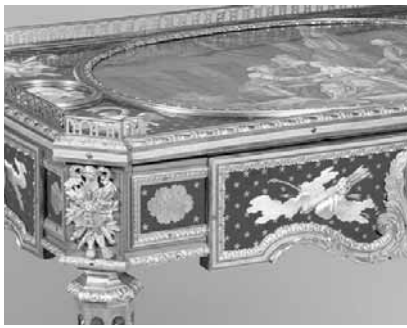
Νέος διευθυντής του Μουσείου Quai Branly στο Παρίσι είναι ο Εμανουέλ Καζαρερού, με καταγωγή από τη Μελανησία. Αναλαμβάνει σε μια εποχή κατά την οποία αντιμετωπίζει σε άλλη βάση κρίσιμα ζητήματα πολιτισμικής διαχείρισης. Το Μουσείο ενθαρρύνει τον διάλογο με όλους τους πολιτισμούς που συνδέθηκαν με τη Γαλλία μέσω της αποικιοκρατίας. Ο Καζαρερού θα τιμήσει την υπόσχεση του Μακρόν περί επιστροφής εκθεμάτων στην υποσαχάρια Αφρική.

ΜΟΣΧΑ

Σοβιετικός μοντερνισμός

Διάσπαρτα τα ίχνη του ντιζάιν της σοβιετικής εποχής προκαλούν τα ερευνητικά βλήματα. Το βιβλίο των Ρώσων μελετητών Κριστίνα Κρασνιάνσκαγια και Αλεξάντερ Σεμένοφ «Το σοβιετικό ντιζάιν: Από τον κονστρουκτιβισμό στον μοντερνισμό, 1920-1980» (εκδ. Scheidegger & Spiess) είναι η νέα προσθήκη στη σχετική βιβλιογραφία και αποτελεί έναν ιδιότυπο χάρτη γεωγραφικό όσο και στυλιστικό της πρώην ΕΣΣΔ. Παράλληλα είναι και ένα βλέμμα στον κρατικό έλεγχο του σχεδιασμού.

ΛΙΣΑΒΩΝΑ

Πρόσβαση με μέτρο

Το Μουσείο Γκουλμπενκιάν στη Λισαβώνα έχει και αυτό ανοίξει και μάλιστα με νέα έκθεση για τη γαλλική τέχνη της επιπλοποίησης τον 18ο αιώνα, στην οποία ο μέγιστος αριθμός επισκεπτών είναι 25 άτομα. Όλοι είναι υποχρεωμένοι να φορούν μάσκες, τα γκρουπ απαγορεύονται, η απόσταση μεταξύ των επισκεπτών είναι τα δύο μέτρα, η γκαρνταρόμπα δεν λειτουργεί (υπάρχουν ατομικά ντουλάπια) και στο πλητήριο επιτρέπονται έως τρία άτομα.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Θρησκευτικά έργα τέχνης

Ο Γερμανός διευθυντής της Πινακοθήκης Ουφίτσι στη Φλωρεντία, Αϊκε Σμιτ, ανακίνησε το θέμα της επιστροφής των θρησκευτικών έργων τέχνης και κειμηλίων στις εκκλησίες από τις οποίες προέρχονται. Η αφιερωματική τέχνη, δήλωσε, γεννήθηκε ως μέρος ενός ναού και όχι ως αυτόνομη τέχνη. Μεγάλο μέρος των έργων θρησκευτικής τέχνης στεγάστηκε σε μουσεία μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Το θέμα εντάσσεται στην ευρύτερη συζήτηση για τον σύγχρονο ρόλο των μουσείων.

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Το διακριτικό άνοιγμα του Πράδο

ΜΑΔΡΙΤΗ

Με αυστηρά μέτρα ασφαλείας και πρωτοφανή μουσειολογική διαρρύθμιση, το Μουσείο Πράδο της Μαδρίτης στέλνει ένα μήνυμα σε όλον τον κόσμο. Στην υπηρεσία αρχικά της Ισπανίας ως μιας χώρας που ανοίγει σύντομα για τον τουρισμό, με όλες, φυσικά, τις προφυλάξεις, το Πράδο, ως το μείζον εθνικό μουσείο αλλά και ως μια κιβωτός παγκόσμιας κληρονομιάς δίνει το παράδειγμα. Και οι πρώτες εικόνες ήταν συγκινητικές. Με τίτλο

«Reunited», η πρώτη έκθεση του Πράδο, στην κεντρική αίθουσα, πλημμυρισμένη από το φιλτραρισμένο φυσικό φως, είναι το βασικό σημείο για την πλοήγηση στο μουσείο. Είναι το δέλεαρ για τους επισκέπτες, καθώς οι ιθύνοντες του Πράδο γέννησαν νέες συγκατοικίες ανάμεσα σε επιλεγμένα αριστουργήματα των συλλογών. Νέοι «διάλογοι», που δεν έχουν δει οι πρόσφατες γενιές, προκαλούν το ενδιαφέρον του κοινού σε ένα μουσείο σαφώς πιο «αραιωμένο» λό-

γω συγκυρίας. Ετσι, λοιπόν, μπορεί κανείς να θαυμάσει για πρώτη φορά σε αντιθετική ή και γόνιμη γειτνίαση αριστουργήματα της ιστορίας της τέχνης, όπως τον «Ευαγγελισμό» του Φρα Αντζέλικο και την «Αποκαθάλωση» του Ρόχιερ φαν ντερ Βάιντεν. Ο «Κρόνος» του Γκόγια βρίσκεται δίπλα στον «Κρόνο» του Ρούμπενς και το αριστούργημα του Βελάσκεθ «Οι δεσποινίδες των Τιμών» (Las Meninas) σχηματίζει τρίπτυχο με δύο άλλα έργα του προκαλώντας νέα εμπειρία στη θέαση

του. Το Πράδο θα διατηρήσει αυτήν την έκθεση για όλη την τουριστική περίοδο (έως 13 Σεπτεμβρίου). Απαιτήθηκε η αλλαγή θέσης 190 έργων τέχνης ώστε να θυμίζουν την αρχική μουσειολογική διάταξη όταν άνοιξε το Μουσείο. Με αυτό το «παιχνίδι» διασκεδάζονται οι εντυπώσεις των λιγότερων έργων, ώστε να υπάρχει ροή κοινού και μικρότερος χρόνος παραμονής. Αυτήν την περίοδο θα γίνεται δεκτό το 1/3 του συνόλου όγκου των επισκεπτών και έχουν προβλεφθεί φυσικά όλοι

οι κανόνες σωστού αερισμού και αποστάσεων. Από τα 1.400 περίπου έργα τέχνης που παρουσιάζονταν προ πανδημίας, τώρα το Πράδο δείχνει μόνο τα 250. Αυτό και μόνο λέει πολλά για τη θεαματική αλλαγή της μεταβατικής περιόδου και τους αυστηρούς κανόνες. Τα εισιτήρια προαγοράζονται τουλάχιστον 24 ώρες πριν από την επίσκεψη. Το Πράδο έμεινε κλειστό από τις 11 Μαρτίου ως τις 6 Ιουνίου 2020 και αυτό είχε να συμβεί από τον Ισπανικό Εμφύλιο.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Τα φαντάσματα του Ρόμπερτ Σούμαν

Τη νύκτα της 17ης Φεβρουαρίου του 1854, ο Ρόμπερτ Σούμαν συνέθεσε το βασικό θέμα ενός πιανιστικού έργου το οποίο, όπως είπε στη γυναίκα του, Κλάρα, του το είχαν τραγουδάσει άγγελοι Κυρίου.

Την επομένη παρουσίασε μια αλλόκοτη συμπεριφορά, κάτι όχι πολύ ασυνήθιστο για εκείνον τα τελευταία χρόνια. Συχνά ισχυριζόταν πως συνομιλούσε με τα πνεύματα των νεκρών Σούμπερτ και Μέντελσον. Είχε μια αγωνία ότι τον καταδίδαν δαίμονες.

Την Κυριακή, 19 Φεβρουαρίου, πρέμισε και μάλιστα κάθισε ξανά στο πιάνο και συνέθεσε μία σειρά παραλλαγών πάνω στο θέμα που του είχαν υποχρεώσει αγγελικές μορφές.

Ωστόσο, τη Δευτέρα 27 Φεβρουαρίου, έφυγε από το σπίτι και κατευθύνθηκε προς τις όχθες του Ρήνου. Εκεί έπεσε στο νερό και

Ισχυριζόταν

πως τον επισκέπτονταν πνεύματα που έπαιζαν μουσική «εξάισια», μα και «αποκρουστική».

αφέθηκε να πνιγεί. Όμως δύο περαστικοί τον έσωσαν και τον μετέφεραν σπίτι του.

Ηρέμισε και πάλι, τόσο που κάθισε και έφτιαξε αντίγραφο της αρχικής παρτιτούρας του «αγγελικού μουσικού θέματος». Αλίμονο, όμως, η τρέλα επέστρεψε δριμύτερη. Και αυτή τη φορά ο ίδιος ήταν που ζήτησε επίμονα να νοσηλευθεί. Η Κλάρα, η γυναίκα του, κατόπιν συμβουλής γιατρού, εγκατέλειψε το σπίτι τους προσωρινά.

Ο συνθέτης που στα νιάτα του ονειρευόταν να γίνει ποιητής, κα-

«Η Παρθένος των σκιών» (Vergine delle ombre, 2017), έργο του Ιταλού εικαστικού καλλιτέχνη Αγκοστίνιο Αριβαμπένε (γενν. το 1967).

τέλνξε σε ιδιωτικό άσυλο έξω από τη Βόννη από το οποίο δεν ξαναβγήκε ποτέ. Ισχυριζόταν εκεί μέσα πως τον επισκέπτονταν πνεύματα που του έπαιζαν μουσική «εξάισια» αλλά και «αποκρουστική». Πέθανε εκεί το 1856. Ήταν 46 ετών.

Το διάστημα που νοσηλευόταν είχε διαρκώς στον νου του την παρτιτούρα με το θέμα και τις παραλλαγές του, ζητώντας από την Κλάρα να του στείλει ένα αντίγραφο για να το ξαναδεί. Εμελλε να είναι το κύκνειο άσμα του Σούμαν, το οποίο αφιέρωσε στην Κλάρα. Έγινε αργότερα γνωστό ως «Παραλλαγές Φάντασμα» (Geistervariationen σε μι ύφεση μείζονα είναι ο πρωτότυπος και πλήρης τίτλος). Σύμφωνα με τους μουσικολόγους, οι «άγγελοι» που ερμηνεύσαν το βασικό θέμα του έργου δεν ήταν άλλοι από τον ίδιο τον Σούμαν, ο οποίος το είχε σκι-

τσάρει λίγο καιρό πιο πριν στα χαρτιά του μα το είχε ξεχάσει.

Δεν υπάρχει τίποτα το «παρanoiκό» ή «δαμονικό» στη μεγαλοχολική αυτή σύνθεση που μεταλλάσσεται διαρκώς μέσα από το στοιχείο των παραλλαγών. Όμως, έχει κάτι από το οποίο δύσκολα ξεφεύγεις. Δεν είναι μελωδία τόσο χτυπητή όσο μια φράση που μοιάζει να ειπώνεται ψιθυριστά αλλά που δεν την ξεχνάς. Έκανε και τη σύγχρονη μουσική Τόρι Εϊμος να εμπνευστεί το τραγούδι «Το φάντασμά σου» το 2011.

Ενα φάντασμα που σε στοιχειώνει αλλά όχι με τον σκοτεινό τρόπο που παίζει βιολί ο Ερικ Ζαν στην απόκοσμη σοφίτα του, στη γνωστή ιστορία του Λάβκραφτ. Είναι κάτι άλλο. Με τους στίχους του Πάουλ Τσέλαν, ίσως είναι «το αντίβαρο που ζηγίζει το κενό, / το κενό που στο δρόμο / θα σου κράταγε το χέρι».

Νέα λογική για τα μεγάλα μουσεία

Η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη μιλάει στην «Κ», από το Τατόι, για όλα τα ανοιχτά «μέτωπα» και δηλώνει αισιόδοξη

Συνέντευξη στον ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Η πρώτη αίσθηση είναι η μυρωδιά της υγρασίας. Τα παράθυρα είναι ακόμα σφραγιστά για λόγους ασφαλείας και το εσωτερικό φωτίζεται από τις λάμπες των συντηρητών του υπουργείου Πολιτισμού. Η ατμόσφαιρα μέσα στο ανάκτορο του Τατοΐου είναι βαριά σαν την ιστορία του.

«Τις επόμενες μέρες ξεκινάμε τα σωστικά μέτρα για να μην επιδεινωθεί περαιτέρω η κατάσταση του κτιρίου ώστε να εγκατασταθεί αμέσως μετά ο ανάδοχος», λέει στην «Κ» η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, την οποία συναντούμε στον περίβολο του ανακτόρου μαζί με την ομάδα των συντηρητών του υπουργείου για μια διαφορετική συνέντευξη.

Οι πληροφορίες για τον εντοπισμό τεσσάρων αμαξών έφερε το Τατόι ξανά στην επικαιρότητα και τις προηγούμενες μέρες οι φήμες φούντωσαν σχετικά με την προέλευση και τη χρήση τους. Ωστόσο, η κ. Μενδώνη μας λέει ξεκάθαρα ότι οι αμαξές κάθε άλλο παρά άγνωστες ήταν στο υπουργείο. «Γνωρίζουμε για τις αμαξές από το 2013. Ως εύρημα είχαν παρουσιαστεί στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, καθώς και σε επισημονική ημερίδα το 2015. Είναι τέσσερις στον αριθμό και δεν ήταν ποτέ 12, όπως έχει γραφτεί κατά καιρούς. Αυτό το νοούμερο είναι αυθαίρετο. Μακάρι να είχαν βρεθεί περισσότερες», επισημαίνει.

Η αξιοποίηση του Τατοΐου και η μετατροπή του ανακτόρου σε μουσείο, σε συνδυασμό με την αναπτυξιακή αξιοποίηση του πρώην βασιλικού κτήματος των 44.000 τ.μ. είναι ένα από τα μεγάλα έργα του υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) που στο σύνολό του θα ολοκληρωθεί μέσα στην επόμενη δεκαετία. Προτεραιότητα, σήμερα, είναι για την υπουργό η ολοκλήρωση της Εθνικής Πινακοθήκης και η επιτάχυνση της επέκτασης του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου (ΕΑΜ). Το εργοτάξιο στην Πινακοθήκη έκανε «κοιλιά» λόγω κορωνοϊού, αλλά τώρα γίνεται προσπάθεια να ανακτηθεί ο χαμένος χρόνος, καθώς ο στόχος των εργασιών παραμένει η 25η Μαρτίου 2021. Στο έργο του ΕΑΜ το ΥΠΠΟ, σε συνεργασία με το υπουργείο Περιβάλλοντος και τον Δήμο Αθηναίων, προσπαθεί να λύσει τις θεσμικές δυσκολίες του ευρύτερου τετραγώνου και ετοιμάζει ένα τοπικό χωρικό σχέδιο για τον μελετητή.

– Το ΕΑΜ θα είναι το πρώτο μουσείο που θα μετατραπεί σε Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ);

– Το φθινόπωρο θα μπορούμε να πάμε στη Βουλή το νομοθέτημα για τη μετατροπή των μεγάλων μουσειών σε ΝΠΔΔ. Εκτός του ΕΑΜ

“

Γνωρίζουμε για τις αμαξές από το 2013. Ως εύρημα είχαν παρουσιαστεί στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων.

“

Οι κρίσεις προϊσταμένων στην αρχαιολογική υπηρεσία θα ξεκινήσουν. Από τον Σεπτέμβριο θα εκκινήσουν και οι διαδικασίες για τους νέους γενικούς διευθυντές.

σε ΝΠΔΔ θα μετατραπούν το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, το Αρχαιολογικό και το Βυζαντινό της Θεσσαλονίκης. Μελετάμε ένα, δύο μουσεία ακόμα, όπως το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης. Το ποια μουσεία θα είναι θα συνδέεται απολύτως με την προοπτική της βιωσιμότητάς τους. Θεωρούμε ότι το να αποκοπούν από τη λογική μιας δημόσιας υπηρεσίας μπορεί να τους δώσει διαφορετικές προοπτικές.

– Σκέφτεστε να κάνετε κι άλλες αλλαγές στην αρχαιολογική υπηρεσία; Έχετε δει πώς λειτουργεί το μοντέλο των ενοποιημένων εφορειών αρχαιοτήτων.

– Παρά τις δυσκολίες σε ορισμένες περιπτώσεις, το μοντέλο της ενοποίησης λειτουργεί πιο αποτελεσματικά για τον πολίτη. Υπηρεσιακά κάνουν με τον ίδιο τρόπο τη δουλειά τους και θα συνεχίσουν να την κάνουν. Ενδεχομένως, να χρειάζονται κάποιες αλλαγές, πράγμα που σημαίνει τροποποίηση στο οργανόγραμμα. Δεν είναι κάτι που θα μας απασχολήσει το 2020, αλλά δεν μπορεί να το αποκλείσω για τη συνέχεια.

– Θα προχωρήσετε σε κρίσεις προϊσταμένων;

– Οι κρίσεις προϊσταμένων θα ξεκινήσουν. Από τον Σεπτέμβριο θα εκκινήσουν και οι διαδικασίες για τους νέους γενικούς διευθυντές.

Η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη με τη Μαρία Αργυροπούλου, τμηματάρχη Μελετών της Διεύθυνσης Συντήρησης, στη σοφίτα του ανακτόρου.

Ένα από τα πολλά τζάκια του ισόγειου από πεντελικό μάρμαρο. Διακρίνεται η φθορά στους τοίχους του ανακτόρου.

Τα εξαιρέσιμα

Το νέο ΤΑΠΑ θα μετονομαστεί σε Οργανισμό Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων και θα στελεχωθεί με ανθρώπους της αγοράς και των νέων τεχνολογιών. Όπως επισημαίνει η κ. Μενδώνη, το υφιστάμενο δυναμικό περιλαμβάνεται στο νέο οργανόγραμμα, ενώ συνολικά οι θέσεις στελεχών που προβλέπονται στον νέο οργανισμό είναι σχεδόν 300. Ένα σημείο τριβής πολλών ετών είναι όμως η σύνδεση των εξαιρέσιμων υπαλλήλων του υπουργείου με το ΤΑΠΑ. Αυτό θα αλλάξει; «Όταν αυτά εξορθολογίζονται δεν δημιουργούν προβλήματα. Δεν είναι θέμα αν τα εξαιρέσιμα πληρώνονται από το ΥΠΠΟ ή από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων. Αυτό που πρέπει να επιβεβαιώνεται είναι ότι τα εξαιρέσιμα είναι γεγνημένα. Νομίζω υπάρχουν σήμερα μηχανισμοί που μπορούν να τα ελέγχουν».

Μέρος της φθοράς του ανακτόρου οφείλεται στην ιδεοληψία

Από το 2012 τα ψηλοτάβανα δωμάτια του ανακτόρου έχουν αδειάσει από τις χιλιάδες αντικείμενα που βρέθηκαν στο εσωτερικό και έχουν καθαριστεί επιμελώς. Η σκοτεινιά που απλώνεται στους τοίχους υποδηλώνει την έκταση της μούχλας και τους μύκητες που πολιορκούν το ανάκτορο και η μάσκα εδώ μέσα ήταν υποχρεωτική πολύ πριν από την επιδημία του κορωνοϊού.

Καθώς προχωράμε μέσα από τα δωμάτια με τα περίτεχνα τζάκια από πεντελικό μάρμαρο, βλέπουμε σημάδια από την πυρκαγιά που ξέσπασε το 1974, τα ξύλινα ράφια που κάποτε φιλοξενούσαν βιβλιοθήκες, τις μεταξωτές κουρτίνες που ακόμη στεκούν κρεμασμένες στην αίθουσα υποδοχής. Αυτό ωστόσο που δεν ήταν γνωστό, μέχρι πριν από λίγους μήνες, είναι το δωμάτιο που φιλοξενούσε την ιδιωτική αίθουσα προβολής της βασιλικής οι-

Τα αντικείμενα που θα συντηρηθούν θα επιστρέψουν στις θέσεις τους, όχι πίσω από βιτρίνες αλλά ανοιχτά για να τα βλέπει το κοινό.

κογένειας, ένα Home Cinema της δεκαετίας του '50 που βρέθηκε άθικτο από τον χρόνο. Τα μπάζα που είχαν καταπέσει εκεί έφραζαν την εισόδό του. Στην επόμενη ζωή του ανακτόρου η αίθουσα θα προβάλει ντοκιμαντέρ και φιλμ για την ιστορία του.

Οι συντηρητές μάς δείχνουν το δωμάτιο της Φρειδερίκης, την κρεβατοκάμαρα της Αννας Μαρίας και του Κωνσταντίνου, το γραφείο του Γεωργίου Α', αλλά την επόμε-

Δανική κουζίνα εποχής στο πρόχειρο παρασκευαστήριο φαγητού που συνδέεται με τα μαγειρεία μέσω υπόγειας στοάς.

νη στιγμή δεν μπορώ να θυμηθώ καμία λεπτομέρεια. Όταν δεν υπάρχουν οι άνθρωποι, τα αντικείμενα είναι αυτά που δίνουν ζωή και προσωπικότητα σε έναν χώρο. Γι' αυτό, μας λέει η κ. Μενδώνη, αυτά θα επιστρέψουν. «Το ανάκτορο θα γίνει μουσείο του εαυτού του. Δεν είναι στην καλύτερη κατάσταση σήμερα, αλλά μας επιτρέπει να το αποκαταστήσουμε. Οφείλει μεγάλο μέρος της φθοράς του στην ιδεοληψία», επισημαίνει. Εξωτερικά, κατά την προμελέτη, θα αποκατασταθεί στην περίοδο του Γεωργίου Α'. Εσωτερικά, ο σχεδιασμός του υπουργείου είναι να διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να τεκμηριώνονται όλες οι ιστορικές περιόδους του. «Τα αντικείμενα που θα συντηρηθούν θα επιστρέψουν στις θέσεις τους, όχι πίσω από βιτρίνες αλλά ανοιχτά για να τα βλέπει το κοινό. Ακόμη και τα φορέματα που

έχουν σωθεί θα επιστρέψουν στην γκαρνταρόμπα τους».

Η μελέτη σκοπιμότητας που είναι σε φάση ολοκλήρωσης θα δείξει τον δρόμο για την αξιοποίηση του κτήματος των 44.000 στρεμμάτων και τη μορφή του φορέα που θα το διαχειριστεί. Υπάρχει ακόμη πολλή δουλειά να γίνει και το επόμενο διάστημα τουλάχιστον 500 νέα χαρτοκιβώτια θα ανοίξουν και το νέο υλικό θα καταγραφεί στα καινούργια τολ που απέκτησε το υπουργείο με ιδιωτική χορηγία. Σε ένα από αυτά θα ξεκινήσει η συντήρηση της πολυτελούς Rolls Royce Silver Cloud του '65 και των άλλων οχημάτων που τώρα είναι στο Βουσάσιο και μέσα στο καλοκαίρι θα είναι επισκέψιμα για το κοινό. Αν όλα πάνε καλά με την εξέλιξη της πανδημίας (και τη μόνιμη εγκατάσταση ρεύματος) το Τατόι ίσως να αποκτήσει κάτι από τη παλιά του αίγλη τα φετινά Χριστούγεννα.

Το μυθιστόρημα που «είδε» την πανδημία προτού ξεσπάσει

Ενας ιός παραλύει τον πλανήτη, σε χειρόγραφο από το 2019

LAWRENCE WRIGHT
The End of October
εκδ. Alfred Knopf, 2020, σελ. 380

ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ

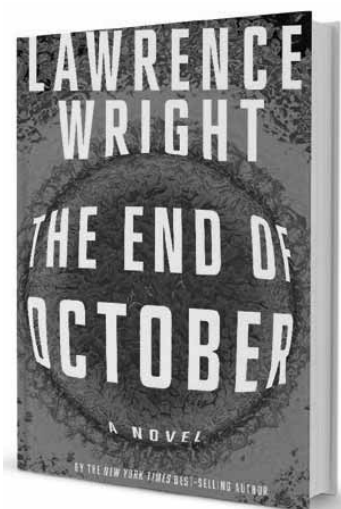
Όταν πέρυσι το καλοκαίρι παρέδιδε το χειρόγραφο του μυθιστορηματός του «Τέλος Οκτωβρίου», ο Λόρενς Ράιτ δεν μπορούσε να φανταστεί ότι η κυκλοφορία του φέτος τον Απρίλιο, θα συνέπιπτε με την έξαρση της πανδημίας του κορωνοϊού και ο εφιάλτης που αναδύεται από τις σελίδες του θα παρουσιάζε αρκετές ανατριχιαστικές ομοιότητες με τη ζοφερή πραγματικότητα, που ο κόσμος βιώνει στις μέρες μας. Βραβευμένος με βραβείο Πούλιτζερ το 2007 για το βιβλίο του «The Looming Tower», μία διεισδυτική ματιά στην Αλ Κάιντα και τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης/9/2001, συντάκτης του New Yorker και σεναριογράφος, ο Ράιτ αποφάσισε να γράψει ένα σενάριο «αποκάλυψης» ύστερα από παρότρυνση του σκηνοθέτη Ρίντλεϊ Σκοτ.

Προϊόν σχολαστικής έρευνας με επιδημιολόγους και επαγγελματίες της δημόσιας υγείας, στη γενναιότητα και εφευρετικότητα των οποίων αφιερώνει το βιβλίο, η δυστοπική ιστορία του περιγράφει

φει τις καταστροφικές επιπτώσεις ενός μυστηριώδους ιού, που ξεσπά στην Ασία, μεταδίδεται σε όλες τις ηπείρους, παραλύει τα συστήματα υγείας, καταστρέφει τις οικονομίες και σκοτώνει εκατομμύρια κατοίκους. Το μετα-αποκαλυπτικό σκηνικό αναμφίβολα θα προσελκύσει κινηματογραφικό ή τηλεοπτικό ενδιαφέρον, όπως έγινε με το «Looming Tower», ιδίως αν εμπλακεί ένας μετρ του είδους, όπως ο Ρίντλεϊ Σκοτ.

Σε ένα πολιτικό και ιατρικό θρίλερ, με συναρπαστική αφήγηση που κρατάει αμείωτη την αγωνία του αναγνώστη, η μυθοπλασία υφαίνεται με την ιστορική αλήθεια από τις πανδημίες του παρελθόντος, η σπουδή για την ανακάλυψη θεραπειάς και εμβολίου με την αναζήτηση αποδιοπομπαίων τράγων, η διεθνής συνεργασία και διαφάνεια με την ιδιότητα και κρυψίνοια, η αυτοθυσία του υγειονομικού προσωπικού με τις ελλείψεις στον χώρο της υγείας.

Ηρωας του βιβλίου είναι ο δρ Χένρι Πάρσονς, υποδιευθυντής λοιμώξεων στο αμερικανικό Κέν-

Ο βραβευμένος με Πούλιτζερ Λόρενς Ράιτ έγραψε ένα σενάριο «αποκάλυψης» κατόπιν παρότρυνσης του σκηνοθέτη Ρίντλεϊ Σκοτ.

Ηρωας του βιβλίου είναι ο δρ Χένρι Πάρσονς, ο οποίος έχει αποκτήσει διεθνή φήμη ξεκλειδώνοντας τα μυστικά μολυσματικών ασθενειών.

Στο προφητικό βιβλίο του Λόρενς Ράιτ, μέρος της πλοκής εκτυλίσσεται στην Κίνα, αφού οι υποψίες για την πηγή της μόλυνσης στρέφονται στη λίμνη Πογιάνγκ στα ανατολικά της χώρας, τόπο συνάντησης εκατομμυρίων πτηνών, που ανταλλάσσουν ασθένειες.

ντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών στην Ατλάντα, που προηγουμένως είχε εργασθεί σε μυστική έρευνα ιών για το Κέντρο Βιοασφάλειας στο Φορτ Ντέτρικ του Μέριλαντ. Αξιοποιώντας την εμπειρία από προηγούμενες επιδημίες και πανδημίες, είχε αποκτήσει διεθνή φήμη ξεκλειδώνοντας τα μυστικά μολυσματικών ασθενειών. Από τη Γενεύη, όπου συνεδριάζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, αποστέλλεται επειγόντως στην Ινδονησία, για την εξιχνίαση και έλεγχο μιας μυστηριώδους λοιμώδους ασθένειας που ξεσπά σε ένα κλειστό κέντρο κράτησης ομοφυλοφίλων με HIV στο Κονγκόλι, όπου καταγράφονται 47 νεκροί από αιμορραγικό πυρετό, ο οποίος προκαλεί κυάνωση στα θύματα. Οι υποψίες

για την πηγή της μόλυνσης στρέφονται στη λίμνη Πογιάνγκ στην ανατολική Κίνα, τόπο συνάντησης εκατομμυρίων πτηνών, που ανταλλάσσουν ασθένειες.

Από την Ινδονησία εντέλλεται να σπεύσει στη Σαουδική Αραβία, όταν εμφανίζονται ύποπτα κρούσματα ενός ιού τύπου Κονγκόλι την περίοδο του Χατζ, του ετήσιου ιερού προσκυνημάτων των μουσουλμάνων στη Μέκκα. Ανάμεσα στα τρία εκατομμύρια πιστών, που συρρέουν από όλο τον κόσμο, περιλαμβάνεται και ο Ινδονήσιος ταξιτζής, που τον είχε μεταφέρει στο Κονγκόλι. Το κακό έχει συντελεσθεί, η μόλυνση διασπείρεται σαν φωτιά, όπως και οι φήμες για συνωμοσία των απίστων εναντίον του Ισλάμ ή του σιτικού Ιράν

εναντίον της σουνιτικής Σαουδικής Αραβίας.

Η εισήγηση του Πάρσονς για каранτίνα τριών εκατομμυρίων προσκυνητών στη Μέκκα προκαλεί πανικό και οργή, ενώ ακολουθούν πολεμικές συγκρούσεις με το Ιράν και απόπειρα ανατροπής του βασιλικού καθεστώτος. Ένα αμερικανικό υποβρύχιο τον απεγκλωβίζει στον Περσικό Κόλπο, αλλά νέος κίνδυνος караδοκει, καθώς μέρος του πληρώματος έχει επίσης μολυνθεί από τον ιό. Για πρώτη φορά ο άθεος Πάρσονς αποζητεί την καθοδήγηση μιας ανώτερης δύναμης και στην απελπίσει του εφαρμόζει μία πειραματική θεραπεία, που φέρνει όμως καλά αποτελέσματα και την ευγνωμοσύνη του αμερικανικού ναυτικού.

PIKO | PIKO

TET-A-TET με τον Τάσο Τρύφωνος

Η πρώην πρώτη κυρία, Έλση Χριστόφια στην πρώτη της αποκλειστική συνέντευξη μετά το θάνατο του Δημήτρη Χριστόφια.

Δευτέρα, 15 Ιουνίου
10.00 μ.μ.
PIK 1 – PIK HD

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΕΚΠΟΜΠΗΣ:

Brought to you by:

Τράπεζα Κύπρου

ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ
-ΚΑΘΕ-
ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ
- 21:00 -
ΣΤΟ MOVIES BEST HD

Biography ..month..

• Τα καλύτερα σενάρια βγαίνουν από τη ζωή •

THE MAN WHO INVENTED CHRISTMAS
MARINA COBB
THE HAPPY PRINCE
FINDING ALTAMIRA
CHAPPAQUIDDICK
GOOD MORNING, VIETNAM
LBJ

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION

M**BEST** MOVIES HD

MESIMVRIA®
www.mesimvria.com

Παιχνίδι κατασκόπων με φόντο το Μαϊάμι

Το νέο θρίλερ του Ολιβιέ Ασαγιάς

Αβάνα, η πόλη των κατασκόπων ★★
ΘΡΙΛΕΡ (2019)
Σκηνοθεσία: Ολιβιέ Ασαγιάς
Ερμηνείες: Εντγκαρ Ραμίρεζ, Πενέλοπε Κρουζ, Βάγκνερ Μόουρα, Γκαέλ Γκαρσία Μπερνάλ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Για δεύτερη συνεχόμενη εβδομάδα ο Γάλλος Ολιβιέ Ασαγιάς έρχεται στις ελληνικές αίθουσες, αυτή τη φορά με ένα τυπικό κατασκοπικό θρίλερ, το οποίο μάλιστα βασίζεται σε αληθινή ιστορία, βγαλμένη από την επί δεκαετίες αμερικανο-κουβανική περιπέτεια. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 μια σειρά από Κουβανούς, άνδρες και γυναίκες, «αυτομολούν» (φαινομενικά) μεμονωμένα στην Αμερική και εγκαθίστανται στο Μαϊάμι. Στην πραγματικότητα πρόκειται για καλά κρυμμένους πράκτορες, οι οποίοι σταδιακά αναπτύσσουν το «Δίκτυο της Σφήκας», μια κατασκοπική ομάδα με σκοπό να διεισδύσουν σε τρομοκρατικές οργανώσεις, υπεύθυνες για φονικά κτυπήματα στην Κούβα, υπό την ανοχή των ΗΠΑ.

Ο Ασαγιάς επιλέγει να δώσει πιο προσωπικό τόνο στην ταινία του, ξεκινώντας την αφήγηση με την ιστορία του Ρενέ Γκονζάλες (Έντγκαρ Ραμίρεζ), ενός Κουβανού πιλότου, ο οποίος αφήνει πίσω του σύζυγο (Πενέλοπε Κρουζ) και κόρη, ξεκινώντας μια καινούργια, διπλή ζωή στη Φλόριδα. Σύντομα θα τον ακολουθήσει ένας ακόμα συνάδελφός του, ο γοητευτικός Χουάν Πάμπλο Ρόκε (Βάγκνερ Μόουρα), ο οποίος μάλιστα θα γίνει αληθινός star στην καινούργια πατρίδα και θα παντρευτεί μια ντό-

πια καλλονή (Ανα ντε Αρμάς).

Όλες αυτές οι λεπτομέρειες και οι δευτερεύουσες αφηγήσεις, που εκτυλίσσονται μέχρι τη μέση περίπου του φιλμ, αποπροσανατολίζουν κάπως από την κεντρική ιστορία, ωστόσο αυτό συμβαίνει πιθανότατα σκόπιμα. Στο δεύτερο κομμάτι η μετάβαση στο κατασκοπικό θρίλερ είναι πιο ολοφάνερη, αν και όχι η ομαλότερη δυνατή. Προκειμένου να την πετύχει ο Ασαγιάς επιστρατεύει μια σειρά από μέσα: την άμεση ιστορική αφήγηση γεγονότων, αυθεντικά ντοκουμέντα της περιόδου (π.χ. με επί του θέματος ομιλίες του Μπιλ Κλίντον και του Φιντέλ Κάστρο) αλλά και ένα αστεράτο καστ Λατινοαμερικανών ηθοποιών που δίνουν υπόσταση στους κεντρικούς χαρακτήρες.

Όσο για την παραγωγή, αυτή είναι αρκετά πλούσια για τα δεδομένα ενός τέτοιου φιλμ και διεθνής (Γαλλία, Βραζιλία, Ισπανία, Βέλγιο), ενώ πετυχαίνει να ανασυνθέσει την ατμόσφαιρα της εποχής, ακόμα και να αναπαραστήσει πειστικά τις γειτονίες της Αβάνας, από όπου ξεκινούν όλα. Τελευταίο το θέμα της ιστορικής ακρίβειας: εδώ ο Ασαγιάς επιλέγει μάλλον μια μέση οδό, κάπου ανάμεσα στη μυθοπλασία και την πραγματικότητα, προσέχοντας να μην κάνει εξόφθαλμα πολιτικά σχόλια και αφήνοντας τα συμπεράσματα στον θεατή. Ο τελευταίος, πάντως, θα πρέπει να προσπαθήσει αρκετά ώστε να μη χαθεί στο μονοπάτι των πληροφοριών και των διαφορετικών χαρακτήρων, οι οποίοι από ένα σημείο και έπειτα περισσότερο μπερδεύουν παρά εξυπηρετούν το αρκετά βαρυσφορτωμένο σύνολο.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, πολλοί Κουβανοί, άνδρες και γυναίκες, «αυτομολούν» (φαινομενικά) μεμονωμένα στην Αμερική και εγκαθίστανται στο Μαϊάμι. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για καλά κρυμμένους πράκτορες, οι οποίοι σταδιακά αναπτύσσουν το «Δίκτυο της Σφήκας»...

HOME CINEMA

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο επίκεντρο

Επάνω, η Κέιτ Μπλάνσετ πρωταγωνιστεί στη σειρά «Mrs. America», που προβάλλεται από το Fox Greece σε διάφορες συν-δρομικές πλατφόρμες. Κάτω, ο Σαμ Νιλ σε σκηνή της ταινίας «Γλυκιά πατρίδα», που είναι διαθέσιμη στο Cínobd.

Mrs. America
ΔΡΑΜΑ (2020)
Δημιουργός: Ντάβι Γουόλερ
Ερμηνείες: Κέιτ Μπλάνσετ, Ρόουζ Μπερν, Ούζο Αντούμπα

Μια ενδιαφέρουσα όσο και ασυνήθιστη για τη σύγχρονη τηλεόραση ματιά στη συντηρητική Αμερική προσφέρει η σειρά με την Κέιτ Μπλάνσετ στο επίκεντρο. Η σπουδαία ηθοποιός αναλαμβάνει τον ρόλο της (αληθινής) Φίλις Σλάφλιν, η οποία στις αρχές της δεκαετίας του 1970 πρωταγωνίστησε στην καμπάνια αντίδρασης ενάντια στην τροπολογία ισότητας των φύλων, που ψηφίστηκε εκείνη την εποχή στις ΗΠΑ. Στο αντιπαλο στρατόπεδο έχουμε τις φεμινίστριες και τις πιο προοδευτικές φωνές – τις υποδύονται ηθοποιοί όπως η Ρόουζ Μπερν και η Ελιζαμπέθ Μπανκς –, που αγωνίζονται για να ανατρέψουν στερεότυπα δεκαετιών.

Επί της ουσίας, η σειρά παρουσιάζει και ταυτόχρονα σατιρίζει την «άλλη πλευρά», αντίρροπη προς τα γνωστά κινήματα των δεκαετιών του 1960 και του 1970. Το κάνει ωστόσο διακριτικά και με σοβα-

ρότητα, αρνείται να γελοιοποιήσει οτιδήποτε: ο σεξισμός που εμφανίζεται με απόλυτη φυσικότητα, οι (αυστηρά) μαύρες υπηρέτριες, το πρότυπο της γυναίκας-νοικοκυράς κ.ο.κ. αποτελούν έναν κόσμο εξοργιστικά οπισθοδρομικό αλλά σίγουρα υπαρκτό. Η Κέιτ Μπλάνσετ είναι όπως πάντα υπέροχη σε έναν περιπλοκό ρόλο, καταφέρνοντας να κάνει την ηρωίδα της όχι μόνο πιστευτή αλλά έως και συμπαθή.

Γλυκιά πατρίδα
ΓΟΥΕΣΤΕΡΝ (2018)
Σκηνοθεσία: Γουόρικ Θόρντον
Ερμηνείες: Χάμιλτον Μόρις, Νατάσια Γκόρεϊ, Σαμ Νιλ

Από την πλατφόρμα του Cínobd διαλέγουμε ένα εξαιρετικό αυστραλιό γουέστερν. Βρισκόμαστε στην κεντρική Αυστραλία τη δεκαετία του 1920. Οι λευκοί κτηματίες των μεγάλων εκτάσεων έχουν στη δούλεψή τους ντόπιους Αβορίγινες, περίπου σαν σκλάβους, χωρίς όμως να είναι ιδιοκτήτες τους – τους παρέχουν στέγη και τροφή δίχως να τους πληρώνουν. Όταν

ένας βετεράνος πολέμου μετακομίζει σε γειτονικό σταθμό, ο Σαμ και η γυναίκα του στέλνονται από τον καλόκαρδο ιεροκήρυκα Φρεντ (Σαμ Νιλ) για να τον βοηθήσουν να εγκατασταθεί. Ο βίαιος χαρακτήρας του στρατιωτικού, ωστόσο, θα προκαλέσει αιματοχυσία και σύντομα το ζευγάρι των Αβορίγινων θα βρεθεί κυνηγημένο από τον νόμο.

Ο βραβευμένος με τη Χρυσή Κάμερα του Φεστιβάλ Κανών Γουόρικ Θόρντον («Σαμπών και Δαλιδά») βασίζεται σε αληθινά γεγονότα για να περιγράψει ένα γουέστερν-μύθο με ανθρώπινη διάσταση· επί της ουσίας, εκείνος και ο σεναριογράφος του, Ντέιβιντ Τράντερ, αφηγούνται με θάρρος τη βίαιη πραγματικότητα πάνω στην οποία χτίστηκε η σύγχρονη Αυστραλία. Από την άλλη, η μεταιχμιακή σχέση λευκών και ιθαγενών της εποχής καθρεφτίζει συμβολικά και σημερινές εικόνες από διάφορα μέρη του κόσμου, ενώ και οι έννοιες ισότητας και δικαιοσύνης δεν περνούν απαρατήρητες, με το τελευταίο κομμάτι της ταινίας να αποτελεί συγκερασμό του ύψους και του βάθους της ανθρώπινης φύσης.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.15 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία Απευθείας μετάδοση.
10.00 Κωμικά τζι αρμάματα Κωμική σειρά εποχής.
11.00 EU4U, II - (Ε)
Με τη Βίβλιαν Κανάρι.
12.00 Χάλκινα χρόνια, III - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Σειρά ντοκιμαντέρ.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Art Café - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
15.15 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
Talk show.
17.00 Μαζί / Birlikte - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νοηματική)
18.20 Η κυρά του μεταξοφύ - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
19.25 Οι γενιές της σιωπής - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.15 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 Art of Space 2020 Ντοκιμαντέρ.
23.45 Μαζί / Birlikte - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.
00.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
01.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
02.45 Παραδοσιακή βραδιά
04.15 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.10 Το απόδον της Σμύρνης
07.30 Μάθε τέχνη κι άσπνε Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
08.30 Παιδική ζώνη α. Μάγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδωτός δ. Γουίπερ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικονομική σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκραλ, κ.ά.
17.50 Art of Space Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.30 Μονόλογι - (Ε)
Πολιτιστικές εκπομπές, με τους Κωστή Κολώτα και Κώστα Χαλαμπίδη.
19.15 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νοηματική)
21.10 Το απόδον της Σμύρνης Σειρά εποχής, με τις Χριστίνα Παυλίδου, Αλκίστη Παυλίδου, κ.ά.
22.00 Ευθέως - (Ε)
23.00 Έργα και ημέρες - (Ε)
23.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.20 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.10 OMEGA Troll Show
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
15.00 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.00 MasterChef - MasterClass Διαγωνισμός μαγειρικής.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 MasterChef - MasterClass Διαγωνισμός μαγειρικής.
19.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Αλέξανδρο Ταραμούντα.
20.10 OMEGA NEWS
21.10 OMEGA Troll Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή, με τους Μαρίνο Χατζηβασιλείου και Κωνσταντίνο Τσιολή.
22.00 Το κόκκινο ποτάμι Δραματική σειρά εποχής.
23.00 MasterChef 4 - (Ε)
Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Πάνο Ιωαννίδη, Σωτήρη Κοντιζή, Λεωνίδα Κουτσόπουλο.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.30 Ζωή μου - (Ε)
Δραματική σειρά.
04.30 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 National Treasure
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.20 Λίφτινγκ - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.10 Santa Γιολάντα - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Para A Toda Madre, I Κωμική μεξικανική σειρά.
09.40 Κάτι χωρισμένα παλικάρια - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.10 Μην ψαρώνεις - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγιεινή πάνω απ' όλα
13.00 Food n' friends Εκπονή μαγειρικής με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
14.00 Street Food - (Ε)
Εκπονή μαγειρικής.
15.00 Την πάτσα - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.30 Casa De Mikel - (Ε)
Σατιρική εκπομπή με τον Μιχάλη Σοφοκλέους.
16.50 Para A Toda Madre, I Κωμική μεξικανική σειρά.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.25 Μην ψαρώνεις Ελληνική κωμική σειρά.
19.15 Άγριες μέλισσες - (Ε)
Ελληνική δραματική σειρά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 National Treasure Περιπέτεια, με τους Νικόλαο Κέιτζ, Νταϊν Κρούγκερ, κ.ά.
23.15 Big Little Lies
00.00 Τίτλοι ειδήσεων
00.10 Best Friend's Fear - (Ε)
01.10 Football stories
02.00 Εκδρομή - (Ε)
02.50 Δούρειος ίππος - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

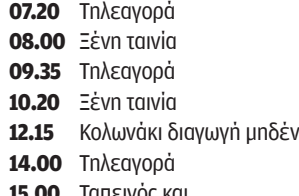
21.20 Στην υγειά μας ρε παιδιά
05.20 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Περί ορέξεως - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Παντρεμένοι κι οι δυο Κωμική σειρά.
08.40 Στο χωρκό μας - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.40 Αλλού ζήμερμένοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.30 Καλό μεσημέρακι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.30 Βουράτς γεπόντοι - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
14.15 Στο σπίτι - (Ε)
Ψυχαγωγικό πρόγραμμα.
16.30 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
17.30 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τον Γιώργο Λιάγκα
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τον Γιώργο Λιάγκα
18.30 Βουράτς γεπόντοι - (Ε)
20.10 Τομές στα γεγονότα
21.20 Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
00.20 Γεγονότα σε τίτλους
00.30 Άλλα λόγια θέκει παπά Κωμική σειρά.
01.30 Το στέκι της παρέας - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.00 Μόνο μια φορά - (Ε)
Δραματική σειρά.
04.20 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.20 Παράδοση κατ' οίκον
06.00 Άλλαξε το - (Ε)
Εκπομπή διακόσμησης.
06.50 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολα και σπικα Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Μην αρχίζεις τη μουρούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Οικονομικές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
14.30 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.20 Λούης Night Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
17.00 Αντελίνα, χτύπα το κουδούνι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νοηματική)
18.10 ΕΛΛΗΝΙΚΗ εκπομπή - (Ε)
18.40 Kitchen Lab Εκπομπή μαγειρικής.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρούρα - (Ε)
20.20 ALPHA NEWS
21.20 Παράδοση κατ' οίκον Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηραδάμου.
22.30 Κάρμα, II - (Ε)
Δραματοποιημένη σειρά.
23.30 Με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.00 World party - (Ε)
02.00 10η εντολή - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.20 Τηλεαγορά
08.00 Ξένη ταινία
09.35 Τηλεαγορά
10.20 Ξένη ταινία
12.15 Κολωνάκι διαγωγή μηδέν
14.00 Τηλεαγορά
15.00 Ταπεινός και καταφροννημένος
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 My daughter's secret
02.40 Ξένη ταινία
TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000
06.30 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Αποδείξεις Live
14.40 Ξένη ταινία
16.45 Τηλεαγορά
18.30 Ταξίδι γεύσεων, II Με τον Σάββα Σάββα.
19.30 Travel Guide Ταξιδιωτική εκπομπή.
20.25 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.15 Ξένη ταινία
02.00 Ξένες σειρές
THT ΤΗΛ.: 22270745
06.00 Sashatanya Κωμική σειρά.
08.00 Comedy Club Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.00 Comedy Woman Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Comedy Club Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 Κάποτε στη Ρωσία Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 Stand Up Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.00 Σπίτι 2 Reality Show.
02.00 Stand Up
03.00 THT Best

MOVIES BEST

21.00 The Happy Prince
07.00 Ideal Home
08.30 Cobb
10.45 Project Blue Book 2 Ep. 3 & 4
12.30 El Futbol O Yo
14.30 Interrogation
16.05 The Witness For The Prosecution Ep. 1 - 3
19.00 Mafia Only Kills
21.00 In Summer, I - Ep. 1 & 2
21.00 The Happy Prince
23.00 Willow
00.15 El Futbol O Yo
02.00 Interrogation
GREEK CINEMA
22.00 Οι θαλασσιές, οι χάντρες
07.05 Εκδίκαση του καρλαρή
08.40 Το ομαζέκι
10.30 Η ώραία του κουρέα
12.00 Αθήνα μετά το μεσάνυχτα
13.40 Οι 900 της Μαρίνας
15.15 Έξω φτώχεια και καλή καρδιά
16.55 Να πεθερός! Να μάλαμα!
18.15 Μια τρελή οικογένεια
20.10 5000 ψέματα
22.00 Οι θαλασσιές, οι χάντρες
23.45 Τρελός και πάσης Ελλάδος
01.20 Η δασατζού
03.00 Κολωνάκι διαγωγή μηδέν

«Εδώ η παρακαταμόλη είναι πανάκεια. Τη δίνουν σε όλους: αυτοκαταστροφικούς, καταθλιπτικούς, βασανισμένους, εξεγερμένους, αρρώστους, βιασμένους. Μερικές φορές μάλιστα και ληγμένη».

«Καλωσορίσατε» ή «λυπάμαι πολύ»;

Προδημοσίευση από το βιβλίο «Μόρια. Στο πουθενά της Ευρώπης» της Βελγίδας δικηγόρου Μαρί Ντουτρεπόν

Η νεαρή δικηγόρος Μαρί Ντουτρεπόν μεταβαίνει από το Βέλγιο στη Μόρια, σταλμένη από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δικηγορικών Συλλόγων, για να προσφέρει νομικές υπηρεσίες στους πρόσφυγες. Από αυτή την παραμονή της εκεί προέκυψε το βιβλίο «Μόρια. Στο πουθενά της Ευρώπης», που κυκλοφορεί αυτές τις μέρες στα ελληνικά από τις εκδόσεις Ποταμός, σε μετάφραση της Σάντρας Βρέττα. Η «Κ» προδημοσιεύει σήμερα χαρακτηριστικά αποσπάσματα.

H.M.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«**Όλα ξεκίνησαν** από μian αγελία που έστειλε ο δικηγορικός σύλλογος των Βρυξελλών. Το CCBE, το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δικηγορικών Συλλόγων (ένωση δικηγορικών συλλόγων από 45 χώρες της Ευρώπης) ζήτησε εθελοντές δικηγόρους να μεταβούν για μερικές εβδομάδες στον προσφυγικό καταυλισμό της Μόριας, στη Λέσβο, στη μεθόριο της Ελλάδας, για να προσφέρουν νομική βοήθεια «πρώτης γραμμής» στους χιλιάδες πρόσφυγες που περιμένουν εκεί να αποφασιστεί η τύχη τους.

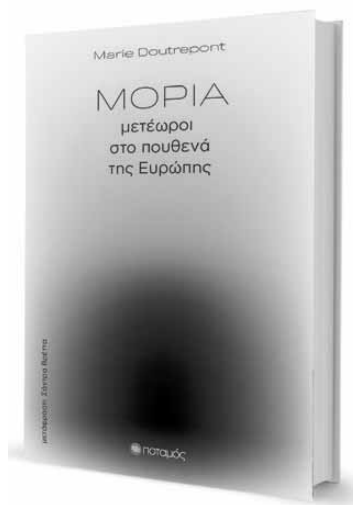
Η ιδέα είναι απλή: δύο μόνιμοι υπεύθυνοι για το πρόγραμμα και δικηγόροι απ' όλη την Ευρώπη εξειδικευμένοι στο δίκαιο ασύλου να έρχονται στη Μόρια για μερικές εβδομάδες και να παράσχουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους. Συνολικά, εκτός από τους μόνιμους, τον Φάρελ και την Καλίσσα, ένας έως έξι δικηγόροι, με τη συνδρομή ενός ή δύο διερμνέων, εναλλάσσονται για να προσφέρουν βασικές συμβουλές στους χιλιάδες πρόσφυγες: τους εξηγούν τη διεξαγωγή της διαδικασίας του ασύλου και τα δικαιώματά τους· τους εξασφαλίζουν τεχνική βοήθεια για την εκτύπωση, την αντιγραφή των εγγράφων ή τη μετάφραση των εντύπων που τους δίνονται στα ελληνικά· τους προετοιμάζουν για τη συνέντευξη του ασύλου· μερικές φορές –σπανίως, εξαιτίας του πολύ περιορισμένου προσωπικού– παρα-

βρίσκονται σε κάποια συνέντευξη· συνοδεύουν ειδικά τα ευάλωτα άτομα... Η φτώχεια των μέσων που διαθέτουμε, σε σχέση με τα τρομερά βάσανα με τα οποία ερχόμαστε αντιμέτωποι και τον όγκο της δουλειάς, αγγίζει το παράλογο.

[...] Εξαιτίας της έλλειψης οποιασδήποτε υπηρεσίας κοινωνικής ή ψυχολογικής φροντίδας, προσπαθούμε επίσης να ανταποκριθούμε στα διάφορα αιτήματα που δεχόμαστε: κάποιοι χρειάζονται ιατρική βοήθεια, άλλοι φωνάζουν για βοήθεια από απελπισία, άλλοι, που έχουν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες, θέλουν πληροφορίες για τη μετάβαση στην Αθήνα, για την αναζήτηση στέγης. Γενικά, δεν μπορούμε να προσφέρουμε κάτι άλλο πέρα από το να ακούμε καλοπροαίρετα, γιατί τα ζητήματα αυτά ξεφεύγουν εντελώς από τη δική μας δικαιοδοσία, όπως άλλωστε κι από τη δικαιοδοσία της πλειονότητας των ΜΚΟ που βρίσκονται στον καταυλισμό.

Να μην γίνει παρεξήγηση: δεν είναι το ελληνικό κράτος που κατηγόρω εδώ. Αν οι υποδομές δεν επαρκούν, αν δεν υπάρχει γιατρός ή ψυχίατρος για να φροντίσει τους πρόσφυγες της Μόριας, αν οι Έλληνες υπάλληλοι πνίγονται από δουλειά και είναι στα πρόθυρα νευρικής κρίσης, είναι γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αναλαμβάνει τις ευθύνες της απέναντι στα κράτη που είναι στα σύνορα της Ευρώπης, όπως η Ελλάδα, η οποία είναι σε χρεοκοπία εδώ και μία δεκαετία. Είναι άδικο και υποκριτικό να απαιτείται από μια χώρα της οποίας το αντίστοιχο του δικού μας μνημείου εισοδημάτων ένταξης είναι λιγότερο από ογδόντα ευρώ, όπου τα ενήλικα παιδιά μετακόμισαν ξανά στο σπίτι των γονιών τους επειδή δεν μπορούν πια να πληρώσουν το νοίκι τους, όπου το ποσοστό ανεργίας των νέων τον Οκτώβριο του 2017 έφτανε το 40,8%, να αντιμετωπίσει τη μερίδα του λέοντος σε μια από τις μεγαλύτερες μεταναστευτικές κρίσεις της πρόσφατης ιστορίας μας.

Μία τέτοια αντιμετώπιση ταιριάζει πολύ με το πνεύμα των καιρών.

Το βιβλίο κυκλοφορεί αυτές τις ημέρες στα ελληνικά από τις εκδόσεις Ποταμός σε μετάφραση της Σάντρας Βρέττα.

“

Η Ε.Ε. δεν αναλαμβάνει τις ευθύνες της απέναντι στα κράτη που είναι στα σύνορα της Ευρώπης, όπως η Ελλάδα, η οποία είναι σε χρεοκοπία εδώ και μία δεκαετία.

“

Οι φυλακισμένοι ξέρουν τουλάχιστον πότε θα βγουν. Εδώ, κάθε μήνα, όταν ο κόσμος κάνει ουρά για να ανανεώσει το Ausweis, υπάρχει σασπένς.

Κρύψτε αυτή τη δυστυχία που δεν αντέχω να βλέπω, είναι σαν να μας λέει η Ευρώπη. Καταχωνιάστε αυτούς τους πρόσφυγες από πολέμους που υποβάλψαμε, υποστηρίξαμε και συντηρήσαμε, αυτούς τους επιζήσαντες από λιμούς που προκαλέσαμε εξαιτίας του τρόπου ζωής μας και του ξέφρενου καταναλωτισμού μας, κλείστε τους σε καταυλισμούς στα σύνορα του κόσμου μας, σε σχεδόν ακατοίκητα νησιά. Ει δυνατόν, ξαναστείλτε τους από εκεί που ήρθαν. Και μην αφήσετε τον κόσμο να μάθει. [...]

Κουβέντιασα, κθες, με τη Γιαμίλα, τη διερμνέα για τα αραβικά. Μου λέει ότι πολλοί τη ρωτούν πού βρίσκονται, δεν την πιστεύουν όταν τους λέει ότι είναι στην Ευρώπη: «Οχι, δεν είναι η Ευρώπη αυτό. Δεν είναι έτσι η Ευρώπη. Στην Ευρώπη, δεν διώχνουν τους ανθρώπους που χρειάζονται επείγουσα ιατρική φροντίδα λέγοντας: ελάτε πάλι την άλλη βδομάδα...». Σκέφτομαι την απογοήτευση όλων αυτών που ξεβράζονται εδώ μετά από ένα τόσο ριψοκίνδυνο ταξίδι με τη σκέψη: «Επιτέλους!, φτάσαμε. Σωθήκαμε. Τα καταφέραμε!», και καταλαβαίνουν μετά ότι βρίσκονται στο πουθενά, καταδικασμένοι να περιμένουν σε έναν Μη τόπο χωρίς να ξέρουν πότε τελειώνει η αναμονή. Οι φυλακισμένοι ξέρουν τουλάχιστον πότε θα βγουν. Εδώ, κάθε μήνα, όταν ο κόσμος κάνει ουρά για να ανανεώσει το Ausweis, υπάρχει σασπένς: θα πάρουν την κόκκινη σφραγίδα, που τους απαγορεύει να φύγουν από το νησί, ή την πολύτιμη μπλε που θα τους επιτρέψει να μεταφέρουν τη δυστυχία τους στην Αθήνα; Μερικοί λένε ότι, κατά κάποιον τρόπο, καλύτερα να είσαι στη διαδικασία παρά αναγνωρισμένος πρόσφυγας. Πραγματικά, από εκείνη τη στιγμή, η υποτιθέμενη βοήθεια που τους παρέχεται στερείται μονομιάς. Τους δίνουν την κάρτα παραμονής, τα λίγα προσωπικά τους είδη, το δικαίωμα σε ιατρική περιθαλψη και σε μαθήματα ελληνικών και γεια και χαρά σας. Τους μένει μόνο να βρουν χρήματα για να επιβιώσουν, δουλειά, στέγη,

έπιπλα, ρούχα, σχολείο για τα παιδιά, φαγητό και να ξαναστήσουν τη ζωή τους σε μια καινούργια χώρα αρχίζοντας από το μηδέν.

Το μόνο πράγμα που δεν μπορώ να εξηγήσω είναι πώς γίνεται και δεν υπάρχουν περισσότερες εξεγέρσεις. Η ελπίδα, φαίνεται, είναι πολύ γερό αγριόχορτο, δεν ξεριζώνεται εύκολα απ' τις καρδιές των ανθρώπων.

Δεν θέλω να λέω ψέματα, υπάρχουν και πολύ ωραίες πλευρές στη διαμονή εδώ. Το νησί είναι υπέροχο, σας γράφω από μια βεράντα μπροστά στη Μεσόγειο που παραμένει πανέμορφη, έχει ωραίο καιρό. Η διαδρομή από τη Μυτιλήνη στον καταυλισμό περνάει από ένα μεγάλο μέρος του νησιού, ανάμεσα σε ελαιώνες, θάλασσα κι ερείπια (για να μην ξεχνούμε ότι παρ' όλα αυτά είμαστε στην Ελλάδα). Σε κάθε στροφή του δρόμου, φαίνεται απέναντι η Τουρκία, πάρα πολύ κοντά. Με καλό καιρό, διακρίνονται κάτι άσπρα σπιτάκια, αλλά και μερικά πιο μεγάλα κτίρια, σίγουρα κάποιο τζαμί ή εκκλησία. Αναρωτιέμαι αν ένας καλός κολυμβητής θα μπορούσε να περάσει απέναντι. Μάλλον ναι. Και μάλλον οι κάτοικοι απέναντι, το μεσημέρι, δεν θα κάνουν κάτι διαφορετικό από τους εδώ: πίνουν καφέδες στα καφενεία, παίζουν χαρτιά και μιλάνε δυνατά. Είναι όμως ένας άλλος κόσμος, αφού τα διαβατήρια εκεί έχουν διαφορετικό χρώμα από εδώ. Αλλά στη Λέσβο, η φρίκη συμβαδίζει με το θαύμα, κι ευτυχώς για την πνευματική μου ισορροπία, σήμερα είδα λίγο και από τα δύο. Μετά τη συνηθισμένη της ομάδας μας, πήγα με μερικούς συναδέλφους να φάω σ' ένα εστιατόριο που το λένε Home. Είναι το βασίλειο του Νίκου και της Κατερίνας, ένας μικρός παράδεισος δυο βήματα από τη Μόρια. Στην αρχή, όταν άρχισαν όλα στη Λέσβο, γύρω στο 2014, άρχισαν να μαγειρεύουν για τους ανθρώπους του καταυλισμού, για να αλλάζουν από τα καθημερινά ρυζι-φακές και ρυζι-ρεβίθια. Από τότε δεν σταμάτησαν. Κάθε μέρα, ο Νίκος και η Κατερίνα μαγειρεύουν για τους ανθρώπους

της Μόριας και για τους άλλους. Κάθε μέρα, εθελοντές παίρνουν κόσμο από τη Μόρια και τους φέρνουν εκεί, στην αυλή τους μπροστά στη θάλασσα. Μαγειρεύουν γι' αυτούς και για άλλους. Για τον κόσμο από τον καταυλισμό είναι δωρεάν. Οι άλλοι πληρώνουν όσο θέλουν.

[...] Βρίσκονταν λοιπόν εκεί ογδόντα άνθρωποι που είχαν μόλις ξεβραστεί από την εδώ μεριά της Μεσογείου. Δεν ήξερα αν έπρεπε να τους πω «καλωσορίσατε» ή «λυπάμαι πολύ» – και τα δύο μου φαινόταν το ίδιο αταίριαστα. Καθώς έβλεπα, άγγιζα αυτούς τους επιζήσαντες από ούτε ξέρω ποια κόλαση, αυτούς τους άντρες και τις γυναίκες με τα τρομαγμένα μάτια που έχουμε δει και ξαναδεί στην τηλεόραση, αισθάνθηκα ξαφνικά μικροσκοπική κι εντελώς αδύναμη. Προσπαθώ να μιλήσω σε μερικούς – αλλά πώς; «Καλημέρα, καλωσορίσατε στην Ευρώπη, λοιπόν, είμαι δικηγόρος, θα μείνετε κλεισμένοι εδώ για τρεις μέρες, μετά για άλλες είκοσι πέντε στον καταυλισμό, μετά στο νησί για διευκρινιστο διάστημα. Πείτε μου γρήγορα αν έχετε συγγενείς στην Ευρώπη, για να δω αν μπορώ να σας βγάλω από δω». Ο Γουένσλεϊ, ένας άλλος συνάδελφός μου, με τραβεί προς τη μεγάλη άσπρη σκηνή της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ όπου αρχίζει να εγκαθίσταται ο κόσμος. Είκοσι κουκέτες σε κάθε πλευρά, γκρίζες κουβέρτες, τέσσερις ξύλινοι πάγκοι και σαστισμένοι άνθρωποι που προσπαθούν να βρουν μια τρύπα να περάσουν τη νύχτα, άντρες, γυναίκες, παιδιά. Μου έρχεται να βάλω τα κλάματα, συνέρχομαι, θέλω τόσο πολύ να φανώ χρήσιμη σε κάτι, συνεχίζω τον γύρο μου. Μια γυναίκα με ακούει ευγενικά, μετά με διακόπτει: «Εχουμε ένα πιο επείγον πρόβλημα, εξαιτίας της κατάστασής μας, δεν μπορούμε να κοιμηθούμε κατάχαμα και δεν υπάρχουν άλλα κρεβάτια». Την κοιτάζω, μα ναι, βγάζει μάτι. «Εγώ, είμαι για μέχρι τις 6 Ιουνίου, και η φίλη μου ήταν για τις 8 αυτού του μήνα, έχει καθυστερήσει ήδη τρεις μέρες». Αχ, ναι, είναι δύο, τελικά.

»

Υποτροφίες Ακαδημαϊκής Αριστείας Logicom

Δίνουμε στους νέους μας φτερά για να πετάξουν ψηλά

Η δύναμη κάθε χώρας είναι η παιδεία των ανθρώπων της. Γι' αυτό και εμείς συστηματικά επενδύουμε στους νέους μας. Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά προσφέρουμε υποτροφίες σε άριστους φοιτητές για την απόκτηση Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

- **10 υποτροφίες μέχρι €10,000 η κάθε μία, για απόκτηση τίτλου Μάστερς**
- **5 υποτροφίες μέχρι €15,000 η κάθε μία, για απόκτηση Διδακτορικού τίτλου**

Τομείς προγραμμάτων:

- Artificial Intelligence
- Machine Learning
- Internet of Things
- Cloud
- Cybersecurity
- Big Data & Analytics
- Blockchain

#LogicomScholars

Ηλεκτρονική Υποβολή αιτήσεων
μέχρι 19 Ιουλίου 2020

Όροι και προϋποθέσεις:
www.logicom.net/scholarships